

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

123237

ANAMUR-SİLİFKE ARASI KIYI BÖLGESİNİN
COĞRAFİ ETÜDÜ

123237

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Akif AKKUŞ

HAZIRLAYAN
Tahsin TAPUR

T.C. YÜSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

KONYA-2003

ÖNSÖZ

“Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesi'nin Coğrafi Etüdü” konulu araştırma, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora programı çerçevesinde hazırlanmıştır. Çalışma sahası Akdeniz Bölgesi'nde Mersin ili sınırları içinde yer almaktadır.

Araştırma; giriş ile dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın yeri, sınırları, genel coğrafi özellikleri, çalışma sahası ile ilgili önceki çalışmalar, çalışmanın amacı, materyal ve metod konuları üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde etüt sahasının fiziki coğrafya özellikleri (jeoloji, jeomorfoloji, iklim, hidrografya, toprak, bitki örtüsü); ikinci bölümde beşeri coğrafya özellikleri (nüfus ve yerleşme); üçüncü bölümde ekonomik coğrafya özellikleri (arazi kullanımı, tarım, hayvancılık, su ürünleri, ormancılık, madencilik, enerji kaynakları, sanayi, ulaşım, ticaret ve turizm); dördüncü bölümde de başlıca coğrafi problemler (fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya problemleri) ve öneriler üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmanın seçiminde, hazırlanma esnasında, arazi çalışmalarında yaptığı yardımlar ile benim yetişmemde büyük emeği olan danışman hocam Prof. Dr. Akif AKKUŞ'a en içten teşekkürlerimi bildiririm. Tez izleme komitesinde bulunan Yrd. Doç. Dr. Adnan PINAR'a, Yrd. Doç. Dr. Ahmet SABAN'a, çalışmam esnasında yardımlarımı gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Recep BOZYIĞIT'e, bölümümüzün diğer hocalarından Yrd. Doç. Dr. Nuri İNAN ve Arş. Gör. Caner ALADAĞ ile Arş. Gör. Dr. Baştürk KAYA'ya da teşekkür ederim.

Çalışmada kullanılan bazı verilerin temin edilmesinde yardımcı olan başta Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülnar ve Silifke Kaymakamları ile İlçe Tarım Müdürlüğü, İlçe Nüfus Müdürlüğü ve İlçe Orman İşletme Müdürlüğü yönetici ve personeline teşekkür ederim. Ayrıca bazı veri ve dokümanların temin edilmesinde yardımcı olan DSİ, MTA, EİEİ ve DİE'deki ilgili personele teşekkür ederim.

Son olarak çalışmanın hazırlanması esnasında maddi ve manevi yardımlarını gördüğüm eşim ve kızıma da en içten teşekkürlerimi bildiririm.

Tahsin TAPUR
Konya - 2003

ÖZET

Çalışma alanı, Akdeniz Bölgesi'nde Taşeli Platosu'nun kıyı kesiminde yer alan Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesi'ni içine almaktadır. Çalışma alanının toplam yüz ölçümü 3 300 km²'dir.

Araştırma sahasında jeolojik temeli, Paleozoik ve Mesozoik'e ait birimler oluşturur. Bunların üzerinde de Tersiyer ve Kuaterner'e ait örtü formasyonları bulunur. Buradaki jeomorfolojik unsurlar, Orta Toroslar ve Taşeli Platosu'nun oluşumuyla yakından ilgilidir. Bu nedenle ana jeomorfolojik unsurları; dağlık sahalar, plato sahaları, ovalık sahalar ile kıyı bölgesi oluşturmaktadır.

Çalışma alanında yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen tipik Akdeniz iklimi görülmektedir. Hidrolojik unsurlar olarak; yer altı suları, kaynaklar, akarsular ile lagün gölleri vardır. Büyük toprak gruplarından; alüvyal, kolüvyal, kahverengi orman, kireçsiz kahverengi orman, kırmızı Akdeniz, kırmızı kahverengi Akdeniz, rendzina toprakları bulunmaktadır. Bitki örtüsü olarak; orman formasyonu, çalı formasyonu, alpin bitkiler ve kültür bitkileri mevcuttur.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde 2000 genel nüfus sayımına göre toplam 238 342 nüfus bulunmaktadır. Nüfus, genellikle kıyı kesiminde olup, büyük bir kısmı (% 63) ilçe merkezlerinde toplanmıştır.

Etüt sahası ilkçağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Tarihi çağlarda sırasıyla; Luviler, Fenikeliler, Hititler, Romalılar ve Bizanslılar hakimiyetinde kalan çalışma alanı, Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile de Türk idaresinde kalmıştır.

Çalışma alanında yerleşim yeri olarak; 4 ilçe merkezi (Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Silifke), 8 kasaba (Ören, Çarıklar, Tekmen, Tekeli, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Taşucu), 86 köy ve bu köylere bağlı 190 mahalle vardır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ekonomik faaliyetler olarak; tarım, hayvancılık, ormancılık ve turizm dikkati çekmektedir.

ABSTRACT

Research area includes Mediterranean coast region between Anamur-Silifke which is located in Taşeli Plateau. Study region's total area is 3 300 km².

Geological base of the research area is Paleozoic and Mesozoic formations Tersier and Quaterner units. Geomorphological features of covered by of the area is relevant to formations of Central Taurus and Taşeli Plateau. Therefore the Major geomorphological features here consist of mountainous regions, plateau regions, plain regions and coast regions.

In the study area, it is seen the Mediterranean climate which is hot and dry in summer and cold and rainy in winter. The hydrological features of the area, are, underground water, sources, rivers, Akgöl and Paradeniz lagoon lakes. Major soil groups are aluviyal, coluviyal, brown forest, lineless brown forest, Mediterranean red, red brown Medirtermean, redina soils. In coast regions between Anamur-Silifke, vegetation is possible to be counted as forest formation, bush, alpin and culture.

Total poulation in coast regions between Anamur-Silifke is 238 342 persons according to 2000 general census. Population is placed almost at coast regions. Most of the population is in district center (63%).

Study area was used as settlement place since ancient times. Luvis, Fenikes, Hittis, Armans and Byzantines reigned the study field respectively. After Turks had come to Anadolia, field was owned by Turks.

There are 4 district centers (Anamur, Bozyazı, Aydınçık, Silifke), 8 towns (Ören, Çarıklar, Tekmen, Tekeli, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Taşucu), 86 villages in study field. Moreover there are about 190 neighbourhood.

As economical activities at coast region between Anamur-Silifke; agriculture, animal farming, forestry and tourism take place.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi

GİRİŞ.....	1
1. Araştırma Sahasının Coğrafi Konumu ve Genel Coğrafi Özellikleri.....	1
2. Çalışmanın Amacı.....	4
3. Materyal ve Metot.....	4
4. Çalışma Sahası ile İlgili Araştırmalar.....	6

BİRİNCİ BÖLÜM.....	10
--------------------	----

FİZİKİ COĞRAYA ÖZELLİKLERİ.....	10
---------------------------------	----

1.1. GENEL JEOLojİK ÖZELLİKLERİ.....	10
--------------------------------------	----

1.1.1. PALEOZOİK.....	11
-----------------------	----

1.1.2. MESOZOİK.....	14
----------------------	----

1.1.3. TERSİYER.....	17
----------------------	----

1.1.4. KUATERNER.....	20
-----------------------	----

1.1.5. TEKTONİZMA.....	21
------------------------	----

1.2. JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER.....	22
------------------------------------	----

1.2.1. DAĞLIK SAHALAR.....	22
----------------------------	----

1.2.2. PLATO SAHALARI.....	24
----------------------------	----

1.2.3. OVALIK SAHALAR.....	29
----------------------------	----

1.2.4. KIYI BÖLGESİ.....	34
--------------------------	----

1.2.5. JEOMORFOLOJİK GELİŞİM.....	38
-----------------------------------	----

1.3. İKLİM ÖZELLİKLERİ.....	40
-----------------------------	----

1.3.1. İklima Etki Eden Faktörler.....	40
--	----

1.3.1.1. Planeter Faktörler.....	40
----------------------------------	----

1.3.1.2. Coğrafi Faktörler.....	41
---------------------------------	----

1.3.2. Sıcaklık.....	42
----------------------	----

1.3.2.1. Ortalama Sıcaklık.....	42
---------------------------------	----

1.3.2.2. Ortalama Yüksek ve Düşük Sıcaklıklar.....	44
--	----

1.3.2.3. Mutlak Ekstremler	45
1.3.2.4. Toprak Sıcaklıkları	45
1.3.2.5. Deniz Suyu Sıcaklıkları	47
1.3.2.6. Sıcaklık Yönünden Sayılı Günler ve Don Olayı.....	47
1.3.3. Hava Basıncı ve Rüzgarlar.....	49
1.3.3.1. Hava Basıncı.....	49
1.3.3.2. Rüzgarlar.....	50
1.3.4. Buharlaşma.....	53
1.3.5. Nem.....	54
1.3.6. Bulutluluk ve Kapalı Günler Sayısı	55
1.3.7. Sisli Günler	56
1.3.8. Yağış	56
1.3.8.1. Ortalama Yağış Miktarları.....	56
1.3.8.2. Yağış Yönünden Belirli Günler	59
1.3.9. Yağış Etkinliği ve İklim Tipi	61
1.4. HİDROLOJİK ÖZELLİKLER	66
1.4.1. Yeraltı Suları.....	66
1.4.2. Kaynaklar	67
1.4.3. Akarsular.....	72
1.4.4. Göller	79
1.5. TOPRAK ÖZELLİKLERİ.....	80
1.5.1. Alüvyal Topraklar	80
1.5.2. Kolüviyal Topraklar	82
1.5.3. Kahverengi Orman Toprakları	83
1.5.4. Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları.....	83
1.5.5. Kırmızı Akdeniz Toprakları.....	84
1.5.6. Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları	85
1.5.7. Rendzina Toprakları.....	86
1.5.8. Regosal Topraklar	86
1.5.9. Çıplak Kayalık Alanlar	87
1.5.10. Irmak Yatakları, Sahil Kumulu ve Alüvyal Bataklıklar.....	87
1.6. BİTKİ ÖRTÜSÜ.....	88
1.6.1. Asıl Akdeniz Ormanları Sahası.....	89
1.6.2. Yarı Nemli Yüksek Dağ Ormanları Sahası.....	90
1.6.3. Kuru Ormanlar Sahası.....	91
1.6.4. Maki Formasyon Sahası.....	92

1.6.5. Alpin Bitkiler Sahası	93
İKİNCİ BÖLÜM	95
BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	95
2.1. NÜFUS.....	95
2.1.1. Çalışma Alanında Nüfus	95
2.1.2. Nüfusun Tarihi Gelişimi ve Nüfus Sayımları	100
2.1.3. Yıllık Nüfus Artışı	110
2.1.4. Nüfus Hareketleri ve Göçler	111
2.1.5. Nüfusun Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı	112
2.1.6. Nüfus Yoğunluğu	116
2.1.7. Nüfusun İş Gücü Durumu	118
2.1.8. Nüfusun Eğitim Durumu.....	123
2.1.9. Nüfusun Yararlandığı Sağlık Kurumları.....	132
2.1.10. Hane Halkı Sayısı ve Hane Halkı Büyüklüğü.....	134
2.2. YERLEŞME.....	135
2.2.1. Yerleşmelere Etki Eden Coğrafi Faktörler.....	135
2.2.2. Yerleşmelerin Tarihi	136
2.2.3. Kırsal Yerleşmeler	138
2.2.3.1. Köy ve Mahalleler	138
2.2.3.2. Yaylalar	141
2.2.3.4. Diğer Yerleşmeler.....	143
2.2.3.5. Kırsal Yerleşme Meskenleri	143
2.2.4. Kasaba Yerleşmeleri	144
2.2.5. Şehir Yerleşmeleri.....	150
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	157
EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	157
3.1. TARIM	157
3.1.1. Tarımı Etkileyen Fiziki ve Beşeri Coğrafya Faktörleri.....	157
3.1.2. Çalışma Alanında Arazi Varlığı.....	161
3.1.2.1. Arazi Sınıfları ve Özellikleri.....	162
3.1.2.2. Arazi Problemleri.....	164
3.1.2.3. Arazi Kullanımı	164
3.1.3. Tarımsal Üretim	170
3.2. HAYVANCILIK.....	181

3.3. BALIKÇILIK	184
3.4. ORMANCILIK	186
3.5. MADENCİLİK	189
3.6. ENERJİ KAYNAKLARI	190
3.7. SANAYİ	192
3.8. ULAŞIM	194
3.9. TİCARET	198
3.10. TURİZM	200
3.10.1. Anamur'da Turizm.....	202
3.10.1.1. Konaklama Tesisleri	202
3.10.1.2. Dinlenme ve Piknik Alanları	203
3.10.1.3. Anamur'da Yayılacılık	203
3.10.1.4. Tarihi Değeri Olan Yerler.....	204
3.10.1.5. Turizm Değeri Olan Mağaralar.....	207
3.10.2. Bozyazı'da Turizm.....	207
3.10.3. Aydıncık'ta Turizm.....	208
3.10.3.1. Tarihi Değeri Olan Yerler.....	208
3.10.3.2. Turizm Değeri Olan Mağaralar.....	210
3.10.3.3. Plajlar	210
3.10.4. Gülnar Kıyısında Turizm	211
3.10.5. Silifke'de Turizm	211
3.10.5.1. Konaklama Tesisleri, Plajlar ve Kamp Yerleri	212
3.10.5.2. Yaylalar.....	212
3.10.5.3. Tarihi Değeri Olan Yerler.....	213
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	216
4. BAŞLICA COĞRAFİ PROBLEMLER	216
4.1. Fiziki Coğrafya Problemleri.....	216
4.2. Beşeri Coğrafya Problemleri.....	220
4.3. Ekonomik Coğrafya Problemleri	220
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	223
6. BİBLİYOGRAFYA	231
7. FOTOĞRAFLAR	236

TABLolar LİSTESİ

Tablo: 1- Madag Tarafından Araştırma ve Keşfi Yapılan Mağaraların Temel Özellikleri	37
Tablo: 2- Çalışma Alanında Ortalama Sıcaklıklar (°C).....	42
Tablo: 3- Mevsimlere Göre Ortalama Sıcaklık Dağılışı (°C)	44
Tablo: 4- Çalışma Alanında Ortalama Yüksek Sıcaklıkların Aylara Dağılışı (°C).....	44
Tablo: 5- Çalışma Alanında Ortalama Düşük Sıcaklıkların Aylara Dağılışı (°C).....	44
Tablo: 6- Çalışma Alanında Mutlak Maksimum Sıcaklıkların Aylara Göre Dağılışı (°C)	45
Tablo: 7- Çalışma Alanında Mutlak Minimum Sıcaklıkların Aylara Göre Dağılışı (°C).....	45
Tablo: 8- Anamur'da (1980-2000) Ortalama Toprak Sıcaklıklarının Aylara Dağılışı (°C)	46
Tablo: 9- Silifke'de (1978-2000) Ortalama Toprak Sıcaklıklarının Aylara Dağılışı (°C).....	46
Tablo: 10- Anamur'da Aylara Göre Ortalama Sıcaklık ve Deniz Suyu Sıcaklıkları (°C).....	47
Tablo: 11- Çalışma Alanında Ortalama Don Olaylı Günler Sayısı	49
Tablo: 12- Anamur'da (1980-2000) Ortalama, Maksimum ve Minimum Hava Basıncı (mb) .	49
Tablo: 13- Silifke'de (1980-2000) Ortalama, Maksimum ve Minimum Hava Basıncı (mb)....	50
Tablo: 14- Çalışma Alanında Ortalama Rüzgar Hızlarının Aylara Dağılışı (m/s).....	50
Tablo: 15- Çalışma Alanında En Hızlı Esen Rüzgar Yön ve Hızları (1980-2000 Arası).....	51
Tablo: 16- Anamur'da Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası).....	51
Tablo: 17- Silifke'de Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası)	52
Tablo: 18- Aydıncık'ta Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası).....	52
Tablo: 19- Gülnar'da Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası).....	52
Tablo: 20- Yıllık Ortalama Buhar Basıncı (mb).....	54
Tablo: 21- Yıllık Ortalama Nispi Nem Oranları (%)	54
Tablo: 22- Ortalama Bulutluluk ve Kapalı Günler Sayısı	55
Tablo: 23- Yıllık Ortalama Sisli Günler Sayısı	56
Tablo: 24- Çalışma Alanında Ortalama Yağış Miktarlarının Aylara Dağılışı (mm).....	57
Tablo: 25- Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı (mm) ve Dağılışı Yüzdeleri	58
Tablo: 26- Yıllık Ortalama Yağış Yönünden Belirli Günler Sayısı	60
Tablo: 27- Anamur'un Su Bilançosu (Thornthwaite Göre) Tablosu.....	62
Tablo: 28- Silifke'nin Su Bilançosu (Thornthwaite Göre) Tablosu	63
Tablo: 29- Gülnar'ın Su Bilançosu (Thornthwaite Göre) Tablosu.....	64
Tablo: 30- Çalışma Alanındaki Sondaj Kuyularındaki Suların Kimyasal Analizi.....	67
Tablo: 31- Çalışma Alanındaki Bazı Kaynak Suların Kimyasal Analizi	69
Tablo: 32- Çalışma Alanındaki Bazı Akarsuların Kimyasal Analizi	74
Tablo: 33- Anamur Çayı'nın Alaköprü Mevkiindeki Debisi m ³ /sn (1968-1998)	75
Tablo: 34- Çalışma Alanında Nüfusun Yerleşme Yerlerine ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	96

Tablo: 35- Anamur’da Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası).....	100
Tablo: 36- Bozyazı’da Nüfus Dağılışı (1990-2000 Yılları Arası).....	102
Tablo: 37- Aydıncık’ta Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası).....	102
Tablo: 38- Gülnar Sınırında Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)	104
Tablo: 39- Silifke Sınırında Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası).....	105
Tablo: 40- Çalışma Alanında Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)	107
Tablo: 41- Çalışma Alanında Yıllık Nüfus Artış Hızı.....	111
Tablo: 42- 2000 Nüfus Verilerine Göre Geniş Aralıklı Yaş Grubu Dağılımı	113
Tablo: 45- Çalışma Alanında Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	115
Tablo: 44- Çalışma Alanında (1960-2000 Yılları Arası) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	116
Tablo: 45- Çalışma Alanında İş Gücü Durumu (12 ve Daha Yukarı Yaşlarda).....	119
Tablo: 46- Çalışma Alanında Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı	121
Tablo: 47- Çalışma Alanında İş Gücünde Olmayan Nüfus (12 ve Daha Yukarı Yaşlarda)....	122
Tablo: 48- Çalışma Alanı Genelinde Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)...	124
Tablo: 49- Anamur’da Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar).....	125
Tablo: 50- Bozyazı’da Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar).....	126
Tablo: 51- Aydıncık’ta Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar).....	128
Tablo: 52- Gülnar Sınırında Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)	129
Tablo: 53- Silifke Sınırında Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar).....	130
Tablo: 54- Anamur’da Görevli Sağlık Personeli (2001)	132
Tablo: 55- Bozyazı’da Görevli Sağlık Personeli (2001)	132
Tablo: 56- Silifke’de Görevli Sağlık Personeli (2001).....	133
Tablo: 57- Çalışma Alanında Hanehalkı Büyüklüğü ve Hanehalkı Sayısı.....	134
Tablo: 58- 2001 Yılındaki Sel Baskını ile Hasar Gören Konut ve İşyeri Sayısı (Adet).....	136
Tablo: 59- Köylerin Coğrafi İsimlere Göre Sınıflandırılması.....	139
Tablo: 60- Belediye Sınırları İçindeki Binaların Kullanma Amacına Göre Dağılımı.....	149
Tablo: 61- 2001 Yılındaki Doğal Afetle Zarar Gören Çiftçi Sayısı ve Zarar Gören Ürünler	159
Tablo: 62- 2001 Yılında Sulanan Alanların Ürünlere Göre Dağılımı (hektar)	160
Tablo: 63- Çalışma Alanının Arazi Dağılımı (Dekar).....	161
Tablo: 64- Çalışma Alanının Tarım Arazisinin Dağılımı (Dekar)	170
Tablo: 65- Çalışma Alanında 2001 Yılında Kullanılan Tarımsal Araç ve Gereçler (Adet)....	171
Tablo: 66- Çalışma Alanında Tarla Ürünlerinin Ekiliş Alanı ve Üretim Miktarı (Ton)	172
Tablo: 67- Çalışma Alanında Üretilen Sebze Ekiliş Alanı (Dekar) ve Üretimi (Ton).....	174
Tablo: 68- Çalışma Alanında Bulunan Toplam Sera Alanı (Dekar)	175
Tablo: 69- Çalışma Alanında Örtü Altı Ürünlerinin Ekiliş Alanı (Dekar) ve Üretimi (Ton)..	176

Tablo: 70- Çalışma Alanında Meyvelik Alanlar (Dekar) ve Üretim Miktarı (Ton).....	177
Tablo: 71- Çalışma Alanında Hayvan Sayıları (Adet)	183
Tablo: 72- Çalışma Alanında Hayvansal Üretim Miktarı (Ton)	184
Tablo: 73- Çalışma Alanında Orman Varlığı (Dekar).....	186
Tablo: 74- Çalışma Alanında 2001 Yılı Orman Ürünleri Üretimi	188
Tablo: 76- Anamur İlçesi Köy Yollarının Durumu	195
Tablo: 77- Bozyazı İlçesi Köy Yollarının Durumu	195
Tablo: 78- Aydıncık İlçesi Köy Yollarının Durumu	196
Tablo: 79- Gülnar Sınırındaki Köy Yollarının Durumu.....	196
Tablo: 80- Silifke Sınırındaki Köy Yollarının Durumu	197
Tablo: 81- 2001 Yılında Toptancı Hallerinde Satışı Yapılan Taze Sebze ve Meyveler.....	198
Tablo: 82- Taşucu Limanında Yapılan Ticaret (İthalat- İhracaat- Kıyı Ticareti).....	199
Tablo: 83- Turizm Bakanlığı İşletme ve Yatırım Belgeli Tesisler	201
Tablo: 84- Çalışma Alanında Belediyelere Göre Yazlık Site Dağılışı	202
Tablo: 85- Taşucu Deniz Hudut Kapısı'ndan Giriş-Çıkış Yapan Yolucu Sayısı	212

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil: 1- Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası	3
Şekil: 2- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinin Topoğrafya Haritası	9
Şekil: 3- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinin Genel Jeoloji Haritası	19
Şekil: 4- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinin Jeomorfoloji Haritası	26
Şekil: 5- Yıllık Ortalama Sıcaklık Grafiği.....	43
Şekil: 6- Çalışma Alanında Yer alan İstasyonların Rüzgar Gülü.....	53
Şekil: 7- Yıllık Ortalama Nispi Nem Oranı Grafiği (%)	54
Şekil: 8- Yıllık Ortalama Yağış Grafiği (mm)	57
Şekil: 9- Çalışma Alanında Yer alan İstasyonların Mevsimlik Yağış Dağılışı (%)	58
Şekil: 10- Anamur'un Su Bilançosu Grafiği	62
Şekil: 11- Silifke'nin Su Bilançosu Grafiği.....	63
Şekil: 12- Gülnar'm Su Bilançosu Grafiği	65
Şekil: 13- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinin Hidroğrafya Haritası	71
Şekil: 14- Anamur Çayı'nın Yıllık Akım Grafiği (1968-1996)	75
Şekil: 15- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinin Büyük Toprak Grupları Haritası	81
Şekil: 16- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinde Nüfus Dağılışı Haritası.....	98
Şekil: 17- Çalışma Alanında 2000 Yılı Nüfus Sayımına Göre Cinsiyet Oranları	99
Şekil: 18- Anamur'da Nüfusun Gelişimi.....	101
Şekil: 19- Aydıncık'ta Nüfusun Gelişimi.....	103
Şekil: 20- Gülnar Sınırında Nüfusun Gelişimi	104
Şekil: 21- Silifke Sınırında Nüfusun Gelişimi.....	106
Şekil: 22- Çalışma Alanı Toplamında Nüfusun Gelişimi.....	108
Şekil: 23- Çalışma Alanında Nüfusun Köy ve Şehirlere Oranı.....	109
Şekil: 24- Çalışma Alanında Geniş Aralıklardaki Yaş Grubuna Göre Nüfus Dağılışı	114
Şekil: 25- Çalışma Alanında Nüfus Piramidi	115
Şekil: 26- Çalışma Alanında İş Gücüne Göre Nüfus Dağılımı	120
Şekil: 27- Çalışma Alanında Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Nüfus Dağılışı.....	121
Şekil: 28- Çalışma Alanında İş Gücünde Olmayan Nüfusun Dağılışı	123
Şekil: 29- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinin Yerleşim Birimleri ve Ulaşım Haritası ...	137
Şekil: 30- Çalışma Alanında Arazi Dağılım Grafiği	161
Şekil: 31- Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesinde Arazi Kullanım Haritası	166
Şekil: 32- Çalışma Alanında Tarım Arazisinin Dağılım Grafiği.....	171

GİRİŞ

1. Araştırma Sahasının Coğrafi Konumu ve Genel Coğrafi Özellikleri

Çalışma alanı, Akdeniz Bölgesi'nde Taşeli Platosu'nun kıyı kesiminde yer alan Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesi'ni (Anamur, Bozyazı, Aydıncık ilçelerinin tamamı, Silifke İlçe merkezi ve batısı ile Gülnar ilçesinin Akdeniz kıyı kesimi) içine almaktadır. Batıda Kaladıran Çayı; doğuda, Silifke ilçe merkezi ve Göksu nehri; kuzeyde, Taşeli Platosu içinde yer alan dağlık sahalar; güneyde, Akdeniz bulunmaktadır (Şekil: 1). Kuzey sınırının tespit edilmesinde genellikle dağların Akdeniz'e bakan zirveleri ile kıyı ile irtibatlı olan yerleşim birimleri ve bazı idari sınırlar dikkate alınmıştır.

Çalışma alanının toplam yüz ölçümü, yaklaşık 3 300 km²'dir. Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi ülkemizin coğrafi yönden çok fazla araştırma yapılmayan yörelerinden birisidir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde jeolojik birimleri, Paleozoik, Mesozoik, Tersiyer ve Kuaterner ait formasyonlardır. Bu formasyonlardan jeolojik temeli, Paleozoik ve Mesozoik'e ait farklı stratigrafik, litolojik, tektonik ve metamorfik özellikler gösteren birimler oluşturur. Bunların üzerinde de Tersiyer ve Kuaterner'e ait örtü formasyonları bulunur.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin jeomorfolojik unsurları, Orta Toroslar ve Taşeli Platosu'nun oluşumuyla yakından ilgilidir. Çünkü çalışma alanı, Taşeli Platosu'nun kıyı kesiminde yer almaktadır. Buradaki ana jeomorfolojik unsurları; dağlık sahalar, plato sahaları, ovalık sahalar ile kıyı bölgesi oluşturmaktadır. Bu unsurlar içinde de dik falezler, yarım ay biçimli koylar, birikinti ovaları, parçalanmış vadi yamaçları, aşınım ve birikim glasileri, aşınım yüzeyleri, akarsu vadileriyle parçalanmış tepeler ile mağara, dolin, uvala, lapyra gibi karstik unsurlar yer alır.

Çalışma alanında yer alan önemli dağlar; Pınar dağı, Maslan dağı, Karadağ, Ermendağı, Yalçıdağ, Yüğük dağı (1733 m.), Sarnıç dağı (1424 m.), Harç dağı (1424 m.), Hisar dağı, Sıracadağ (1412 m.), Kuzkuyu dağı (1591 m.), Karadağ, Çeşmedağı, Alıçdağı (1452 m.), Cehil dağı, Çıradağı (1444 m.), Dutludağ, Azıdağı (810 m.),

Elmalıdağı (1217 m.), Kızlardağı (1182 m.), Kırtıldağı (1279 m.) ve Hayvandağı (747 m.) gibi dağlardır. Bu dağlar arasında; Kaledran, Melleç, Değirmendere, Sultansuyu, Anamur, Bozyazı, Aksaz, Gözce ve Sipahili çayları yer alır. Akarsu vadilerinin kıyıya ulaştığı yerlerde de Kaledran, Anamur, Bozyazı, Aksaz, Gözce, Aydıncık, Sipahili, Büyükeceli, Hacısaklı (Yeşilovacık) ve Silifke ovaları bulunmaktadır (Şekil: 2).

Çalışma alanında tipik Akdeniz iklimi görülmektedir. Akdeniz ikliminin genel karakteri, kışları ılık ve yağışlı; yazları sıcak ve kuraktır. İlbahar kararsız periyotları olan bir mevsim, sonbaharın ikinci yarısı ise, genellikle kış rejimi ile karışmış haldedir.

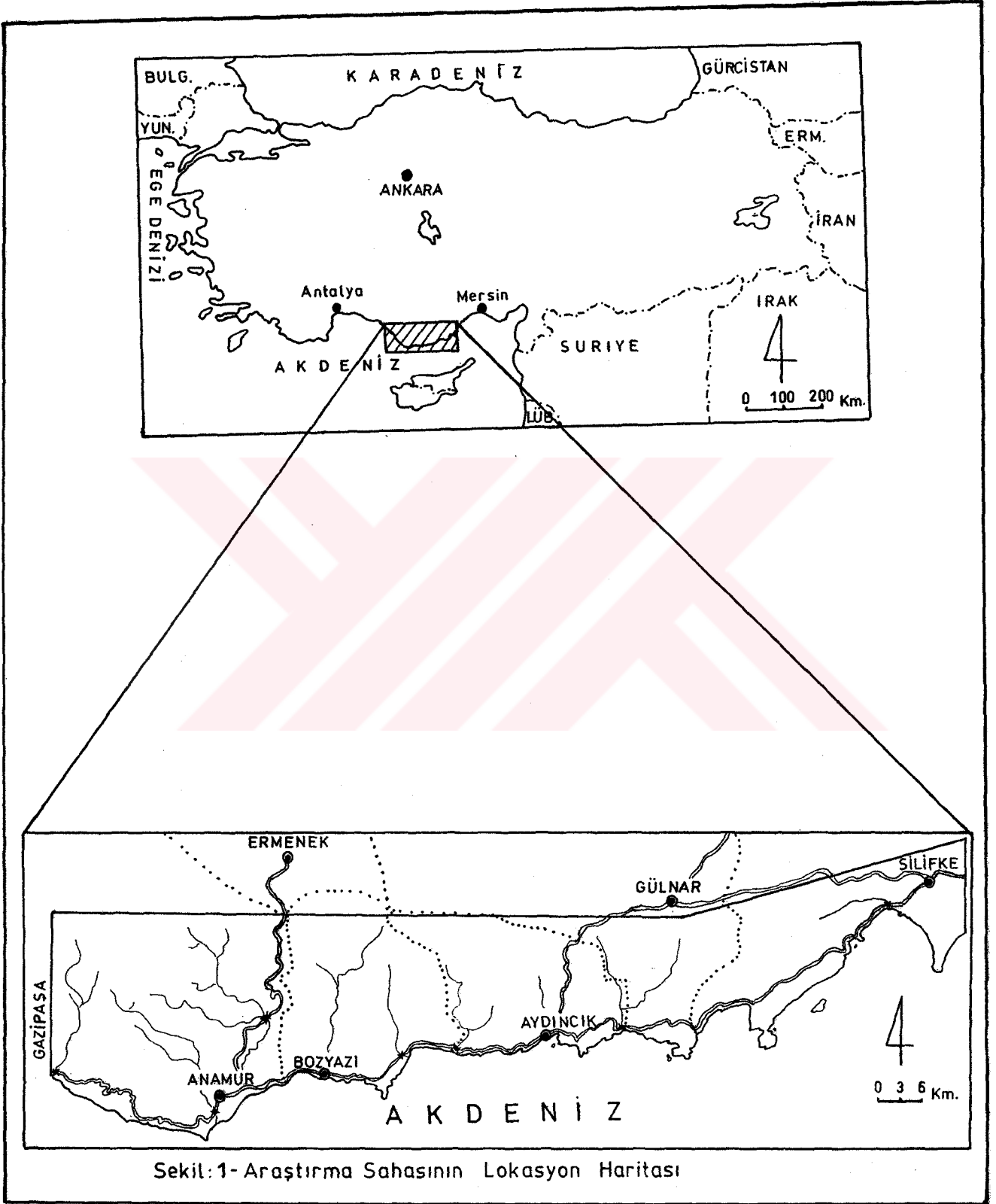
Çalışma alanında hidrolojik unsurlar olarak; yer altı suları, kaynaklar, akarsular ile Göksu deltasında Akgöl ve Paradeniz lagün gölleri vardır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ana madde, iklim, topoğrafya, bitki örtüsü ve zamanın etkisi ile oluşan çeşitli büyük toprak grupları (alüvyal, kolüvyal, kahverengi orman, kireçsiz kahverengi orman, kırmızı Akdeniz, kırmızı kahverengi Akdeniz, rendzina toprakları) bulunmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yetişme şartlarının belirlediği bitki örtüsünü; orman formasyonu, çalı formasyonu, alpin bitkiler ve kültür bitkileri olmak üzere dört grupta toplamak mümkündür. Bunlardan en dikkat çekenler kızılçam ormanları ile makilerdir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde 2000 genel nüfus sayımına göre toplam 238 342 nüfus bulunmaktadır. Nüfus, genellikle kıyı kesiminde olup, büyük bir kısmı (% 63) ilçe merkezlerinde (Anamur 49 948, Bozyazı 26 314, Aydıncık 7 941 ve Silifke 64 827) toplanmıştır. Kırsal kesimde nüfus, gün geçtikçe azalmakta ve ilçe merkezlerinde ise artmaktadır. Bunda etkili olan en önemli faktör kıyı kesiminde ekonomik faaliyetlerin daha yoğun olmasıdır.

Etüt sahası ilkçağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Tarihi çağlarda sırasıyla; Luviler, Kilikyalılar, Kizuvatyalılar, Fenikeliler, Hititler, Asurlular, İranlılar, Araplar, Romalılar ve Bizanslılar hakimiyetinde kalan çalışma alanı, Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile de Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlıların idaresinde kalmıştır.

Sekil: 1- Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

Çalışma alanında yerleşim yeri olarak; 4 ilçe merkezi (Anamur, Bozyazı, Aydınçık, Silifke), 8 kasaba (Ören, Çarıklar, Tekmen, Tekeli, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Taşucu), 86 köy (Anamur'da 37, Bozyazı'da 12, Aydınçık'ta 10, Gülnar sınırında 13 ve Silifke sınırında 14) ve bu köylere bağlı 190 civarında mahalleler bulunmaktadır. Ayrıca geçici yerleşme yerleri olarak da yaylalar vardır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ekonomik faaliyetler olarak; tarım, hayvancılık, ormancılık ve turizm dikkati çekmektedir. Çünkü yörede halkın temel geçim kaynağı ekonomik değeri yüksek olan tarım ürünleri (muz, çilek, seracılık, narenciye gibi) ve hayvancılıktır. Ayrıca turizm, ormancılık, ve ticaret gibi faaliyetler de yapılmaktadır.

2. Çalışmanın Amacı

Çalışma ile, Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan coğrafi potansiyel ve coğrafi problemlerle birlikte, bölge insanına etki eden fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya konuları ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile yörede yapılacak yatırım ve iş alanlarına yol gösterici nitelikte olması düşünülmektedir.

Özellikle kıyı-insan ilişkileri üzerinde durularak, kıyı şekillerinin insan hayatına etkileri ile çalışma alanının ulaşım, turizm, tarım, hayvancılık, iç ve dış göçler konusunda elde edilen veriler değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın yerel yönetimler başta olmak üzere ilgili kamu kuruluşlarına yardımcı olacağı kanaatindeyiz.

3. Materyal ve Metot

Bu çalışmada saha ile ilgili materyal olarak; kitap, rapor, harita, istatistiki veriler, YÖK Dokümantasyon dairesindeki ilgili tezler, çeşitli üniversite ve kuruluşlara ait yayınlar ile akademik dergilerdeki makaleler kullanılmıştır.

Bunlardan başka Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden iklim verileri; Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nden jeoloji verileri ve 1/500 000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritasının Konya ve Adana paftaları; Orman Genel Müdürlüğü'nden bitki örtüsü veri ve haritaları (1/100 000 ölçekli); Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden toprak ve arazi kullanım verileri; Devlet Su İşleri'nden akarsu ve

kaynakların akım ve debileri ile ilgili veriler ile Hidrojeolojik Etüt Raporları; Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'nın nüfus, bina ve ekonomi vb. konulardaki istatistiki verileri; Harita Genel Komutanlığı'ndan 1:25 000, 1:100 000 ölçekli topoğrafya haritaları temin edilmiştir. Ayrıca İçel İli ile Anamur, Silifke, Bozyazı, Aydınçık ve Gülnar İlçe Merkezlerinde bulunan yerel kuruluşlar (İlçe Tarım, İlçe Orman İşletme, İlçe Nüfus, İlçe Turizm Müdürlükleri, Kaymakamlıkların brifing raporları) tarafından hazırlanan rapor ve istatistikler elde edilmiştir.

Çalışma üç aşamada hazırlanmıştır. Bunlar; büro, saha çalışması ve yazım aşamasından oluşmaktadır.

Büro Çalışması: Saha çalışmasından önce konu ile ilgili temin edilen literatür ve veriler ön değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu yayınlar içinde doğrudan doğruya araştırma sahasına ait yayınlar olduğu gibi, farklı sahalara ait aynı amaçlı yayınlar da bulunmaktadır. Bu yayınlardan araştırma sahasına ve araştırma konusuna ait bölüm ve konular bulunarak dikkatlice taranmıştır. Ayrıca arazi çalışmasına başlamadan önce arazide kullanılacak temel haritalar hazır hale getirilmiştir.

Saha Çalışması: Araştırmanın en önemli kısmını saha çalışmaları oluşturmaktadır. Bunun için araştırma sahası; 2001 Temmuz, Ağustos ve Ekim aylarında, 2002 Mart, Temmuz ve Ağustos aylarında ve 2003 Mayıs ayında sistematik bir şekilde incelenmiştir. Arazi çalışmasında fiziki coğrafya ile ilgili bölümde dağlık alanlar, akarsu vadileri, kıyı şekilleri, akarsu şebekesi, bitki örtüsü, toprak özellikleri incelenip gerekli örnekler alınıp değerlendirilmiştir. Beşeri ve ekonomik coğrafya bölümüyle ilgili veriler, hem arazideki incelemelerden hem de ilgili kamu kuruluşlarında temin edilmiştir. Köylerle ilgili bilgiler, araştırma için geliştirilen anket yoluyla toplanmıştır. Ayrıca arazideki gerekli coğrafi objelerin fotoğrafları çekilmiş ve harita üzerinde işaretlenmiştir.

Yazım safhası: Çalışmanın son aşamasında büro ve saha çalışmasında elde edilen bütün veriler coğrafya metodolojisi dahilinde; giriş (çalışmanın yeri, sınırları ve önemi), fiziki coğrafya özellikleri (jeolojik, jeomorfolojik, iklim, hidroğrafya, toprak, bitki örtüsü özellikleri), beşeri coğrafya özellikleri (nüfus özellikleri, yerleşme ve yerleşme şekilleri), ekonomik coğrafya özellikleri (tarım, hayvancılık, su ürünleri, ormancılık, madencilik, enerji kaynakları, sanayi, ulaşım, ticaret ve turizm), başlıca

coğrafi sorunlar ve çözüm önerileri şeklindeki sıra takip edilerek yazılmıştır. Ayrıca konularla ilgili şekil, tablo, grafik, fotoğraf ve haritalar hazırlanarak bunların yorumları yapılmıştır.

4. Çalışma Sahası ile İlgili Araştırmalar

Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesi'nin Coğrafyası ile ilgili detaylı çalışmalar son derece sınırlıdır. Yapılan çalışmaların büyük bir bölümü jeoloji ve bir kısmı da jeomorfoloji ile ilgili çalışmalardır.

Bunlarla ilgili olarak bölgede Blumenthal (1942, 1947, 1951 ve 1955), Yalçınlar (1963, 1976), Ardos (1967), Demirtaşlı (1975, 1980, 1983 ve 1986), Gedik ve diğerleri (1979), Ulu (1983, 1998), Özgül (1971, 1976, 1983 ve 1984), Işık (1992), Sırakaya (1995), Koç (1996), İpek (1997), Madag (1998), Özalp (1999), Şahin ve diğerleri (1999) önemli çalışmalar yapmışlardır.

Blumenthal, çalışma alanında 1942, 1947, 1951 ve 1955 yıllarında MTA adına çalışmalar yapmış olup, çalışma alanının 1/100 000 ölçekli jeoloji haritasını hazırlamıştır. Blumenthal, çalışma alanının genellikle Mesozoik yaşlı birimlerden oluştuğunu ve bu birimlerin tamamının da kireçtaşlarından meydana geldiğini belirtmiştir. Yazar ayrıca yöredeki tortul tabakaların yer yer faylarla kesildiğini belirtmektedir.

Yalçınlar (1963, 1967) *Türkiye'nin Akdeniz Bölgesi'nde Bulunan Alt Paleozoik Arazileri (1963)* isimli çalışmasında Ovacık'ta Ordovisien ve Silüriyen'e ait fosillerden söz etmiştir. Ayrıca Silifke-Anamur arasındaki kesimde üç temel strüktür sistemi ayırt etmiştir. Birincisi, Metamorfik seri ve Alt Paleozoik tabakalar; ikincisi Silüriyen'e ait graptolitli seri; üçüncüsü de Devonien ve Permo-Karbonifer'e ait arazilerdir. Yalçınlar ayrıca 1967 yılındaki *Türkiye Jeolojisi'ne Giriş* adlı eserinde bölgede dört temel strüktür olduğunu belirtmiştir. Buna göre birincisi, PreKambrien'e ait metamorfik serilerden oluşan Alanya Masifi; ikincisi, Kambrien, Ordovisien ve Silüriyen formasyonlarından oluşan Anamur-Ovacık masifi; üçüncüsü, bu iki masifin Devonien, Karbonifer ve Permien formasyonlarından oluşmuş kıvrımlı örtü tabakaları; dördüncüsü ise, ikinci ve üçüncü zamana ait kıvrımlı örtü tabakalarıdır.

Ardos (1969) *Orta Toroslar ve Akdeniz Sektörünün Jeomorfolojik Problemleri* adlı çalışmasında, bölgedeki dağlık alanların kıyı kesimine dik inişine, denizde aşınım platformunun yok oluşuna ve denizin kıyı yakınlarında ani derinleştiğine işaret etmektedir. Kıyı kesiminde büyük çapta bir kırılma ve çökmenin olduğunu belirterek, Akdeniz'in tektonik hareketlerle meydana gelmiş olabileceğini belirtmektedir. Ardos daha sonraki *Türkiye Ovalarının Jeomorfoloji* (1984) ve *Türkiye'de Kuaterner Jeomorfolojisi* (1992) adlı çalışmalarında da gerek bölgedeki ovaların, gerekse glasilerin oluşumu ve özelliklerinden bahsetmiştir.

Özgül (1971, 1976, 1983, 1984) Orta Toroslar'ın oluşumu, gelişimi ve jeolojik özellikleri konulu çalışmalarında bölgenin stratigrafisi, metamorfizma ve yapısı ile ilgili çeşitli birimlerden (Bolkardağı, Aladağ, Geyikdağı, Alanya, Bozkır ve Antalya birlikleri) oluştuğunu belirtmektedir. Özgül, Torosların Kambrien-Tersiyer yaş aralığında çökelmiş kaya birimlerini kapsadığını ve bunların farklı havza koşullarını yansıtan "birlikler" içerisinde yer aldığını belirtmektedir.

Demirtaşlı (1976, 1983, 1984, 1986) Orta Toros kuşağının orta kesimini oluşturan Silifke ile Anamur arasındaki jeolojik çalışmalarında çeşitli jeolojik kuşakları (Güney kuşak, Ara Kuşak, Kuzey kuşak ve Hadim napı) ve bunlara ait alt birimleri tanıtmıştır. Ayrıca bu birliklerin stratigrafik istiflerinin her bir birlik için farklı paleocografik özellikler gösterdiğini belirtmektedir. Demirtaşlı Blumenthal'den sonra genel olarak yöredeki jeolojik çalışmaların temelini ortaya koymuştur.

Işık (1992) *Alanya Metamorfitlelerinin Doğu Kesiminin Yapısı Stratigrafisi Ve Petrografisi (Anamur)* adlı çalışmasında Alanya metamorfitleleri, Vinçdibi formasyonu, Çukurçaltı formasyonlarının bulunduğunu belirtmektedir. Bu formasyonlarda bulunan metamorfik ve sedimanter kayaların stratigrafisi, yapısı, petrografisi ve ayrıca yörenin tektonik özellikleri üzerinde durmaktadır.

Sırakaya (1995) *Silifke Ovası'nın Coğrafyası* isimli çalışmasında, Silifke Ovası'nın coğrafi özelliklerini (jeoloji, jeomorfoloji, iklim, hidrografya, toprak, bitki örtüsü, nüfus, yerleşme, tarımsal faaliyetler, sanayi, ulaşım, ticaret, turizm) bir bütün olarak ortaya koymaya çalışmıştır.

Koç (1996) Aydıncık yöresinde yapmış olduğu çalışmasında 12 farklı jeolojik birimden bahsetmiştir. Bu birimlerin Kambrien-Miosen zaman aralığında

meydana geldiğini savunmaktadır. Yörede Alp önce orojenez safhaları ile birlikte Alpin orojenezinin etkili olduğunu belirtmiştir.

İpek (1997) Orta Toros kuşağında (Ovacık-Işıklı arasında) yaptığı çalışmada allokton konumlu olan ve stratigrafileri birbirinden farklı üç alt tektonik birim (Tisan, Ovacık ve Aydınçık tektono-stratigrafi dilimleri) belirtmiştir. Bu birimlerin oluşum sürecini de Alt Kambrien-Paleojen zaman aralığında geliştiğini işaret etmektedir.

Madag (1998) Mağara Dalış ve Araştırmalar Grubu tarafından Aydınçık-Taşucu arasında yer alan denizaltı ve kıyı mağaraları üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Burada biri su üstü, dokuzu su altı girişli toplam 10 adet mağara bulunmuştur. Bu mağaraların genel özellikleri ve oluşumu ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Özalp (1999) *Orta Toroslar'da Büyükeceli (Gülnar)-Yeşilovacık (Silifke) Dolayının Tektono-Stratigrafi Birimleri ve Bölgenin Yapısal Evrimi* adlı çalışmasında jeolojik devirlere göre çeşitli birimleri ortaya koymuştur. Bu formasyonların litolojilerini, fosil içeriklerini, doğrultu ve eğim değerlerini belirtmiştir. Ayrıca bölgenin yapısal jeolojisi, tektonik evrim ve paleocoğrafya, neotektonik, depremsellik ve ekonomik jeolojisini ortaya koymaya çalışmıştır.

Şahin ve diğerleri (1999) *İçel İli Arazi Kullanım Potansiyeli* isimli çalışmada İçel ilinin ve çalışma alanının jeoloji, jeomorfoloji, hidrojeoloji, su kimyası, eğim, toprak, iklim gibi fiziki unsurlarını belirterek, bunların etkisiyle oluşan arazi dağılımını ve bu arazinin kullanım alanlarına göre dağılım potansiyeli üzerinde durmaktadır. Çalışmada İçel ilinin 1/100 000 ölçekli arazi kullanım haritası ile 38 yerleşim yerinin de 1/25 000 ölçekli arazi kullanım haritaları çizilmiştir.

Bunlardan başka Maden Tetkik Arama Enstitüsü Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu jeolojik etüt ve raporlar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Hidrojeolojik Etüt Raporları ve hidrolojik unsurların akım değerleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı İçel İli Arazi Varlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından hazırlanan nüfus, bina, ekonomik vb. istatistikler, Harita Genel Komutanlığı'nın 1:25 000, 1:100 000 ölçekli topoğrafya haritaları, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası'nın hazırladığı Ekonomik Raporlar (2000, 2001 yılları), Mersin ili, Anamur, Silifke, Bozyazı, Aydınçık ve Gülnar İlçe Merkezlerinde bulunan yerel kuruluşların hazırlamış oldukları rapor ve istatistiki veriler bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİZİKİ COĞRAYA ÖZELLİKLERİ

1.1. GENEL JEOLJİK ÖZELLİKLERİ

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde jeolojik birimleri, Paleozoik, Mesozoik, Tersiyer ve Kuaterner ait formasyonlardır. Bu formasyonlardan jeolojik temeli, Paleozoik ve Mesozoik'e ait farklı stratigrafik, litolojik, tektonik ve metamorfik özellikler gösteren birimler oluşturur. Bunların üzerinde de Tersiyer ve Kuaterner'e ait örtü formasyonları yer alır.

Çalışma alanı ve çevresinin jeolojik özellikleri ile ilgili çalışmaları Blumenthal (1951-1955), Yalçınlar (1963, 1976), Özgül (1976), Demirtaşlı (1975, 1980, 1983, 1986), Ulu (1983, 1998), Gedik ve diğerleri (1979) gibi araştırmacılar gerçekleştirmiştir. Bu araştırmacılar, Orta Toros dağları ile ilgili çalışmalarında çeşitli temel birlikler ve stratigrafik formasyonlar belirlemişlerdir. Bu temel birlikleri birbirinden farklı özelliklere ayırarak, Geyikdağı birliği, Aladağ birliği, Bolkardağları birliği, Antalya napları ve Alanya metamorfileri şeklinde isimlendirmişlerdir.

Geyikdağı birliği, Prekambrien'den Eosen'e kadar olan devrede değişik yaştaki kayalardan meydana gelmiştir. Aladağ birliği, Devonien'den Kretase'ye kadar çeşitli yaştaki kayalardan oluşmakta olup, üzerinde yer yer volkanitli, volkano-tektonik örtüler bulunmaktadır. Ancak çalışma alanındaki formasyonlarda volkanik örtüler yoktur. Bolkardağları birliği, Alt Devonien'den Üst Kretase'ye kadar olan devredeki değişik yaştaki kayalardan meydana gelmektedir. Antalya napları, genellikle derin deniz çökellerinden meydana gelmiş olup, Geyikdağı birliği ile Alanya metamorfileri arasındaki denizel havzada teşekkül etmiştir. Alanya metamorfileri, Alt Paleozoik'te sığ denizel ortamda karbonat ve kırıntılı kayaların birikmesi ve daha sonraki Alp orojenezi esnasında meydana gelen metamorfizma sonucunda oluşmuştur.

Bu birlikler, çalışma sahasında çeşitli alt formasyonlarla temsil edilmekle birlikte genellikle kalkerler hakim litolojik birimi oluşturur. Kalkerlerle birlikte şist, kuvarsit, kireçtaşı, mikalı şeyl, gre, kalker breşleri ve mermer geniş yer tutar.

Mermerler, çalışma alanında geniş yer kaplamakta (özellikle Anamur-Anıtlı arasında) ve iç kesimlere doğru gidildikçe kalınlıkları artmaktadır. Mermerlerin şistlerle olan kontakt noktaları ise, kısmen dolomitleşmiştir. Bu birlikleri karakterize eden fosiller formasyonlar arasında yer almaktadır.

Etüt sahasında kalkerlerin hakim olduğu yerlerde sarp, dik ve engebeli bir topografya görülürken; şeyl, marn ve şist gibi unsurların hakim olduğu yerlerde ise daha az engebeli bir rölyef görülür.

Çalışma sahasında, temel kaya birimleri üzerinde, Tersiyer ve Kuaterner'e ait örtü formasyonları bulunur. Tersiyer'e ait formasyonlar, Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin 800-1000 m.den sonraki yükseltilerinde denizel Miosen kalkerleri olarak yer almaktadır. Kuaterner'e ait alüvyal depolar ise, akarsu ve deniz kenarlarında, vadi tabanlarında, dağ eteklerinde görülür.

1.1.1. PALEOZOİK

Araştırma sahasındaki Paleozoik'e ait formasyonlar, temel arazi niteliğindeki, metamorfik kayalardan oluşmuştur. Ayrıca Anamur batısında ise Alanya metamorfiteğine ait Alt Paleozoik yaşlı metamorfik seriler yer almaktadır. Bu metamorfik serilerin hakim litolojileri; şist, kalkşist, mermer ve kuvarsitlerden meydana gelmiştir (Şekil: 3).

Paleozoik'e ait arazilerde; Kambrien, Ordovisien, Silüriyen, Devonien, Karbonifer ve Permien'e ait formasyonlar yer almaktadır.

Kambrien: Çalışma alanında en eski araziler, Kambrien'e ait arazilerdir. Bu araziler, Aydınçık kuzeyinde, Yeşilovacık, Tisan, Büyükeceli, Akkuyu, Işıklı çevresinde görülmektedir (Şekil: 3). Kambrien arazileri, metamorfizmaya uğramış alanlardır. Buralarda kuvarsit, masif yapılı ve dayanıklı kuvars, kuvarslı kum taşı, dolomit, şeyl, silttaşları geniş yer tutar.

Emirgazi Formasyonu: Yeşilovacık-Tisan ve Büyükeceli kuzeyinde mostra vermektedir. Formasyon, mor-pembe renkli, masif yapılı ve dayanıklı kuvars, kuvarslı kumtaşı, kalsit dolgulu dolomit, şeyl, kalsit dolgulu silttaşı, çapraz tabakalı ve arkozik karakterli kuvarslı kumtaşından meydana gelmektedir (Demirtaşlı, 1975).

Hüdaî Kuvarsiti ve Çaltepe Formasyonu: Aydınçık ve çevresinde mostralara veren bu formasyonlardan Hüdaî kuvarsiti, kuvarsitlerden meydana gelmiş olup, sert bir topografya özelliği taşımaktadır. Kuvarsitler arasında yer yer ince tabakalı kuvarsit ve silttaşları yer alır. Hüdaî kuvarsitinin üstünde karbonatlı bir fasiyeste çökelmiş olan Çaltepe formasyonu, gri renkli dolomitik, pembemsi ve kırmızımsı kireçtaşlarından meydana gelmiştir (Koç, 1996).

Ordovisien: Çalışma alanında Ordovisien'e ait araziler genellikle Kambrien arazilerinin üzerinde ve yakınında yer alırlar. Bunlar daha çok Alanya metamorfileri içinde, Aydınçık doğusunda, Sipahili kuzeyinde, Yeşilovacık ve Büyükeceli çevresinde görülür (Şekil: 3). Ordovisien arazilerinde yer alan litolojik birimler, kireçtaşı, silttaşı, şeyl ağırlıklıdır.

Çakmak Formasyonu: Çakmak formasyonu, Anamur ve çevresinde, Demirören, Ucarı ve Anıtlı çevresinde, Sipahili, Büyükeceli ve Yeşilovacık çevresinde mostra vermektedir. Koyu yeşil-sarı renkli, mikalı şeyller ile yeşil renkli fillatların araldanmasından oluşan birim içinde yer yer dolomit ve yumrulu kireçtaşı bulunmaktadır (Şahin ve diğ., 1999).

Silüriyen: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde Silüriyen'e ait araziler Bozyazı doğusunda Tekmen ve Tekeli çevresinde, Aydınçık kuzeydoğusunda, Büyükeceli kuzeyinde, Yeşilovacık-Akdere arasında, Adadağ'da dar alanlarda yer alır. Silüriyen'e ait formasyonların litolojik birimlerini kireçtaşı, çapraz tabakalı çakıl ve kumtaşı, şeyl, kuvarsitler oluşturur (Şekil: 3).

Eğripınar Formasyonu: Formasyon Bozyazı doğusunda, Aydınçık kuzeydoğusunda, Yeşilovacık güneydoğusunda, Büyükeceli kuzeyinde, Eğripınar mahallesinde ve Akdere batısında mostralara vermektedir. Formasyonun alt seviyelerinde yüzeyi yeşilimsi, orta-kalın tabakalı, yuvarlak kuvars çakılı içerisine yer yer çapraz tabakalı çakıltaşı ve kumtaşı araldanması ile üst seviyelerinde gri renkli, ince tabakalı, dağınık yapıda şeyl ve silttaşı araldanmasından meydana gelmiştir (Özalp, 1999).

Babadil Grubu: Büyükeceli ve Koçaşlı köyü kuzeyinde mostralara veren formasyon, kireçtaşı, şeyl, kuvarsit, kumtaşı araldanmasından meydana gelmektedir. Babadil grubu, kompleks bir formasyon niteliğinde olup, çeşitli devirlere ait

(Ordovisien ve Silüriyen yaşlı graptolitler, Silüriyen yaşlı ortoceras ve brakiyopodlar ve Devonien yaşlı mercanlar) özellikler arz etmektedir. Formasyon Alt Paleozoik yaşlı formasyonların çöktüğü denizel ortamların sırt kısımlarında çöktüğü sanılmaktadır (Şahin ve diğ., 1999).

Devonien: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde çok geniş alanlarda mostra veren Devonien formasyonları, kalkşist, şist, kuvarsit, şeyl ve kristalize kireçtaşlarından meydana gelmiştir (Foto: 1, 2). Devonien arazileri çalışma alanında geniş alanlarda görülmekte olup, yer yer Permo-Karbonifer arazileri ile iç içe girmiştir.

Devonien'e ait araziler; Anamur-Anıtlı arasında, Ören çevresinde, Bozdoğan, Çataloluk, Çaltübükü çevresinde, Anamur-Bozyazı arasında, Bozyazı kuzeyinde, Tekmen, Tekeli, Gözce, Değirmendere vadisinde, Halifeler çevresinde, Lenger güneyinde, Aydıncık çevresinde, Yanışlı ve Sipahili çevresinde, Büyükeceli ve Koçaşlı'da, Yeşilovacık ve Akdere çevresinde ve İmamuşağı'nda geniş mostralar vermektedir (Şekil: 3).

Feli Formasyonu: Bu formasyon; Anamur ve Ören kuzeyinde Çataloluk ve Çaltübükü çevresinde yayılım göstermektedir. Feli formasyonu şist, kuvarsit, kireçtaşı, şeyl ve kumtaşlarından meydana gelmiştir (Işık, 1992).

Sığircık Formasyonu: Sığircık formasyonu; Akkuyu, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Sipahili Çayı vadilerinde mostra vermektedir. Bu formasyon kireçtaşı, tabana gelen yerlerde kuvarsit-şeyl ardalanması ve üste doğru tabakalı kuvarsit-dolomit ardalanmasından oluşturur (Özalp, 1999).

Akdere Formasyonu: Bozyazı doğusunda Tekeli, Aydıncık kuzeyinde (Sele mevkii), Delikkaya köyünde, Büyükeceli'de, Yeşilovacık doğusunda ve Akdere kuzeyinde mostra verir. Bu formasyonu altta kuvars kumtaşı, silttaşı ve şeyl ardalanması oluşturur. Üste doğru şeyl ile ardalanımlı dolomit ve bol fosilli resifal kireçtaşına geçilir. Formasyonda yeraltı suyu çok az bulunmakta olup, içinde yer alan kuvarsitler cam sanayinde ham madde olarak kullanılmaktadır (Demirtaşlı, 1983). Adadağ eteklerinde bu formasyondan cam madeni işletilmektedir.

Permo-Karbonifer: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde Permo-Karbonifer'e ait araziler Anamur kuzeyinde, Çukurabanoz, Toldağ ve Teke dağı çevresinde, Bozyazı kuzeyinde Lenger, Gözsüzce ve Pembecik çevresinde, Aydıncık kuzeyinde, Susuzdağı'nda, Akkuyu çevresinde, Yeşilovacık doğusunda Adadağında, İmamuşağı çevresinde, Kargıcak-Taşucu arasında mostra vermektedir (Şekil: 3).

Permo-Karbonifer arazileri genellikle kuvarsit, şist, kireçtaşı, dolomit ve dolomitik kireçtaşı, marn, şeyl, kumlu kireçtaşı, kiltası ve killi kireçtaşlarından oluşmuştur (Foto: 3). Kalkerlerin görüldüğü yerler sap ve dik iken, şeyl ve marnlı alanlar az engebeli bir rölyefe sahiptir.

İmamuşağı Formasyonu: Akdere-İmamuşağı-Taşucu arasında geniş mostralara veren formasyon, taban kesiminde pembe renkli demirli kuvarsitlerle başlar, üste doğru şeyl, marn, kumlu kireçtaşı aralanması ile bunun üzerinde pembe-beyaz renkli kuvarsitler oluşturur (Demirtaşlı, 1983).

Bağlıca Formasyonu: Genellikle Anamur kuzeyinde geniş mostralara vermektedir. Bu formasyonda, alttan üste doğru muskovit şist, kalkşist, mikali-kuvarslı şist ve klorit-kuvars-kalkşistler yer almaktadır (Koç, 1996).

Narağacı Formasyonu: Narağacı formasyonu, Bozyazı kuzeybatısında, Anamur kuzeyinde ve Anamur Çayı vadisinde mostra verir. Ana litolojisi kireçtaşlarından oluşan formasyon, seyrek arenit ve kuvars arenit ara tabakalıdır. Yer yer dolomitleşme gösteren birim içinde demir enjeksiyonları ve kalsit ile doldurulmuş izler vardır (Işık, 1992).

Kırtıldağı Formasyonu: Bu formasyon Delikkaya köyü güneyinde, Gözce-Aydıncık arasında, Akkuyu çevresinde, Yeşilovacık ve Büyükeceli'de, İmamuşağı köyü çevresinde geniş mostralara vermektedir. Bu formasyon başlıca koyu griden açık griye kadar değişen renkte çok kalın tabakalı, kısmen dolomitize olmuş fosilli kireçtaşı, pembe renkli çapraz katmanlı kuvarsit ara katkılarında oluşmaktadır (Şahin ve diğ., 1999).

1.1.2. MESOZOİK

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde Mesozoik'e ait birimler, Paleozoik formasyonları üzerinde yer almaktadır. Bunlar genellikle Paleozoik formasyonları

gibi temel kaya birimleri özelliği taşımakta olup, üzerlerinde Tersiyer ve Kuaterner'e ait örtü tabakaları bulunmaktadır.

Trias: Çalışma alanındaki Trias'a ait araziler; Anamur kuzeyinde Sarıdana, Karaçukur, Kükürdağı, Güngören, Çukurabanoz, Kaşyayla, Bozyazı çevresinde, Tekmen ve Tekeli kuzeyinde, Aydınçık kuzeyinde, Büyükeceli çevresinde, Yeşilovacık-Akdere arasında mostra vermektedir (Şekil: 3).

Trias arazilerinin litolojik birimleri, genellikle sığ deniz ve gel-git ortamında oluşan marn, şeyl-kumtaşı, kireçtaşı, silttaşı, kiltası, dolomitik kalkerler ve yer yer de konglomeralar ile temsil edilmektedir.

Kaşyayla Formasyonu: Anamur-Ermenek karayolu üzerinde ve Kaş yaylasında geniş mostra vermektedir. Bu formasyon kiltası, kumtaşı ve killi kireçtaşı birimlerinden oluşmaktadır (Işık, 1992).

Gevne Formasyonu: Gevne formasyonu, Bozyazı ve Tekmen kuzeyinde geniş mostra vermektedir. Altta çakıltası, silttaşı, çamurtaşı ardalanması ile başlar, breşli bir kireçtaşı ile devam eder. Bunun üzerinde resifal kireçtaşı ara düzeyleri içeren çakıltası, çakıllı-kumtaşı, kumtaşı, silttaşı, kiltası ardalanması yer alır. Daha üstte çört yumrulu mikritik kireçtaşları ile ardalanmış kiltası ve marn düzeyleri yer alır. En üstte resifal kireçtaşı ara düzeyleri içeren çakıltası, kumtaşı, kiltası, kireçtaşı ve marn ardalanması ile sona erer (Şahin ve diğ., 1999).

Jura: Çalışma alanında Jura'ya ait araziler; Anamur kuzeyinde, Çukurabanoz, Bozyazı doğusunda Tekmen ve Tekeli kuzeyinde, Yeşilovacık güneyinde mostra vermektedir (Şekil: 3). Jura'ya ait arazilerde kül renkli, yer yer çok kalın tabakalı, ince kiltası-marn ara katkılı kalkerler, dolomitli kireçtaşı, demirli kumtaşı, çakıltası, kumtaşı yer almaktadır.

Dibekli Formasyonu: Dibekli formasyonu; Aydınçık batısında, Büyükeceli çevresinde, Yeşilovacık-Dibekli mahallesinde, Adadağda ve Akdere çevresinde mostra verir. Bölgesel bir taban konglomerası içeren gri, koyu gri renkli, orta kalın tabakalı kireçtaşlarından yer yer de megabreş ve çakıltaşlarından oluşan formasyonda sarp, masif ve sağlam yapı, karstik boşluklu bir morfoloji görülmektedir (İpek, 1997).

Boğuntu Formasyonu: Boğuntu formasyonu; Anamur kuzeyindeki Çukurabanoz, Boğuntu, Sugözü, Kükür, Güngören, Lale ve Karaağa köylerinde, Bozyazı ve Aydınçık kuzeyinde köyleri çevresinde yayılım göstermektedir. Karasal kökenli kırmızı, nar renkli çört bileşenli çakıltası, kumtaşı ve çamurtaşlarından oluşan formasyon içinde yer yer dolomitik kireçtaşı ve dolomit ara düzeyleri ile Permien yaşlı kireçtaşı blokları da bulunmaktadır (Şahin ve diğ., 1999).

Kretase: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde Kretase'ye ait formasyonlar; Anamur kuzeyinde (Güngören, Lale, Karaağa, Kükür, Kılıç, Sugözü ve Boğuntu çevresi), Bozyazı kuzeyinde (Kozağaç, Lenger, Kızılca, Halifeler'de), Aydınçık kuzeyinde ve batısında, Soğuksu mahallesinde, Gülnar güneyinde ve Akdere-Taşucu arasında mostralar vermektedir (Şekil: 3).

Çalışma alanında yer alan Kretase formasyonları; genellikle gri, beyaz renkli, ince, sık dokulu, çoğunlukla kristalin, sert ve yer yer muntazam tabakalanma göstermeyen kalkerlerle temsil edilir (Foto: 4). Genellikle dik, sarp, girintili ve çıkıntılı bir rölyef oluşturur. Bu kalkerler üzerinde lapyta, dolin uvala, düden, mağara gibi karstik şekiller gelişme imkanı bulmuşlardır.

Yüglükdağı Formasyonu: Sarp ve yüksek yarlardan oluşan Yüglükdağı formasyonu, tabanda konglomera ile başlamakta, kireçtaşı, kuvarsit ve mermerler ile devam etmektedir. Anamur kuzeydoğusunda Yüglükdağı ve çevresinde en geniş mostra veren formasyon, tektonik olaylar sonucu kıvrılmış, kırılmış ve yer yer breşleşmiştir bu nedenle bol kalsit damarları içermektedir (Işık, 1992).

Hayvandağı Formasyonu: Hayvandağı formasyonu çalışma alanının kuzeyinde ve özellikle Miosen tabakaları altında yer almakta olup, Yeşilovacık kuzeyinde, Büyükeceli kuzeyinde Koçaşlı ve Tepeköy çevresinde, Hayvandağı'nda ve Aydınçık kuzeyinde geniş mostralar vermektedir. Formasyon ayrışmış yüzeyi beyaz açık gri renkli, yer yer breşik ve çatlakları kalsit dolgulu kireçtaşı şeklindedir. Hayvandağı formasyonu karbonatlı bir platform özelliği taşımaktadır (İpek, 1997).

Akçaldağı Formasyonu: Akçaldağı formasyonu; Kaledran Çayı'nın yukarı mecrasında (Güngören, Lale, Karaağa, Çamlıpınar), Kükür, Sugözü ve Çukurabanoz çevresinde ve Bozyazı-Aydınçık kuzeyinde mostralar vermektedir. Akçaldağı

formasyonu, bol fosilli, eklemli, kalsit dolgulu, kumlu kireçtaşı ile karbonat çimentolu kumtaşı araldanmasından meydana gelmiştir (Şahin ve diğ., 1999).

Cehennemdere ve Yavca Formasyonu: Dolomitik kireçtaşı, dolomit ve kireçtaşı litolojisindeki karbonatlardan oluşan Cehennemdere formasyonu ile breşik kireçtaşı, kumlu kireçtaşı, marn ve plajik çökellerinden oluşan Yavca formasyonu Aydıncık ve çevresinde (Sele ve Soğuksu mahallesinde, Yenikaş, Yeniyürükkaş, Duruhan ve Hasancık köylerinde) yayılım göstermektedir (Koç, 1996).

1.1.3. TERSİYER

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde Paleozoik ve Mesozoik'e ait metamorfik serilerden oluşan temel kayaların üzerinde, Paleojen ve Neojen'e ait örtü formasyonları bulunmaktadır. Bunlar çalışma alanı kuzeyinde ve özellikle Miosen yaşlı denizel çökeller oluşturmuş olup, yatay yapı özelliği gösterir.

Paleojen: Paleojen'e ait birimler; Anamur kuzeyinde, Bozyazı, Tekmen, Tekeli, Aydıncık çevresinde mostralar vermektedir (Şekil: 3). Paleojen arazilerinin litolojik birimleri kalkerlerden meydana gelmekte olup, kalkerler yer yer gri renkli, mercanlı ve bol algli, kaba kırıntılı breşikler halinde yer alırlar.

Sarıtaş Formasyonu: Çalışma alanında Bozyazı, Tekeli, Tekmen ve Anamur kuzeyinde mostralar veren formasyon, altta kumlu kireçtaşı-kumtaşı araldanması ile başlar, üste doğru konglomeratik kumtaşı, silttaşı ve kumtaşı, kumlu kireçtaşı araldanmasına geçer. Formasyon transgresif bir özelliğine sahip olduğundan daha yaşlı birimler üzerinde açısız uyumsuzdur (Şahin ve diğ., 1999).

Vinçdibi Formasyonu: Çalışma alanında Alanya metamorfitlelerinin üzerinde yer alan kireçtaşı ile istif içerisine dağılmış ve çoğunluğu kireçtaşlarından meydana gelen olistolitlerin oluşturduğu bu formasyon, pelajik karakterli bir özelliğe sahiptir. Anamur kuzeyinde (Güngören, Kükür, Sugözü, Boğuntu ve Çukurabanoz köyleri ile Abanoz ve Kaş yaylalarında) geniş mostralar vermektedir (Koç, 1996).

Neojen: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde örtü formasyonlarının en üst kesimini oluşturan Neojen formasyonları çalışma alanı kuzeyinde geniş alanlar kaplamaktadır. Bu formasyonlar denizel Miosen'e ait çökeller olup, bunlar taban konglomerası ile başlayıp, kumtaşı, çakıltası ve kireçtaşlarıyla devan eden bir istif

halindedir. Hakim litoloji türü kireçtaşlarıdır. Miosen formasyonları sığ denizel bir ortam ile başlamakta ve üste doğru neritik ortam özelliği taşımaktadır. Bu çökeller temel birimler üzerine açısız diskordans ve transgresif bir şekilde oturmaktadır.

Neojen formasyonlarının kalınlıkları yer yer 300 ile 500 m. arasında değişmektedir. Miosen'e ait formasyonlar, yatay yapı ve yer yer erimeye uygun olduğu için karstik topoğrafya şekillerinin gelişmesine imkan vermektedir.

Çavuşlar Formasyonu: Bu formasyon, Gülnar güneyinde Çavuşlar, Kavakoluğu, Ulupınar ve Dedeler köyü çevresinde, Lapa ve Derince mahallelerinde, Bozyazı ve Anamur kuzeyindeki yaylalarda, Çukurabanoz, Boğuntu, Sugözü, Kükür, Güngören, Lale, Karaağa ve Anıtlı köylerinin çevresinde karstik yapı alanlarda yaygındır. Formasyon başlıca kumtaşı ve çakıltası ile az miktarda şeyl, killi kireçtaşı, kil, silt, kum ve marnlardan oluşmaktadır. Ayrıca içinde yer yer limonitleşmiş hematit yumruları, kömür oluşukları ve çeşitli ofiyolitik malzeme yer almaktadır. Birimin Oligo-Miosen zaman aralığındaki jeomorfolojik şartlara bağlı olarak bölgedeki çöküntü havzalarında görsel çökellerden meydana geldiği söylenebilir (Özalp, 1999).

Mut Formasyonu: Genellikle yatay ve yataya yakın konumlu olan Mut formasyonu çalışma alanının kuzey kesimlerinde örtü formasyonu niteliğindeki en genç kalker alanlarıdır. Formasyon kireçtaşı ve marnlardan oluşmakta olup, bunların arasında ince tabakalı kireçtaşı tabakaları da bulunmaktadır. Alt seviyelerinde gri renkli, bol lamellibranch ve nadiren gastropod kavkılı killi bol ince kavkılı marnlar yer alır. En üstte ise marnlı-killi kireçtaşı ardalanması gözlenmektedir (Koç, 1996). Mut formasyonunun özelliklerini taşıyan birimler özellikle Anamur, Bozyazı, Aydıncık kuzeyinde ve Gülnar güneyinde yaygın olarak görülür.

Karaisalı Formasyonu: Bu formasyon, beyaz, açık gri, bej renklerde, yer yer bol algli, mercanlı, gastropod ve lameli kavkılı, killi, yumrulu, erime boşluklu, çatlaklı, yer yer iyi katmanlı resifal kireçtaşlarından oluşmuştur. Çatlaklar kil dolgululu olup, çoğunlukla boştur. Bu formasyon litolojisine göre karbonatlı kıyı ortamında çökeldiği söylenebilir (Şahin ve diğ., 1999). Alt-Orta Miosen yaşlı olan Karaisalı formasyonu, Anamur, Bozyazı, Aydıncık kuzeyinde, Gülnar güneyinde, İmamuşağı köyü ve çevresinde, Taşucu-Silifke arasında görülür.

Ofiyolitli Seriler: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ve özellikle Gülnar güneyi ve Taşucu arasında yer alan formasyonlar arasında karışık ofiyolitli seriler görülür. Genellikle ofiyolitler, Üst Kretase ve Paleojen'e ait olup, üzerlerinde Miosen'e ait birimler bulunmaktadır. Ofiyolitli karışık seri içinde gabro, olivinli gabro, meta gabro, serpantin, serpantize harzburjit, az perilatit ile ince çört, pelajik kireçtaşı, foraminiferli kum ve çakıllar yer almaktadır (Özalp, 1999). Gülnar güneyi ve Taşucu çevresinden başka, Anamur, Bozyazı ve Aydınçık çevresinde çeşitli formasyonlara karışmış halde küçük ofiyolitli seriler vardır.

1.1.4. KUATERNER

Etüt sahasında Kuaterner'e arazilerde genellikle gevşek ve sık dokulu alüvyonlar, kıyı kumulları, taraçalar, yamaç döküntüleri ve travertenler ile temsil edilmektedir.

Kuaterner'e ait birimlerinden en geniş yer kaplayanlar alüvyonlardır. Bunlar düz ovalık sahalar (Kaledran, Anamur, Bozyazı, Aksaz, Gözce, Aydınçık, Siphili, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Taşucu-Silifke), vadi tabanları ile kıyı ovalarında görülmektedir (Şekil: 3). Gevşek litolojideki bu formasyon içinde çakıl, kum, silt, kil, kireçtaşı, kuvarsit ve radyolarit elemanlı malzemeler yer alır (Foto: 5).

Kıyı kumulları, çalışma alanında yer alan ovaların kıyı kesimi ile küçük koylarda yer alır. Kumullarının malzemesi; şist, kireçtaşı ve kuvars kayaçlarına ait kum, silt, kil boyutundaki unsurlar oluşturmaktadır. Oldukça küçük boyuttaki bu malzemeler bitki örtüsünün olmadığı kesimlerde açık denizden gelen rüzgarlarla kolayca havlanmakta ve iç kesimlerdeki ovalık alanları tehdit etmektedir. Bu kumullar; Anıtlı, Melleç, Anamur, Bozyazı, Tekmen, Tekeli, Gözce, Aydınçık, Karatepe mahallesi, Siphili, Akkuyu, Büyükeceli, Yeşilovacık, Tisan, Boğsak, Liman kalesi, Taşucu-Silifke arasının kıyısında geniş yer kaplamaktadır. Ayrıca turizm için önem arz etmektedir.

Anamur, Bozyazı, Kaledran ve Siphili akarsu vadileri ile ova kenarlarında alçak ve yüksek taraça özelliği gösteren yerler bulunmaktadır. Taraçalar, alüvyal dolgu taraçası özelliğindedir. İçerisinde yer yer sık dokulu alüvyonlar ile konglomeralar dikkati çeker.

Araştırma alanında farklı yükselti basamaklarının olması, yağış ve sıcaklık rejimindeki düzensizlikler, akarsuların kısa boylu ve mevsimlik akışa sahip olmaları gibi nedenlerle birikinti konileri, yamaç döküntüleri, birikim glasileri teşekkül etmiştir. Birikinti konileri ve glasiler, muhtelif eğim değerlerinin bulunduğu sahalara ile tali akarsuların taban seviyesine ulaştıkları kesimlerde meydana gelmiştir. Sahada yer alan glasilerden en önemlisi, Hayvandağı eteklerinde yer alan ve literatürde Ovacık glasileri olarak bilinen glasilerdir.

Ayrıca çalışma alanında kalsiyum karbonatlı yer altı sularının biriktirmesi sonucunda oluşan travertenler görülür. Dar alanlı olan travertenler; Sugözü, Koçaşlı ve Ulupınar köyleri civarındaki kaynakların çıkış noktalarında teşekkül etmişlerdir.

1.1.5. TEKTONİZMA

Orta Toros kuşağında yer alan Anamur-Silifke arasındaki kıyı bölgesi, tektonizma ve yapısal unsurları ile dikkati çeken bir kesimdir.

Bölgedeki yapısal unsurlar, otokton ve allohton konumlu birliklerden oluşmuştur. Bu yapısal unsurlar Kaledoniyen, Hersiniyen ve Alpin orojenik hareketlerden etkilenmişlerdir. Çalışma alanındaki yapısal unsurlar bu orojenik hareketlerin etkisiyle kıvrımlı, kırıklı ve yer yer ekaylı bir yapıya dönüşmüştür. Ayrıca Kaledoniyen ve Hersiniyen'e ait araziler daha sonra Alp orojenezinin etkisiyle aşırı derecede deformasyona uğrayarak, eğimleri kuzeydoğu-güneybatı doğrultuda gelişmiştir.

Anamur-Silifke arasında yer alan sert formasyonlarda yer yer küçük çaplı faylanmalar görülür. Bu fayların mesafesi ve atımları düşüktür. Bunlardan en önemlileri; Hasancık, Aydıncık, Ovacık, Kızılkaya, Boğsak faylarıdır. Ancak çalışma alanının büyük bir kesimini oluşturan otokton konumlu temel arazilerde faylar aktifliğini büyük ölçüde kaybetmişlerdir. Bu nedenle Türkiye'nin en az deprem riskinin olduğu kesimler, Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alır.

Ayrıca çalışma alanında Taşeli Platosu'nun güneyini oluşturan ve Aydıncık-Anamur kuzeyinde uzanan bindirmeler de yer almaktadır (Şekil: 3).

1.2. JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin jeomorfolojik unsurları, Orta Toroslar ve Taşeli Platosu'nun oluşumuyla yakından ilgilidir. Çünkü çalışma alanı, Taşeli Platosu'nun kıyı kesimini içine almaktadır. Buradaki ana jeomorfolojik unsurları dağlık sahalar, plato sahaları, ovalık sahalar ile kıyı bölgesi oluştur (Şekil: 4).

1.2.1. DAĞLIK SAHALAR

Çalışma alanındaki dağlar, Orta Toros Dağları'nın güney kesiminde yer almaktadır. Buradaki dağlar, çevresindeki plato sahalarından dik yamaçlarla ayrılmakta ve yer yer akarsu vadileri ile kesintiye uğraması neticesiyle sıra özelliği göstermemektedirler.

Dağların ana malzemesini, Paleozoik, Mesozoik ve Tersiyer'e ait kalkerler oluşturur. Kalker formasyonların aşınmaya müsait olması yanında iklim şartlarının elverişliliği başta lapy, dolin, uvala, kanyon vadi gibi karstik şekillerin oluşmasında etkili olmuştur. Etüt sahasındaki dağlar batıdan doğuya doğru şu şekilde sıralanır;

Pınardağı-Maslandağı-Karadağ-Ermendağı: Anamur-Anıtlı yolunun kuzeyinde yer alan dağlar, genellikle kuzeybatı-güneydoğu yönlü uzanmaktadır. Yer yer 1500 m. yükseltiye sahip dağlar, başta Melleç Dere olmak üzere, batıda Kaledran Çayı ve kolları tarafından, kuzeyde de Sultansuyu'nun kolları tarafından parçalanmışlardır. Bu dağların temelinde Alt Paleozoik'e ait metamorfik kayalar yer alır (Alanya metamorfikleri). Bunlar daha çok mermerlerden ibaret olup, kalınlıkları 300 m.ye kadar çıkmaktadır. Yamaç eğimleri yer yer 18-20°'yi bulmaktadır. Dağların denize ulaştıkları yerlerde dik falezler meydana gelmiştir.

Yalçıdağ: Anamur batısında Karadere ve Emirşah köylerinin kuzeyinde yer alır. Dağı temelde Paleozoik ve Mesozoik'e ait metamorfik kayalar, üstte Miosen kalkerleri oluşturur. Ancak çoğu yerde örtü tabakaları akarsularla (Değirmendere, Sultansuyu) aşındırılarak ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca dağın muhtelif yerlerinde lapy, dolin ve düden gibi karstik şekillere de rastlanmaktadır.

Yüglük Dağı: Anamur kuzeyinde Çaltıbükü-Boğuntu köyleri arasında yer alır. Yüglük dağının (1733 m.) litolojisinde Kretase'ye ait konglomeralar, kireçtaşı, kuvarsit ve mermerler yer alır. Bu kayalar tektonik olaylar sonucu kıvrılmış, kırılmış

ve yer yer breşleşmiştir. Kireçtaşlarının önemli yer tuttuğu dağın üzerinde çok sayıda erime dolinleri ile mağaralar bulunmaktadır. Dağın yamaçları Anamur Çayı tarafından parçalanarak yamaç eğimleri 25-30°'yi bulan kanyon vadi şekilleri teşekkül etmiştir.

Sarnıç-Harç-Hisar-Kuzkuyu Dağları: Bozyazı kuzeyinde (Kızılca köyü yakınlarında) Yüksek plato sahasından dik yamaçlarla ayrılan dağların temel litolojisi Kretase ve Devonien'e ait kalkerler oluşturmaktadır. Bunların üzerinde Miosen denizel formasyonlar bulunur.

Sarnıç dağı (1424 m.), Harç dağı (1424 m.), Sıraca dağı (1412 m.) ve Kuzkuyu dağı (1591 m.) doğu-batı doğrultusunda uzanır. Dağların yapısında yer alan kalkerler yatay yapı özelliği göstermektedir. Gerek kalkerlerin kalın ve yatay yapı olması yanında gerekse diğer faktörlerin etkisiyle bu dağlar üzerinde lapy, dolin, uvala, kanyon vadi ve mağara gibi karstik şekiller teşekkül etmiştir.

Hisar dağı üzerindeki Çaltı yaylasındaki uvala ile Çaltı mağarası dikkati çeken karstik şekillerdir.

Çaltı Mağarası: Bozyazı'nın 50 km kuzeyinde yer alır. Mağarada yüzeyden 40 m. derinliğe kadar inilmekte ve burada birbirine paralel iki galeriden oluşmaktadır. Mağaranın içerisinde sarkıt, dikit ve sütunlar yer alır. Bunların çeşitli renklerde olması, oluşumu ve şekilleri ile dikkat çekicidir. Gelecekte turizm açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir.

Karadağ ve Çeşme Dağ: Aydınçık-Karaseki köyü batısında yer alan Karadağ ve Çeşme dağları, güneybatı-kuzeydoğu doğrultuda uzanmaktadır. Dağların ana malzemesini Kretase kalkerleri oluşturmakta ve küçük çaplı faylanmalar (Hasancık fayı) görülmektedir. Dağların yer yer periyodik karakterdeki derelerle parçalanarak eğimi 18-20°'yi bulan vadi yamaçları teşekkül etmiştir.

Alıçdağı-Cehildağı-Sıracadağ-Çıradağ-Dutludağ: Aydınçık kuzeyinde Halifeler, Pembecik, Teknecik ve Bozağaç köyleri arasında yer alır. Dağların temel litolojisini Paleozoik ve Mesozoik ait kalkerler oluşturmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dağların üzerinde çok sayıda karstik unsurlar (dolin, lapy, uvala, mağara) yer almaktadır.

Yüksek plato yüzeyinde, platodan dik yamaçlarla ayrılan dağlık sahalar (Çıradağ 1444 m., Alıç dağı 1452 m., Cehil dağı 1182 m., Sıraca dağ 1043 m.) Değirmendere, Büyük ve Küçük Alan dereleri tarafından parçalanmıştır.

Azı Dağı-Elmalıdağı-Kızlardağı-Kırtıldağı: Etüt sahasının kuzeyinde (Gülнар sınırında) yer alan bu dağlar (Azıdağ (Kükürt T.) 810 m., Elmalıdağı 1217 m., Kızlar dağı 1219 m. ve Kırtıl dağı 1279 m.) doğu-batı doğrultuda uzanmaktadır. Dağların litolojik yapısını, Devonien, Permo-Karbonifer, Neojen'e ait kalkerler ile marnlar oluşturur. Bu dağlık sahanın Hırmanlı yayla, Kuzkuyu yayla ve Aşağıgeçirim yaylaların bulunduğu kesimlerde uvala ve polyeler yer alır. Ayrıca dağların yamaçlarında da dolinler ve lapyalar geniş yer tutmaktadır.

Bunlardan başka değişik alanlarda Kükürdağı, Hayvandağı (747 m.), Adadağ gibi dağlık alanlar ile tepeler bulunmaktadır.

1.2.2. PLATO SAHALARI

Çalışma alanındaki plato sahaları, Taşeli Platosu'nun güney kesimlerini oluşturmaktadır. Bu plato sahaları, yükseklikleri dikkate alınarak yüksek ve alçak plato olmak üzere iki başlıkta incelenebilir (Şekil: 4).

Yüksek Plato Sahası: Etüt sahasında yer alan yüksek plato sahası, genel olarak batıdan doğuya doğru uzanmaktadır. Plato üzerinde, Miosen'e ait denizel formasyonlardan oluşan yatay tabakalı kalker çökeller yer alır. Bu tabakaların doğrultusu kuzeydoğu-güneybatı ve eğimi de % 15-20° arasında değişmektedir.

Yüksek plato sahası, kuzey-güney yönlü akarsular tarafından parçalanmıştır. Akarsular, ortalama 1000-1500 m.lerden kaynaklarını almakta, plato yüzeyinde derin vadiler içerisinde akarak kıyı bölgesine ulaşmaktadır. Buradaki akarsu vadileri dantritik drenaj özelliği göstermektedir. Bu akarsuların vadi genişlikleri sınırlı olup, kıyıya ulaştıklarında genişlikleri artmaktadır.

Yüksek plato sahası üzerinde farklı aşınım sonucu yüksek tepelik sahalara rastlanmaktadır. Bunlardan en önemlileri; Güngören kuzeyinde, Yalaktaş T. (2182 m.), Mamardı T. (1933 m.); Kükür köyü kuzeyinde, Kanlıyurt T. (2033 m.) ve Mani T. (1154 m.); Çataloluk kuzeyinde, Kuzkelimetaşı T. (1003 m.) ve Ütük T.; Sugözü ve Boğuntu çevresinde, Teketaşı T. (1766 m.), Çamsivri T., Karakuş T.; Bozyazı

doğusu ve kuzeyinde Tönbül T., Ürküdenlik T., Toldağ T. (1336 m), Kerimlibeleni T. (1562 m.), Söğüterenleri T. (1444 m.); Aydınçık kuzey ve kuzey doğusunda, Küçükbaldraslı T., Yaryol T. (1163 m.), Senit T. (633 m.), Erenler T.; Gülnar güneyinde, Yellice T. (599 m.), Susuz T., Gökboyun T., Karacadöllüğü T., Çirkintaş T. (629 m.), Gökbeleni T.'dir (Şekil: 2, 4).

Anamur-Silifke arasındaki yüksek plato sahasında ana malzemenin kalker olduğu sahalarda karstik şekiller görülmektedir. Burada, Miosen arazilerini oluşturan yatay tabakalı yüzeylerde (Güngören, Kükür, Sugözü, Boğuntu, Çukurabanoz, Bozyazı, Aydınçık kuzeyinde, Yenikaş, Duruhan, Yeniyügrük, Eskiyügrük köyleri çevresinde, Gülnar güneyindeki Emirhacı, Çavuşlar, Ulupınar, Dedeler, Hırmanlı köyleri çevresinde, İmamuşağı, Akdere, Taşucu çevresinde) karstik unsurlar asli durumlarını muhafaza etmişlerdir. Bu karstik unsurların başında lapyra, dolin, uvala, mağara ve kanyon vadiler en dikkati çekenlerdir.

Lapyalar; çalışma sahasında Miosen'e ait kalker tabakalarda ve yamaçlarda daha yaygın olarak görülmektedir. Lapyalar, kalkerlerin çatlak ve yarıklarına uyum göstererek, delikli, oluklu ve kanalcıklı şekildedirler. Bunlar daha çok plato yüzeyindeki tepelik alanlarda ve vadi yamaçlarında dikkati çekmektedirler.

Dolinler; etüt sahasında Neojen arazilerinin bulunduğu alanlarda yuvarlak şekilli, genellikle yatay ve yataya yakın tabakalar üzerinde gelişmiştir (Foto: 6). Bunlar, daha çok Anamur, Bozyazı ve Aydınçık kuzeyinde yaygındır.

Uvala ve polyeler; yüksek plato sahasının kuzeyindeki Miosen kalker kayaçlarının bulunduğu alanlarda yer almaktadırlar. Uvala ve polyeler daha çok yayla yerleşmelerinin (Çamurlu, Abanoz, Kozagaç, Kaş, Elmakuzu ve Hırmanlı yayla gibi) bulunduğu alanlar olarak dikkati çekmektedir.

Kanyon vadiler; çalışma alanında Akdeniz'deki seviye oynamaları ve akarsuların aşındırma faaliyetlerine bağlı olarak çok sayıda kanyon vadi meydana gelmiştir. Yer yer 40-45°'yi bulan yamaç eğimlerinin bulunduğu vadiler, Kaledran, Anamur, Bozyazı ve Siphahili akarsu havzalarında görülmektedir.

Mağaralar; yüksek plato sahasında çok sayıda mağara bulunmakla birlikte bunlardan en önemlisi Çukurpınar mağarasıdır.

Çukurpınar Mağarası (Düdeni): Yüksek Plato sahası üzerinde Sugözü kuzeybatısında 1880 m. yükseltide yer alır. Mağara, Anamur'a 46 km. uzaklıktadır. 1990 yılında keşfedilen mağaranın Türkiye'nin en büyük mağarası olduğu tahmin edilmektedir. Mağaranın girişinden itibaren basamaklı bir şekilde aşağıya doğru inilmektedir. Son araştırmalara göre 1450 m.ye kadar inilen mağara içinde göl, şelale, dev kazanı ve galerilerin olduğu tespit edilmiştir. Henüz çalışmalar sürdürülmektedir.

Alçak Plato Sahası: Anamur-Silifke arasında kıyı bölgesinde alçak plato sahası olarak belirlediğimiz aşınım yüzeyleri bulunmaktadır. Bu aşınım yüzeyleri Paleozoik yaşlı şist, kumtaşları ile Mesozoik yaşlı kalkerler üzerindedir. Bunların büyük bir kısmı Pliosen yaşlı aşınım yüzeyi özelliğindedir. Bu yüzeyler, akarsular tarafından parçalanması neticesinde küçük sahalarda görülür (Hayvandağı gibi).

Bu günkü yüksekliği 500 m. olan Hayvandağı aşınım yüzeyi, oluşumundan sonra, güney tarafından kırılmak suretiyle deforme olmuştur. Kuzeyindeki dağlık kesimde kalan kısmı, Pliosen sonrası ve Kuaterner başlarındaki hareketlerle tedrici olarak yükselmiş, güneyde kalan kısmı ise (şimdiki Akdeniz'in bulunduğu yer) çökmüştür. Bu duruma göre aşınım yüzeyi, kuzeydeki dağlık kesimin güney yamacında bir basamak şeklinde kalmıştır. Bu deformasyonu takiben, şistlerden oluşmuş ve yükselmiş olan kısmı, farklı aşınım sonucunda derin bir şekilde yarılmıştır. Hatta büyük bir kısmı erozyonla süpürülüp, götürülmüş ve taşınan malzemenin Yeşilovacık çevresinde birikmesiyle, bugünkü ovalık saha ortaya çıkmıştır (Foto: 7). Kalkerlerden oluşmuş kesimlerin bir kısmı ise, aşınımına karşı dirençli olduğundan asli durumu daha fazla korumuş (Hayvandağı gibi) ve içerisinde derin yarma boğazlar (Yapal boğazı) ve kanyon şekilli vadiler oluşmuştur. Bu aşınım yüzeyi daha batıda Koçaşlı köyü çevresinde 200-300 m. yükseltilerde de kendini göstermektedir. Böylece bu yüzeyin, batıya doğru eğimlendiği görülür (Ardos, 1969).

Alçak plato sahası üzerinde Yeşilovacık-Akdere arasından başka yerlerde de aşınım yüzeylerine rastlanmaktadır. Bunlar, Akdere-Taşucu arasındaki 300-600 m. arasındaki yüksek tepeler üzerinde, Anamur, Bozyazı ve Aydıncık çevresinde görülür. Bunlardan da en önemlisi, Bozyazı-Anamur arasında Azı tepe üzerinde görülen aşınım yüzeyi ile Anamur kuzeydoğusunda Malaklar, Karalarbahşiş, Güneybahşiş, Gercebahşiş, Aşağıkükür ve Çaltıbüğü köylerinin bulunduğu alandaki

aşınım yüzeyidir. Buradaki aşınım yüzeyleri yüzeydeki örtü formasyonlarının aşınmasıyla meydana gelmiş olup, alttaki temel araziler yüzeye çıkmıştır. Bu yüzeyler genellikle metamorfik kayalardan meydana gelmektedir. Bu kayalardan en dikkati çekenler şist, mermer, kuvarsit ve kristalize kireçtaşlarıdır. Bu aşınım yüzeylerinde yer alan depoların bazıları da kırmızılaşmış durumdadır. Bu daha çok aşırı buharlaşma ile litolojik unsurlardan kaynaklanan bir olaydır.

Etüt sahasında alçak plato sahasının bulunduğu alanlarda da tepelik sahalara yer alır. Bunlardan en önemlileri; Anamur ilçe merkezi kuzeyinde, Sazlı T. (698 m.); Anamur-Bozyazı arasında, Azı T. (841 m.); Bozyazı-Karaisalı kuzeybatısında, Karadeğil T. (1019 m.); Bozyazı-Tekmen arasında, Hacet T. (718 m.); Tekeli kuzeyinde, Karadağ T. (657 m.); Gözce kuzeyinde, Sinkallıboğsak T. (731 m.); Gözsüzce-Aydıncık arasında, Ömeruçuğu T. (685 m.), Hörç T. (633 m.) ve İncirli T.; Aydıncık-Sipahili arasında, Davulcu T. (441 m.), Kara T.; Yanışlı-Akkuyu arasında, Karacadöüllüğü T.; İmamuşağı güneyinde, Yumrubeleni T. (885 m.)'dir (Şekil: 4).

Yeşilovacık-Akdere-Boğsak güneyinde yer alan ve güneybatı-kuzeydoğu uzanışlı olan genellikle kuvarsit ve silislerden oluşan Adadağ yer alır. Buranın kuzeyinde yer alan Hayvan dağı ile arasındaki düzlük (Akdere-Işıklı arası) ise Ardos'a göre kalkerlerin erime (karstlaşma) ve çökmelerine bağlı olarak meydana gelen ve üzerinde alüvyonların bulunduğu bir kalank halindedir (Foto: 8).

Taşucu-Yeşilovacık arasında yer alan kesim (Karakış dağı, Söbücedağı, Kargıcak beleni) kalkerlerden meydana gelmektedir. Bu kalkerler arasında şistli zonlar, bilhassa kuvarşlı greler dikkati çeker. Bu kalkerler, genellikle Neojen'e aittir. Buradaki Neojen tabakaları güneybatıya doğru eğimlenmişlerdir. İmamuşağı ve Taşucu arasında yer alan kalkerler, Çadır deresi tarafından parçalanmıştır. Buranın güneyinde Dana adası ve Kargıcak arasındaki kıyı kesiminde 300-400 m. yükseltideki tepelik kütlelerde, yer yer faylanmalar görülür. Bunlardan Akdeniz'e bakan güney fay dikliği halen eski durumunu korumakta ve kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır (Ardos, 1969).

Etüt sahasında yer alan alçak plato sahasında ve üzerindeki tepelik alanların kalkerlerden meydana gelmesi, burada da karstik unsurların oluşmasında etken

olmuştur. Bunlardan en dikkati çekenler lapyalar, dolinler ve mağaralardır. Mağaralardan en önemlileri; Köşebükü ve Üğü mağaralarıdır.

Köşebükü Mağarası: Anamur-Ovabaşı köyü kuzeybatısında yer alır. Mağara sahası 500 m².lik alana sahip olmakla birlikte içinde sarkıt, dikit ve sütun gibi unsurlar ihtiva etmektedir. Çok eski kullanıma sahip olan mağaranın astım hastalığına iyi geldiği bilinmektedir. 3 bölümden oluşan mağarada nem oranı % 80, hacim basıncı 762 mm. ve sıcaklığın 18 °C olduğu belirlenmiştir.

Üğü Mağarası: Anamur kuzeyinde Karalarbahşiş-Aşağıkükür yolu üzerinde Miosen kalkerleri içinde meydana gelmiştir. Mağara içinde birbirine geçit veren 5 ayrı bölüm bulunmakta ve mağaranın uzunluğu 450 m.dir. Tavan yüksekliği 10-20 m. arasında değişmekle birlikte içinde 6 adet küçük göl yer alır.

Alçak plato sahası içindeki Koçaşlı köyü güneyinde traverten oluşukları mevcuttur. Bu travertenler, Koçaşlı kuzeyinden kaynaklarını alan ve kalsiyum karbonat bakımından zengin olan kaynak suyunun akış doğrultusunda meydana gelmiştir. Kaynak suyunun biraz güneyinde de bir şelale yer almaktadır. Şelalenin bulunduğu alanda da travertenlere rastlanmaktadır (Foto: 9). Şelalenin yüksekliği 60 m. civarında olup, yaz mevsiminde suları kurumaktadır. Çünkü kaynaktan çıkan su bu mevsimde tarım alanlarının sulanmasında kullanılır.

1.2.3. OVALIK SAHALAR

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde kıyı ovaları yer almaktadır. Ovalar, genellikle alüvyonlardan oluşmakla birlikte kenar kesimlerinde birikinti koni ve glasileri bulunmaktadır (Şekil: 4).

Bu ovalar, Bener, Erol ve Ardos'a göre, Akdeniz'in şimdiki düzeyinin çok daha altında, muhtemelen Würm buzullaşması esnasında -90 metreye kadar inmiş bulunan kaide seviyesine, farklı aşınım sonucunda oluşan ve daha sonra Flandriyen transgresyonu ile bu kısımların dolması sonucunda oluşmuştur.

Kaledran Ovası: Kaledran Çayı'nın getirmiş olduğu çakıl, kum ve kil boyutundaki malzemelerden oluşmuştur. 5-6 km²'lik alan kaplayan ovada alüvyon kalınlığı 10-20 m. arasında değişmektedir. Ovanın etrafında yüksek dağlar yer

almakta olup, kuzeyinde derin ve uzun bir kanyon vadi (Bozkaya dağı ile Maslan dağı arasında) yer alır.

Anamur Ovası: Anamur Ovası, Sultansuyu, Değirmendere ve Anamur (Dragon) çaylarının getirmiş olduğu malzemelerin birikmesi sonucunda oluşmuştur. Ova yaklaşık 30 km² lik alana sahiptir. Ovanın çevresini Paleozoik ve Mesozoik yaşlı kristalize kalkerler, şistler, mermerler, kuvarsitler ve diğer metamorfik kayalardan oluşan dağlık ve yüksek kesimler (Sazlı tepe, Azıdağı, Kükürdağı, Yalçıdağ gibi) çevirmektedir. Ovalık sahanın kuzey kısımları alüvyonlardan, güneyi ise denizel kökenli kum ve kumullardan oluşmuştur. DSİ raporlarına göre, ovadaki alüvyonların kalınlığı 10-40 m. değişmektedir. Ovayı meydana getiren alüvyal depolar çakıllı, kumlu-çakıllı ve kumlu-killerden meydana gelmiştir. Alüvyonların kalınlığı nehir yatakları kenarında fazla olup, çevreye doğru azalmaktadır.

Ovanın kenarında alüvyal kısımlardan 12-15 m. yükseklikte flüviyal taraçalar bulunmaktadır. Bu taraçalar, daha sonraki aşınım ile yarılmışlardır. Bu yarılmalar, ovanın sularını drene eden dere ve çayların kolları tarafından gerçekleştirilmiştir. Taraça depoları sel rejimi altında oluşmuş bulunmakta ve çapraz tabakalaşma özelliğindedir. Karadere köyü böyle bir taraça üzerinde kurulmuştur.

Ayrıca Anamur Ovası'nda Ören Beldesi ile Çarıklar beldesinde de denizel kökenli ölü falezler de bulunmaktadır. Bu ölü falezlerin ovadan yüksekliği yer yer 2-3 m. arasındadır (Foto: 10). Bunların bir çoğu gerek dış kuvvetlerce gerekse yerleşim alanı ve çevresindeki insanlar tarafından tahrip edilmiştir.

Deniz kıyısında ise plaj kumları, 2 metreden yüksek ön kıyı setleri ve küçük bataklıklar vardır. Ovanın kenarlarında da metamorfik kayalık çakıllarından meydana gelen birikinti koni ve glasiler yer almaktadır.

Bozyazı Ovası: Anamur Ovası'nın 8 km. kadar doğusunda yer alan Bozyazı Ovası, oluşum ve gelişim itibarıyla tamamen Anamur Ovası'na benzemektedir. Anamur Ovası'ndan rekristalize kalkerlerden meydana gelmiş olan bir sırt (Azı tepe) ile ayrılır. Kuzey, doğu ve batıdan Paleozoik formasyonlarla çevrilmiş olan Bozyazı Ovası, Bozyazı Çayı ve diğer yan derelerin getirmiş olduğu klastik unsurlardan meydana gelmiştir. Bozyazı Ovası, kuzey-güney doğrultuda dar bir şerit halinde uzanan 18 km²'lik bir ovadır. Alüvyonların hakim litolojisi çakıl,

kum, silt ve kil boyutundaki malzemeler olup, alüvyon kalınlığı 15-20 m. arasında değişmektedir. Deniz kıyısında da kıyı kumulları, ön kıyı setleri ve küçük bataklıklar bulunmaktadır. Ayrıca Bozyazı ilçe merkezi kuzeyinde ovalık sahanın kenarında yer yer 2-3 m. yükseltide ölü falezlere rastlanmaktadır.

Gözce ve Aksaz Ovaları: Ova tabanı ve çevresinde Paleozoik ve Mesozoik'e ait temel formasyonlar yer alır. Ovayı oluşturan alüvyonların malzemesini ise, Paleozoik ve Mesozoik'e ait killi, kumlu ve çakıllı malzemeler teşkil etmiştir. DSİ'nin hidrojeolojik etüt raporuna göre, maksimum alüvyon kalınlığı 40 m. civarındadır. Gözce (3.5 km²) ile Aksaz (4 km²) ovalarının kıyı kesiminde küçük ölçekli falezler ve kıyı kumulları yer alır.

Aydıncık Ovası: Temel arazisi Kretase'ye ait kalkerlerden meydana gelmiştir. Ovayı oluşturan formasyonlar; killi, yer yer killi-kumlu çakıllardır. Küçük alanlı olan (3.4 km²) Aydıncık Ovası'nın, kıyı kesiminde plaj taşı ve yer yer de kıyı kumulları yer alır.

Sipahili Ovası: Sipahili Çayı'nın getirdiği kumlu, killi ve çakıllı malzemelerden meydana gelmiştir. Kıyıya yakın olan yerlerde kumlu ve killi formasyonlar artarken, iç kesimlere doğru gidildikçe kil ve çakıl oranı artmaktadır. Ovada alüvyonların maksimum kalınlığı 55-60 m. civarındadır. Kuzey-güney doğrultuda uzanan ovanın alanı 2 km²'dir.

Büyükeceli Ovası: Bahçe deresi ve yan derelerin getirdiği malzemelerden oluşan Büyükeceli Ovası, kumlu, killi ve çakıllı bir litolojiye sahiptir. Ova tabanı ve çevresindeki birimler, Paleozoik ve Mesozoik'e ait formasyonlardan meydana gelmiştir. Ovanın deniz kenarında bir şerit halinde kıyı kumulu yer alır. Alanı 2 km² olan ovanın, alüvyon kalınlığı maksimum 50 m.dir.

Ovacık (Hacısaklı) Ovası: Bu ova kabaca üçgen şeklinde denize açılan bir kıyı ovası özelliği göstermektedir. Mevsimlik yan derelerin (Ovacık, Hırmanlı, Yapal, Davutlu dereleri) taşıdığı malzemelerin birikmesi sonucunda oluşmuştur. Ovanın alanı 12-13 km² dir.

Ova, jeolojik özellikleri açısından dikkati çekmektedir. Çünkü Türkiye'de ilk Alt Paleozoik arazilerin ortaya çıkarıldığı (İ. Yalçınlar tarafından) yerdir.

Kambrien ve Ordovisien'e ait formasyonlar içinde bu devri karakterize eden fosiller Yalçınlar tarafından ortaya çıkarılmıştır. Ova çevresinde yer alan yüksek kesimlerde Paleozoik ve Mesozoik yaşlı kayalardan oluşan formasyonlar yer alır. Esas ovalık alan ise, altta çakıllar, üst kısımlarda ise kil ve siltlerden oluşmuş alüvyonlardan ibarettir. Bu alüvyonların kalınlığı batıdan doğuya doğru gidildikçe artmaktadır. Nitekim Davutlu mahallesi civarında, alttaki Paleozoik temel, yer yer adacıklar halinde belirmektedir (Ardos, 1985). Ovanın kuzeyinde ve özellikle etraftaki dağların etek kısımlarında, iki kademe halinde gelişmiş olan glasiler bulunmaktadır.

Ovacık Glasisi: Batıda Hırmanlı deresi ile doğuda Işıklı köyü arasında bulunan bu glasi, yaklaşık 10 km uzunluktadır. Burada üst ve alt glasi olmak üzere iki glasi söz konusudur. Dağlık alana doğru bazen 200 m. yüksekliğe erişen üst glasinin eğimi, Akdeniz'e doğru 6°-8°, alt glasinin ise 2.5°-3° kadardır (Ardos, 1985).

Üst glasi, batıda kumlu-taşlı şistler, doğuda ise killi şistler içerisinde gelişmiştir. Bu glasiyi meydana getiren unsurlar ise Kretase kalkerleri, dolomitik Permokarbonifer kalkerler ile kuvarsitlerdir. Bunların kökeni ise kuzeyindeki Hayvan dağı'dır. Glasi deposunun kalınlığı batıda 20 m. kadar iken, doğuya doğru (Yapal mahallesinde) 4-5 m.ye kadar düşmektedir. Deponun bütün elemanları az çok kırmızı renkli bir kalker çimento ile sertleşmişlerdir. Deponun bir kısmı, bu gün aşınıp ortadan kalkmıştır (Foto: 7).

Alt glasi, Ovacık Ovası'nın bulunduğu alandır. Ovacık Ovası'nı dereler hiçbir zaman yarmamışlar, kurak mevsimde kuruyan bu dereler, sağanak yağışlar esnasında yataklarından taşarak, yüzeysel akış halinde belirirler. Glasi deposu ya hiç görülmemektedir ya da ince bir plakaj halindedir (Ardos, 1992).

Akdere Glasisi: Akdere beldesi güneyinde bulunan glasi, hemen hemen tamamen killi ve bitümlü şistler üzerinde yer almaktadır. Ortalama 7-8 km² kadar bir alana sahiptir. Glasinin eğimi 2°-2.5° güneye doğru olup, yer yer kalınlığı 1 m.yi bulan ince bir alüvyal örtü (kum, kil ve yuvarlaklaşmış küçük çakıllar) ile kaplanmıştır (Ardos, 1992). Glasinin ilk şekillenmesi, şimdikinden daha ılık ve nemli bir iklimin görüldüğü devreye rastlar. Akdere glasisinin oluşumunda önce farklı aşımın, sonra da Akdeniz ikliminin etkisi ile sellenme sularının rolü büyüktür

Silifke Ovası: Silifke Ovası, Göksu nehrinin, Orta Toroslar'dan getirdiği alüvyonların, Akdeniz'e döküldüğü kısımda yığılması sonucunda oluşmuştur. Göksu nehri, Alt Tersier'e ait flišler, Üst Kretase'ye ait kalkerler ve ofiyolitler, Miosen'e ait kalker, konglomera, marn ve killer ile Paleozoik'e ait çok küçük aflorman halindeki konglomeralar içerisinde akmaktadır. Yani deltanın esas elemanlarını bu litolojideki unsurlar oluşturmaktadır.

Silifke Ovası, sade bir görüşe sahip olup, yaklaşık 1500 km² dir. Bu alanın araştırma alanımıza giren kısmı ise 200 km² dir. Ovanın litolojisini kil, kum, silt ve çakıllar meydana getirmektedir. Bener (1967)'e göre ova her sedimantasyon devresinde iri unsurlarla başlayıp ince unsurlarla son bulmuş ve bugünkü görünümünü (Nis ve Dunkerkien dönemlerinde) almıştır. Göksu deltası halen gelişimini devam ettiren bir delta karakterinde olup, delta üzerinde Akgöl ve Paradeniz lagün göllerinden başka, kıyı kumulları, kıyı okları, bataklıklar, kopuk menderesler, lagünler ve kıyı taraçaları bulunmaktadır.

Ayrıca, dünyanın en önemli kuş göçü yolu üzerinde bulunan Göksu Deltası, Akdeniz'in doğal özelliklerini koruyabilmiş en önemli sulak alanlarından biridir. Türkiye'deki 450 kuş türünden 334'ünü, yine Türkiye'nin 140 ulusal ve uluslararası öneme sahip kuş türünün 106 türüne; dünyada yok olma tehlikesi altında bulunan 24 kuş türünün 12 türüne yaşama, üreme, beslenme ve konaklama imkanı vermektedir. Bu kuş türlerinden en önemlileri; *saz horozu*, *yaz ördeği*, *cüce karabatak*, *tepeli pelikan*, *dik kuyruk*, *ala kaz*, *peçeli baykuş*, *kızıl kırlangıç*, *atmaca*, *şahin*, *doğan*, *balık kartalı*, *Arap bülbülü*, *deniz kartalı*, *şah kartalı*, *turaç*, *toy* ve *ada martısı*'dir.

Göksu Deltası, nesli tehlike altında olan, denizde yaşayıp karada üreyen deniz kaplumbağası *Caretta caretta* ve yeşil kaplumbağa *Chelonia mydas*'ın en önemli üreme alanlarından biridir. Yine nesli tehlike altında olan memelilerden *Akdeniz keşiş fokı* (*Monachus monachus*), aşırı avlanma sonucu sayıları hızla azalan *mavi yengeç* ve *lahoz balığı* (*Epinephelus aeneus*)'da bu bölgede yaşamaktadır.

Deltada 441 bitki türü tespit edilebilmiştir. Bunlardan 32 adedi nadir tür; 8 adedi endemik (Sadece Göksu Deltası'nda bulunan) tür olarak deltada mevcuttur.

Zengin bir bitki ve hayvan varlığına sahip olan Göksu Deltası, Ortadoğu ve Avrupa'nın en önemli sulak alanlarından biri olarak, 18.01.1990 tarih ve 90/77 sayılı

Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş; 1994 yılında Ramsar Sözleşmesi gereğince Ramsar Listesine alınarak uluslararası boyutta koruma altına alınmış; 1996 yılında da Kültür Bakanlığı'nca 1. Derece Doğal Sit Alanı ilan edilmiştir. Göksu Deltası dünyanın çeşitli yerlerinden gelen kuş bilimcilerin büyük ilgisini çekmektedir (Çevre Bakanlığı, 2000).

1.2.4. KIYI BÖLGESİ

Anamur-Silifke arasında yer alan kıyı bölgesi farklı unsurları bünyesinde bulundurmaktadır. Bunların içerisinde alçak ve yüksek kıyılar, falezler, mağaralar, kıyı kumulları en dikkate çekenlerdir. Etüt sahasında genel olarak yüksek falezli kıyılar dikkate çekmekle birlikte, akarsuların denize ulaştıkları yerlerde alçak kıyı özelliğindeki plajlı kıyılara da rastlanmaktadır.

Kıyı bölgesindeki şelf (kıta sahanlığı) sahası çok intizamsız ve dar olup, yer yer denizaltı kanyon ve vadileri 200-300 m. derinliğe kadar takip edilmektedir. Bunlar, dağlık sahadan Akdeniz'e ulaşan akarsu vadilerinin devamını teşkil etmektedir. Bu durum Toros dağlarının yükselmesi ile kıta sahanlığının denize doğru büküldüğünü açıkça ifade etmektedir. Ayrıca burada Anamur-Bozyazı-Ovacık arasında ölü falezlere de rastlanmaktadır. Bunlar, daha önce deniz etkisi ile oluşmuş, günümüzde ise, kıyıdan biraz daha içerde kalmışlar, dolayısı ile orijinalliğini yitirmiş ve sellenme sularının etkisiyle tahrip olmuş veya tahrip olmak üzere olan falezlerdir (ArDOS, 1992).

Kaledran Ovası'nda alçak kıyı ile başlayan kıyı şekilleri, Anıtlı'dan itibaren Melleç'e kadar olan kesimde yüksek falezler halindedir. Burada falezlerin yüksekliği 80-100 m. arasında değişmektedir. Falezli kıyı, Melleç ve Ucarı'da küçük koylarla kesilse de Anamur burnuna kadar devam etmektedir.

Anamur burnundan doğuya doğru alçak kıyı özelliği görülmektedir. Anamur Ovası'nda iç kesimlerde ölü falezler (Ören ve Çarıklar beldelerinde) ile kıyı kesiminde kıyı kumulları ve kıyı setleri görülür. Bozdoğan'dan itibaren Pullu ve Dikilitaş mevkiinde kıyı da yer yer küçük koylar görülse de falezli kıyı yeniden başlamakta ve Bozyazı Ovası'na kadar devam etmektedir (Foto: 11).

Bozyazı ilçe merkezinin bulunduğu Bozyazı Ovası, alçak kıyı özelliğindedir. Bozyazı Çayı'nın getirmiş olduğu malzemeleri denize doğru biriktirmesi bunda etkili olmuştur. Bozyazı kıyısında da kıyı kumulları ile şehir merkezi kuzeyinde ölü falezler yer alır. Bozyazı doğusundan itibaren falezli kıyılar başlamakta ve Tekmen doğusuna kadar devam etmektedir. Ancak bu kıyıda da küçük koylar yer alır. Bu falezlerin yüksekliği yer yer 30 m.ye kadar ulaşmaktadır. Küçük koyların bulunduğu alanlarda da kıyı kumulları mevcuttur. Tekeli, Gözce ve Gözsüzce kıyılarında da alçak kıyı özelliği görülür. Bu kesimde de kıyı kumulları ve küçük falezler yer alır.

Bozyazı sınırından itibaren Aydıncık'a kadar olan (Sırtlan tepe, Ömeruçtuğu tepe) kıyı kesiminde son derece yüksek ve dik falezler vardır. Falezlerin yüksekliği 30 ile 60 m. arasında değişmektedir (Foto: 12). Falezli kıyı Soğuksu mahallesinde küçük bir koy ile kesintiye uğramaktadır. Soğuksu ile Aydıncık arasında kıyı tekrar falezli bir hal alsa da Aydıncık körfezinde alçak kıyı özelliği görülmektedir. Burada kıyıda yer yer plaj taşı oluşumları ile çakıllı kıyılara da rastlanmaktadır (Foto: 13). Ayrıca deniz içinde de kayalıklardan oluşan Yelkenli ada bulunmaktadır. Aydıncık ilçe merkezinin doğusundan itibaren başlayan yüksek sırtlar ile Davulcu tepe ve Kara tepe kıyılarında kıyı tekrar yüksek kıyı niteliği gösterir. Daha doğuda yüksek kıyı Karatepe'de küçük bir koy ile kesintiye uğramaktadır.

Karatepe mahallesinden itibaren başlayan ve Yeşilovacık'a kadar olan Gülnar kıyı kesiminde, yüksek falezler yer alır. Bu yüksek falezli kıyı boyunca yer yer küçük koylar (Sipahili, Yanışlı, Akkuyu, Büyükeceli) vardır. Koylarda ise kıyı kumulları bulunmaktadır.

Yeşilovacık'ta alçak kıyı özelliği görülmekle birlikte, Yeşilovacık güneydoğusunda tekrar yükselen kıyı, Adadağ eteklerinde falezli bir hal almaktadır. Adadağ-Boğsak arasında uzanan bu dağlık sahada kıyı tamamen yüksek kıyı özelliğindedir. Buradaki falezlerin yüksekliği yer yer 20-30 m. arasında değişmektedir. Adadağ güneyinde küçük bir kıstakla ayrılan ve tombolo niteliğindeki Karakalık tepe bulunmaktadır (Foto: 14). Bu tepiyi kara ile birleştiren kıyı oklarının doğu ve batısında küçük koylar mevcuttur. Doğudaki koyun açıklarında da metamorfik kayalardan oluşan Kösrelilik ada vardır.

Daha doğuda Kargıcak açıklarında da Dana adası yer almakta olup, çalışma alanında yer alan en büyük ada niteliğindedir. Dana adası, doğu-batı doğrultusunda uzanan kenarları dik ve falezli bir yapıya sahip olup, kristalize kalkerlerden meydana gelmektedir (Foto: 15).

Akdere açıklarından itibaren falezli ve yüksek kıyıları Taşucu'na kadar devam etmekle birlikte Boğsak ve Liman kalesi koyları ile kesintiye uğramaktadır. Boğsak-Taşucu arasındaki falezlerin yüksekliği diğer kesimlere göre yüksek değildir. Boğsak açıklarında ise, kristalize kalkerlerden oluşan Boğsak adası yer alır. Liman kalesinin bulunduğu yerde güneyinde küçük bir kıstakla ayrılan tepe tombolo özelliğindedir (Foto: 16). Tombolonun doğusunda ve batısında küçük koylar vardır. Taşucu'ndan Silifke Ovası'nın sonuna kadar olan kıyı kesimi alçak kıyı tipi görülür.

Etüt sahasının kıyı bölgesinde çok sayıda kıyı mağara oluşumları dikkati çekmektedir. Bu mağara oluşumlarının girişleri, dik falez yüzeylerinde yer almaktadır. Bunlardan en önemlileri; Kurtini, Soğuk Su, Gilindire ve MADAG (Mağara Dalışı ve Araştırmaları Grubu) deniz içinde tespit ettiği mağaralardır.

Kurtini Mağarası: Aydıncık ilçesi doğusunda yer almaktadır. Kara ulaşımı bulunmayan mağaraya ancak denizyolu bağlantısıyla ulaşılmaktadır. Mağarada sarkıt, dikit ve sütun gibi oluşumlar dikkati çekmektedir.

Gilindire Mağarası: Gilindire mağarası, Aydıncık doğusunda Kambrien yaşlı kireçtaşı veya dolomitik kireçtaşları içinde gelişmiştir. Ülkemizde Kambrien yaşlı kireçtaşları içinde gelişmiş olan üç mağaradan (diğer ikisi Seydişehir Çaltepe kireçtaşlarında gelişmiş olan Güvercinlik I ve Güvercinlik II mağaralarıdır) biri olma özelliğine sahiptir (Nazik ve diğ., 2001).

MTA raporuna göre, giriş ağzı deniz düzeyinden 46 m. yukarıda bulunan mağaranın, girişi 80 cm. yüksekliğinde, 60 cm. enindedir. Mağaranın toplam uzunluğu 555 m.dir. Mağaranın içi, her türden damlataş oluşumları (sarkıt, dikit, sütun, duvar ve perde damlataşları, mağara iğnesi) ile kaplıdır. Mağaranın alanı 15 000 m² yi bulmaktadır. Mağaranın sonunda, genişliği 18-30 m., uzunluğu 140 m., tavan yüksekliği 35-40 m., derinliği 5-47 m. olan büyük bir göl vardır. Gölün kenarında sarkıt, dikit, sütun ve mağara iğneleri yer almaktadır. Deniz seviyesinden -

46 m. daha derin olan ve denizden yatay olarak 240 m. uzakta bulunan gölün ilk 10 metresinde acı su, sonraki derinliklerde de tuzlu su vardır.

Gilindire Mağarası'nın çok sıcak ve nemli bir havası vardır. Giriş ağzının dar ve basık olması nedeniyle, dışarıyla hava alış verişinin olmadığı mağaranın bu havası yaz ve kış mevsiminde önemli bir değişikliğe uğramamaktadır. Ancak girişten son bölüme doğru sıcaklık kademeli olarak düşmekte, buna karşılık mutlak nem artmaktadır. Nisan 2000'de MTA uzmanlarınca ölçülen mağaranın girişinde sıcaklık 28 °C, nem % 37; gölün kenarında sıcaklık 22 °C, nem % 91'dir (Nazik ve diğ. 2001).

Soğuk Su Mağarası: Aydıncık batısında Soğuksu kaynağının çıktığı yerdedir. Mağara içerisinde sarkıt, dikit ve sütun gibi oluşumlar dikkati çeker.

Ayrıca, Aydıncık-Taşucu arasında Gilindire mağarasından başka MTA ve MADAG (Mağara Dalışı ve Araştırmaları Grubu) tarafından bulunan ve gerekli araştırmaları yapılan ikisi su üstü, sekizi su altı girişli toplam 10 adet mağara daha vardır. Kaynar ve Kubbe mağarasında tatlı su varlığına rastlanmıştır. Ayrıca Kubbe mağarasında Akdeniz fokları için uygun havalı bir salon bulunmaktadır.

Tablo: 1- Madag Tarafından Araştırma ve Keşfi Yapılan Mağaraların Temel Özellikleri

Mağara Adı	Bulunduğu Yer	Giriş ağzı	Derinliği	Toplam Uzunluk
Kaynar	Kurtini (Aydıncık)	Su altı	7 m.	89 m.
Kubbe	Kurtini (Aydıncık)	Su altı	3-6.5 m.	38 m.
Ayhan	Karabucak (Aydıncık)	Su altı	27 m.	26 m.
Aynalı Çarşı	Kurtini (Aydıncık)	Su altı	11 m.	6 m.
Korsan	Kurtini-Karabucak	Su üstü	-	32 m.
Nergis	Nergis Adası (Ayd.)	Su altı	18 m.	23 m.
Turgutlar	Sipahili Limanı	Su üstü	-	36 m.
Dana Adası I	Dana Adası (Taşucu)	Su altı	9 m.	19 m.
Dana Adası I	Dana Adası (Taşucu)	Su altı	9 m.	33.5 m.
Eşkına	Mavikent-Tisan Arası	Su altı	9 m.	58 m.

Korsan ve Turgutlar mağarası, su üstü girişe sahip mağaralardır. Mağaralar yöre halkı tarafından bilinmektedir. Su altı mağaraları ise yöre halkı tarafından bilinmeyen mağaralardır. Genellikle yatay ve düşey yöndeki mağara gelişimleri büyük oranda karbonatlı kayalar içindeki suyun hareketini kolaylaştıran kırık-çatlak yerlere bağlı olarak gelişmişlerdir.

1.2.5. JEOMORFOLOJİK GELİŞİM

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin şekillenmesinde, bölgeyi etkileyen tektonik hareketler, litolojik yapı, flüvial tesirler ile iklim özellikleri etkili olmuştur.

Paleozoik esnasında bölgenin büyük bir bölümü deniz içinde yer almakta idi. Bu denizel ortamların derin kesimlerinde karbonatlı çökeller, sıg kesimlerinde ise ince klastikler çökelmiştir. Bu çökeller, Kaledoniyen ve Hersiniyen Orojenezi esnasında kısmen veya tamamen metamorfizmaya uğramışlardır.

Mesozoik esnasında kıtasal kütlelerin ayrılması ile bölgeye Tetis denizi yerleşmiş ve deniz tabanı yayılması sonucu derin mağmadan gelen ultrabazik lavlar deniz tabanını oluşturmuşlardır. Bu dönemde Paleozoik arazileri, Tetis denizi içinde adalar halinde kalmışlar ve devamlı aşınmışlardır. Bu aşınan malzemeler, Tetis denizi içinde sedimentasyona uğramıştır.

Mesozoik sonuna doğru Alpin orojenik hareketlerin etkisi ile Tetis jeoseknlinalinde biriken tortullar kıvrılarak yükselmiştir. Karbonatlı çökellerin su üstüne çıkması ile birlikte karstlaşma ve akarsu ağı şekillenmeye başlamıştır. Miosen'den itibaren bir kuşak halinde parçalanmalar ve çökmeler meydana gelmiştir. Miosen'de deniz altında bulunan Taşeli Platosu, 1000 m.nin üzerine kadar çıkmış ve bu yükselme sonucu Mesozoik'te kurulmaya başlayan akarsular, Kuaterner'de günümüzdeki şeklini almıştır.

Genellikle çalışma alanında aşınım satırları da görülmektedir. Çalışma alanında görülen en eski aşınım yüzeyi pre-Mesozoik yaşlıdır. Bu aşınım yüzeyi, Kaledoniyen ve Hersiniyen orojenik hareketlerinden sonraki durgunluk döneminde meydana gelmiştir. Fakat bu pre-Mesozoik yaşlı aşınım yüzeyi, Alp orojenezi esnasında büyük ölçüde deforme olmuştur. Bu deforme esnasında aşınım yüzeyi, bloklara ayrılmış ve üzerleri örtü tabakaları ile kaplanarak bugünkü topoğrafyada sadece mostralar halindedir (Arđos, 1969).

Alpin orojenik hareketlerden sonra oluşan topoğrafyada Üst Neojen'de Pliosen aşınım satırları oluşmuştur. Pliosen aşınım satırları özellikle Silifke-Ovacık-Gülınar arasında tipik olarak görülmektedir. Bunlar hem Paleozoik ve Mesozoik yaşlı şist, kuvarsit, kireçtaşı ve kumtaşları, hem de Paleojen yaşlı kalkerler üzerinde

gelişmiştir. Bugünkü ortalama yüksekliği 500 m. civarında olan satıh, oluşumundan sonra erozyon ve çeşitli deformasyonlarla kısmen tahrip olmuştur. Aşınımına karşı dirençli olan kesimler (Hayvandağı gibi) asli durumlarını muhafaza etmişlerdir. Fakat bu kesimlerde akarsu ve derelerle derin yarma boğazlar (Yapal boğazı gibi) ve kanyon vadiler meydana gelmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, Orta Toros dağlarının genelinde olduğu gibi bugünkü görünümünü, son tektonik hareketler (orojenik ve epirojenik hareketler) sonucunda kazanmıştır. Bu hareketler sonucunda oluşan dağ silsileleri, yer yer çökmeler ve akarsular tarafından parçalanmıştır. Özellikle çalışma alanı kuzeyinde yer alan ve asli durumunu koruyan Miosen yaşlı yatay yapıli kalker tabakaları üzerinde boğaz ve kanyon vadileri oluşmuştur. Bu vadilerin yamaçlarında farklı jeolojik devirlere ait formasyonlar mostralara vermektedirler. Kuaterner başlarında meydana gelen seviye değişikliklerine göre aşınma ve birikme faaliyetleri hızlanmıştır. Böylece akarsularca aşırı derecede parçalanana vadi ve dağ yamaçlarında hog-back görünümlü bir relief ortaya çıkmıştır (Ardos, 1969).

Çalışma alanı kuzeyinde yer alan Miosen yaşlı kalkerlerden başka, kalker ara tabakalı marnlar bulunur. Bunlar Kuaterner başlarındaki tektonik hareketlerden etkilenmiş ve Akdeniz'e doğru hafifçe eğimlenmiştir. Bu geniş kalker tabakaları üzerinde çeşitli karstik şekiller ve polisiklik vadiler oluşmuştur.

Kuaterner esnasında da alüvyon (akarsu kenarı ve delta ovalarında), yamaç döküntüsü, taraçalar, birikinti konisi, glasi, sahil kumulu ve travertenler meydana gelmiştir.

1.3. İKLİM ÖZELLİKLERİ

İklim, coğrafi çevrenin şekillenmesini ve insan yaşamını çok yakından ilgilendirir. Çünkü iklimin, tarım, sanayi, turizm, ulaşım, yerleşme, mesken tipleri, giyim kuşam, yemek kültürü v.b. bir çok alana doğrudan veya dolaylı etkisi bulunmaktadır. Bu yüzden çalışma sahasının iklim özelliklerini detaylı bir şekilde incelenecektir¹.

1.3.1. İklim Etki Eden Faktörler

1.3.1.1. Planeter Faktörler

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin iklimini belirleyen atmosfer olayları, Akdeniz havzasında hüküm süren genel hava kütleleriyle doğrudan ilgilidir. Çalışma alanında mevsimlere göre farklı hava koşullarının etkileri görülür.

Kış mevsiminde atmosferik aktivite kuvvetlidir. Çünkü Asor yüksek basınç çekirdeğinin güneye kayması ve Doğu Avrupa üzerindeki basıncın termik nedenlerle artması sonucu meydana gelen basınç gradyanı Akdeniz'e doğrudur. Kış mevsiminde hava akım çizgileri, Akdeniz havzasının güney yarısında güneybatı, kuzey yarısında ise kuzeydoğudan esen rüzgarlar şekline dönüşürler. Böylece, Akdeniz havzası bir konverjans alanı, yani bir alçak basınç alanı halini alır. Ayrıca Kuzey Avrupa üzerinden gelen Atlantik depresyonları, Akdeniz'e sokulan soğuk hava dalgalarını kuzeybatıya doğru iterek, dikey kararsızlıklar ve depresyonların gelişmesine yol açarlar. Bu depresyonlar, fırtına ve bol yağışlara neden olur (Sür, 1977).

İlkbahar mevsiminde, Atlantik antisiklonu, Grönland, İzlanda ve Kuzey Afrika üzerindeki yüksek basınçla birleşir, ya da yer değiştirir. Akdeniz havzası ise yüksek enlemlerden gelen soğuk hava kütleleri ile gezici depresyonların etkileri altındadır. Ancak, İlkbaharda depresyonlar, muhtemelen deniz yüzeyinin serinliği ve

---

¹ İklim özelliklerinin tayininde, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü; Silifke Meteoroloji İstasyonu'nun (1941-2000) 59 yıllık, Anamur Meteoroloji İstasyonu'nun (1941-2000) 59 yıllık, Aydıncık Meteoroloji İstasyonu'nun (1978-2000) 22 yıllık, Gülnar Meteoroloji İstasyonu'nun (1978-2000) 22 yıllık rasat verileri kullanılacaktır. Bu istasyonlardan; Silifke denizden 15 m., Anamur 5 m., Aydıncık 10 m. ve Gülnar ise 925 m. yüksektedir.

hava akımlarının Akdeniz'e ulaşmadan önce karalar üzerinde ısınmağa başlaması nedeniyle aşırı bulutluluk ve bol yağışlara yol açmaz.

Sıcak ve kurak devrede ise, maritim polar ve kontinental polar hava kütleleri kuzeye çekilir ve Türkiye tropikal hava kütlelerinin etkileri altına girer. Genel hava sirkülasyonu yağışa elverişli olmadığı için, çalışma alanı ve çevresinde de çok kuru ve stabil haldeki kontinental tropikal hava kütleleri bu devrede etkilerini gösterirler. Ayrıca, Atlantik üzerinden gelen maritim tropikal hava kütleleri güneydoğuya doğru yol alırken, alttan ısınarak ve nem kaybederek oldukça stabil hale gelirler. Yaz mevsiminde nadiren de olsa kötü hava koşulları Türkiye'nin kuzey ve kuzeybatısından giren polar hava kütlelerinin etkisi ile oluşur. Böylece, yer yer frontal yaz yağışları ve yazın sıcaklıklarda çok kısa süreli düşüşler görülebilmektedir.

Yaz mevsiminden sonbahar mevsimine geçiş, önceleri hissedilmeyecek kadar tedricidir. Fakat, Ekim ayında kara ve denizin termik, atmosferin ise dinamik özellikleri nedeniyle durum değişmekte ve ekimden itibaren kış koşulları başlamaktadır.

1.3.1.2. Coğrafi Faktörler

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin iklim özelliklerine etki eden en önemli faktörlerden birisi de, coğrafi şartlardır. Çünkü Anamur, Bozyazı, Aydıncık ve Gülnar'ın kıyı kesimde doğu batı doğrultuda uzanan dağlar (Ermendağı, Kükürdağı, Yüglük dağı, Sarnıç dağı, Harç dağı, Sıraca dağı, Hisar dağı, Kuzkuyu dağı, Alıç dağı, Sıracadağ, Dutludağ, Kızlar dağı, Kırtıl dağı) kıyıdan itibaren hemen yükselmektedir. Kıyı gerisinde yükselen bu dağlar (Orta Toroslar) özellikle kış mevsiminde tropikal hava kütlelerinin etkisiyle cephe sitemleri oluşturmakta ve buna bağlı olarak bol yağışlara neden olmaktadır.

Çalışma sahasındaki dağlık sahalar tropikal hava kütlelerini iç kesimlere, iç kesimlerdeki polar kontinental hava kütlelerini de kıyı kesimlere inmesini önlemektedir. Ancak zaman zaman da olsa çalışma sahasındaki akarsu vadileri (Silifke'de Göksu vadisinde olduğu gibi) kıyı ile iç kısımlar arasında hava kütlelerinin geçişine izin vermektedir.

Coğrafi şartlardan bakı şartları da önemlidir. Çünkü çalışma sahası doğu-batı doğrultu dağların güney kısımlarını oluşturmaktadır. Bu nedenle buralarda dağlık sahalarla, ovalık alanlar arasında iklim elemanları arasında farklılıklar görülür. Mesela dağlık sahalarda yağış miktarı ve şiddeti ovalık sahalara nazaran daha fazladır.

İklim karakterlerinin ortaya konmasında iklim elemanlarının tabloları, grafikleri ve diyagramları çıkarılarak gerekli yorumlar yapılacaktır. Ayrıca çeşitli araştırmacılara ait metotlar ve formüller kullanılarak yörenin iklim karakteri belirlenmeye çalışılacaktır.

1.3.2. Sıcaklık

1.3.2.1. Ortalama Sıcaklık

Ülkemizin gerek indirgenmiş yıllık ortalama, gerekse yıllık ortalama gerçek sıcaklık haritalarına bakılırsa, birbirinden farklı gayelerle çizilmiş bu iki haritada en yüksek ortalama sıcaklık değerlerine sahip yörelerin Akdeniz ve Ege kıyılarında yer aldığı görülür. Genel bir kural olarak indirgenmiş yıllık ortalama sıcaklıklarda kontinentalite, kara ve denizlerin dağılışının etkileri; gerçek sıcaklık ortalamalarında da yükselti ve coğrafi enlemin önemi ortaya çıkmış olur.

Yıllık ortalama sıcaklık etüt sahasının kıyı kesimlerinde yüksek (Anamur 18.9 °C, Silifke 19.0 °C, Aydıncık 19.1 °C) olduğu halde, iç kesimlere doğru gidildikçe azalmaktadır (Gülner'da 12.4 °C). Yıllık ortalama sıcaklık çalışma sahasının yakın çevresindeki Gazipaşa'da 18.1 °C ve Ermenek'te 12.7 °C olarak tespit edilmiştir.

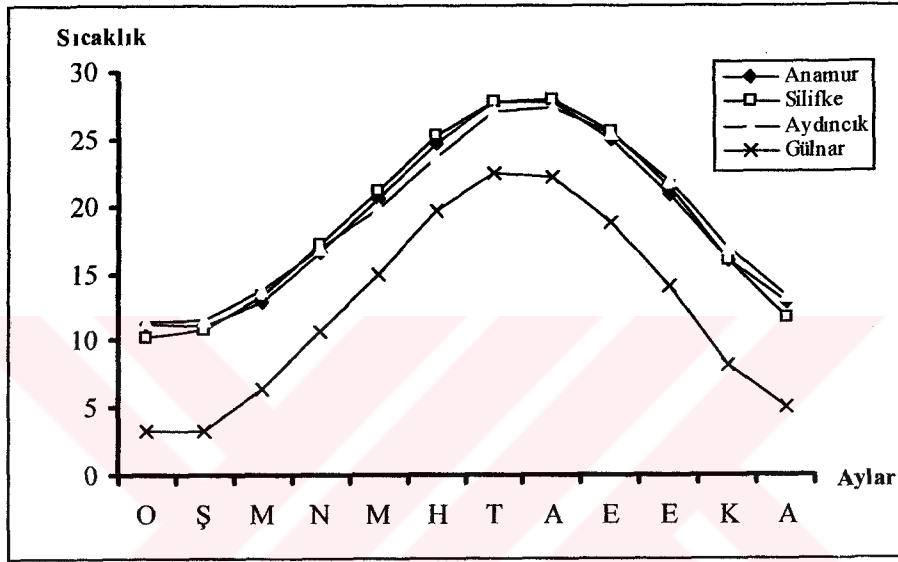
Tablo: 2- Çalışma Alanında Ortalama Sıcaklıklar (°C)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	57 Yıl	11.2	11.1	12.9	16.6	20.5	24.7	27.8	27.8	25.0	20.9	16.0	12.8	18.9
Silifke	57 Yıl	10.2	10.8	13.3	17.1	21.2	25.2	27.8	27.9	25.5	21.4	16.0	11.7	19.0
Aydıncık	15 Yıl	11.4	11.6	13.8	16.8	19.8	23.7	27.0	27.4	25.4	21.8	16.9	13.3	19.1
Gülner	15 Yıl	3.3	3.3	6.4	10.6	15.0	19.7	22.5	22.2	18.7	14.0	8.2	5.0	12.4

Çalışma alanında ortalama sıcaklıkların en yüksek değerleri Ağustos (Anamur'da 27.8 °C, Silifke'de 27.9 °C, Aydıncık'ta 27.4 °C) ayı ve Temmuz (Gülner 22.5 °C) aylarında görülür. Yıllık ortalama sıcaklıkların en düşük olduğu aylar ise

Ocak (Silifke 10.2 °C, Aydincik 11.4 °C, Gülnar'da 3.3 °C) ve Şubat (Anamur'da 11.1 °C, Gülnar'da 3.3 °C) aylarıdır (Tablo: 2).

Yıllık amplitüd, Anamur'da 16.7 °C, Silifke'de 17.7 °C, Aydincik'ta 16 °C, Gülnar'da 19.2 °C olarak belirlenmiştir. Çalışma sahasının kıyı kesimlerinde yıllık amplitüdün düşük olmasında, denizelliğin ve kış mevsiminde zaman zaman fönlü rüzgarların etkisinden kaynaklanmaktadır. İç kesimlerde yer alan Gülnar'da ise farkın artmasında karasallık etkili olmuştur.

Şekil: 5- Yıllık Ortalama Sıcaklık Grafiği

Araştırma sahasındaki istasyonlarında ortalama sıcaklıkların aylık dağılışında Ocak-Ağustos ayları arasında tedrici olarak bir artış, Ağustos ayından itibaren tedrici olarak bir azalış görülür. Yine Kasım-Nisan ayları arasında zayıf bir negatif anomali dikkati çekerken, buna karşılık Mayıs-Ekim ayları arasında da pozitif anomali görülmektedir. İç kesimleri karakterize eden Gülnar'da ise yıllık ortalama sıcaklıklar 3.3 °C ile 22.5 °C arasında değişmekte olup, bu sıcaklıklarda da Ocak-Temmuz ayları arasında artış, Ağustos ayından itibaren de bir azalış dikkati çeker (Tablo: 1). Kıyı kesiminde aylık ortalama sıcaklıklar yıl boyunca 10 °C'nin altına düşmemektedir. Kasım-Nisan arasında negatif, Mayıs-Ekim arasındaki devrede ise pozitif anomali görülmektedir.

Mevsimlere göre sıcaklık dağılışında ise en düşük sıcaklıklar kış mevsiminde, en yüksek sıcaklıklar da yaz mevsiminde görülmektedir. Genel olarak

İlkbahar mevsiminde bir artış, sonbahar mevsiminde de bir azalma söz konusudur (Tablo: 3).

Çalışma alanında kış mevsiminde, ortalama sıcaklıkların, Türkiye'nin diğer yörelerine nazaran yüksek olmasında gezici depresyonlar, Akdeniz'in ılıman etkisi ile kuzeydeki Toros dağlarını aşarak kıyı kesimlere inen fön karakterli rüzgarlar etkili olmuştur. İç kesimlerdeki sıcaklıkların düşük olmasında ise, karasallık ile Türkiye'nin iç kesimlerinden buraya ulaşan polar hava kütlelerinin etkilidir.

Tablo: 3- Mevsimlere Göre Ortalama Sıcaklık Dağılışı (°C)

	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Anamur	16.6	26.7	20.6	11.7
Silifke	17.2	27.0	20.9	10.9
Aydıncık	16.8	26.1	21.4	12.1
Gülнар	10.6	21.5	13.6	3.9

Yaz mevsiminde özellikle Temmuz ve Ağustos aylarındaki sıcaklık farkları yok denecek kadar azdır. Hatta Anamur'da her iki ayın ortalama sıcaklığı 27.8 °C'dir. Ayrıca iç kesimlerdeki karasallığın ve yükseltinin artması nedeniyle yaz mevsimindeki sıcaklık değeri 19.7 °C'ye kadar inmektedir.

1.3.2.2. Ortalama Yüksek ve Düşük Sıcaklıklar

Tablo: 4- Çalışma Alanında Ortalama Yüksek Sıcaklıkların Aylara Dağılışı (°C)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	57 Yıl	15.6	15.7	17.7	21.3	25.1	29.4	32.5	32.9	30.9	26.9	21.2	17.3	23.9
Silifke	57 Yıl	14.5	15.5	18.5	22.5	26.5	30.1	32.6	33.2	31.5	27.7	21.7	16.1	24.2
Aydıncık	15 Yıl	15.9	15.8	18.5	21.8	25.0	28.8	32.1	32.4	30.9	27.6	21.9	17.8	21.1
Gülнар	15 Yıl	7.2	7.9	12.1	16.6	21.2	25.9	29.1	29.0	26.3	21.2	13.5	9.6	18.3

Çalışma alanında ortalama yüksek sıcaklıkların aylara dağılışında kış aylarında bir azalma, yaz aylarında ise bir yükselme söz konusudur. Buna göre ortalama yüksek sıcaklıklar; 7.2 °C ile 32.9°C arasında (Anamur'da 15.6°C ile 32.9°C arasında, Silifke'de 14.5 °C ile 33.2°C arasında, Aydıncık'ta 15.9 °C ile 32.4 °C arasında, Gülнар'da 7.2°C ile 29.1 °C arasında) değişir.

Tablo: 5- Çalışma Alanında Ortalama Düşük Sıcaklıkların Aylara Dağılışı (°C)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	57 Yıl	8.1	7.8	9.1	12.2	15.7	19.8	23.2	23.0	20.0	16.8	12.7	9.8	14.9
Silifke	57 Yıl	6.9	7.3	9.2	12.2	15.8	19.7	22.6	22.9	20.3	16.8	12.4	8.5	14.6
Aydıncık	15 Yıl	6.2	6.5	8.5	11.2	14.1	17.7	20.9	21.3	19.2	15.7	11.4	7.8	13.4
Gülнар	15 Yıl	0.3	0.1	2.4	5.7	9.5	14.0	16.6	16.4	13.1	9.4	4.7	1.9	7.8

Ortalama düşük sıcaklıklar; 0.1 °C ile 23.2 °C arasında (Anamur'da 7.8 °C ile 23.2 °C arasında, Silifke'de 6.9 °C ile 22.9 °C arasında, Aydıncık'ta 6.2 °C ile 21.3 °C arasında, Gülnar'da 0.1 °C ile 16.6 °C arasında) değişmektedir (Tablo: 5).

1.3.2.3. Mutlak Ekstremler

Tablo: 6- Çalışma Alanında Mutlak Maksimum Sıcaklıkların Aylara Göre Dağılışı (°C)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	En Yük.
Anamur	57 Yıl	20.7	22.8	24.6	31.2	37.0	41.0	39.8	40.0	36.8	34.6	30.3	22.6	41.6
Silifke	57 Yıl	24.6	24.6	28.8	34.6	38.3	40.6	40.8	42.4	41.1	37.0	32.0	27.0	42.4
Aydıncık	15 Yıl	29.5	22.4	27.8	32.4	34.6	39.0	40.0	39.5	41.5	34.4	31.7	23.9	41.5
Gülnar	15 Yıl	14.6	19.5	22.2	27.0	32.0	34.7	34.6	36.0	33.2	30.5	25.2	19.0	36.0

Mutlak maksimum sıcaklıklar yaz aylarında daha fazla görülmektedir. Bu aylarda maksimum sıcaklık 40 °C civarında olması tropikal hava kütlelerinin sahada etkili olmasından kaynaklanmıştır. Bugüne kadar tespit edilen maksimum değer; Anamur'da 30 Haziran 1980 tarihinde, Silifke'de 07 Temmuz 1998 tarihinde, Aydıncık'ta 09 Ağustos 1979 tarihinde, Gülnar'da 13 Ağustos 1985 tarihinde kaydedilmiştir.

Tablo: 7- Çalışma Alanında Mutlak Minimum Sıcaklıkların Aylara Göre Dağılışı (°C)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	En Düş.
Anamur	57 Yıl	0.9	-0.8	1.0	3.6	8.6	12.9	16.9	17.5	10.8	9.9	2.3	1.2	-0.8
Silifke	57 Yıl	-6.3	-3.2	-0.3	2.8	3.4	11.5	12.4	15.0	13.0	1.8	-16.0	-5.0	-16.0
Aydıncık	15 Yıl	-6.7	-5.1	-0.5	3.6	6.2	8.6	12.6	15.4	9.4	8.6	2.9	-5.6	-6.7
Gülnar	15 Yıl	-8.2	-11.8	-8.0	-1.7	2.0	4.9	9.2	9.0	6.4	3.0	-2.9	.7.9	-11.8

Mutlak minimum sıcaklıkların etkisinin daha çok kış aylarında görülmektedir. Kasım ayından itibaren 0°'nin altına düşen mutlak minimum sıcaklıklar, Mayıs ayına kadar devam etmektedir. Mayıs-Ekim arasındaki devrede ise 0°'nin üzerindedir. Bugüne kadar tespit edilen mutlak minimum değer; Anamur'da 21 Şubat 1983'de, Silifke'de 09 Kasım 1956'da, Aydıncık'ta 29 Ocak 1980'de, Gülnar'da 21 Şubat 1985'de kaydedilmiştir.

1.3.2.4. Toprak Sıcaklıkları

Toprak sıcaklıklarının bir bölgede kazandığı değerler, bu değerlerin yatay ve dikey dağılışı, mevsimler arasındaki sıcaklık farkları, bir takım kritik değerlere erişilme ve son bulma tarihleri gibi hususlar klimatolojinin önemli konularından birisidir. Toprak sıcaklıklarının zirai faaliyetlerin yayılışı ve ziraat imkanlarının

dağılışı, zemin hidrolojisi, ulaşım şebekesinin buzlanması ve yıpranması, fizyolojik kuraklık ve inşaatlar bakımından önemli etkileri vardır (Erinç-Bener, 1963).

Tablo: 8- Anamur'da (1980-2000 Arası) Ortalama Toprak Sıcaklıklarının Aylara Dağılışı (°C)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Topr.Üstü Ort. Min.Sc.	5.5	5.1	6.2	9.4	13.2	17.3	20.7	20.6	17.2	13.5	9.8	7.3	12.2
Topr.Üstü En Düş.Sic.	-3.0	-4.0	-4.2	0.1	1.2	3.2	13.5	2.6	8.1	6.8	-3.3	-4.0	
Ort. 5 cm Toprak Sic.	10.6	11.3	14.7	20.3	26.2	31.3	34.4	33.9	30.1	23.3	16.2	12.1	22.0
Ort. 10 cm Toprak Sic.	10.7	11.4	14.7	20.2	26.0	31.0	33.9	33.6	29.8	23.3	16.4	12.3	21.9
Ort. 20 cm Toprak Sic.	10.9	11.5	14.6	19.9	25.5	30.2	32.7	32.5	29.2	23.3	16.6	12.6	21.6
Ort. 50 cm Toprak Sic.	12.5	12.6	14.9	19.3	24.0	28.3	30.7	30.9	28.6	24.2	18.4	14.4	21.6
Ort. 100 cm Toprak Sc.	14.4	13.8	15.1	18.2	21.7	25.2	27.6	28.3	27.1	24.3	20.0	16.5	21.0

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde toprak sıcaklıklarının başta tarım faaliyetleri olmak üzere bir çok ekonomik faaliyet üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Yörede toprak sıcaklıkları, Anamur ve Silifke Meteoroloji istasyonlarında yapılmaktadır (Tablo 8, Tablo 9).

Ortalama toprak üstü minimum sıcaklıklar, Anamur'da 12.2 °C, Silifke'de 12.5 °C; En düşük toprak üstü sıcaklık ise Anamur'da -4.2 °C, Silifke'de -3.0 °C olarak belirlenmiştir. Toprak üstü sıcaklık dağılımlarının ortalama sıcaklıklara paralel olarak gittiği görülmektedir. Fakat ortalama toprak altı sıcaklıkları ise 5 cm. derinlikteki ortalama toprak sıcaklığı, Anamur'da 22.0 °C, Silifke'de 21.2 °C; 10 cm. derinlikteki ortalama toprak sıcaklığı, Anamur'da 21.9 °C, Silifke'de 20.6 °C; 20 cm. derinlikteki ortalama toprak sıcaklığı, Anamur'da 21.6 °C, Silifke'de 20.4 °C; 50 cm. derinlikteki ortalama toprak sıcaklığı, Anamur'da 21.6 °C, Silifke'de 20.5 °C; 100 cm. derinlikteki ortalama toprak sıcaklığı, Anamur'da 21.0 °C, Silifke'de 20.6 °C'dir. Ortalama toprak sıcaklıkları tablosuna bakıldığı zaman sıcaklığın Ocak ayında en düşük, Ağustos ayında en yüksek değerine ulaştığı görülmektedir.

Tablo: 9- Silifke'de (1978-2000 Arası) Ortalama Toprak Sıcaklıklarının Aylara Dağılışı (°C)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Topr.Üstü Ort. Min.Sc.	5.1	5.1	6.8	9.8	13.7	17.9	21.1	21.2	18.2	14.8	10.0	6.6	12.5
Topr.Üstü En Düş.Sic.	-1.6	-3.0	-1.6	1.1	6.2	10.0	14.4	2.1	11.0	2.0	-1.0	-0.2	
Ort. 5 cm Toprak Sic.	8.6	9.9	13.8	19.9	25.5	30.6	34.0	33.8	30.1	22.9	14.8	10.2	21.2
Ort. 10 cm Toprak Sic.	8.6	9.7	13.3	19.1	24.5	29.3	32.4	32.5	29.3	22.8	15.0	10.4	20.6
Ort. 20 cm Toprak Sic.	9.0	9.8	13.0	18.5	23.8	28.4	31.6	31.8	28.9	23.1	15.6	11.0	20.4
Ort. 50 cm Toprak Sic.	10.9	10.8	13.1	17.4	22.1	26.5	29.7	30.5	28.7	24.3	18.0	13.4	20.5
Ort. 100 cm Toprak Sc.	13.6	12.7	13.8	16.6	20.3	24.1	27.2	28.7	28.1	25.3	20.7	16.3	20.6

En düşük toprak sıcaklıkları uç değerleri göstermesi açısından uygulamalı coğrafya için büyük önem arz eder. Çünkü çalışma alanında kış mevsiminde sıcaklığa bağlı olan ekonomik değeri yüksek tarım ürünleri (muz, çilek, turunçgiller) yer almaktadır. Bu açıdan toprak sıcaklıkları büyük önem taşımaktadır.

1.3.2.5. Deniz Suyu Sıcaklıkları

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde deniz suyu sıcaklık rasatları sadece Anamur'da yapılmaktadır. Anamur'da yıllık ortalama deniz suyu sıcaklığı 20.9 °C'dir. Burada ortalama deniz suyu sıcaklıkları ile ortalama sıcaklık arasında bir paralellik bulunmaktadır (Tablo: 10).

Anamur'da deniz suyu sıcaklıklarının genel olarak hava sıcaklığından yüksek olduğu görülmektedir. Fakat Mayıs ve Haziran aylarında deniz suyu sıcaklığı hava sıcaklığından daha düşük iken, kış aylarında ise daha yüksektir. Bunun nedeni deniz suyunun özgül ısısının hava sıcaklığından daha fazla olmasıdır. Yaz mevsiminde ise, deniz suyu yüzeyinde buharlaşma nedeniyle ısı kaybetmektedir. Ayrıca sabah ve akşam saatlerinde güneşin ısıtma kapasitesinin azalması ve geceleri radyasyon nedeniyle de deniz sularında soğuma meydana gelir. Isınma hususunda bilhassa güneşlenme müddeti ile atmosfer saydamlığı önemli rol oynamaktadır.

Tablo: 10- Anamur'da Aylara Göre Ortalama Sıcaklık ve Deniz Suyu Sıcaklıkları (°C)

Anamur	R. Süresi	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Ort.
Ort. Sıc.	57 Yıl	11.1	12.9	16.6	20.5	24.7	27.8	27.8	25.0	20.9	16.0	12.8	18.9
Deniz Suy. Sıc.	22 Yıl	15.8	16.1	17.3	19.8	22.9	25.8	27.2	26.4	24.1	20.9	18.2	20.9

Anamur'da yıllık ortalama deniz suyu sıcaklığının en yüksek olduğu aylar; Temmuz (25.8 °C), Ağustos (27.2 °C), Eylül (26.4 °C); en düşük olduğu aylar, Ocak (16.5 °C), Şubat (15.8 °C), Mart (16.1 °C)'dir (Tablo: 10). Buna göre deniz suyunun sıcaklığının fazla olması deniz turizmi açısından büyük önem arz etmektedir.

1.3.2.6. Sıcaklık Yönünden Sayılı Günler ve Don Olayı

Sıcaklık özelliklerine göre bazı günler sayılı günler olarak belirlenmiştir. Canlılar ve klimatoloji bakımından önemli olduğu için bazı günler, sıcaklık özelliklerine göre gruplandırılmaktadır. Bunlara *sayılı günler* denir. Bu günler; *Tropik gün*, günlük en yüksek sıcaklığın 30 °C'nin üzerine çıktığı gündür. *Yaz günü*,

günlük en yüksek sıcaklığın 25 °C'nin üzerine çıktığı gündür. *İlman gün*, günlük en yüksek sıcaklığın 20 °C'nin üzerine çıktığı gündür. *Donlu gün*, günlük en düşük sıcaklığın 0 °C'nin altına indiği gündür. *Şiddetli donlu gün*, günlük en düşük sıcaklığın -10 °C'nin altına indiği gündür. *Kış günü*, günlük sıcaklığın 0 °C'nin üzerine hiç çıkmadığı gündür (Erol, 1993, s.64).

Sayıli günlerden tropik, yaz günü ve ılıman günler buharlaşmayı arttırarak canlıların yaşam etkinliklerini yavaşlatması bakımından sıkıntı verici veya bitkileri kurutucu etkilere sahiptir. Bu olaylar az gelişen ve alınacak tedbirlerle önlenmesi mümkün olan olaylardır. Ancak önemli olan don olaylı günlerdir. Çünkü don olaylı günler insan etkinlikleri, ulaşım, inşaat, bitki yaşamı bakımından önem arz etmektedir. Bu açıdan don olayından korunmak kış mevsiminde tarım hayatının devam ettiği Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde kültür bitkileri bakımından çok önemlidir. Şiddetli iklimik donlardan korunmak şüphesiz çok zordur. Ancak yerel etkilere doğan don olayından korunmak için tarım yapılacak yerin özelliğinin önceden bilinmesi gerekmektedir. Bu bakımdan bölgede özellikle muz, çilek, narenciye ve kış mevsiminde özellikle seralarda yetiştirilen sebzeler için gerekli tedbirlerin alınması gerekir. Bunun için yörede don olayından korunmak için seralarda sisleme yapılmaktadır. Ayrıca zaman zaman da soba yakılarak donun etkisi azaltılmaya çalışılmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ortalama sıcaklıklar 20 °C'ye yakındır. Bu nedenle Ocak, Şubat, Mart, Kasım ve Aralık ayları dışında kalan aylarda ılıman gün, yaz günü ve tropik gün görülmektedir. Anamur'da yılda ortalama 98 gün tropik gün, 169 gün yaz günü, 237 gün ılıman gün; Silifke'de yılda ortalama 111.4 gün tropik gün, 178 gün yaz günü, 240.1 gün ılıman gün; Aydıncık'ta yılda ortalama 91.8 gün tropik gün, 171.5 gün yaz günü, 240.5 gün ılıman gün; Gülnar'da yılda ortalama 33.5 gün tropik gün, 108.4 gün yaz günü, 167.8 gün ılıman gün yaşanmaktadır. Gülnar'da bu günlerin kıyı kesimlerine göre az olmasının nedeni buranın deniz seviyesinden yüksekte ve iç kesimlerde yer almasındandır.

Çalışma alanında don olayı çok nadir de olsa görülmektedir. Genellikle don olaylı günlerin en fazla görüldüğü ay Şubat ayıdır. Toplam don olaylı gün sayısı kıyıda iç kesimlere doğru gidildikçe artmaktadır. Çünkü Anamur'da 0.1 gün,

Silifke’de 0.8 gün, Aydınçık’ta 2.6 gün don olayı görülürken, Gülnar’da 35.8 gün don olayı görülmektedir (Tablo: 11). Kıyı bölgesinde tarım ürünlerinin don olayından etkilenmemesi için gerekli beşeri çalışmalar (seralar) yapılmaktadır. İç kesimlerde ise don olaylarının görüldüğü aylarda tarım ürünü yetiştiriciliği yapılmamaktadır.

Tablo: 11- Çalışma Alanında Ortalama Don Olaylı Günler Sayısı

	R. Süresi	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Ort.
Anamur	57 Yıl	0.1											0.1
Silifke	57 Yıl	0.4	0.0								0.0	0.1	0.8
Aydınçık	21 Yıl	1.5	0.3									0.1	2.6
Gülnar	21 Yıl	9.9	5.0	0.1							2.6	6.3	35.8

1.3.3. Hava Basıncı ve Rüzgarlar

1.3.3.1. Hava Basıncı

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde hava basıncı rasatları sadece Anamur ve Silifke Meteoroloji İstasyonlarında yapılmaktadır (Tablo: 12, 13).

Anamur’da yıllık ortalama hava basıncı 1012.5 mb’dır. Ekim-Mart arası dönemdeki ayların basınç değerleri yıllık ortalamanın biraz üzerindedir. En yüksek değerine ulaştığı ay Ocak (1017.4 mb)’dır. Basınç değerleri Ocak ayından itibaren azalarak Temmuz (1005.2 mb)’da minimum seviyeye ulaşır. Anamur’da yıllık ortalama basıncın ekstrem değerleri arasındaki fark 12.2 mb’dır. Anamur’da en yüksek basınç değeri Ocak (1032.9 mb), en düşük basınç değeri ise Haziran (996.5 mb) tespit edilmiştir.

Tablo: 12- Anamur’da (1980-2000) Ortalama, Maksimum ve Minimum Hava Basıncı (mb)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Ort.
Ort.	1017.4	1016.0	1014.1	1012.4	1011.3	1008.8	1005.2	1006.3	1010.4	1014.3	1016.6	1017.5	1012.5
Mak.	1032.9	1030.3	1027.2	1022.7	1020.8	1016.6	1012.1	1010.8	1019.8	1025.3	1027.3	1030.3	1032.9
Min.	995.6	995.1	989.0	998.2	999.4	996.5	996.6	1001.5	1002.9	1005.0	100.1	997.7	996.5

Silifke’de yıllık ortalama hava basıncı 1011.4 mb’dır. Ekim-Mart arası dönemdeki ayların basınç değerleri yıllık ortalamanın üzerindedir. En yüksek basınç Aralık ayında (1016.7 mb), en düşük basınç değeri ise Temmuz ayında (1016.7 mb) olduğu görülür. Silifke’de yıllık ortalama basıncın ekstrem değerleri arasındaki fark 12.7 mb’dır. Silifke’de en yüksek değerine Ocak (1036.6 mb) ayında, en düşük basınç değeri ise Temmuz (994.8 mb) ayında tespit edilmiştir.

Anamur ve Silifke’de yıllık ortalama basınç, maksimum ve minimum basınç değerlerindeki dağılım ortalama sıcaklıklara bağlı olarak değişmektedir. Çünkü sıcaklıkla basınç ters orantılı olduğu için yaz aylarında basınç azalmakta, kış aylarında da artmaktadır.

Tablo: 13- Silifke’de (1980-2000) Ortalama, Maksimum ve Minimum Hava Basıncı (mb)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Ort.
Ort.	1016.6	1015.0	1012.9	1011.0	1010.0	1007.1	1004.0	1005.1	1009.1	1013.1	1015.7	1016.7	1011.4
Mak.	1036.6	1031.1	1028.0	1023.8	1020.4	1018.7	1011.6	1011.0	1020.3	1024.5	1029.0	1031.3	1036.6
Min.	994.5	991.1	986.3	994.8	997.0	993.6	994.8	998.0	999.8	1001.8	996.4	994.6	986.3

1.3.3.2. Rüzgarlar

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde görülen rüzgar sistemleri, genel rüzgar kuşakları yanında, Taşeli Platosu, kuzey-güney istikametinde gelişmiş vadi olukları ve Akdeniz’in ılıtıcı özelliği ile yakından ilgilidir. Kışın Toros dağlarını kat ederek inen soğuk karakterli hava akımları vadiler (Anamur Çayı, Kapız ve Köşk dereleri, Sipahili (Babadil) Çayı ile Silifke’de Göksu Vadisi boyunca) yoluyla çalışma sahasına ulaşmakta ve rüzgarların oluşmasına neden olmaktadır.

Çalışma alanında kış mevsiminde Akdeniz ile Taşeli Platosu’nun yüksek kesimleri arasında kalan çalışma sahasında farklı rüzgar sistemleri görülür. Bazı alanlarda rüzgarlar daha etkili olurken, bazı alanlarda ise daha az etkilidir. Bunda kıyı gerisinde yer alan yüksek plato ve dağların bir duvar gibi yükselmesi, Akdenizin ılıtıcı etkilerinin sınırlı sahalarda kalması etkilidir. Anıtlı ve Bozyazı’nın bir kısım yerlerinde muz açıkta yetiştirilirken, Anamur Ovası’nda seralarda yetiştirilmektedir. Yine muz, Silifke ve Aydıncık çevresinin kış aylarında sert rüzgarlara açık olmasından dolayı daha zor şartlarda yetiştirilebilmektedir.

Tablo: 14- Çalışma Alanında Ortalama Rüzgar Hızlarının Aylara Dağılımı (m/s)

	R. Süresi	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Ort.
Anamur	57 Yıl	2.8	2.6	2.2	1.9	2.1	2.1	2.2	2.3	2.2	2.5	2.6	2.4
Silifke	57 Yıl	3.2	2.6	2.0	1.7	1.7	1.9	2.0	2.2	2.4	2.8	2.7	2.4
Aydıncık	21 Yıl	1.5	1.5	1.3	1.5	1.3	1.3	1.3	1.3	1.5	1.3	1.3	1.3
Gülnar	21 Yıl	1.1	1.1	1.2	1.2	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.1	1.2

Yaz mevsiminde ise, yörede geceleyin poyraz, gündüzleri ise meltem rüzgarları etkilidir. Çünkü kara ve denizlerin farklı ısınıp soğumasına bağlı olarak rüzgarlar yön değiştirmektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde hakim rüzgar yönünde genel atmosfer sirkülasyonunun yanında, bölgenin coğrafi şartlarının da büyük rolü vardır. Yörede yapılan rüzgar rasatlarına göre ortalama rüzgar hızları, en hızlı esen rüzgarların yönü ve hızı, yönlere göre esme sayıları toplamı ve hızları şöyledir;

Tablo: 15- Çalışma Alanında En Hızlı Esen Rüzgar Yön ve Hızları (1980-2000 Arası)

		O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
Anamur	Yönü	SSW	WSW	NNE	N	W	N	N	W	NNE	NNE	NNE	SSE
	Hızı	35.6	24.3	22.3	25.0	16.7	20.4	16.1	13.9	18.6	19.7	28.8	29.1
Silifke	Yönü	WNW	WNW	WNW	WNW	E	NNW	NW	N	NW	NNW	NNW	WNW
	Hızı	28.0	30.3	28.6	23.3	22.4	23.1	24.3	23.0	24.0	24.9	29.5	25.9
Aydıncık	Yönü	N	N	NE	E	NE	N	N	NE	N	N	N	N
	Hızı	15.8	15.8	15.8	15.8	15.8	15.8	15.8	15.8	12.8	15.8	18.9	15.8
Gülнар	Yönü	N	NW	NW	NW	N	NW	N	N	NW	NW	NW	NW
	Hızı	18.9	18.9	18.9	15.8	18.9	15.8	18.9	15.8	15.8	15.8	18.9	15.8

Etüt sahasındaki istasyonların yıllık ortalama rüzgar hızları bir birine çok yakın değerler [Anamur'da 2.4 (m/s), Silifke'de 2.4 (m/s), Aydıncık'ta 1.3 (m/s) ve Gülнар'da 1.2 (m/s)] gösterir. Çalışma alanındaki istasyonların bulunduğu yerin jeomorfolojik özellikleri rüzgar hızlarını etkilemiştir. Çünkü Aydıncık ve Gülнар'da istasyonların bulunduğu yerin arkasında dağlar hemen yükselmektedir. Fakat Anamur ve Silifke'de dağlar biraz daha iç kesimlerde kalmaktadır. Ortalama rüzgar hızlarında yaz ile kış ayları arasında çok büyük farklar olmamakla birlikte, Anamur ve Silifke'de rüzgar hızları bahar aylarında, Gülнар'da ise, yaz aylarında daha azdır.

Etüt sahasında en hızlı esen rüzgarların yönü ve hızlarının aylara dağılışı incelendiğinde (Tablo: 15), Anamur'da en hızlı rüzgar güneygüneybatı (35.6 m/s), Silifke'de batıkuzeybatı (30.3 m/s), Aydıncık'ta kuzey (18.9 m/s), Gülнар'da kuzey (18.9 m/s) ve kuzeybatı (18.9 m/s) sektörlüdür.

Tablo: 16- Anamur'da Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
N	746	699	675	544	383	272	293	436	581	785	875	857	7146
NE	451	386	368	308	250	226	215	248	280	293	308	342	3675
E	109	89	72	75	187	226	203	99	24	24	63	116	1287
SE	139	123	107	99	130	152	75	75	20	57	83	139	1293
S	114	103	135	176	257	260	105	181	127	152	155	133	2009
SW	148	145	240	252	290	343	427	398	386	295	169	124	3219
W	117	105	169	237	189	189	200	204	181	129	79	87	1886
NW	112	100	162	147	127	72	109	164	201	174	114	138	1620

Esme sayıları toplamına göre, Anamur'da en fazla kuzey (4443) sektörlü, en az ise doğu (1287) ve güneydoğu (1293) sektörlü rüzgarlar görülür (Tablo: 16).

Tablo: 17- Silifke'de Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
N	354	324	344	277	249	213	235	262	290	296	350	358	3552
NE	79	88	60	71	69	82	70	68	55	38	66	86	832
E	145	125	123	149	157	196	211	184	97	57	107	145	1696
SE	141	157	211	215	233	236	248	148	79	161	166	129	2124
S	56	90	162	212	316	320	434	413	307	218	115	74	2717
SW	71	71	190	264	310	271	256	262	282	172	88	72	2309
W	178	142	166	169	129	96	73	63	120	182	137	200	1655
NW	1065	921	829	596	473	350	334	472	678	924	1001	1025	8668

Esme sayıları toplamına göre, Silifke'de en fazla kuzeybatı (8668) sektörlü, en az ise, kuzeydoğu (832) sektörlü rüzgarlar görülmektedir (Tablo: 17).

Tablo: 18- Aydıncık'ta Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası)

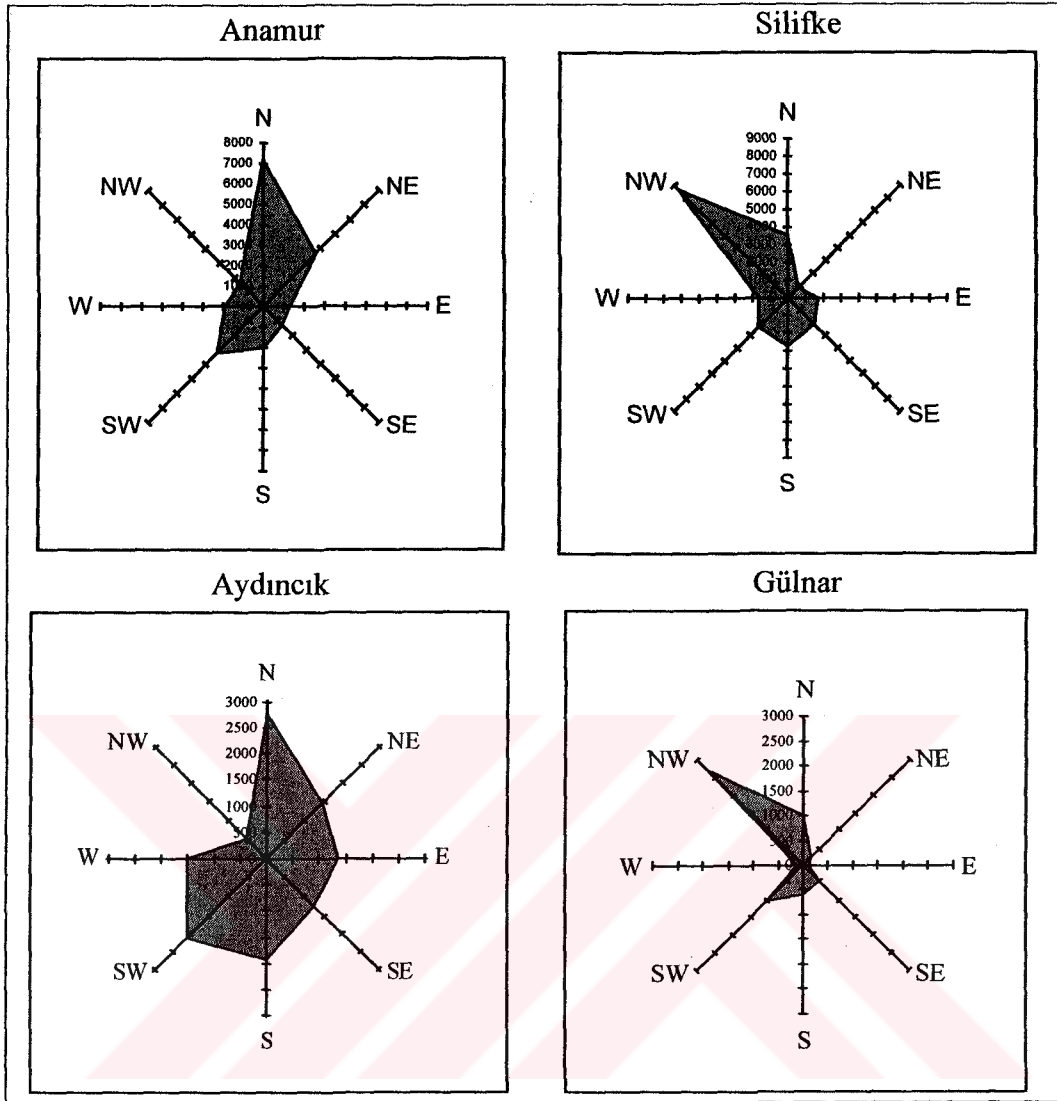
	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
N	399	339	216	131	93	111	154	139	172	285	344	337	2720
NE	194	169	138	113	86	75	84	90	90	124	152	147	1462
E	146	145	153	110	98	88	71	73	88	113	114	147	1346
SE	126	97	142	125	104	101	82	88	75	96	111	131	1278
S	91	97	147	185	225	244	221	165	144	155	124	128	1926
SW	87	101	154	210	275	234	235	240	242	163	93	65	2099
W	112	87	110	131	135	133	166	176	152	122	83	82	1489
NW	48	30	59	59	31	25	41	57	49	35	52	48	534

Esme sayıları toplamına göre, Aydıncık'ta yılda en fazla kuzey (2720) sektörlü, en az ise, kuzeydoğu (401) sektörlü rüzgarlar görülür (Tablo: 18).

Tablo: 19- Gülnar'da Rüzgarların Aylık Esme Sayıları Toplamı (1980-2000 Arası)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
N	53	82	85	60	80	103	109	112	73	83	79	93	1012
NE	37	31	26	23	7	1	3	2	3	8	34	40	215
E	20	16	12	13	8	2	1	1	0	6	18	17	114
SE	73	41	37	33	38	34	24	23	27	35	47	56	468
S	54	36	39	63	61	53	46	54	51	52	49	33	591
SW	82	65	95	105	102	100	70	85	83	77	56	84	1004
W	15	9	8	14	13	8	3	9	7	20	6	7	119
NW	196	211	199	151	189	244	311	236	237	260	245	235	2714

Esme sayıları toplamına göre, Gülnar'da yılda en fazla kuzeybatı (2714) sektörlü, en az ise, doğu (114) ve batı (116) sektörlü rüzgarlar görülür (Tablo: 19).

Şekil: 6- Çalışma Alanında Yer alan İstasyonların Rüzgar Gülü

1.3.4. Buharlaşma

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde buharlaşma ile ilgili rasatlar yapılmaktadır (Tablo: 19). Etüt sahasında ortalama buhar basıncı Ocak-Şubat aylarında minimum seviyesinde iken, bu aylardan itibaren artmaya başlamakta ve Temmuz-Ağustos aylarında maksimum seviyeye ulaşmaktadır (Tablo: 20). Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yıllık buharlaşma miktarındaki yaz ile kış ayları arasında görülen farklar, yörenin iklim koşullarının tropikal iklim karakterine yakınlığını ifade etmektedir.

Tablo: 20- Yıllık Ortalama Buhar Basıncı (mb)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	21 Yıl	9.8	9.6	11.1	14.4	18.4	23.4	27.2	27.2	22.1	16.6	12.9	11.0	17.0
Silifke	21 Yıl	7.6	7.7	9.4	12.7	16.8	21.2	24.8	24.9	19.8	14.7	10.6	8.7	14.9
Aydıncık	15 Yıl	8.6	8.4	10.1	12.6	17.1	22.2	26.5	26.9	22.8	16.5	11.6	9.3	16.1
Gülнар	9 Yıl	6.3	5.7	7.0	8.6	10.7	12.3	12.8	13.4	11.7	10.0	7.7	6.6	9.4

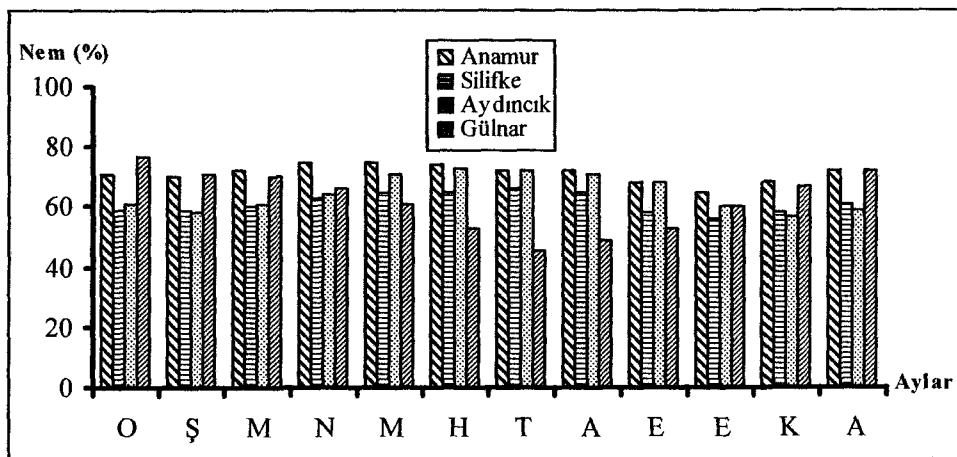
1.3.5. Nem

Uzun yıllar yapılan rasatlara göre aylık ortalama nispi nem oranları arasında bariz farklar görülür (Tablo: 21).

Tablo: 21- Yıllık Ortalama Nispi Nem Oranları (%)

	R. Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	21 Yıl	71	70	72	75	75	74	72	72	68	65	68	72	71
Silifke	43 Yıl	59	59	60	63	65	65	66	65	58	56	58	61	61
Aydıncık	15 Yıl	61	58	61	64	71	73	72	71	68	60	57	59	64
Gülнар	15 Yıl	77	71	70	66	61	53	46	49	53	60	67	72	62

Anamur'da yıllık ortalama nispi nem oranı % 71'dir. Bu oran ilkbahar aylarında maksimum iken, sonbahar aylarında minimum seviyeye düşmektedir. Silifke'de yıllık ortalama nispi nem oranı % 61'dir. Silifke'de yaz aylarında nispi nem oranı daha yüksek iken, kış aylarında daha düşüktür. Aydıncık'ta yıllık ortalama nispi nem oranı % 64'dür. Aydıncık'ta nispi nem yaz aylarında maksimum iken, kış aylarında özellikle Şubat ayında minimum seviyeye kadar düşmektedir. Gülнар'da ise denizel etkilerden uzaklaştığı için nispi nem yaz aylarında minimum iken, kış aylarında maksimumdur. Bunda etkili olan faktörler yükselti ve yeryüzü şekilleridir.

Şekil: 7- Yıllık Ortalama Nispi Nem Oranı Grafığı (%)

Çalışma sahasında kış aylarında Toroslar'ı geçerek denize yönelen soğuk hava akımının zaman zaman kıyıda fön karakterli rüzgarlar haline gelmesi nispi nemin düşmesine neden olurken, yaz aylarında da denizden buharlaşma nedeniyle nispi nem miktarında artma görülmektedir.

1.3.6. Bulutluluk ve Kapalı Günler Sayısı

Genel olarak coğrafi faktörlerin etki altında meydana gelen bulutluk, basınç şartları, güneşlenme müddeti, nispi nem ve sıcaklıkla yakından ilgilidir. Buna göre çalışma alanında bulutluluk, planeter koşullara bağlı olarak mevsimden mevsime değişiklik arz eder. Yıl içindeki maksimum değerler kış mevsiminde, minimum değerler ise yaz mevsiminde görülmektedir (Tablo: 22).

Kış mevsiminde cephe faaliyetleri, gezici minimumlar ve yağış yüzünden bulutluluk oranı çak fazladır. Bunun sebebi denizden gelen havanın dağ yamaçları boyunca aniden yükselmesi ile su buharının bulut haline gelmesidir. Bu durum özellikle sonbahar ve ilkbahar aylarında kendini göstermektedir. Buna göre yıllık ortalama bulutluluk (0-10); Anamur'da 2.8, Silifke'de 3.0, Aydınçık'ta 3.7, Gülnar'da 3.3'dür.

Kapalı günler sayısı, kış aylarında maksimum iken, yaz aylarında minimum seviyededir (Tablo: 22). Bunun nedeni de yörenin kış mevsimindeki hava koşullarından ileri gelmektedir. Ortalama kapalı günler sayısı; Anamur'da 28.7 gün, Silifke'de 24.6 gün, Aydınçık'ta 54.8 gün, Gülnar'da 44.4 gündür.

Tablo: 22- Ortalama Bulutluluk ve Kapalı Günler Sayısı

	R.Süresi		O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	21 Yıl	Bulutluluk	4.7	4.4	3.9	3.5	2.5	1.3	0.9	0.9	1.0	2.2	3.7	4.8	2.8
		Kap.Gün.Say.	6.9	4.8	4.0	2.3	0.6	0.6			0.0	1.0	3.5	5.5	28.7
Silifke	21 Yıl	Bulutluluk	4.6	4.4	4.1	3.9	3.1	1.8	1.3	1.2	1.1	2.5	3.6	4.5	3.0
		Kap.Gün.Say.	6.1	4.3	3.1	1.7	0.7	0.1	0.0		0.0	0.7	2.8	5.1	24.6
Aydınçık	21 Yıl	Bulutluluk	6.0	5.8	5.2	4.7	3.8	2.2	1.3	1.0	1.1	3.1	4.6	5.8	3.7
		Kap.Gün.Say.	11.3	8.5	7.5	4.7	3.0	0.6		0.1	0.1	3.5	5.7	9.8	54.8
Gülnar	21 Yıl	Bulutluluk	6.2	5.3	4.9	4.4	3.5	1.5	0.7	0.8	0.9	2.6	4.1	4.9	3.3
		Kap.Gün.Say.	11.6	6.8	5.7	4.2	1.2	0.2				2.0	5.1	7.6	44.4

1.3.7. Sisli Günler

Akdeniz Bölgesi, Türkiye'nin sisli günler sayısı en az olan bölgesi olduğu için Anamur-Silifke arasında da sisli günlerin sayısı son derece azdır (Tablo: 23).

Tablo: 23- Yıllık Ortalama Sisli Günler Sayısı

	R.Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Toplam
Anamur	21 Yıl					0.3	0.1							0.4
Silifke	21 Yıl				0.1									0.1
Aydıncık	21 Yıl	0.3	0.4	0.1	0.3	0.1	0.5				0.1	0.1	0.2	2.1
Gülnar	21 Yıl	6.2	4.2	1.0	3.4	0.4	0.2				0.2	3.2	3.4	22.3

Etüt sahasındaki istasyonlarda sisli gün sayısı az olmakla birlikte, değişkenlikler göstermektedir. Sisli günler; Anamur 0.4 gün, Silifke 0.1 gün, Aydıncık'ta 2.1 gün ve Gülnar'da da 22.2 gündür. Kıyıdan iç kesimlere doğru gidildikçe sisli günlerin sayısı artmaktadır.

Anamur-Silifke arasında görülen sisler, genellikle denizden karaya ilerleyen hava kütleleri, kara üzerinde nispeten soğuyarak adveksiyonel radyasyon veya meltem sisleri halinde görülür. Ancak alışma alanında yüksek kesimler hariç sisli günler sayısı, Türkiye ortalamalarına göre çok önemsizdir.

1.3.8. Yağış

1.3.8.1. Ortalama Yağış Miktarları

Türkiye'nin en yağışlı kesimlerinden birisi de Toros dağlarının dışa dönük yamaçlarıdır. Bu kesiminde içerisinde kaldığı araştırma sahasında, orografik karakterde yağışın yanında, farklı hava kütlelerinin karşılaşmasına bağlı olarak oluşan cephe yağışları olmaktadır.

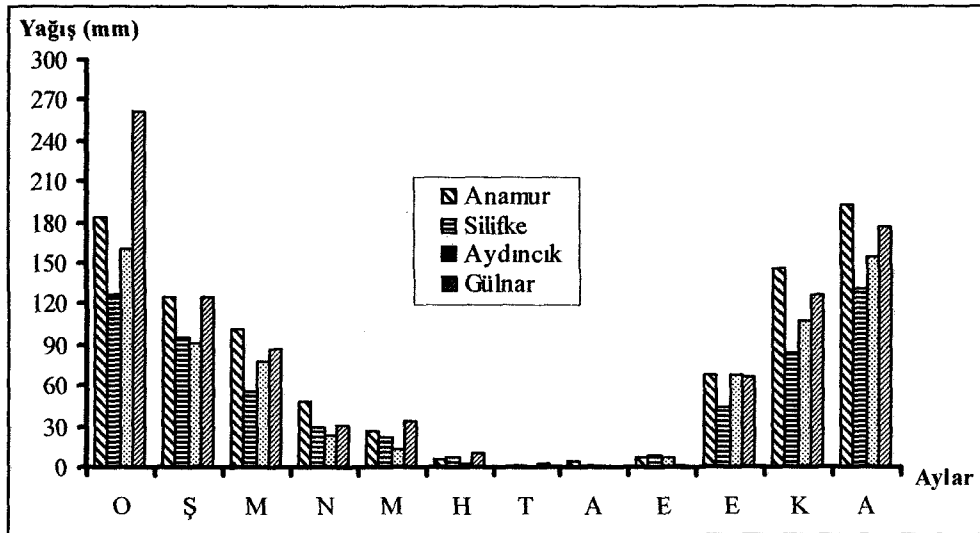
Kış mevsiminde polar ve tropikal hava kütleleri Akdeniz üzerinde karşılaştıkları için, burada meydana gelen polar cepheye bağlı frontal yağışlar sık görülmektedir. Kıyı bölgesinde dağların kıyıdan itibaren hemen yükselmesi ile dağ yamaçları boyunca şiddetli orografik yağışlar da görülür. Yaz mevsiminde bu Şartların ortadan kalkması ile yağışlar son derece azalır. Özellikle Ağustos ve Temmuz aylarında yağış yok denecek kadar azdır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde uzun yıllar yapılan rasatlara göre yağışlar Türkiye ortalamasının üzerindedir. Buna göre yıllık ortalama yağış miktarı; Anamur'da 912.3 mm., Silifke'de 607.2 mm., Aydıncık'ta 706.2 mm. ve Gülnar'da da 924.4 mm. olarak tespit edilmiştir (Tablo: 24). Çalışma alanının yakın çevresindeki merkezlerde (Gazipaşa'da 854.4 mm., Ermenek'te 495.3 mm., Mut'ta ise 411.9 mm.) de yağış miktarı kıydan iç kesimlere doğru azaldığı görülmektedir.

Tablo: 24- Çalışma Alanında Ortalama Yağış Miktarlarının Aylara Dağılışı (mm)

	R.Süresi	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Anamur	57 Yıl	183.9	125.4	102.1	49.0	26.3	6.6	0.7	4.8	7.4	67.2	145.7	193.2	912.3
Silifke	70 Yıl	126.0	95.9	55.5	28.9	22.0	7.8	1.9	1.6	8.3	44.4	83.8	131.1	607.2
Aydıncık	21 Yıl	159.8	90.6	78.6	24.1	13.5	3.5	0.2	0.0	7.0	68.3	106.9	153.7	706.2
Gülnar	21 Yıl	261.7	125.3	86.5	31.5	33.2	10.7	3.5	0.7	2.0	66.5	126.9	175.9	924.4

Etüt sahasında ortalama yağışın aylara dağılışında en yüksek değerlere Aralık (Silifke'de 131.1 mm.) ve Ocak (Anamur'da 193.2 mm., Aydıncık'ta 159.8 mm., Gülnar'da 261.7 mm.) aylarında rastlanır. Yağışlar Şubat ayından itibaren tedrici olarak azalmakta, Temmuz ve Ağustos aylarında minimum seviyelere ulaşmakta olup, minimum değerler, Temmuz (Anamur'da 0.7 mm.) ve Ağustos (Silifke'de 1.6 mm., Aydıncık'ta 0.0 mm., Gülnar'da 0.7 mm.) aylarında görülür. Çalışma sahasında Eylül ayından itibaren yağışlarda tekrar bir artış başlamakta olup, kış aylarındaki maksimum seviyelerine ulaşmaktadır (Tablo: 24).

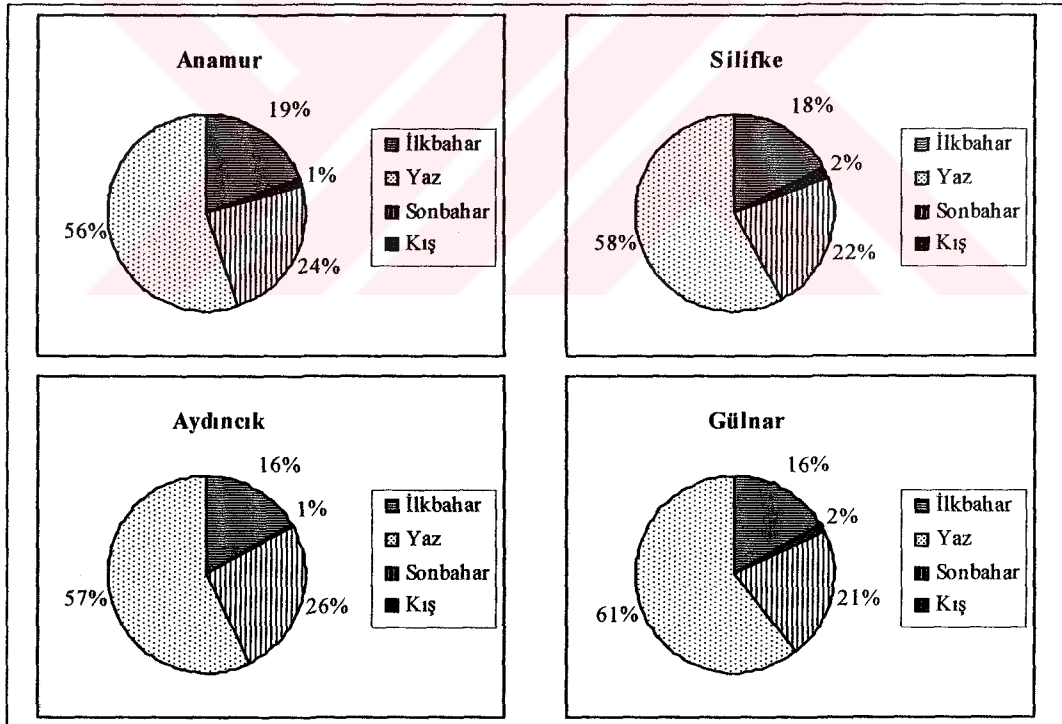
Şekil: 8- Yıllık Ortalama Yağış Grafiği (mm)

Yağışın mevsimlere dağılışında kış mevsiminin % 50'den fazla yağış aldığı dikkati çeker. Kış mevsiminde yıllık toplam yağışın; Anamur'da % 55.1'i, Silifke'de % 58.2'si, Aydıncık'ta % 57.2'si, Gülnar'da % 60.9'u görölmektedir.

Tablo: 25- Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı (mm) ve Dağılışı Yüzdeleri

	İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Kış	
	Yağış	%	Yağış	%	Yağış	%	Yağış	%
Anamur	177.4	19.4	12.1	1.3	220.3	24.2	502.5	55.1
Silifke	106.4	17.5	11.3	1.8	136.5	22.5	353.3	58.2
Aydıncık	116.2	16.5	3.7	0.5	182.2	25.8	404.1	57.2
Gülnar	151.2	16.4	14.9	1.6	195.4	21.1	562.9	60.9

İlkbahar mevsiminde, kış mevsimine göre yağış miktarı azalmaktadır (Anamur'da % 19.4'ü, Silifke'de % 17.5'i, Aydıncık'ta % 16.5'i, Gülnar'da % 16.4'ü). Bunda kış şartları özellikle Şubat ve Mart aylarında devam etmekle birlikte, deniz yüzeyinin serin olması ve hava akımlarının Akdeniz'e doğru gelmeden önce, karalar üzerinde ısınmaya başlamasıyla yağış ve bulutluluk kışa göre azalmaktadır.

Şekil: 9- Çalışma Alanında Yer alan İstasyonların Mevsimlik Yağış Dağılışı (%)

Yaz mevsiminde ise, sıcaklığın son derece yüksek olmasıyla çok kurak bir mevsim (Anamur'da % 1.3'ü, Silifke'de % 1.8'i, Aydıncık'ta % 0.5'i, Gülnar'da %

1.6'sı) görülmektedir. Özellikle Temmuz ve Ağustos aylarında yağış yok denecek kadar azdır.

Sonbahar mevsiminde ise depresyon aktivitelerinin artmasıyla serin ve yağışlı hava şartları başlamaktadır. Dolayısıyla sonbahar mevsiminde yağışlar (Anamur'da % 24.2'si, Silifke'de % 22.5'i, Aydıncık'ta % 25.1'i, Gülnar'da % 21.1'i), ilkbahar mevsimine göre daha fazladır.

1.3.8.2. Yağış Yönünden Belirli Günler

Yağış yönünden ortalama kar yağışlı günler, ortalama karla örtülü günler, ortalama dolulu günler, ortalama kırılgılı günler ve ortalama orajlı günler sayısı klimatolojide önemli bir yere sahiptir.

Günlük yağışın 0.1 mm.yi aştığı günlere yağışlı günler adı verilir. Ortalama yağışlı günler sayısına bakıldığında zaman Anamur'da yılın 80.4 günü, Silifke'de 59.0 günü, Aydıncık'ta 55.5 günü, Gülnar'da 72.1 günü yağışlı geçmektedir. Yıllık yağışlı günlerin mevsimlere ve aylara göre dağılışı yıllık ortalama yağış dağılışına paralellik arz etmektedir. Buna göre yağışlı günlerin en fazla olduğu aylar Aralık ve Ocak ayları iken, en az olduğu aylar, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarıdır (Tablo: 26).

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde uzun yıllara ait ortalama veriler göre kar yağışlı günler sayısı, Türkiye'nin en az kar yağışı alan yörelerindedir. Buna göre Anamur'da 0.3 gün (Ocak-Şubat), Silifke'de 0.5 gün (Ocak-Şubat), Aydıncık'ta 0.3 gün (Ocak-Şubat), Gülnar'da 10.0 gün (Kasım-Nisan ayları arasında)'dür. Karla örtülü gün sayısı (Anamur'da 0.0 gün, Silifke'de 0.1 gün, Aydıncık'ta 0.0 gün, Gülnar'da 0.0) hemen hemen yok denecek kadar azdır (Tablo: 26).

Dolu, kırılgı ve oraj olaylarının iklim elemanı olmalarının dışında ortak özellikleri çevreye zarar vermeleridir. En büyük etkileri de tarım alanlarında meydana gelmektedir. Yani zaman zaman tarım ürünlerine zarar vererek, kırsal alanlarda önemli ekonomik zararlara yol açarlar. Ortalama dolulu günler sayısı; Anamur'da 2.8 gün (Eylül-Haziran arasında), Silifke'de 0.7 gün (Şubat-Mart-Mayıs-Haziran-Ekim-Aralık aylarında), Aydıncık'ta 1.4 gün (Ekim-Haziran arasında), Gülnar'da 5.7 gün (Temmuz-Eylül ayları hariç bütün aylarda)'dür (Tablo: 26).

Kırağılı günler sayısı da tarım alanlarına zarar vermeleri bakımından daha önemlidir. Yıllık ortalama kırağılı günler sayısı; Anamur'da 0.4 gün (Haziran-Temmuz aylarında), Silifke'de 0.1 gün (Nisan ayında), Aydıncık'ta 2.1 gün (Ekim-Haziran ayları arasında), Gülnar'da 22.2 (Ekim-Haziran arasında)'dür (Tablo: 26).

Tablo: 26- Yıllık Ortalama Yağış Yönünden Belirli Günler Sayısı

Anamur (57 Yıllık)	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Yağ. Günler Say.	13.3	11.6	10.2	7.2	4.7	1.9	1.0	1.2	2.0	5.6	9.0	12.7	80.4
Kar Yağ.Gün.Say.	0.1	0.2											0.3
Karla Ört.Gün Say.		0.0											0.0
Dolulu Günler Say.	0.3	0.6	0.5	0.2	0.1	0.1			0.1	0.0	0.3	0.6	2.8
Kırağılı Günler Say.					0.3	0.1							0.4
Orajlı Günler Say.	3.9	3.1	3.6	2.3	1.6	1.2	0.3	0.1	0.8	4.1	3.6	4.5	29.1
Silifke (70 Yıllık)	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Yağ. Günler Say.	10.4	9.1	7.2	5.2	3.7	1.5	0.4	0.3	0.1	4.0	6.1	10.1	59.0
Kar Yağ.Gün.Say.	0.1	0.4	0.0										0.5
Karla Ört.Gün Say.	0.0	0.1	0.0										0.1
Dolulu Günler Say.		0.1	0.1		0.2	0.1				0.1		0.1	0.7
Kırağılı Günler Say.					0.1								0.1
Orajlı Günler Say.	2.8	2.4	2.7	2.0	2.7	1.9	0.7	0.3	0.8	4.0	3.0	3.1	26.4
Aydıncık (21 Yıllık)	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Yağ. Günler Say.	10.9	8.7	7.6	3.8	2.3	1.3	0.5	0.0	0.9	3.7	6.7	9.1	55.5
Kar Yağ.Gün.Say.	0.1	0.2											0.3
Karla Ört.Gün Say.													0.0
Dolulu Günler Say.	0.2	0.3	0.2	0.1		0.1				0.1	0.1	0.3	1.4
Kırağılı Günler Say.	0.3	0.4											2.1
Orajlı Günler Say.	3.2	2.4	2.6	1.7	1.6	0.9	0.2	0.1	0.3	2.6	2.3	2.9	20.8
Gülnar (21 Yıllık)	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Yağ. Günler Say.	15.2	9.8	8.9	5.6	7.0	2.0	0.5	0.7	0.6	4.6	7.3	9.9	72.1
Kar Yağ.Gün.Say.	2.4	4.2	2.1	0.1							0.3	0.9	10.0
Karla Ört.Gün Say.	0.0	0.0	0.0	0.0								0.0	0.0
Dolulu Günler Say.	1.1	0.9	0.6	0.2	0.9	0.1		0.3	0.2	0.4		1.0	5.7
Kırağılı Günler Say.	6.2	4.2	1.0	3.4	0.4	0.2				0.2	3.2	3.4	22.2
Orajlı Günler Say.	2.6	1.4	1.9	1.1	3.0	1.3	0.2	0.2	0.6	2.7	2.9	2.1	20.0

Çok gürültülü, şimşek ve yıldırım gibi elektrik olayları ile şiddetli rüzgar ve sağanak yağmurla karışık olan fırtına tipine oraj (boran) denmektedir. Şiddetli rüzgar ve uzun süreli sağanak yağmurun bilinen etkilerinin dışında, böyle havalarda oluşabilen yıldırım olayı önemli can ve mal kayıplarına yol açabilir. Uzun yıllara ait ortalamalara göre orajlı gün sayısı; Anamur'da 29.1 gün, Silifke'de 26.4 gün,

Aydıncık'ta 20.8 gün, Gülnar'da 20.0 gündür. Yılın hemen hemen her ayında orajlı günlere rastlanmakla birlikte, kış ve bahar aylarında daha çok görülür (Tablo: 26).

1.3.9. Yağış Etkinliği ve İklim Tipi

Yağışın gerçek etkisi sadece düşen yağış miktarı ile belirlenemez. Yağış miktarı yanında; şiddeti, zamanı, hava sıcaklığı, buharlaşma, toprağa sızma, zeminin litolojik özellikleri, eğim şartları ve bitki örtüsü bir yerin nemlilik karakterini ortaya koymaktadır. Bu konuda bir çok araştırmacı; yağış-sıcaklık, yağış-buharlaşma veya yağış-doyma noksanı oranlarına göre çok sayıda formül geliştirmişlerdir. Bunlardan en önemlileri ve güvenilir sonuç verenleri; De Martonne, Köppen, Erinç ve Thornthwaite'ın yapmış olduğu formüllerdir.

De Martonne yıllık yağış miktarı ile yıllık ortalama sıcaklık arasındaki münasebete göre bir yerin iklimini belirlemiştir. Çalışma alanında yıllık indis, Anamur'da 32, Silifke'de 21, Aydıncık'ta 24 ve Gülnar'da da 41'dir. Buna göre, Anamur ve Gülnar nemli; Silifke ve Aydıncık yarı nemli-nemli iklimler arasında yer almaktadır.

Köppen'in iklim tasnif formüllerine göre Anamur, Silifke, Aydıncık ve Gülnar'da yağışın % 70'inden fazlası Kasım-Mart arasındaki soğuk dönemde olduğu için nemli iklimler grubuna girmektedir. Köppen'e göre çalışma alanı kışı ılık ve bol yağışlı, yazı çok sıcak ve kurak bir iklim tipi (Akdeniz iklimi) özelliği taşımaktadır.

Erinç formülüne göre indis değerleri; Anamur'da 38, Silifke'de 25, Aydıncık'ta 29, Gülnar'da 50'dir. Buna göre Anamur, Silifke ve Aydıncık yarı nemli; Gülnar ise nemli iklim tipine girmektedir.

Thornthwaite formülüne göre hazırlanan su bilançosu ve grafiği sahanın iklim tipi ve özelliği hakkında daha detaylı bilgi vermektedir.

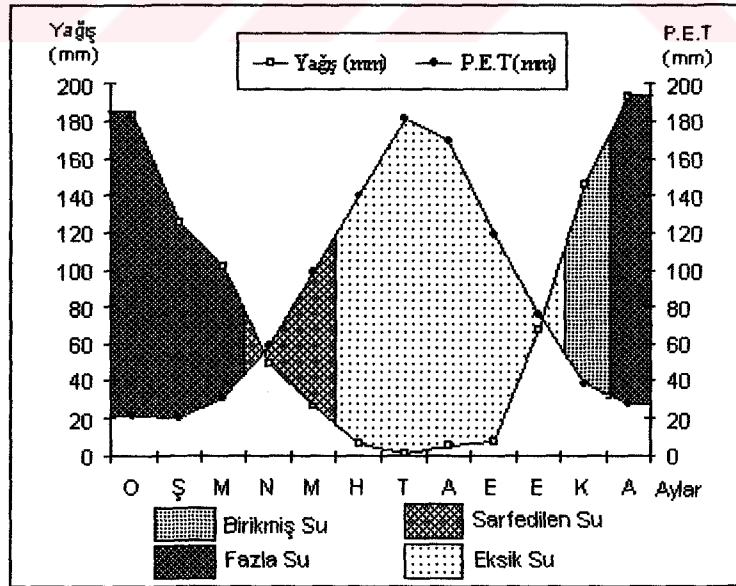
Thornthwaite'ın su bilançosu tablosuna göre, Anamur'da; yağış Kasım ayından itibaren potansiyel evapotransasyondan çok fazladır. Böylece Kasım-Mart ayları arasındaki devrede rezerv su, yağışın potansiyel evapotransasyondan fazla olmasından dolayı 100, rezerv suyun aylık değişimi ise 0 dır. Mart ayından itibaren yağışın azalmasıyla potansiyel evapotransasyon yüksek olduğu için rezerv sudan kullanma başlamakta ve Mayıs ayından itibaren rezerv su 0 olmaktadır. Haziran-

Ekim arasındaki dönemde yağışın çok az, potansiyel evapotranspirasyonun çok fazla olması nedeniyle toprakta hiç su yoktur. Neticede Anamur'da Kasım-Nisan ayları arasındaki devrede yağış yeterli ve toprakta su fazlası iken, Mayıs-Ekim arasındaki devrede de yağış yetersiz olup, toprakta su eksikliği bulunmaktadır (Tablo: 27).

Tablo: 27- Anamur'un Su Bilançosu (Thorntwaite Göre) Tablosu

İstasyon: Anamur (5 m.)													Enlem: 36.05 Boylam: 32.50	
AYLAR	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıl.	
Sıcaklık (°C)	11.2	11.1	12.9	16.6	20.5	24.7	27.8	27.8	25.0	20.9	16.0	12.8	18.9	
Sıcaklık İndisi	3.39	3.34	4.20	6.15	8.47	11.23	13.43	13.43	11.44	8.72	5.82	4.15	93.77	
Brüt PET (mm)	24.1	24.0	30.1	54.2	81.3	114.9	146.2	146.2	115.0	77.8	44.5	34.1	892.4	
Düz. Kat. Say.	0.87	0.85	1.03	1.10	1.21	1.22	1.24	1.16	1.03	0.97	0.86	0.84		
Düz. PET (mm)	21.0	20.4	31.0	59.6	98.4	140.2	181.3	169.6	118.5	75.5	38.3	28.6	982.4	
Yağış (mm)	183.9	125.4	102.1	49.0	26.3	6.6	0.7	4.8	7.4	67.2	145.7	193.2	912.3	
Bir.Su.Ayl.Değ.	0	0	0	-10.6	-72.1	-17.3	0	0	0	0	100	0		
Rezerv Su (mm)	100	100	100	89.4	17.3	0	0	0	0	0	100	100		
Hakiki E.T.	21.0	20.4	31.0	59.6	98.4	23.9	0.7	4.8	7.4	67.2	38.3	28.6	401.3	
Eksik Su (mm)	0	0	0	0	0	116.3	180.6	164.8	111.1	8.3	0	0	581.1	
Fazla Su (mm)	162.9	105.0	71.1	0	0	0	0	0	0	0	7.4	164.6	511.0	
Yüz. Akış (mm)	123.6	114.3	92.7	46.4	23.2	11.6	5.8	2.9	1.5	0.8	3.7	84.2	510.7	
Nemlilik Oranı	+7.6	+5.1	+2.3	-0.2	-0.7	-0.9	-1.0	-1.0	-0.9	-0.1	+2.8	+5.8		

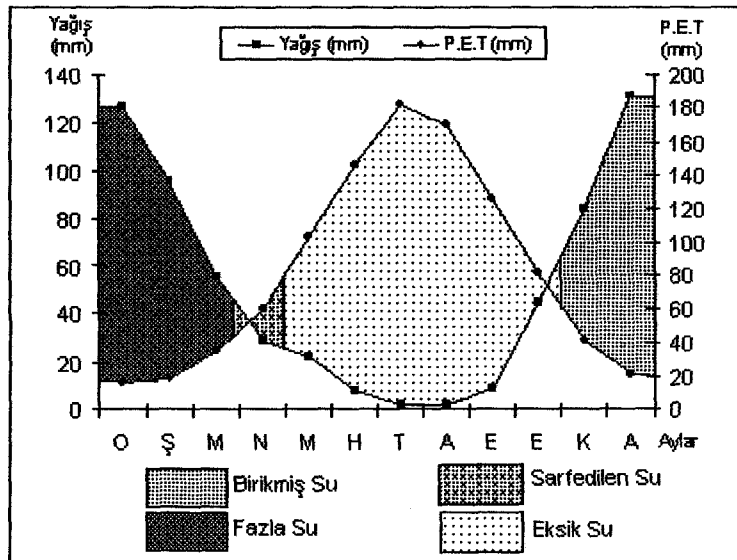
Thorntwaite'in iklim tasnifine göre Anamur'da $C_2 B_3 s_2 b_4$ (yarı nemli, orta derece sıcaklıkta, su noksanı yaz mevsiminde ve çok kuvvetli olan, okyanus tesirine yakın) bir iklim tipi mevcuttur.

Tablo: 28- Silifke'nin Su Bilançosu (Thorntwaite Göre) Tablosu

İstasyon: Silifke (15 m.)												Enlem: 36.23		Boylam: 33.56	
AYLAR	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık		
Sıcaklık (°C)	10.2	10.8	13.3	17.1	21.2	25.2	27.8	27.9	25.5	21.4	16.0	11.7	19.0		
Sıcaklık İndisi	2.90	3.21	4.40	6.44	8.91	11.57	13.43	13.50	11.78	9.04	5.82	3.62	94.62		
Brüt PET (mm)	18.5	21.5	33.6	55.3	85.1	119.6	146.8	146.9	122.6	84.5	47.7	25.4	907.5		
Düz. Kat. Say.	0.87	0.85	1.03	1.10	1.21	1.22	1.24	1.16	1.03	0.97	0.86	0.84			
Düz. PET (mm)	16.0	18.3	34.6	60.8	102.8	145.9	182.0	170.4	126.3	82.0	41.0	21.3	1001.4		
Yağış (mm)	126.0	95.9	55.5	28.9	22.0	7.8	1.9	1.6	8.3	44.4	83.8	131.1	607.2		
Bir.Su.Ayl.Değ.	0	0	0	-31.9	-68.1	0	0	0	0	0	42.8	57.2			
Rezerv Su (mm)	100	100	100	68.1	0	0	0	0	0	0	42.8	100			
Hakiki E.T.	16.0	18.3	34.6	60.8	90.1	7.8	1.9	1.6	8.3	44.4	41.0	21.3	346.1		
Eksik Su (mm)	0	0	0	0	12.8	138.1	180.1	168.8	118.0	15.0	0	0	655.4		
Fazla Su (mm)	110.0	77.6	20.9	0	0	0	0	0	0	0	0	52.6	261.1		
Yüz. Akış (mm)	25.6	28.1	42.3	21.2	10.6	5.3	2.7	1.4	0.7	0.4	0.2	26.3	261.1		
Nemlilik Oranı	+6.5	+3.3	+1.2	-0.6	-0.8	-1.0	-1.0	-1.0	-0.9	-0.2	+1.2	+4.3			

Thorntwaite göre Silifke'de; yağış Aralık ayından itibaren potansiyel evapotransasyondan fazla olduğu için toprak su ile doymaktadır. Böylece Aralık-Mart arasındaki dönemde rezerv suyun değeri 100 ve rezerv suyun aylık değişimi ise 0 dır. Nisan ayından itibaren yağışlar, potansiyel evapotransasyondan az olduğu için topraktaki rezerv su kullanılmaya başlar. Sonuçta Mayıs ayında su eksikliği belirir ve rezerv su 0 olur. Haziran-Ekim arası dönemde toprakta hiç su kalmaz. Böylece Kasım-Nisan arası dönemde yağış yeterli ve toprakta su fazlası bulunmakta iken, Mayıs-Ekim arasında ise yağış yetersiz ve toprakta su eksikliği görülür (Tablo: 28).

Şekil: 11- Silifke'nin Su Bilançosu Grafiği

Thornthwaite'in iklim tasnifine göre Silifke'de; $C_1 B_4 s_2 b_4$ (kurak-az nemli, orta derece sıcaklıkta, su noksanı yaz mevsiminde ve çok kuvvetli olan, okyanus tesirine yakın) bir iklim tipi mevcuttur.

Tablo: 29- Gülnar'ın Su Bilançosu (Thornthwaite Göre) Tablosu

İstasyon: Gülnar (925 m.)													Enlem: 36.20 Boylam: 33.24	
AYLAR	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık	
Sıcaklık (°C)	3.3	3.3	6.4	10.6	15.0	19.7	22.5	22.2	18.7	14.0	8.2	5.0	12.4	
Sıcaklık İndisi	0.53	0.53	1.45	3.12	5.28	7.97	9.75	9.55	7.37	4.75	2.12	1.0	53.42	
Brüt PET (mm)	9.0	9.0	22.2	39.8	61.9	88.8	100.1	99.9	83.7	58.1	27.8	14.9	615.2	
Düz. Kat. Say.	0.87	0.85	1.03	1.10	1.21	1.22	1.24	1.16	1.03	0.97	0.86	0.84		
Düz. PET (mm)	7.8	7.7	22.9	43.8	74.9	108.3	124.1	115.9	86.2	56.4	23.9	12.5	684.4	
Yağış (mm)	261.7	125.3	86.5	31.5	33.2	10.7	3.5	0.7	2.0	66.5	126.9	175.9	924.4	
Bir.Su.Ayl.Değ.	0	0	0	-12.3	-41.7	-46.0	0	0	0	10.1	89.9	0		
Rezerv Su (mm)	100	100	100	87.7	46.0	0	0	0	0	10.1	100	100		
Hakiki E.T.	7.8	7.7	22.9	43.8	74.9	56.7	3.5	0.7	2.0	56.4	23.9	12.5	312.8	
Eksik Su (mm)	0	0	0	0	0	51.6	120.6	115.2	84.2	0	0	0	371.6	
Fazla Su (mm)	253.9	117.6	63.6	0	0	0	0	0	0	13.1	163.4	611.6		
Yüz. Akış (mm)	169.5	143.6	103.6	51.8	25.9	13.0	6.5	3.3	1.7	0.9	6.6	85	611.4	
Nemlilik Oranı	+36.6	+15.3	+2.8	-0.3	-0.6	-0.9	-1.0	-1.0	-1.0	-0.2	+4.3	+13.0		

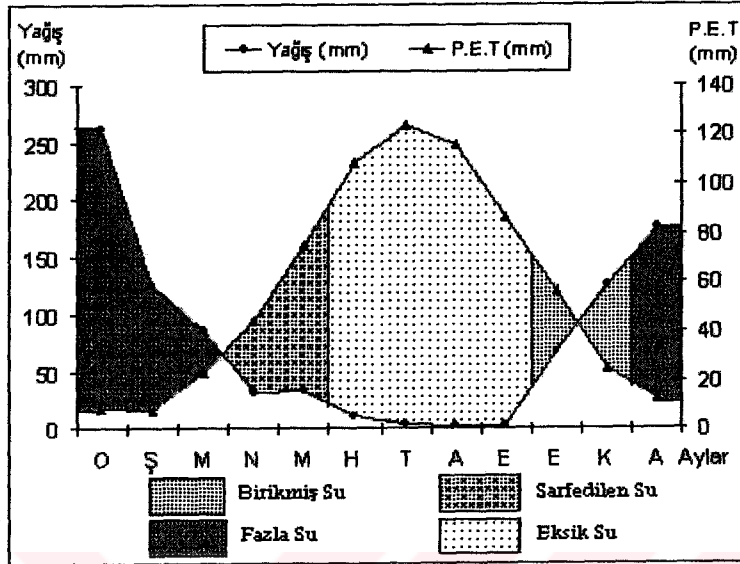
Thornthwaite'in su bilançosu tablosuna göre Gülnar'da; yağışlar Ekim ayından itibaren potansiyel evapotranspirasyondan çok fazladır. Kasım-Mart ayları arasındaki devrede rezerv su 100, rezerv suyun aylık değişimi ise 0 dır. Mart ayından itibaren yağışın azalmasıyla PET yüksek olduğu için rezerv sudan kullanma başlamakta ve Mayıs ayından itibaren Rezerv su 0 olmaktadır. Mayıs-Eylül arasındaki dönemde yağışın çok az, potansiyel evapotranspirasyon çok fazla olması nedeniyle toprakta hiç su yoktur.

Neticede Gülnar'da Kasım-Mart ayları arasındaki devrede yağış yeterli ve toprakta su fazlası bulunurken, Mart-Eylül arasındaki devrede de yağış yetersiz olup, toprakta su eksikliği bulunmaktadır (Tablo: 29).

Thornthwaite'in iklim tasnifine göre Gülnar'da $B_2 B_1 s_2 b_4$ (nemli, orta derece sıcaklıkta, su noksanı yaz mevsiminde ve çok kuvvetli olan, okyanus tesirine yakın) bir iklim tipi mevcuttur.

Thornthwaite'in iklim tasnifine göre hemen hemen aynı Anamur ve Silifke'de görülen özellikler Aydıncık'ta da görülmektedir. Buna göre Aydıncık'ta C_2

B₃ s₂ a' (yarı nemli, orta derecede sıcaklıkta, su noksanı yaz mevsiminde ve çok kuvvetli olan, okyanusal) bir iklim tipi mevcuttur.

Şekil: 12- Gülnar'ın Su Bilançosu Grafiği

De Martonne, Köppen, Erinç ve Thornthwaite formüllerine göre Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi genel olarak yarı nemli iklimler grubuna girmektedir. Formüllerin ortak özelliklerine göre Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ayları çok kurak, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ve Mart ayları çok nemli, Ekim ve Mayıs ayları ise yarı kurak veya yarı nemli geçmektedir. Çünkü yaz aylarında su noksanı, yağışlı aylarda ise su fazlası görülmektedir.

Sonuç olarak gerek iklim elemanlarının özelliklerine göre, gerekse çeşitli araştırmacıların formüllerine göre Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi tipik Akdeniz iklimi görülmektedir. Akdeniz ikliminin genel karakteri, kışları ılık ve yağışlı; yazları sıcak, kurak ve oldukça sakin (zaman zaman rüzgarlı) geçmesi şeklinde belir. İlbahar kararsız periyotları olan bir mevsim, sonbaharın ikinci yarısı ise, genellikle kış rejimi ile karışmış haldedir. Kabaca, kurak devre Haziran-Eylül, nemli devre ise Ekim-Mayıs arasındadır.

1.4. HİDROLOJİK ÖZELLİKLER

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde hidrolojik unsurları; yer altı suları, kaynaklar, akarsular ve lagün gölleri oluşturur.

1.4.1. Yeraltı Suları

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer altı suları bulunduran formasyonların başında alüvyonlar gelmektedir. Alüvyonlardan başka yer altı suyu bulunduran diğer unsurlar, Paleozoik ve Mesozoik'e ait kireçtaşı, kuvarsit, şeyl ardışıklı kireçtaşıdır.

Etüt sahasındaki arazinin çatlaklı ve kalker unsurlardan oluşması, yüzeyden sızmayı büyük ölçüde kolaylaştırmıştır. Ayrıca çalışma alanının kuzeyinde yer alan dağlık kesimlerdeki dolin, uvala ve polye tabanlarında mevcut olan düdenler de yer altı suyunun oluşumunda ve gelişiminde etkili olmuştur.

Yer altı suyu taşıyan alüvyonlar, genellikle gevşek dokuludur. Kalınlıkları, Anamur Ovası'nda 30-40 m., Bozyazı Ovası'nda 35-40 m., Aydıncık Ovası'nda 15-20 m., Sipahili Ovası'nda 55-60 m., Büyükeceli'de 10-60 m., Yeşilovacık'ta 45-50 m., Silifke ve Taşucu'nda 15-75 m. civarındadır (DSİ, 1978). Çalışma sahasında en fazla yer altı suyu bulunduran birimler, çakıllı ve killi-çakıllı unsurlardır.

Etüt sahasındaki alüvyonların içerisindeki yer altı sularının bileşiminde suyun kalitesini bozacak hiçbir kimyasal maddeye rastlanmamıştır (Tablo: 30).

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde bazı yerlerde yaz aylarının çok sıcak ve kurak geçmesi nedeniyle bitkiler için gerekli su, yüzey sularından sağlanamamaktadır. Bu yerlerde yer altı sularından faydalanılmaktadır. Çalışma alanında yer altı suyu temin etmek için Belediyeler, DSİ, MTA, Köy Hizmetleri ve bazı şahıslar tarafından açılmış çok sayıda sondaj ve adi kuyular bulunmaktadır. Bu kuyuların derinlikleri 15 ile 100 m. arasında değişmektedir.

Çalışma alanında bugüne kadar açılmış olan sondaj kuyularında yapılan incelemeler sonucu yer altı sularının akış yönü dağlık sahalardan, Akdeniz'e doğrudur. Yer altı su tablasının yüksekliği ise, yer altı suyunun bulunduğu alana göre değişmekte olup, yer yer 5 m.den başlamakta 160 m.ye kadar çıkmaktadır. Yer altı

sularının beslenimi, yağışlı dönemde artmakta iken, yaz mevsiminde yağışların az, buharlaşmanın fazla olması sonucu azalmaktadır.

Çalışma alanındaki sondaj kuyularından alınan numunelere göre; yer altı sularının kimyasal analizleri sonucunda (Tablo: 30) su sınıfının genellikle C₂S₁ ve C₂S₂ sınıfında olup, orta tuzlu, az sodyumlu suları karakterize etmektedirler. Yer altı suları sulama suyu olarak kullanılmaktadır.

Yer altı sularının denize çok yakın olan kesimlerinde aşırı tatlı su çekimi nedeniyle deniz suyu ile karışma söz konusu olmaktadır. Özellikle gevşek yapılı alüvyon alanlarında bu olayı görmek mümkündür. Anamur, Bozyazı, Silifke ovalarının denize yakın kesimlerinde yer altı suyunun kullanımı esnasında deniz suyu ile tatlı suyun dengesinin bozulmamasına dikkat edilmelidir. Yer altı sularının kimyasal analiz sonuçlarına göre; pH, 7.06-7.9, EC 341.5-981.5, organik madde kalıntısı 0.20-1.40, sertlik 15.5-33.2 arasında değişmektedir. Yer altı sularında CO₃, nitrit, demir, NH₃ oranları son derece az ve hatta bir çoğu yoktur (Tablo: 30).

Tablo: 30- Çalışma Alanındaki Sondaj Kuyularındaki Suların Kimyasal Analizi

Kuyu Adı	pH	EC	Buh.Kal.	Org.Md.	Sertlik	Ca	Mg	Fe	CO ₃	HCO ₃	Cl	SO ₄	Nitrit	NH ₃
Anamur	7.3	454.0	297.3	0.21	22.0	44.9	12.30	0.02	0	231.00	17.20	4.84	0	yok
Ören	7.4	469.7	352.3	0.94	23.0	70.7	13.01	0.02	0	239.12	23.50	4.83	0	yok
Çarıklar	7.9	341.5	256.1	0.20	15.5	26.4	15.55	0.02	0	184.61	10.67	13.25	0	yok
Merkez	7.3	392.2	294.2	0.38	19.4	62.4	9.20	0.02	0	270.19	13.00	14.75	0	yok
Tekeli	7.4	899.9	674.7	0.55	42.6	78.5	63.82	0.06	0	352.34	42.73	54.50	0.014	yok
Tekmen	7.3	656.0	492.0	0.59	32.8	91.2	24.24	0.02	0	243.78	16.66	104.7	0	yok
Aydıncık	7.2	693.0	381.4	0.31	33.2	44.7	18.70	0.02	0	244.43	17.71	59.20	0	yok
Büyükeceli	7.06	496.4	372.3	0.36	22.9	66.4	15.32	0.02	0	241.41	19.20	33.21	0	yok
Yeşilovacık	7.2	981.5	376.8	0.40	23.2	45.4	13.81	0.02	0	251.42	11.8	26.35	0	yok
Taşucu	7.3	788.8	591.6	0.54	24.5	40.6	34.85	0.31	0	358.68	61.75	30.16	0	yok
Silifke	7.3	465.9	349.4	1.40	22.6	59.2	18.95	0.02	0	241.07	13.30	191.3	0	yok

Kaynak: MTA (1999) ve DSİ (2000)

1.4.2. Kaynaklar

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde debileri 1 m³/sn. nin altında olan çok sayıda kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklar daha çok geçirimsizliği az, kireçtaşı, şeyl, kuvarsit ve kireçtaşı ardışıklı karstik formasyonlarda teşekkül etmiştir.

Kaynakların bir çoğu akarsu ve çayların ana kaynaklarını meydana getirdikleri gibi, yerleşim birimlerinin sulama ve içme suyu ihtiyaçlarını

karşılıklıdır. Özellikle yerleşim yerlerinin bir çoğu bu kaynaklara yakın yerlerde kurulmuştur. Ayrıca kırsal yerleşim birimlerinde dağınık bir yerleşimin olmasının temel nedenlerinden biriside, su kaynaklarının dağınık olmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışma alanı kuzeyindeki Taşeli Platosu üzerinde yer alan dolin, uvala ve polye tabanlarında biriken yağmur ve kar suları buradaki düdenler vasıtasıyla dışarıya boşalmaktadır. Bu karstik şekiller bir ölçüde kıyı kesimindeki kaynak sularının rezervuar sahalarını oluşturmaktadırlar.

Çalışma sahasındaki başlıca kaynak suları ve özellikleri;

Sugözü kaynakları, Sugözü köyünün kuzeyinde Mesozoik kireçtaşlarının içerisinden yüzeye çıkmaktadırlar. Buradan itibaren güneye doğru akmakta ve Anamur Çayı'nın ilk sularını oluşturmaktadır.

Teniste kaynakları, Güngören köyü kuzeyindeki Mesozoik kireçtaşlarının içinden çıkan bir kaynaktır. Bu kaynağın suları da Kaledran Çayı'nı besler.

Emirşah kaynağı, Anamur ilçesinin batısında Emirşah köyü sınırları içinde yer alır. Kaynağın debisi 25 lt/sn.dir.

Mamure kaynağı, Anamur ilçesinin doğusunda Bozdoğan köyü sınırları içindeki Mamure kalesinin kuzeyinde yer alır. Kaynağın debisi 1 lt/sn.dir.

Anamur çevresinde bunlardan başka Cevizligöz, Pınarlar gibi çok sayıda küçük debili kaynak bulunmaktadır. Bunlar Anamur, Sultansuyu, Melleç ve Kaledran Çaylarını besleyen karstik çıkışlı kaynaklardır.

Karamanastır kaynağı, Kızılca köyünün güneybatısındaki Mesozoik kalkerler içerisinden çıkan kaynak şelaleler halinde akmaktadır. Akımı yıl boyunca devam etmekte olup, 370 lt/sn ile 645 lt/sn arasında değişmektedir. Kaynağın görünüşü berrak, renksiz, kokusuzdur. pH değeri 7.43, klorür 9.01 m/gr., sertliği (Fs) 20.84'dir. Karamanastır kaynağı, içme ve kullanma suyu olarak kullanılmakta olup, özellikle Bozyazı'nın içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır.

Gözce-Sarısu kaynağı, Paleozoik kireçtaşı ile alüvyon kontağından kuzeydoğu-kuzeybatı yönlü fay hattından boşalmaktadır. Debisi 189 ile 388 lt/sn

arasında değişmektedir. Ayrıca Sarısu kaynağının yakın çevresinde periyodik karakterli kaynak suları mevcuttur. Bu kaynakların Haziran-Ekim arasındaki devrede suları kurumaktadır.

Gözce-Karapınar kaynağı, Paleozoik kireçtaşları ile şeyl kireçtaşı, kuvarsit ardışıklı serinin dokunağından çıkmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu yönlü fay kaynak çıkışında birleşmektedir. Debisi 190-647 lt/sn arasında değişmekte olup, suyun sınıfı C_2S_1 'dir. Karapınar ve Sarısu kaynaklarının debileri yağışlı mevsimde artarken, kurak mevsimde son derece azalmaktadır.

Tekmen, Tekeli, Lenger ve Bahçekoyağı köylerinin çevresindeki dağların etek kısımlarında yerleşim birimlerinin içme ve sulama suyu ihtiyaçlarını karşılayan çok sayıda küçük debili karstik kaynaklar bulunmaktadır.

Tablo: 31- Çalışma Alanındaki Bazı Kaynak Suların Kimyasal Analizi

Kuyu Adı	pH	EC	KATYONLAR				ANYONLAR				% Sodyum	SAR	Suyun Sınıfı	Sertlik FS°	Nitrit	Org. Mad.
			Na ⁺	K ⁺	Ca ⁺⁺	Mg ⁺⁺	CO ₃ ⁻	HCO ₃ ⁻	Cl ⁻	SO ₄ ⁻						
Emirşah	7.2	550	0.20	0	3.2	1.8	0	4.2	0.4	0.4	3.84	0.12	C ₂ S ₁	13.5	0	0.72
Karapınar	7.5	684	0.27	0	4.0	2.6	0	3.6	0.4	2.84	3.93	0.18	C ₂ S ₁	33.0	0	0.72
Sarısu	7.3	666	0.30	0	3.4	2.8	0	3.7	0.6	2.36	4.61	0.25	C ₂ S ₁	31.0	0	0.80
Soğuksu	7.2	524	0.10	0.06	2.2	3.1	0	2.9	0.3	2.04	1.83	0.06	C ₂ S ₁	26.5	0	0.96
Koçaşlı	7.0	608	0.40	0	4.0	1.8	0	2.5	0.6	2.98	6.45	0.23	C ₂ S ₁	28.0	0	0.48
Yeşilovacık	7.4	954	2.24	0	4.9	2.4	0	6.4	1.0	2.14	5.08	0.27	C ₃ S ₁	36.5	0	0.75
Kargı	7.5	1018	2.38	0	4.5	3.3	0	6.9	0.9	2.38	6.20	0.29	C ₃ S ₁	39	0	0.69

Kaynak: MTA (1999) ve DSİ (2000)

Soğuksu kaynağı, Aydıncık çevresinde mostra veren ve yayılım gösteren Kretase kireçtaşlarından çıkmaktadır. Soğuksu kaynağı, birkaç noktadan çıktığı için bu bölgeye Soğuksu kaynak zonu adı verilmektedir. Soğuksu mahallesinden geçen Çatın deresinin kaynağı, Soğuksu kaynaklarıdır. Buradaki Kretase kireçtaşları, kırıklı yapı özelliği gösterir. Kaynak zonu bölgesi, doğu-batı ve kuzey-güney yönlü iki fay üzerindedir. Soğuksu kaynağının ortalama debisi 1121 ile 3388 lt/sn arasında değişmekte olup, suyunun sınıfı C_2S_1 'dir. Soğuksu kaynakları, Aydıncık ve çevresinin içme ve sulama suyu ihtiyacını büyük ölçüde karşılamaktadır. Kaynaktan çıkan sular DSİ'nin yapmış olduğu pompa istasyonu ile Aydıncık şehir merkezinin üst kısmına pompalanmaktadır. Bu suyun bir kısmı içme suyu olarak kullanılırken, büyük bir kısmı da açılan kanal vasıtasıyla Aydıncık çevresindeki tarım alanları ve

seraların sulamasında kullanılmaktadır. Son yıllarda Aydıncık kaynakları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne balonlarla taşınmaktadır.

Gölnar güneyinde Delikkaya, Çavuşlar ve Tepeköy'ü yakınlarında Miosen yatay yapılı kalker formasyonlarının dokunak kısımlarından çok sayıda karstik kaynak çıkmaktadır. Delikkaya köyü yakınlarından çıkan kaynaklar en fazla debiye sahip olan kaynaklar olup, bu kaynaklar Babadil (Sipahili) Çayı'nı beslemektedirler. Büyükeceli kuzeyinde Koçaşlı köyünden çıkan Koçaşlı kaynağı 5 lt/sn.lık bir debiye sahiptir.

Silifke'nin batısında Taşucu'ndan itibaren kalker kontakt noktalarından çıkan karstik kaynaklar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Boğsak kaynağıdır. Boğsak kaynağından başka Akdere, Işıklı, Kargı, Yeşilovacık kaynakları önemli karstik kaynaklardandır.

Boğsak kaynağı, Üst Permien yaşlı dolomitik-rekristalize kireçtaşı ardalanmasından boşalmaktadır. Bu kaynak karstik çıkışlı olan, fakat çıkış noktasından önce deniz suyu ile teması neticesinde tuzluluk oranı fazladır. Maksimum debisi 10 m³/sn olan Boğsak kaynağı, çalışma alanının en büyük kaynağıdır (Foto: 17).

Boğsak kaynağının kimyasal analizlerine göre, kaynaktan, ancak maksimum debinin olduğu dönemde (Kasım, Aralık, Ocak ve Şubat aylarında) içme ve sulama suyu olarak faydalanılabilir. Diğer dönemlerde ise, içerdiği yüksek tuz oranı nedeniyle her hangi bir şekilde yararlanmak mümkün değildir. Tuzluluğu arttıran temel neden deniz suyunun kaynak çıkışına yakın bir noktada tatlı su ile karışmasıdır. Bu nedenle Boğsak kaynağının verimli bir şekilde kullanılması için karst akiferinin (yani deniz suyu karışımından önce) bir sondajla yüzeye çıkarılması gerekir (Öztaş, 1989).

Boğsak çevresinde, İmamuşağı köyü ve mahallelerinde içme sularını karşılayan küçük debili çok sayıda pınarlar da mevcuttur. Bunlardan en önemlileri Eğribük, Gölcük ve Zindan Dere yamaçlarında bulunan kaynaklardır. Bunlar sadece ilkbahar ve kış mevsiminde akışı fazla olan kaynaklardır.

Akdere, Yeşilovacık beldeleri ile Işıklı köyünün bulunduğu kesim kaynak ve yer altı suyu bakımından diğer yörelere nazaran daha fakirdir. Burada Akdere beldesinin kuzeyinde Akdere formasyonundan çıkan Akdere karstik kaynağı yer almaktadır. Debisi 1-3 lt/sn.dir. Yapal mahallesinde 5-6 lt/sn debili karstik kaynak kireçtaşı kantağından çıkmaktadır. Kargı mahallesinde de kireçtaşı kantağından çıkan 3-5 lt/sn.lik bir karstik kaynağı bulunmaktadır. Yeşilovacık'ın 500-600 m. güneydoğusunda bulunan 6-8 lt/sn.lik bir karstik kaynaktan alınan sular, Yeşilovacık'ın içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır. Fakat son yıllarda Yeşilovacık'ın nüfusunun artmasıyla özellikle yaz mevsiminde bu kaynak yeterli gelmemektedir. Yeşilovacık, Işıklı ve Akdere bölgesinin kenarlarındaki yamaçlardan daha küçük debili kaynaklar yer alsa da bunlar bu yörenin içme ve sulama suyu ihtiyacını tam olarak karşılayamamaktadır. Bu nedenle bu bölgede yer altı sularından faydalanılmaktadır.

Yeşilovacık'ın yaklaşık 220 m. güneyinde, sahilden 2 m. içerden başlayan deniz kıyısı boyunca sıralanan 5 tane denizaltı kaynağı yer almaktadır. Sahile en yakın olan kaynağın derinliği 2-3 m.dir. Diğerlerinin derinlikleri yer yer değişmekte olup, DSI'nin yaptığı rezerv hesaplarına göre bu kaynakların en iyi verimi 225 lt/sn.dir. Bu denizaltı kaynaklarının değerlendirilerek, özellikle Yeşilovacık'ın ve çevresinin su ihtiyacında kullanılması gerekmektedir.

1.4.3. Akarsular

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde sürekli akış gösteren akarsular son derece azdır. Fakat yağışlı mevsimde yağışların artmasıyla oluşan mevsimlik çaylar bulunmaktadır. Çalışma alanında akarsuların oluşmasında iklimin büyük etkisi vardır. Akdeniz iklim şartlarının hüküm sürdüğü yöredeki akarsularda yağmurlu-Akdeniz rejimi görülmektedir. Yağmurlu-Akdeniz rejiminin özelliği, yağışlı kış mevsiminde aşırı bir seviye yükselmesi, kurak yaz mevsiminde aşırı derecede seviye alçalması görülmekte olup, hatta bir çoğu yaz mevsiminde kurumaktadır. Bölgenin litolojik özelliklerinden dolayı karstik çıkışlı kaynaklarla beslenen bazı akarsularda rejim nispeten düzenlidir.

Çalışma alanındaki akarsular, yüksek kesimlerden kaynaklarını almakta ve kısa mesafede dar ve derin vadiler içerisinde akarak denize ulaşmaktadır. Dar

vadilerden akan akarsuların yataklarında vadi tabanı çok dardır. Yalnız kıyıya ulaştıkları yerlerde vadi tabanı genişlemekte ve bu vadi tabanlarında birikinti ovaları meydana getirmektedirler.

Akdeniz Bölgesi'nin genelinde olduğu gibi çalışma alanında da sağanak yağışlarla beslenen çayların bir çoğunda zaman zaman taşkınlara sebep olmaktadır. Ayrıca kıyı kesiminde akarsu yataklarının tarım ve yerleşim amacıyla daraltılması bu taşkınların zararlarını bir kat daha arttırdığı tespit edilmiştir. Böyle bir durum Aralık 2001-Ocak 2002 tarihlerinde Silifke başta olmak üzere, Anamur, Bozyazı ve Aydıncık ovalarında vukuu bulmuştur. Etüt sahasındaki akarsuların bir diğer sorunu ise yağış rejimine bağlı olarak buharlaşmanın arttığı Haziran-Ekim arasındaki devredeki çekiklerdir.

Çalışma alanındaki sulardan genel olarak gerek bentler yapılmasıyla gerekse kanallar açılmasıyla büyük ölçüde sulamada faydalanılmaktadır. Suların iyi nitelikli olması (Tablo: 32), içme suyu olarak kullanılmalarında da etkili olmuştur.

Çalışma alanında yer alan akarsular (Şekil: 13);

Kaledran Çayı: Güngören köyü kuzeyindeki Teniste pınarlarından kaynağını almaktadır. İlk kaynaklarını aldığı yerde Teniste Dere'si adıyla güneye doğru akar. Güngören köyü güneyindeki kanyon vadi özelliğindeki Kandil Vadisi'ni geçerek, Sapadere mahallesinden itibaren Kaledran Çayı adını almaktadır. Kaledran Çayı, Sapadere'den itibaren etraftaki dağlardan gelen Karasini, İnal ve Nazime dereleri gibi dere ve kaynak sularını bünyesine alarak, Anıtlı köyünden Akdeniz'e ulaşır. Kaledran Çayı karstik kaynaklarla beslendiği için sürekli su bulunduran bir çaydır. Fakat çayın suları aşağı mecrasında sulamada kullanıldığı için denize çok az miktarda ulaşmaktadır. Denize ulaştığı yerde yaklaşık 5-6 km² lik bir ova oluşturur.

Melleç (Demirören) Deresi: Demirören köyü kuzeyindeki Karadağ, Ermen dağı ve Zincirli Tepeden kaynağını almaktadır. Melleç (Demirören) deresi, bir çok küçük mevsimlik derenin birleşmesiyle meydana gelmiştir. Sürekli akışı olmayan derenin kış mevsiminde debisi 1 m³/sn'ye ulaşmaktadır.

Akdere (Değirmendere): Anamur batısındaki İrbi ve Yalçıdağ eteklerindeki kaynaklardan beslenen Akdere (Değirmendere), Nasradın ve Ortaköy mahallelerini

geçerek Ören beldesinden Akdeniz'e ulaşmaktadır. Küçük karstik kaynaklarla beslenen Değirmendere'nin yıl boyunca suyu bulunmasına rağmen Kızılaliler ve Nasrettin köylerinde sulama suyunda kullanılması nedeniyle yaz mevsiminde denize ulaşamamaktadır. Sadece yağışlı dönemde denize ulaşmaktadır.

Sultansuyu: Korucuk, Karaçukur, Sarıdana ve Çiçek derelerinin sularının birleşmesiyle meydana gelmiştir. Sultansuyu, çalışma alanında sürekli akış gösteren akarsulardan birisidir. Karaçukur ve Korucuk dereleri, Maslandağı ve Yivil dağlarından ilk kaynaklarını almakta ve Ovabaşı kuzeyinde birleşerek Sultansuyu adını almaktadır. Sultansuyu, Ovabaşı köyünde Çiçek deresi ile birleşerek ovaya girmektedir. Ovaya girdikten sonra Emirşah kaynağı gibi karstik kaynaklar ile Güngörmez dereyi bünyesine alarak, Anamur batısından Akdeniz'e ulaşmaktadır. Yağışlı dönemde aşırı derecede suyu artan çayın, ilkbahar aylarından itibaren suyu azalmakta, hatta yaz aylarında zaman zaman tamamen kurumaktadır. Sultansuyu'nun toplam drenaj alanı 145 km².dir. Çayın önemli problemleri, yağışlı dönemde görülen taşkınlar ile kurak dönemde görülen çekikleridir. Taşkın dönemlerinde Anamur Ovası'nda tarım ve yerleşim alanları sular altında kalmaktadır (2001 Aralık-2002 Ocak aylarında olduğu gibi).

Tablo: 32- Çalışma Alanındaki Bazı Akarsuların Kimyasal Analizi

Akarsu	EC	KATYONLAR				ANYONLAR				% Sodyum	SAR	Suyun Sınıfı	Sertlik FS ^o	Nitrit
		Na ⁺	K ⁺	Ca ⁺⁺	Mg ⁺⁺	CO ₃ ⁼	HCO ₃ ⁻	Cl ⁻	SO ₄ ⁼					
Anamur Ç.	261	0.07	0	0.9	1.8	0	2.3	0.2	0.4	2.52	0.1	C ₂ S ₁	13.5	0
Bozyazı Ç.	365	0.08	0.05	0.9	2.7	0	3.0	0.35	0.3	1.4	0.03	C ₂ S ₁	14.2	0
Sipahili Ç.	456	0.24	0	5.8	3.2	0	3.0	0.3	5.7	5.9	0.17	C ₃ S ₁	45.0	0
Göksu N.	380	0.09	0.3	0.8	2.7	0.3	2.8	0.5	0.2	7.8	0.22	C ₂ S ₁	25.2	0

Kaynak: DSİ (1978 ve 2000).

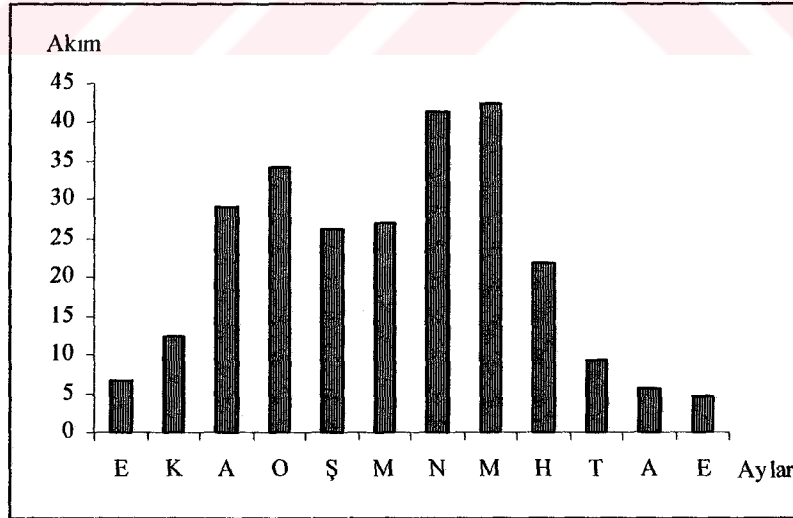
Anamur (Dragon) Çayı: Çalışma alanı sınırları içinde sürekli akış özelliğine sahip akarsulardandır. Anamur Çayı, Anamur kuzeyindeki karstik oluşumlu Sugözü ve Cevizligöz kaynaklarının suları ile beslenmektedir. Anamur bu kaynaklarından başka, yine karstik kaynaklarla beslenen ve Çukurabanoz ve Boğuntu köylerinden gelen Muşat deresini bünyesine alarak güneye doğru akmaktadır. Çaltübükü köyü kuzeyinde Kılıç köyünden gelen Kılıç deresini bünyesine alır. Akine köyünde batıdan gelen ve en önemli kollarından biri olan Gökçesu (Güney) deresi ile

birleşmektedir. Gökçesu deresi, Yukarı Kükür ve Sazak mevkiindeki dağlık sahadan ilk kaynaklarını alarak Kükür dere adı ile doğuya doğru dar ve derin vadilerden geçerek Anamur Çayı'na karışmaktadır. Anamur Çayı, Alaköprü mevkiinde doğudan gelen sürekli akışı olmayan Pınarlar (Kaş) deresi ile birleşir. Mercamlı mahallesinden Anamur Ovasına girer ve ovada yer yer menderesler çizerek Akdeniz'e ulaşır. Anamur Çayı'nın rejimi tipik Akdeniz rejimi tipinde olup, yer yer karstik kaynaklarla beslendiği için yaz aylarında da akışı devam etmektedir (Şekil: 14).

Tablo: 33- Anamur Çayı'nın Alaköprü Mevkiindeki Debisi m³/sn (1968-1998)

Aylar	E	K	A	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Y.Ort.
Debi m ³ /sn	6.58	12.46	29.16	34.13	26.27	26.99	41.37	42.55	21.74	9.38	5.57	4.56	22.00

Anamur Çayı, ilk kaynaklarını aldığı yerden itibaren yer yer kanyon vadilerden geçerek güneye doğru vadisi genişlemekte olup, vadi genişliği 150 ile 400 m. arasında değişmektedir. Vadiler içinde akarsu yatağı sabit olup, ovaya girdiği yerden eğimin azalması ile birlikte akarsu yatağında genişlemeler olmaktadır. Anamur Çayı eğimli bir alandan geldiği için içinde bol miktarda alüvyon malzemesi taşımakta olup, bu malzemeleri (kum, çakıl gibi) ovanın muhtelif yerlerine bırakmaktadır.

Şekil: 14- Anamur Çayı'nın Yıllık Akım Grafiği (1968-1996)

Toplam drenaj alanı 313.2 km² olan akarsuyun uzunluğu 33 km.dir. DSİ'nin yaptığı kimyasal analiz sonuçlarına göre, akarsuyun kimyasal özellikleri sınıfı C₂S₁, sertliği 13,5 FS°, EC 261'dir (Tablo: 32). Ayrıca çayın tuz oranı düşüktür ve her türlü sulamada kullanılabilir. Anamur Çayı üzerinde DSİ tarafından yapılan, sulama amaçlı işletilen ve ayrıca küçük bir HES'in bulunduğu bir regülatör bulunmaktadır (Foto: 18). Anamur regülatöründen alınan su sağ ve sol kanallarla ovaya aktarılmaktadır. Sağ kanal Anamur şehir merkezinden geçerek, Anamur Ovası'nın batısını sulamakta olup, uzunluğu 31 km.dir. Sol kanal ise Anamur Ovası'nın doğusunda Çarıklar, Bozdoğan yörelerini sulamakta olup, uzunluğu 14 km.dir. Bu belirtilen ana kanallara bağlı çeşitli tahliye kanalları açılmıştır. Bu kanallarla 2400 hektarlık bir alan sulanmakta olup, 365 gün sulama yapılmaktadır.

Bozyazı Çayı: İlk kaynaklarını Kuseğenburnu tepenin güneyindeki pınarlardan alır. Dar ve derin vadiler boyunca küçük kıvrımlar yaparak, Sumak, Kuzkuyu ve Sarnıç dağlarından doğan yan dereleri ve kaynakları bünyesine alarak güneye doğru akmaktadır. Bozyazı Çayı bir çok karstik kaynaklarla beslendiği için devamlı akışı bulunmaktadır. Kızılca köyü yakınlarında Değirmendere karstik kaynağı, İshaklar, Hüseyin ve Güldürü deresi ile birleşerek uzun bir süre dar ve derin bir vadide akar. Denize 2.5 km. kala Çirkin tepe mevkiinde bu dar ve derin vadiden çıkarak Bozyazı Ovası'na girer, Bozyazı ilçesinin batısından Akdeniz'e ulaşır.

Bozyazı Çayı'nın toplam drenaj alanı 324.8 km², maksimum akımı 200 m³/sn, minimum debisi ise 1.5 m³/sn olarak tespit edilmiştir. DSİ'nin yaptığı kimyasal analiz sonuçlarına göre, suyun sınıfı C₂S₁ olup, tuzluluğu az, her türlü sulamada kullanılabilir bir özelliktedir (Tablo: 32).

Aksaz (Akyaka) Çayı: Harç ve Hisar dağları güneyindeki sırtlardan kaynağını almaktadır. Aksaz Çayı, ilk kaynaklarını aldığı yerden itibaren güneye doğru akarak Bahçekoyağı köyünden geçer, Aksaz mahallesi güneyinde 4 km² lik bir ovadan sonra Akdeniz'e ulaşır. Toplam drenaj alanı 132 km² olan Aksaz Çayı'nın drenaj alanı 132 km²'dir. Rejimi ise düzensizdir. Yağışlı dönemde suları artarken, yaz mevsiminde suları tamamen kurumaktadır.

Gözce Çayı: İlk kaynaklarını Alıç, Dutludağ ve Çıradağdan alır. Söğüt, Pembecik ve Değirmendere dereleri ile birleşerek güneye doğru akar. Pembecik köyünden itibaren Gözce Çayı adını alır. Daha güneyde de Sarısu ve Karapınar kaynakları ile doğudan gelen Karadere'yi bünyesine alarak Akdeniz'e ulaşır. Gözce Çayı'nın drenaj alanı 291 km², rejimi ise düzensizdir. Yağışlı dönemde suları artarken, yaz mevsiminde suları tamamen kurumaktadır. Aşağı mecrasında devamlı akışı bulunan kaynak sularını bünyesine almasına rağmen bu sular da daha sonra kanallarla tarım alanlarının sulanmasında kullanılmaktadır.

Büyük ve Küçük Alan Dereleri: Büyük Alan deresi, Yeniyüğrük köyü yakınlarından kaynaklarını almaktadır. Küllük ve Ulu derelerin birleşmesiyle oluşmaktadır. Küçük Alan deresi ise Kapız mevkiinin kuzeyindeki dağlık sahadan (Duruhan köyü ve çevresinden) kaynaklarını alır. Toplam drenaj alanları 86 km² olan bu derelerin sürekli akışları olmayıp, sadece yağışlı dönemlerde akışı bulunmaktadır. Bu derelerin getirmiş olduğu malzemelerle Aydınçık Ovası meydana gelmiştir.

Babadil (Sipahili) Çayı: Kaynağını Gülnar ve çevresindeki dağlardan alan Kurudere ve Kızılyokuş çaylarının birleşmesinden oluşmaktadır.

Kurudere, Dedeler, Ulupınar ve Çavuşlar köylerinden gelen Dutluca, Kandere ve Mumyakapızı derelerinin birleşmesiyle oluşup, güneybatıya doğru akmaktadır. Kızılyokuş Çayı, Gülnar çevresindeki dağlardan doğan Menekşe dere, Payamlı dere, Pazardere, Zeytinlidere, Landınpınarı ve Anay derelerinin birleşmesiyle oluşmaktadır. Kurudere ve Kızılyokuş dereleri, Susuz Dağı güneyinde birleşerek Babadil (Sipahili) Çayı adını almaktadır.

Babadil Çayı, Susuz dağdan sonra dar ve derin bir boğazdan geçerek, Babadil Ovası'ndan Akdeniz'e ulaşmaktadır (Foto: 20). Toplam drenaj alanı 400 km² olan çayın, denize ulaştığı yerde 2 km² lik bir kıyı ovası oluşturmuştur. Çok sayıda karstik kaynaklarla beslenen Babadil Çayı sürekli bir akarsu özelliği gösterir. Ancak Sipahili köyü kuzeyinde çayın suları, kanala alınmakta ve tarım alanlarının sulamasında kullanılmaktadır. Regülatör mevkiinden alınan suyun kimyasal analizinde Babadil Çayı'nın; pH 7.0, EC 900, suyun sınıfı C₃S₁, sertliği 45, % Na 5.9 olarak tespit edilmiştir. Bu özelliklere göre her türlü içme ve sulamada kullanılabilir (Tablo: 32).

Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere ve Taşucu beldelerinin bulunduğu alanda akarsu şebekesi son derece azdır. Buralarda sadece yağışlı mevsimlerde sağanak yağışlarla oluşan dereler bulunmaktadır. Bunlardan en batıdaki drenaj alanı 38 km² olan Büyükeceli beldesinden geçen Bahçe deresidir. Yeşilovacık'ta, kuzey ve kuzeydoğuda yer alan Hayvan Dağı ve Kızlar dağından gelen sürekli akışı olmayan kuru dereler yer almaktadır.

Taşucu çevresinde; Boğsak koyuna dökülen Boğsak ve Eğribük dereleri ile Taşucu doğusundan Akdeniz'e ulaşan Bulacalıkoyuncu deresi bulunmaktadır. Bu dereler mevsimlik akışa sahiptir. Bunlardan en önemlisi Bulacalıkoyuncu deresidir. Dere, İmamuşağı köyüne bağlı mahallelerden sularını alan Çandır deresi ile Taşucu kuzeyindeki Bahçederesi'ni bünyesine almaktadır. Bulacalıkoyuncu deresinin, toplam drenaj alanı 137 km², rejimi ise düzensizdir. Aşırı sağanak yağışların vukuu bulunduğu zamanlarda taşkınlara (2001 Aralık ayında olduğu gibi) neden olmaktadır.

Göksu Nehri: Akdeniz Bölgesi'nin önemli akarsulardan birisidir. Göksu nehri, Orta Torosların yüksek kesimlerinden ilk kaynakları almaktadır. Toplam uzunluğu 260 km. olup, drenaj alanı 10 069 km² dir. Karstik bir alanda bulunan Göksu nehri çok sayıda yan dere ve çaylarla beslenmektedir. Bunlardan en önemlileri Taşeli Platosu'nu dar ve derin vadilerle parçalayan Ermenek ve Hadım çaylarıdır. Bu çaylar, Mut yakınlarındaki Suçatı mevkiinde birleşerek güneye doğru akmakta ve kendisinin meydana getirmiş olduğu Silifke delta ovasını geçerek Akdeniz'e ulaşmaktadır.

Göksu nehrinin akım rejimi Akdeniz ikliminin yağış rejimi ile paralellik gösterir. Akımı kış aylarında artmakta, yaz aylarında ise azalmaktadır. Akımının maksimum olduğu aylar; Mart (239 m³/sn) ve Nisan (287 m³/sn)'dir. Akımının bu aylarda fazla olmasında kış mevsiminde yağın karların bu aylarda erimeye başlamasıdır. Akımı Mayıs ayından itibaren azalmaya başlamakta ve Eylül (41.6 m³/sn) ayında minimum seviyeye ulaşmaktadır.

Göksu Nehri üzerinde sulama, taşkın kontrolü ve enerji üretmek amacıyla inşa edilmiş baraj (Gezende ve Kayraktepe) ve regülatör (Göksu) tesisleri mevcuttur. Halen sulama ve elektrik enerjisi elde etmek için, etüt ve çalışmalar devam etmektedir.

Silifke kuzeyinde yapılan ve sulama amaçlı Göksu regülatöründen alınan sular kanallar vasıtasıyla, ovanın büyük bir kısmının sulamasında kullanılmaktadır. Yukarı kesiminde kurulan Gezende barajı ve HES'den elektrik üretimi ve sulamada faydalanılmaktadır. Gezende barajının güneyinde Kayraktepe barajı ve HES'nin yapımı devam etmektedir. Göksu nehri sağanak yağışların zaman zaman şiddetli dönemde Silifke Ovası'nda taşkınlara sebep olmaktadır. Son olarak Aralık 2001 ve Ocak 2002'de aşırı yağışlar sonucunda taşkınlar meydana gelmiş olup, birçok tarım alanı ve yerleşim birimi sular altında kalmıştır.

1.4.4. Göller

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde, Silifke deltası üzerinde Akgöl ve Paradeniz lagün gölleri bulunmaktadır.

Akgöl, Paradeniz lagününden oluşum bakımından daha eski ve deniz ile bağlantısı yoktur. Yaklaşık 12 km² lik yüz ölçüme sahip Akgöl'ün derinliği 50-60 cm. civarındadır. Bunda kuşkusuz, Akgöl'ün yoğun bir şekilde tortu ile dolmasının rolü vardır. Akgöl aşırı tuzlu bir göl olduğu için zaman zaman gölden tuz çıkarılmıştır. Daha sonra Akgöl'e Bozlağan deresinin tatlı su taşınmasıyla gölün tuzluluğu azalmıştır. Bugün Akgöl acımsı tatlı bir göldür. Gölün biyoelementlerce zenginleşmesi ve tatlılaşması neticesinde etrafında bitki örtüsün hızla gelişmesini sağlamıştır.

Paradeniz gölü, Akgöl'e göre oluşum bakımından daha yeni ve denizle bağlantısı bulunmaktadır. Yaklaşık 4 km² lik bir yüzölçüme sahip gölün, denizle bağlantısını zaman zaman bir kıyı kordonu kesmektedir. Gölün derinliği orta kısımlarda 2 m.ye kadar çıkmaktadır. Suları deniz ile bağlantısının devam etmesi nedeniyle tuzludur. Göl çevresinin tuzlu olmasından dolayı bitki örtüsünün gelişimi Akgöl'e göre daha zayıftır. Sadece drenaj kanallarının kenarında bitki örtüsü bulunmaktadır (Sırakaya, 1995).

1.5. TOPRAK ÖZELLİKLERİ

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ana madde, iklim, topoğrafya, bitki örtüsü ve zamanın etkisi ile oluşan çeşitli büyük toprak grupları bulunmaktadır (Şekil: 15). Bu büyük toprak gruplarının yanı sıra toprak örtüsünden ve profil gelişiminden yoksun bazı araziler de görülmektedir.

1.5.1. Alüvyal Topraklar

Bu topraklar, akarsular tarafından taşınıp depolanan materyaller üzerinde oluşan genç topraklardır. Mineral birleşimleri akarsu havzasının litolojik birleşimi toprak gelişimi sırasındaki erozyon ve birikme devirlerine bağlı olup, heterojendir. Profillerinde horizonlaşma ya hiç yok, ya da çok az belirgindir. Çalışma alanının yüksek arazilerinde kireçtaşı yaygındır. Bu nedenle, hemen bütün alüvyal malzemede kireçtaşı bulunur. Bünye orta derece ve ağırdır. Eğim % 0-1'dir (İçel İli Arazi Varlığı, 1991).

Alüvyal topraklar, bünyelerine, buldukları bölgelere veya oluşum devrelerine göre sınıflandırılırlar. Bu topraklarda üst toprak, alt toprağa belirsiz olarak geçiş yapar. İnce bünyeli ve taban suyu yüksek olanlarda düşey geçirgenlik azdır. Yüzey nemli ve organik maddece zengindir. Kaba bünyeliler iyi drene olduğundan yüzey katları çabuk kurur. Alüvyal topraklar, üzerinde her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli olup, üretken topraklardır. Fakat zaman zaman kültür bitkilerinin yetişmesi ve yüksek ürün vermesi sulamayla mümkün olmaktadır. Çayır, maki ve kamışlardan ibaret olan doğal bitki örtüsü tahrip edilerek alüvyal toprakların tümü tarıma alınmıştır. Muz, çilek, tahıl, sebze ve meyve gibi kültür bitkileri yetiştirmede kullanılırlar.

Çalışma alanında; Anamur Ovası, Kaledran Ovası, Bozyazı Ovası, Aksaz Ovası, Gözce Ovası, Aydıncık-Büyük ve Küçük Alan Ovası, Sipahili Ovası, Büyükeceli Ovası, Yeşilovacık-Akdere arası, Silifke Ovası alüvyal toprakların bulunduğu alanlardır (Şekil: 15). Bu bakımdan çalışma alanının % 8.1'lik bir kısmında alüvyal topraklar yer alır. Çalışma alanının büyük bir kısmında dağlar denize paralel olarak uzandıkları için akarsu ve çayların boyları kısa olup, getirdikleri materyallerle oluşturdukları alüvyal topraklar oldukça dar bir alana yayılmıştır

Anamur, Bozyazı ve Kaledran ovalarındaki alüvyal topraklar ince ve orta bünyeli, iyi drenajlı, yer yer yetersiz drenajlı tuzluluk ve alkalilik sorunları olmayan topraklardır. Deniz kıyısına ve sahil kumullarına yakın kısımlarda yer yer drenajı iyi olmayan alüvyal topraklar yer almaktadır. Silifke Ovası'nda ise Göksu nehrinin meydana getirmiş olduğu alüvyal topraklar kent merkezinden doğu, batı ve güneye doğru yelpaze şeklinde yayılmıştır. Buradaki alüvyal topraklar, üstte siltli tın, alt katlarda siltli-killi tın bünyeli, iyi drenajlı, tuzluluk ve alkalilik sorunları olmayan topraklardır.

1.5.2. Kolüviyal Topraklar

Kolüviyal topraklar, dağlık ve tepelik arazilerin eteklerinde dar vadi tabanlarında yer çekimine bağlı olarak meydana gelen yamaç döküntüleri üzerinde teşekkül etmiştir. Kolüviyal materyal üzerindeki, zayıf A₁ den başka oluşum göstermeyen genç topraklardır. Oluşumda organik madde birikimi ve ayrışma işlemleri etkilidir. Toprak oluşumunun yetersiz olması nedeni ile bu topraklar, üzerinde yer aldıkları ana maddenin özelliklerini yansıtır. Ana madde yumuşak kireç, sert kireçtaşı, şistler, serpantin ya da bunlardan oluşmuş toprak gövdelerinden taşınmıştır. Buna göre kireçli, kireçsiz kaba veya ince bünyeli olabilirler. Taşındıkları materyale göre toprak özellikleri değişir.

Çalışma alanında değişik yükseltilerde (Taşucu-Bulacalıkoyuncu arasında) özellikle iç kesimlerdeki kırsal yerleşim birimlerinde (% 3.2'lik bir kesimde) kolüviyal topraklar bulunmaktadır (Şekil: 15). Taşlılığın problem olmadığı yerlerde açılarak işlemeli tarıma alınmıştır. Kırsal yerleşim alanlarının büyük bir kısmı dağlık olduğu için buralarda kolüviyal topraklar çok değerlidir. Buradaki topraklar teraslama yapılmak suretiyle meyve, sebze ve kuru tarım alanları olarak kullanılmaktadır.

Kolüviyal toprakların alüvyal topraklardan farkı taşınmış materyalin tane büyüklüğüne göre sıralanmaya uğramış olmasıdır. Ayrıca kolüviyaller topraklarda yüzey eğimli olup, drenaj daha iyidir. Alüvyal topraklara oranla daha kurudurlar. Bu nedenle daha zayıf bir bitki örtüsünün gelişmesine imkan verirler.

1.5.3. Kahverengi Orman Toprakları

Kahverengi orman toprakları, yüksek kireç içeriğine sahip ana madde (genellikle Miosen'e ait kalker, kil ve marn) üzerinde oluşurlar. Profilleri A, (B) C şeklinde olup, horizonlar birbirine tedricen geçiş yaparlar. Bunlarda A horizonu çok gelişmiş olduğundan iyice belirgindir. Koyu kahverengi renkli ve dağılgan topraklardır. Gözenekli veya granüler bir yapıya sahiptir. Reaksiyonu genellikle kalevi, bazen da nötrdür. B horizonlarında renk açık kahve ile kırmızı arasında değişir. B horizonunun da reaksiyonu bazen kalevi, bazen de nötrdür. Yapı granüler veya yuvarlak köşeli bloktur. Çok az miktarda kil birikmesi olabilir. Horizonun aşağı kısımlarında CaO_3 bulunur. Bu topraklarda toprak derinliği sığdır (İçel İli Arazi Varlığı).

Çalışma alanında çok dik ve sarp alanların büyük bir kısmının da (% 28.7) kahverengi orman toprakları görülmektedir. Bu topraklar çalışma alanında; Kızılcı köyü, Sarmıç Dağı, Dutludağ ve Sıracadağ çevrelerinde, Aydıncık kuzeybatısında, Gülnar güneyinde, Bahçedere ve Kırtıl çevresinde yoğun olarak görülür (Şekil: 15). Taşlık, kayalık ve şiddetli erozyon bu toprakların en önemli problemidir. Orman ve otlak olarak değerlendirilebilirler.

1.5.4. Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları

Kireçsiz kahverengi orman toprakları, şist, serpantin ve kristal kireçtaşı üzerinde; orman ve çalı örtüsü altında, zayıf ve ileri derecede katmanlaşmış bir yapı oluşturur. Toprak profilinde, üstte koyu gri kahverengi renkli A, altta daha kırmızı renkli B, en altta C katı bulunur. Şist üzerinde toprak açık renklidir. Kireçtaşı üzerindeyse, özellikle B daha kırmızıdır. Oluşumda üst toprakta organik madde birikmesi, kireç yıkanımı, oksitlenme, kil, demir ve alüminyum oksitleri, A'dan B'ye yer değiştirmesi işlemleri etkindir.

Kireçsiz kahverengi oluşumu gösteren sert kalkerler eski olup, Permien yaşlıdır. Şistler, Devonien'e ve serpantinler Mesozoik'e aittir. Topraktaki kireç yoğun yağış altında ve uzun zaman içinde profilden yıkanmıştır. Bu topraklarda pH ve bazla doyma yüksektir. Bu grup topraklar; Anamur, Bozyazı, Aydıncık ve Yeşilovacık kuzeyindeki dağlık sahalarda yaygındır. Özellikle Anamur çevresinde

çok yoğun olarak görülür (Şekil: 15). Çalışma alanında en fazla görülen toprak gruplarından olup, toplam toprak alanının % 19.3'ünü meydana getirmektedir.

1.5.5. Kırmızı Akdeniz Toprakları

Kırmızı Akdeniz toprakları, seki ve yüksek arazilerde kireçtaşı üzerinde oluşmuşlardır. Bu toprakların oluşumunda kireç yıkanmış, sıcak-kurak yaz döneminde demir oksit birikimi etkindir. Organik madde hızlı ayrıştığından topraktaki miktarı düşük seviyededir. Toprak gövdesi (AB), çoğunlukla doğrudan doğruya sert kireçtaşı üzerine oturur. Bazı hallerde arada ince, yumuşak kireç katı vardır. Taşlılık ve kaya çıkışları yaygındır. Şiddetli aşınım etkinse toprak yalnız kaya çatlaklarında ve küçük çukurlarda bulunur (Atalay, 1992, s.238). Kireçtaşı çimentolu ve kristal kalker çakıllı konglomeralar üzerinde de benzer toprak görülür.

Kırmızı Akdeniz topraklarının doğal bitki örtüsü Akdeniz iklimine uyum sağlamış çalı ve maki topluluğudur. Kıyıdan uzaklaştıkça meşe yaygındır. Kırmızı Akdeniz toprakları, komşu bulunduğu kahverengi orman ve rendzinalardan, kırmızı renk özelliğiyle belirgin şekilde ayrılır. Kırmızılığı veren demir oksitlerdir. Bu nedenle kırmızı Akdeniz topraklarının bir ismi de “kırmızı toprak” anlamına gelen “terra-rossa” dır. Kahverengi orman ve rendzinalarda renk koyu gri veya gri kahverengidir. Üst toprak organik maddece zengin daha yumuşak kıvamda ve kuvvetli taneli yapıdadır. Sert kireçtaşı üzerinde oluşan kireçtaşı kahverengi orman toprakları ise kırmızı Akdeniz topraklarına çok benzerdir. Bunlarda B katı hemen aynı derecede kırmızıdır. Yalnız, orman örtüsü altından daha düşük sıcaklıkta koyu kahverengi, yüksek organik maddesiyle B'den kolayca ayırt edilebilir. Kırmızı Akdeniz topraklarının oluşumunun tipik olduğu kıyı kesiminde sıcaklık yüksektir; yıllık ortalama 18 C° dolayındadır. Bunlarda A₁ katmanı belirsizdir ve ancak yapı ve kıvamıyla ayırt edilebilir. B ile olan renk farkı çok azdır. Çünkü kurak-sıcak ve uzun süreli yaz döneminde organik madde hızla parçalanır, toprakta birikmez. Kışın yoğun yağış (800-1000 mm. arasında) altında toprak gövdesi yıkanır. Bu yağışta ve orman (çam), çalı (meşe) örtüsü altında, organik madde yüzeyde ve üst toprakta birikme eğilimindedir. Ancak kurak-sıcak yaz dönemindeki hızlı ayrışma buna meydan vermez. Organik katlar çok incedir. Bu nedenle bazı kırmızı Akdeniz topraklarında

üst katlarda serbest kireç bulunmaz. Kireçsiz kahverengi orman topraklarında kireç bütün profilden yıkanmıştır.

Bu toprak grubu, Anıtlı'da, Anamur çevresinde, Çarıklar kuzeyinde, aydıncık kuzeyinde, Yanışlı-Büyükeceli arasında, Dedeler, Hırmanlı, Yeşilovacık, Akdere, İmamuşağı ve Taşucu arasında geniş yer kaplamaktadır (Şekil: 15). Çalışma alanında yer alan toprak gruplarının % 14.2'sini meydana getirmektedir. Yükselti 100 m. den başlar, 1000 m. ye kadar çıkar.

1.5.6. Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları

Kırmızı kahverengi Akdeniz topraklarının, kırmızı Akdeniz topraklarıyla birlikte incelemek gerekir. Toprakta kurak-sıcak yaz döneminde demir oksit birikimi ve bundan ileri gelen kırmızı renk tipiktir. Kireç yıkanımı da oluşumda önemlidir. Bu toprağın kırmızı Akdeniz toprakları ile olan farklılıkları belirtilirse oluşumu açıklanmış olur. Kırmızı kahverengi Akdeniz toprakları, Paleozoik şist, kristalize kalker ve marnlardan oluşan dağlık kısımlar ile dağların eteklerinde çeşitli karakterdeki (kalker, marn, kil, ofiolitler) kayalar üzerinde görülürler. Kırmızı kahverengi Akdeniz toprakları, kırmızı Akdeniz topraklarına göre daha alçak sekilerde, daha düz eğimlerde ve daha nemli koşullarda oluşmuştur. Bunun sonucu üst toprak daha koyu ve kahverengiye kaçan renktedir. Organik madde daha yüksek, toprak gövdesi daha derindir.

Kırmızı kahverengi Akdeniz toprakları, tipik kırmızı Akdeniz topraklarından, renk ve organik madde kapsamıyla, öbür topraklara; kırmızı çayır kırmızı kestane rengi ve bazen kireçsi kahverengi orman topraklarına geçiş özellikleri gösteren bir grup olarak ele alınabilir. Kırmızı kahverengi Akdeniz topraklarının organik madde kapsamı ortadır, derinlikle düzenli şekilde azalır. Reaksiyonu nötral, hafif kalevi olup, su ve besin tutma özelliği orta seviyededir. Bu topraklar çok sığ, taşlı ve kayalıdır. Fakat vadi tabanlarında ve çukur yerlerde nispeten kalın profil verirler. Bu toprak grubunun tabii bitki örtüsü ot, maki ve çeşitli orman ağaçlarıdır (İçel İli Arazi Varlığı, 1991).

Bu toprak grubu yerleşim birimleri çevresinde başta olmak üzere, Anamur, Bozyazı, Tekmen, Tekeli, Gözce, Duruhan, Halifeler, Aydıncık, Sipahili, Büyükeceli,

Yeşilovacık, Dedeler, Akdere ve Silifke ilçe merkezi batısında yaygın olarak görülür (Şekil: 15). Bu topraklar turunçgillerin yetiştiği alanlarda daha yaygın olarak bulunmakta olup, toplam toprak alanını % 10.7'sini kaplamaktadır. Dik eğimli yerleri ve taşlı kısımları çalı örtüsü altındadır.

1.5.7. Rendzina Toprakları

Kahverengi orman topraklarının oluştuğu dağlık bölgelerin civarındaki, nispeten daha alçak ve yayvan olan tepelik arazilerde, bodur ağaçlar, çalı ve ot vejetasyonunun iç içe girdiği, yumuşak kireçli materyal veya marn üzerinde rendzina toprakları meydana gelir (Akalan, 1983, s. 62-63). Yumuşak yahut parçalı kireçtaşı üzerinde hafif kireç yıkanımı ve organik madde birikimiyle oluşmuş zayıf A₁ ve altında C katından ibaret olan rendzinalar, intrazonal topraklardır. A horizonu ortalama 20-30 cm. kalınlıkta olup, karbonat bakımından zengindir. Gri renkli olan A₁ katının kireç yıkanımı çok azdır. A₁ katının altında yumuşak yahut parçalı kireçtaşı katı (C horizonu) gelir. Çalışma alanında çok az bir kesimde özellikle marnlı sahalarda (% 3.0) bulunan rendzinalar kısa çalı, çayır ve kurakçıl otlar; kekik, geven v.b. bitki örtüsünü teşkil ederler.

1.5.8. Regosal Topraklar

Regosal topraklar, A ve C horizonlu azonal topraklardır. Bağlantısız sedimentler üzerinde oluşmuş, çok az profil gelişmesi gösteren kültür yapılan alanlarda zorlukla teşhis edilebilen A horizonuna sahiptirler. Çalışma alanında yer alan regosaller kumlu sedimentler üzerinde gelişmişler ve bütün özelliklerini bu ana maddeden almışlardır. Renk genellikle soluk veya açık kahverengidir. Organik maddece fakir topraklardır (İçel İli Arazi Varlığı, 1991).

Topografya düz ve ondülelidir. Düz ve düze yakın hafif eğimler arz ederler. Bünye ve topoğrafik yapıya bağlı olarak geçirgenlikleri biliniyorsa da tahliye olanağı bulamayan arazilerde yetersiz drenajlı olanlarına rastlanır. Tabii bitki örtüsü, bodur çalılar ve dikenli otlardır. Çoğunluğu orman örtüsü altında; mera, çayır ve kuru tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. Çalışma alanında yer alan toprak gruplarının % 2.1'lik bir kısmını kaplamaktadır.

1.5.9. Çıplak Kayalık Alanlar

Kahverengi orman, kireçsiz kahverengi orman ve kırmızı Akdeniz toprak kuşaklarında, yer yer çok küçük sahalarda kaya ıkışları halinde, yahut arada toprak örtüsü bulunduğu için bu grupların çok sığ, taşlı birimlerine sokulmuş geniş çıplak kaya yüzeyleri bulunur. Çalışma alanında özellikle sert kalker oluşumları bu niteliktedir. Ayrıca Maslandağı, Sugözü, Güngören-Anıtlı arasında, Boğuntu-Çukurabanoz kuzeyinde, Bozyazı, Tekmen ve Tekeli kuzeyinde, Aydıncık ve Taşucu çevresinde geniş alanlar, çıplak kayalıklardan ibaret yerlerdir (Şekil: 15). Çalışma alanının % 5.0'lık bir kısmını çıplak alanlar oluşturmaktadır.

Çıplak kayalıklarda, adından da anlaşılacağı üzere, toprak örtüsü bulunmaz. Yüzey kaya çatlaklarından ve birkaç metrekairelik oyukların oluşturduğu molozlarla örtülüdür. Arada kaya çatlaklarında ve birkaç metrekairelik oyuklarda toprak ve çalı ot örtüsü bulunsa da bu örtü ekonomik otlatma için yeterli değildir.

1.5.10. Irmak Yatakları, Sahil Kumulu ve Alüvyal Bataklıklar

Akarsu boylarında yer alan taşlı, çakıllı yataklar ve yılın büyük kısmında su altında kalan ince şeritler bu birimde değerlendirilmektedir. Sadece akarsu ve çayların kenarlarında görülür. Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde alanları çok küçüktür.

Kıyı kumulları, Anamur, Bozyazı, Tekmen, Tekeli, Gözce, Aydıncık, Sipahili, Yeşilovacık, Silifke sahil şeridinde yer alır (Şekil: 15). Bu araziler üzerinde tek tük çalı ve ağaç bulunabilir. Profil teşekkülü olmadığı için regosallere sokulamamışlardır. Topoğrafya düz ve düze yakın eğimli olanları olduğu gibi orta ve dik eğimli olanları da görülür.

Deniz kıyısında yer alan; deniz ve yüzey akışların etkisiyle devamlı veya yılın büyük bir bölümünde yaş ya da bataklık olan topraklardır. Tuzlu ve sodikliğin her tür ve derecesinde olabilirler. Bu alüvyal bataklık sahalardan, Anamur ve Silifke Ovası'nın denize yakın kesimlerinde bulunmaktadır.

Çalışma alanında, ırmak yatakları, sahil kumulu, alüvyal bataklıklar ve su yüzeyleri % 5.7'lik bir alan kaplamaktadır.

1.6. BİTKİ ÖRTÜSÜ

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yetişme şartlarının (iklim, toprak ve relief gibi faktörler) belirlediği bitki örtüsünü; orman formasyonu, çalı formasyonu, alpin bitkiler ve kültür bitkileri olmak üzere dört grupta toplamak mümkündür.

Çalışma sahasında en geniş yayılış alanına sahip bitki topluluğu orman formasyonlarıdır. Orman formasyonunu oluşturan hakim türler kızılçam, ardıç, köknar, sedir ve meşe olmak üzere beş ana elemana sahiptir. Orman formasyonun tahribi sonucu meydana gelen çalı formasyonu, asli bir topluluk olmayıp ormanın tahrip sahalarında gelişmiş sekonder bir topluluktur. Bu çalı topluluğuna maki (*Macula*) bitki örtüsü adı verilmektedir. Bilindiği gibi maki, Akdeniz iklim bölgelerinde asli orman örtüsünün tahrip edilmesinden sonra gelişmiş, her zaman yeşil ve sert yapraklı türlerden oluşan bir topluluktur. Çalışma sahasında maki bitki topluluğunun esas yayılış alanı, Akdeniz'in nemli etkisinin görüldüğü Asıl Akdeniz iklim sahasıdır. Çalışma alanında en fazla yoğunluk gösterdiği yerler, kıyıdan 250-500 m. yükseltilere kadar çıkmaktadır. Ayrıca akarsuların (Anamur Çayı, Bozyazı Çayı, Kaledran Çayı, Sipahili Çayı ve Göksu nehri) vadi ve kolları boyunca iç kesimlere kadar (40-50 km.) bu bitki türü yoğun olarak görülebilir.

Bitki formasyonları bakımından çalışma alanında çok az bulunan ve 2100 m. yükseltiden sonraki kesimlerde görülen alpin bitkiler ile özellikle kıyı ovalarında ve yerleşim merkezlerinin bulunduğu alanlarda kültür bitkileri yer almaktadır.

Bitki topluluklarının dağılış alanları ve bunların ayrılmasında kullanılan esaslara göre bitki sahasları;

- 1- Asıl Akdeniz ormanları sahası
- 2- Yarı nemli yüksek dağ ormanları sahası
- 3- Kuru ormanlar sahası
- 4- Maki sahası
- 5- Alpin bitkiler sahası

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin iklim özellikleri, jeomorfolojik özellikleri ve toprak şartlarının meydana getirdiği farklı ideal yetişme ortamları, çalışma alanında bitki örtüsünün kompleks bir hal almasını sağlamıştır.

1.6.1. Asıl Akdeniz Ormanları Sahası

Ana hatlarıyla bu bitki topluluğunun yayılış alanı Akdeniz Bölgesi'nin genelinde olduğu gibi hemen kıyı şeridinden başlayarak, kıyı gerisinde yer alan alçak tepeleri bütünüyle kaplar ve Toros silsilesinin güneyinde 1200-1250 m.lere kadar çıkmaktadır. Asıl Akdeniz ormanlarının yayıldığı alanlar genellikle akarsu vadileri boyunca iç kesimlere kadar da girebilmektedir. Bu bitki topluluğu kıyı kesimlerinde yer yer kültür bitkileri ve maki örtüsü ile kesintiye uğrasa da kıyı boyunca süreklilik arz etmektedir. Düşey doğrultuda dağlık sahalarda en fazla yükseldiği kesimleri ise 1100-1500 m.ler seviyesidir.

Asıl Akdeniz bitki topluluğu alanının en karakteristik ağaç türü kızılçam (*Pinus brutia*)'dır. Kızılçamın bu topluluk içindeki oranı % 90 civarındadır (Foto: 21). Kızılçam (*Pinus brutia*) ormanlarının tahrip edildiği sahalarda ve orman altı florası olarak da kermes meşesi (*Quercus coccifera*), mersin (*Mrytus communis*), defne (*Laurus nobilis*), sandal (*Arbutus andrachne*), tesbih (*Styrax officinalis*), keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua*), erguvan (*Cercis siliquastrum*) gibi maki elemanları hakim türler olarak görülmektedir. Asıl Akdeniz orman topluluğu içinde maki elemanlarından başka iklim şartlarına bağlı olarak küçük adacıklar oluşturan; saçlı meşe (*Quercus cercis*), tüylü meşe (*Quercus pubescens*), Makedonya meşesi (*Quercus trojana*) gibi meşe türleri bulunmaktadır.

Asıl Akdeniz orman sahasının üst seviyelerinde yaklaşık 1250 m.den sonra, 1500 m.lere kadar, bu türlerin içerisinde yüksek dağ ormanları sahasının elemanları karışmaya başlar. Bu türlerin başında da sedir (*Cedrus libani*), göknar (*Abies cilicica*), ardıç (*Juniperus excelsa*, *Juniperus foetidissima*) ve karaçam (*Pinus nigra*) gelir. 1500 m.nin üzerinde ise artık tamamen yarı nemli yüksek dağ ormanları sahasına geçilir.

Gerek kızılçam, gerekse maki elemanlarının yayılış sahaslarını belirleyen en önemli faktör bu bitkilerin sıcaklık isteğidir. Asıl Akdeniz orman sahasındaki optimal termik değerler; yıllık ortalama sıcaklık 18 C^o'nin üzerinde, soğuk devreyi temsil eden Ocak ayında ortalama sıcaklık 9 C^o'nin üzerinde, sıcak devreyi temsil eden Temmuz ayında ortalama sıcaklık 27 C^o civarında olması gerekmektedir. Bu nedenle çalışma alanında yer alan sıcaklık şartları buna uygunluk arz etmektedir. Çalışma

alanındaki orografik unsurlar üzerinde kızılçam ve maki formasyonlarının sadece güneye bakan yamaçlarda yayılış göstermesi bu termik şartlardan ileri gelmektedir. Asıl Akdeniz ormanlarının yıllık yağış istekleri ise 1000 mm. civarındadır. Buna göre bu dağların yamaçlarında yağış miktarı 1000 mm.nin üzerindedir. Ayrıca çalışma alanı, kızılçam ormanlarının yetişmesine uygun marn, fliş, yumuşak killi şistler ve karstik alanlar gibi besin maddeleri yönünden zengin ve kök yayılışının iyi olduğu bir alandır.

Kızılçam bilhassa Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin 900-1000 m. yüksekliklere kadar çıkar ve kuzeye doğru giderek bu yükseklik azalır. Ancak Asıl Akdeniz vejetasyon kuşağında kesintisiz sürekli bir maki kuşağı söz konusu değildir. Alan kaplayan maki formasyonu kızılçam ormanlarının tahrip edildiği kesimlerde görülür. Bu sahalarda da bütün maki elemanlarını görmek mümkündür. Maki elemanlarının gerek Akdeniz orman sahasının ve gerekse de yarı nemli yüksek dağ ormanlarının alt katında yayılış göstermeleri ve bu ormanların tahrip edildiği kesimlerde sahayı kaplaması sekonder bir formasyon olmalarının bir sonucudur.

1.6.2. Yarı Nemli Yüksek Dağ Ormanları Sahası

Asıl Akdeniz orman sahasının hemen üzerinden başlayıp, orman sınırının üst seviyesine kadar yayılış gösterir. Bu kuşağın hakim türleri; sedir (*Cedrus libani*) ve ardıç (*Juniperus excelsa*, *Juniperus foetidissima*) ile yer yer de göknar (*Abies cilicica*), karaçam (*Pinus nigra*), servi (*Cupressus sempervirens*) gibi ağaçlar oluşturmaktadır. Bu kuşağın genellikle Akdeniz'e bakan yamaçlarında Sedir ormanları yayılış gösterirken, kuzeye bakan iç kesimlerde ise ardıç ormanları hakim duruma geçer.

İç kesimlerde yer yer karaçamların da hakim duruma geçtiği ve birlik oluşturduğu sedir (*Cedrus libani*) ormanları dikkate çeker. Çalışma sahasında sedirin alt ve üst sınırı lokal iklimik şartlara bağlı olarak değişiklik arz eder. Bu ormanlar genellikle 1000-2400 m. yükseklikler arasında yayılış gösterir. Alt sınırının yer yer 1000 m.nin altına indiği yerlerde bulunmaktadır. Özellikle Sipahili köyü kuzeyinde Babadil Çayı'nın vadi yamaçlarında 100-200 m. arasında sedir (*Cedrus libani*) ormanları yer almaktadır. Genel olarak ise 1000-1100 m.lerde kızılçam ormanları ile karışık durumda görülen sedir, 1250-1300 m.lerden sonra ardıçlarla (*Juniperus*

excelsa, *Juniperus foetidissima*) birlikte orman örtüsü meydana getirmekte ve 2000 m.ye kadar bu birlik devam etmektedir. Bu seviyeden sonra sahada artık hakim tür olarak ardıçlar (*Juniperus excelsa*, *Juniperus foetidissima* ve *Juniperus oxycedrus*) yayılış gösterir. Ayrıca bu türlerin orman altı florasını ise çeşitli alpin türler oluşturur.

Çalışma alanında orman üst sınırı 2000-2100 m.ye kadar devam etmektedir. Bu kuşakta vejetasyon serileri içerisinde yani ardıç ve sedir türlerine bazı ağaç türleri de iştirak eder. Bunlar; erguvan (*Cercis siliquastrum*), akçağaç (*Acer monspessulanum*, *Acer hyrcanum*), kayacık (*Ostrya carpinifolia*), dişbudak (*Fraxinus ormus*), üvez (*Sorbus torminalis*) gibi yayvan yapraklı türlerdir. Genellikle bu türler kızılçam-sedir geçiş zonunda yani 1250-1300 m.lerde görülmektedir.

Bu kuşakta önemli bir özellikte türlerin bakı şartlarına bağımlı olmasıdır. Çünkü sedir ormanları sahada kuzey kesimlerden kaçmakta ve Akdeniz iklimine açık olan sahaları tercih etmektedir. Ardıçlar ise sahada kuzeyin iklim şartlarının etkisine açık yamaçlarda yoğunluk göstermektedir.

1.6.3. Kuru Ormanlar Sahası

Çalışma alanında kuru ormanlar, dağlık alanların zirvelerine sokulan kabul havzaları dışında kalan güney yüzleri ile kıyı bölgesi gerisindeki ve iç kesimlerdeki dağ ve tepeler üzerinde yayılırlar. Kurakçıl bitki türlerinden oluşan bu ormanlar nemli ormanların aksine türce fakirdirler ve orman altı florasından da mahrumdur. Bu ormanların hakim elemanlarını; dağlık alanların eteğinde kuraklığına dayanabilen meşe türleri, orta yükseklikteki yerlerde, iç kesimlere bakan tepelerde ve plato yüzeylerinde karaçam ve kıyı gerisindeki alçak tepeler ve platolar üzerinde de kızılçam ve mazı meşesi teşkil ederler.

İklim-bitki ilişkileri bakımından kuru ormanlar, çalışma alanının yağışları nispeten az, sıcaklıkları yüksek dolayısıyla yağış etkinliği düşük yerlerde görülmektedir. Kuru ormanlar sahası bütünüyle bölgede sıcaklıkların en yüksek olduğu yerler olup, kuraklığı dayanabilen ve sıcaklık istekleri yüksek olan bitki türleri için uygun bir ortam teşkil eder. İç kesimlerdeki kuru orman sahalarının monoton topluluğuna karşılık, kıyı bölgeleriyle deniz etkisine açık alçak düzlükler üzerinde,

özellikle maki elemanlarıyla temsil edilen çeşitli bitki topluluğunu gelişmesine imkan vermektedir. 1000-2000 m. yükseltideki yamaçlar, bu ormanların yayılış alanlarıdır. Çalışma alanında kuru ormanlar sahası büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Hakim elemanları ardıç (*Juniperus excelsa*) ve kermez meşesi (*Quercus coccifera*) olan yer yer bunlar arasında karaçamların da bulunduğu bir örtüdür. Orman altı florasından mahrum olan bu vejetasyon kuşağının kıyı kesimlerde görülen yerlerde maki elemanlarının karışması ile zenginlik arz etmektedir.

Kuru ormanları çalışma alanında ikiye ayırmak mümkündür. Bunlardan ilki soğuğa karşı hassas olan kızılçam (*Pinus brutia*), ikincisi ise soğuğa ve kışa karşı dayanıklı olan karaçam (*Pinus nigra*) ve ardıç (*Juniperus excelsa*, *Juniperus foetidissima*) türlerinin bulunduğu formasyonlardır. Kızıl çamlardan oluşan ormanlar akarsu vadileri ile Akdeniz ikliminin sahaya sokulduğu dağlık sahaların güneybatı ve güney kesimlerde yayılış göstermektedir. Bu sahalar aynı zamanda maki elemanlarının da yoğun ve tür bakımından zengin olduğu yerlerdir. Özellikle Anamur, Sultansuyu, Kaledran, Bozyazı, Sipahili çayları ve kolları boyunca güneyden kuzeye doğru sokulan Akdeniz iklim şartlarının hakim olduğu yerlerdir. Kızıl çamlardan sonra karaçam (*Pinus nigra*), ardıç (*Juniperus excelsa*) ağaçlarından oluşan karışık kuşak gelmektedir.

1.6.4. Maki Formasyon Sahası

Anamur-Silifke kıyı bölgesinde maki formasyonları genellikle kızılçamın hakim olduğu asıl Akdeniz orman sahasının alt katını meydana getirmektedir. Maki üyeleri, derin kök gelişmelerinden dolayı, sığ topraklı, taşlık-kayalık arazilerde de yer alırlar. Bütün yıl yeşil kalan maki üyeleri oldukça hızlı büyürler. Çalışma alanında yer alan maki bitki topluluğundan genellikle odun ve hayvan otlatmada yararlanılmaktadır.

Çalışma alanında hemen hemen maki elemanlarının tümünü görmek mümkündür: kermez meşesi (*Quercus coccifera*), akçakesme (*Phillyrea latifolia*), menengiç (*Pistacia listicus*, *Pistacia terebinhus*), tesbih (*Styrax officinalis*), defne (*Laurus nobilis*), mersin (*Myrtus communis*), sakız (*Pistacia lentiscus*), zakkum (*Nerium oleander*), laden (*Cistus creticus*, *Cistus villosna*), sandal (*Arbutus andrachne*), kocayemişi (*Arbutus unedo*), erguvan (*Cercis siliquastrum*), bozpirnal

(*Quercus aucheri*), keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua*), yabani zeytin (*Olea europaea*), katır tırnağı (*Spartium junceum*), böğürtlen (*Rubus fruticosus*), derici sumacı (*Rhus coriaria*), kokar çalı (*Anagyris foetida*) gibi türlerdir. Bu türlerin bir kısmı yer yer birlikler teşkil etmektedir.

Maki formasyonları dağların Akdeniz'e bakan yamaçlarında yer yer 700 m.lere kadar çıkmakta olup, akarsu vadileri boyunca da iç kesimlere kadar (yaklaşık 50-60 km) sokulabilmektedir. Maki formasyonları dağların güneye bakan yamaçlarının 200-300 m. yükseltisine kadar kızılçamlardan yoksun alanlara doğru birlikler teşkil etmektedir. Fakat çalışma alanında maki birlikleri teşkil eden formasyonlar adacıklar halinde ve genellikle kırsal yerleşim alanları çevresinde görülmektedir. Bu yükseltiden sonra ise kızılçam ormanlarının altında da maki elemanlarına rastlanır. Bu seviyelerden itibaren orman altı formasyonu teşkil ettiğinden maki elemanlarının tür sayısında giderek bir azalma görülmektedir. Bazı kesimlerde özellikle Maslandağı, Yalçıdağı, Azıdağı, Hayvan dağı, Adadağ gibi dağların güneye bakan yamaçlarında tür sayısının giderek azalmasına rağmen 1000-1100 m.lere kadar maki elemanlarına rastlamak mümkündür. Bu maki alanları kızılçam ormanları içinde kermez meşesi (*Quercus coccifera*), katran ardıcı (*Juniperus oxicedrus*), tespih (*Styrax officinalis*) gibi türler adacıklar halinde görülmektedir.

Bazı alanlarda maki vejetasyonunun tahrip edilmesi veya makilerin aşırı otlatmaya uğraması ile diz boyu yüksekliğinde çalılardan oluşan bitki topluluğuna garig veya frigana adı verilir. Bunlar kalker alanlarda kurak, fakir ve radyasyonun şiddetli olduğu ortamlarda maki tahrip edilmesiyle oluşan türlerdir. Çalışma alanında özellikle yaylacılık yapılan (Abanoz, Kaş, Kozağaç, Hırmanlı, Çaltı gibi) alanlarda daha yaygındır. Buralarda funda (*Erica arborea*), tüylü laden (*Cistus creticus*), keçiboğan (*Calyeotome villosa*), sütleğen (*Euphorbia sp.*), abdest bozan (*Sarcopodium spinosum*) gibi türler bulunmaktadır.

1.6.5. Alpin Bitkiler Sahası

Genellikle 2000 m.nin üzerinde yer alan alpin bitkiler, çalı ve ot formundaki bir bitki topluluklarıdır. Bu formasyonun yaygın elemanlarını, daha ziyade dikensi-yastığımsı türlerden geven (*Astragalus sp.*) ve çoban yastığı (*Acantholimon sp.*)

oluşturmaktadır. Esasen bu türlerin sahada yayılışı asli türlerin sahadan çekilmesi ile oluşmaktadır. Çünkü bu kesimlerde görülen aşırı otlatma ve yaylacılık faaliyetleri sonucu sahanın asli ot türleri bu yerleri terk etmek zorunda kalmıştır. Bu asli formasyonun sahadan çekilmesi sonucu bu alpin türler yerleşmiştir. Bu türler genellikle ağaç sınırında ve yüksek kesimlerindeki dolin, uvala ve polye tabanlarında görülmektedir. Bunlar geven (*Astragalus sp.*), çoban yastığı (*Acantholimon sp.*), alev otu (*Pholomis bourgaei*) gibi otsu türler yanında, mahlep (*Cerasus mycrocapa*), böğürtlen (*Rubus fruticosus*), kadın tuzluğu (*Berberis vulgaris*), yabani erik (*Prunus divericata*), dağ muşmulası (*Cotoneaster sp.*) gibi ağaççıklardır.

Alpin katının üst sınırını ise alpin çayırlar meydana getirmektedir. Alpin çayırlar içinde de yavşanotu (*Artemisia sp.*), çoban yastığı (*Acantholimon sp.*), geven (*Astragalus sp.*), sütleğen (*Eughorbia sp.*), nane (*Mentha sp.*), kekik (*Tymus sp.*), alev otu (*Pholomis sp.*), sığır kuyruğu (*Verbascum sp.*) yer almaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde bu formasyonlardan başka bitki örtüsü olarak; kültür bitkileri, alüvyal ovalık sahalar ve kıyı kumulları üzerinde yer alan bitkiler vardır. Ovalık sahalarda en fazla bitki türüne buğdaygiller (*Framineae*), toplu çiçekliler (*Compositae*), baklagiller (*Leguminsae*), ıspanakgiller (*Chenopodiaceae*), şemsiyegiller (*Umbellifene*), sazgiller (*Cypreaceae*), sütleğenler (*Euherbiaceae*) gibi tek yıllık veya çok yıllık türler yer alır. Akgöl, Paradeniz lagün gölleri kenarında ve diğer bataklık sahalarda tuzcul ve bataklık bitkileri (ördek otu, ılgın, çorak otu, çeşitli sazlar ve kamışlar) bulunmaktadır. Bunlardan başka kültür bitkileri sınıfında yer alan yöreye has bitkiler ile çeşitli meyve ve sebzeler de bulunmaktadır. Bunlar; muz, çilek, yerfıstığı, gölevez gibi türlerdir.

Çalışma alanı ve çevresinde bitki örtüsü bazı tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle son yıllarda artan orman yangınları ile çok geniş sahalar ağaçsız kalmıştır. Yerleşim birimlerinde ile ovalarda tarım alanları ve yapılaşmanın artması bitki örtüsü açısından bir tehdit oluşturmaktadır. Özellikle yazlık konut yapımının artması ile kumullar bozulmuş, koylardaki maki bitki örtüsü tahrip edilmiştir. İç kesimlerdeki kırsal yerleşim alanlarında ise tarım alanı açmak, hayvan otlatmak için bitki örtüsü tahrip edilerek ortadan kaldırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. NÜFUS

Nüfus, genel olarak bir ülke ya da yerleşim birimi içinde yaşayan insan sayısıdır. Doğanay'a göre belirli bir sayım gününde bir ülke de sayılarak belirlenen toplam insan sayısına nüfus denir (Doğanay, 1994, sf.141). Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde nüfus; 4 ilçe merkezi, 8 kasaba ve 86 köy ile bu köylere bağlı mahallelerde yaşamaktadır.

Bu bölümde etüt sahasına ait yerleşmelerin toplam nüfusu, nüfus artış hızı, nüfus sayımları, nüfus yoğunlukları, şehir ve köy nüfusları, nüfusun sosyal ve ekonomik özellikleri incelenecektir. Bu konuda Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1935-2000 yılları arasında yapmış olduğu Genel Nüfus Sayımı sonuçlarından veri olarak yararlanılacaktır.

2.1.1. Çalışma Alanında Nüfus

2000 yılı nüfus sayımına göre çalışma alanında, 122 824'ü erkek, 115 518'i kadın olmak üzere toplam 238 342 nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 149 030 ilçe merkezlerinde, 47 724'ü kasabalarda ve 41 588'i de köylerde yaşamaktadır. Buna göre, nüfusun % 63'ü şehirlerde, % 37'si köy ve kasabalardadır. Cinsiyete göre dağılımında ise, toplam nüfusun % 51.5'i kadın, % 48.5'i erkektir (Tablo: 34).

Toplam nüfusun 83 864'ü (43 571'i erkek, 40 293'ü kadın) Anamur sınırları içindedir. Anamur sınırlarındaki nüfusun 49 948'i (26 523'ü erkek, 23 425'i kadın) Anamur ilçe merkezinde, 33 916'sı (17 048'i erkek ve 16 868'i kadın) Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda yaşamaktadır. Böylece Anamur sınırları içindeki nüfusun % 60'ı şehir merkezinde, % 40'ı da köy ve kasabalardadır. Anamur'da nüfusun cinsiyete göre dağılımı ise, şehir merkezindeki nüfusun, % 53'ü erkek, % 47'si kadın; köy ve kasabalardaki nüfusun % 50.2'si erkek, % 49.8'i kadındır.

Tablo: 34- Çalışma Alanında Nüfusun Yerleşme Yerlerine ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yerleşim Birimi	Erkek	Kadın	Toplam	Yerleşim Birimi	Erkek	Kadın	Toplam
Anamur İlçe Merkezi	26 523	23 425	49 948	Bozyazı İlçe Merkezi	13 929	12 385	26 314
Çarıklar (Belde)	2 847	2 592	5 439	Tekeli (Belde)	3 902	3 601	7 503
Ören (Belde)	3 168	2 942	6 110	Tekmen (Belde)	3 045	2 938	5 983
Akine	261	235	496	Akcamı	21	18	39
Alataş	201	216	417	Bahçekoyağı	106	122	228
Anıtlı	485	472	957	Derebaşı	33	37	70
Aşağıkükür	103	113	216	Dereköy	188	190	378
Boğuntu	220	239	459	Gözce	362	397	759
Bozdoğan	956	967	1 923	Gözsüzce	72	75	147
Çaltıbüğü	90	95	185	Karaisalı	519	527	1 046
Çamlıpınar	262	285	547	Kızılca	141	127	268
Çamlıpınaralanı	73	82	155	Kömürlü	164	173	337
Çataloluk	195	181	376	Lenger	125	164	289
Çeltikçi	319	324	643	Narince	218	227	445
Çukurabanoz	183	169	352	Tekedüzü	12	17	29
Demirören	473	476	949	Bozyazı Toplamı	22 837	20 998	43 835
Emirşah	447	469	916				
Evciler	309	310	619	Büyükeceli (Belde)	1 125	1 084	2 209
Gercebahşiş	649	687	1 336	Beydili	26	41	67
Güleç	379	349	728	Bozağaç	89	107	196
Güneybahşiş	348	350	698	Çavuşlar	202	230	432
Güngören	309	345	654	Dedeler	223	226	449
Karaağa	142	145	287	Delikkaya	125	142	267
Karaçukur	376	353	729	Emirhacı	38	35	73
Karadere	257	283	540	Halifeler	50	46	96
Karalarbahşiş	467	505	972	Koçaşlı	45	78	123
Kaşdışlen	229	262	491	Sipahili	214	245	459
Kılıç	29	32	61	Tepeköy	87	85	172
Kızılaliler	494	505	999	Tırnak	66	74	140
Korucuk	126	137	263	Ulupınar	140	156	296
Köprübaşı	479	515	994	Yanışlı	104	92	196
Lale	232	220	452	Gülнар Toplamı	2 534	2 641	5 175
Malaklar	597	634	1 231				
Ormancık	301	316	617	Silifke İlçe Merkezi	33 056	31 771	64 827
Ovabaşı	240	264	504	Taşucu (Belde)	5 477	4 989	10 466
Sarıağaç	116	138	254	Akdere (Belde)	2 330	2 146	4 476
Sarıdana	151	127	278	Yeşilovacık (Belde)	2 881	2 667	5 548
Sugözü	114	133	247	Bahçederesi	75	91	166
Ucarı	219	195	414	Bolcalıkoyuncu	425	423	848
Yukarıkükür	202	206	408	Burunucu	334	310	644
Anamur Toplamı	43 571	40 293	83 864	Çadırılı	155	152	307
				Çeltikçi	198	208	406
Aydıncık İlçe Merkezi	4 037	3 904	7 941	Gümüşlü	120	114	234
Duruhan	235	266	501	Gülümpaşalı	267	249	516
Eskiüyük	256	253	509	Hırmanlı	287	299	586
Hacıbahattin	98	102	200	Işıklı	1 053	1 062	2 115
Karadere	122	126	248	İmamuşağı	415	376	791
Karaseki	43	33	76	Kocapınar	79	80	159
Pembecik	299	349	648	Kurtuluş	646	655	1 301
Tekneçik	30	31	61	Ulugöz	266	243	509
Yenikaş	580	566	1 146	Kırtıl	30	38	68
Yeniyürük	65	57	122	Silifke Toplam	48 094	45 873	93 967
Yeniyürükkaş	23	26	49				
Aydıncık Toplamı	5 788	5 713	11 501	GENEL TOPLAM	122 824	115 518	238 342

Bozyazı sınırları içinde toplam 43 835 (22 837'si erkek, 20 998'i kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 26 316'sı (13 929'u erkek, 12 385'i kadın) Bozyazı ilçe merkezinde, 17 521'i (8 908'i erkek, 8 613'ü kadın) Bozyazı'ya bağlı kasaba ve köylerde yaşamaktadır. Bu nüfusun % 60'ı şehirde, % 40'ı da köy ve kasabalardadır. Bozyazı'da nüfusun cinsiyete dağılımında ise, şehir merkezindeki nüfusun % 53'ü erkek, % 47'si kadın; köy ve kasabalardaki nüfusun % 51'i erkek, % 49'u kadındır.

Aydıncık sınırları içinde toplam 11 501 (5 788'i erkek, 5 713'ü kadın) nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 7 941'i (4 037'si erkek, 3 904'ü kadın) Aydıncık ilçe merkezinde, 3 560'ı (1 751'i erkek, 1 809'u kadın) Aydıncık'a bağlı kasaba ve köylerde yaşamaktadır. Buna göre Aydıncık'ta nüfusun % 69'u ilçe merkezinde, % 31'i de köy ve kasabalardadır. Aydıncık'ta nüfusun cinsiyete göre dağılımında ise, şehir merkezindeki nüfusun % 50.3'ü erkek, % 49.7'si kadın; köy ve kasabalardaki nüfusun % 49.1'i erkek, % 50.9'u kadındır.

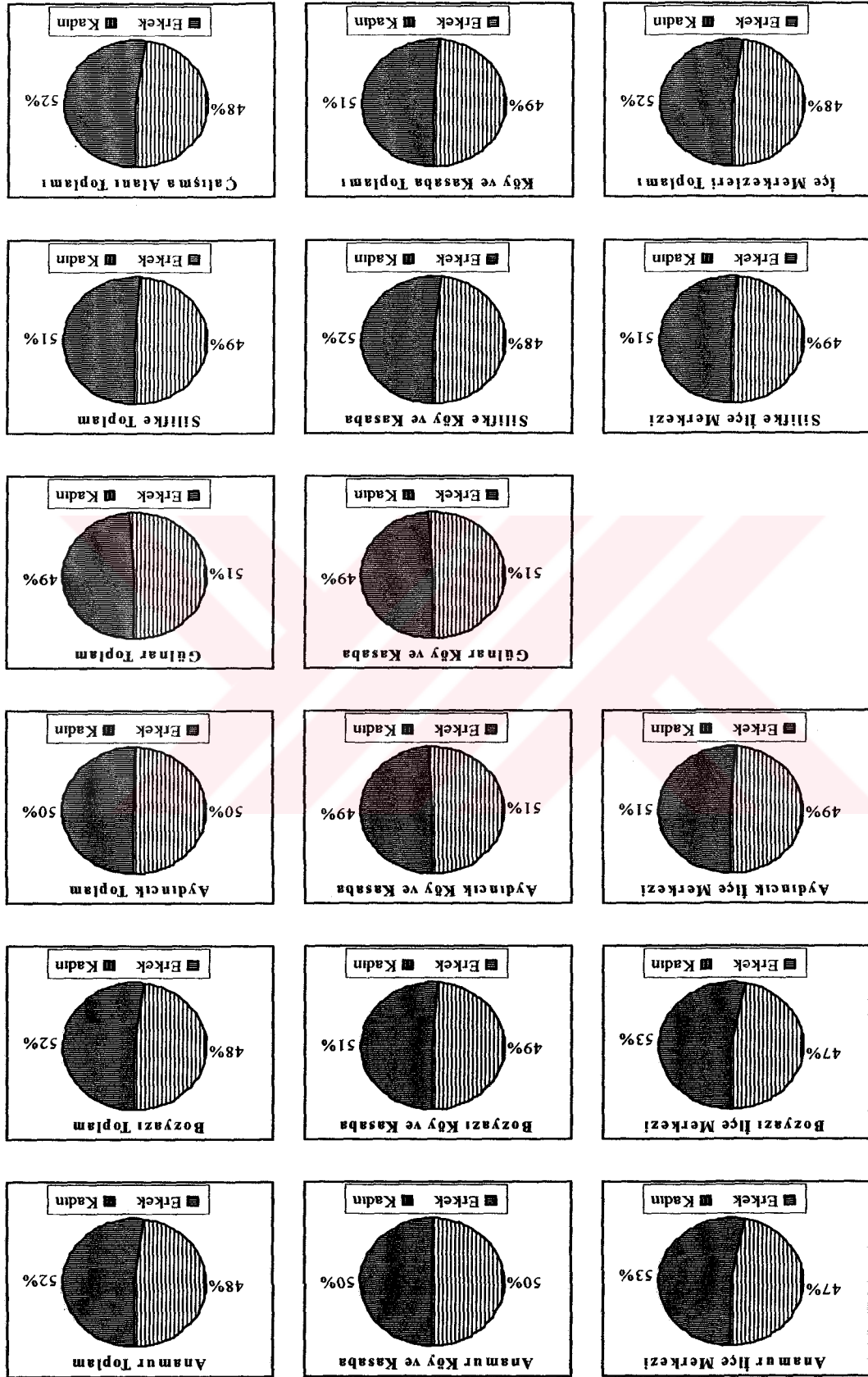
Gülнар sınırları içinde toplam 5 175 (2 534'ü erkek, 2 641'i kadın) nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun tamamı Gülнар ilçesine bağlı olan ve çalışma alanı sınırları içinde yer alan kasaba ve köylerdedir. Gülнар sınırları içindeki nüfusun cinsiyete göre dağılımı ise, toplam nüfusun % 49'u erkek, % 51'i kadındır.

Silifke sınırları içinde kalan bölümünde ise toplam 93 967 (48 094'ü erkek, 45 873'ü kadın) nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 64 827'si (33 056'sı erkek, 31 771'i kadın) Silifke ilçe merkezinde, 29 140'ı (15 038'i erkek, 14 102'si kadın) Silifke'ye bağlı kasaba ve köylerde yaşamaktadır. Buna göre nüfusun % 69'u Silifke şehir merkezinde, % 31'i de Silifke'ye bağlı köy ve kasabalardadır. Silifke sınırlarındaki nüfusun cinsiyete göre dağılımında ise, şehir merkezindeki nüfusun % 51.1'ü erkek, % 48.9'u kadın; Silifke sınırları içindeki köy ve kasabalardaki nüfusun % 51.6'sı erkek, % 48.4'ü de kadındır.

Sonuç olarak nüfusun yaklaşık büyük bir kısmı gerek iş imkanlarının gerekse yaşam şartlarının daha iyi olmasından dolayı ilçe merkezlerinde yaşamaktadır (Şekil: 16). Son yıllarda okumak ve yeni iş imkanı bulmak için kırsal kesimden şehir merkezlerine göçler olmakta ve şehirlerin nüfusu gittikçe artmaktadır. Ayrıca nüfusun artış gösterdiği diğer bir yerde kıyı kesimindeki köylerdir. Burada nüfusun artmasında entansif tarım faaliyetinin yapılması ve dışardan gelen nüfusun etkisi büyüktür.

Şekil: 17- Çalışma Alanında 2000 Yılı Nüfus Sayımına Göre Cinsiyet Oranları

2.1.2. Nüfusun Tarihi Gelişimi ve Nüfus Sayımları

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde nüfus istatistikleri ile ilgili bilgiler, 1935 Genel Nüfus Sayımı'ndan sonra yapılmaya başlamıştır. Çünkü gerek ülkemizde, gerekse çalışma alanında düzenli nüfus sayımları, Cumhuriyetten sonra yapılmıştır. Daha önce özellikle Osmanlı döneminde nüfus ile ilgili bilgiler zaman zaman yapılan sayımlar dışında daha çok tahrir defterleri, mühimme defterleri, seyahatnameler, vakfiyeler gibi kaynaklarda yer almaktadır. Ancak çalışma alanında Cumhuriyet öncesine ait nüfus istatistikleri ile ilgili veriler son derece sınırlıdır. Bu nedenle nüfusla ilgili değerlendirmeler Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1935 genel nüfus sayımından sonraki yıllarda yapılan sayımların sonuçlarına göre yapılacaktır.

1935 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 41 449 (19 975'i erkek, 21 654'ü kadın) nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 6 984'ü ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 1 920, Silifke ilçe merkezinde 5 064), 34 465'i köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 18 522, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 4 473, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 3 868, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 7 702) yaşamaktadır. Böylece 1935 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 17'si şehir merkezlerinde, % 83'ü de kırsal kesimde yaşamaktadır.

Tablo: 35- Anamur'da Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)

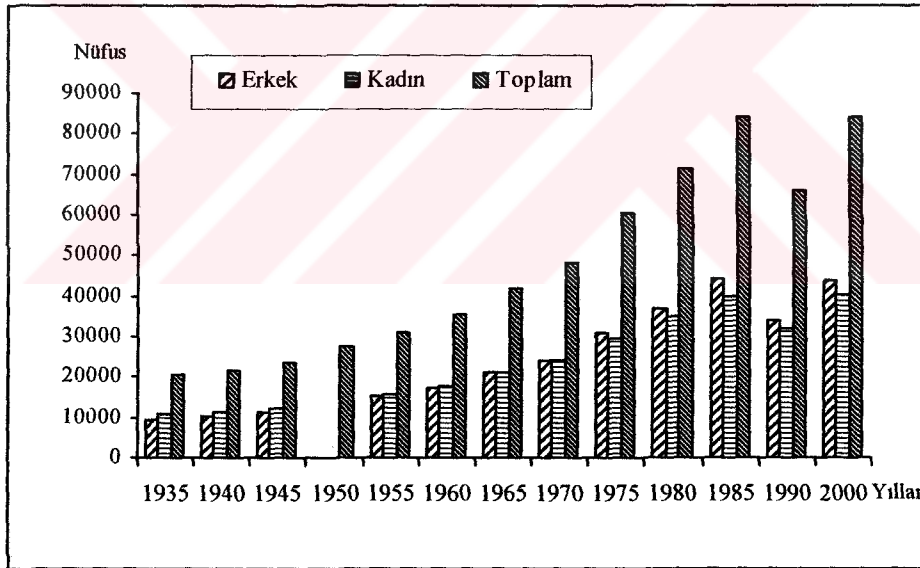
Sayım Yılı	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Anamur Genel Toplamı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1935	893	1 027	1 920	8 694	9 828	18 522	9 587	10 855	20 442
1940	1 029	1 125	2 154	9 095	10 223	19 318	10 124	11 348	21 472
1945	1 307	1 427	2 734	10 195	10 796	20 991	11 502	12 223	23 725
1950			3 102			24 581			27 683
1955	2 138	2 241	4 379	13 002	13 458	26 460	15 140	15 699	30 839
1960	3 200	3 323	6 523	14 096	14 597	28 693	17 296	17 920	35 216
1965	5 767	5 479	11 246	15 269	15 438	30 707	21 036	20 917	41 953
1970	7 746	7 225	14 971	16 374	17 018	33 392	24 120	24 243	48 363
1975	11 378	10 097	21 475	19 729	19 411	39 140	31 107	29 508	60 615
1980	11 596	11 429	23 025	25 198	23 328	48 526	36 794	34 757	71 551
1985	16 185	12 541	28 726	28 060	27 260	55 320	44 245	39 801	84 046
1990	19 860	17 475	37 335	14 121	14 311	28 432	33 981	31 786	65 767
2000	26 523	23 425	49 948	17 048	16 868	33 916	43 571	40 293	83 864

Kaynak: 1935-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

1935 genel nüfus sayımında toplam nüfusun % 48'i erkek, % 52'si kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 52 erkek, % 48 kadın iken, köy ve kasabalarda % 47'si erkek, % 53'ü kadındır.

1940 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 42 650 (20 339'u erkek, 22 311'i kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 7 495'i ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 2 154, Silifke ilçe merkezinde 5 341), 35 475'i köy ve kasabalardadır (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 19 318, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 4 802, Gülnar sınırındaki köylerde 3 805, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 7 550). 1940 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 18'i şehir merkezlerinde, % 82'si de kırsal kesimde yaşamaktadır.

1940 genel nüfus sayımına göre, toplam nüfusun % 48'i erkek, % 52'si kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 49.6 erkek, % 50.4 kadın iken, köy ve kasabalarda % 47'si erkek, % 53'ü kadındır. Çalışma alanında 1935-1940 yılları arasında nüfus % 2.8 oranında artmıştır.

Şekil: 18- Anamur'da Nüfusun Gelişimi

1945 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 46 147 (22 414'ü erkek, 23 733'ü kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 8 462'si ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 2 734, Silifke ilçe merkezinde 5 728), 37 685'i köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 20 991, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 4 802, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4 094, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda

8 000) yaşamaktadır. 1945 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 18'i şehir merkezlerinde, % 82'si de kırsal kesimdedir.

1945 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 48.5'i erkek, % 51.5'i kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 48.9 erkek, % 51.1 kadın iken, köy ve kasabalarda % 48.4'ü erkek, % 51.6'sı kadındır. Çalışma alanı toplamında 1940-1945 yılları arasında nüfus yaklaşık % 7.5 oranında artmıştır. Bu oran 1935-1940 yılları arasındaki nüfus artışından fazladır.

Tablo: 36- Bozyazı'da Nüfus Dağılışı (1990-2000 Yılları Arası)

Sayım Yılı	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Bozyazı Genel Toplamı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1990	11 255	10 913	22 168	4 747	4 936	9 703	16 002	15 859	31 871
2000	13 929	12 385	26 314	8 908	8 613	17 521	22 837	20 998	43 835

Kaynak: 1990-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

1950 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 52 294 nüfus vardır. Bu sayım döneminde cinsiyet ayrımı yapılmamıştır. Bu nüfusun 9 345'i ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 3 102, Silifke ilçe merkezinde 6 643), 42 549'u köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 24 581, Aydıncık nahiyesine bağlı köylerde 4 595, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4 441, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 8 932) yaşamaktadır. 1950 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 18'i şehir merkezlerinde, % 82'si de kırsal kesimde yaşamaktadır. Çalışma alanı toplamında 1945-1950 yılları arasında nüfus yaklaşık % 11.7 oranında artmıştır.

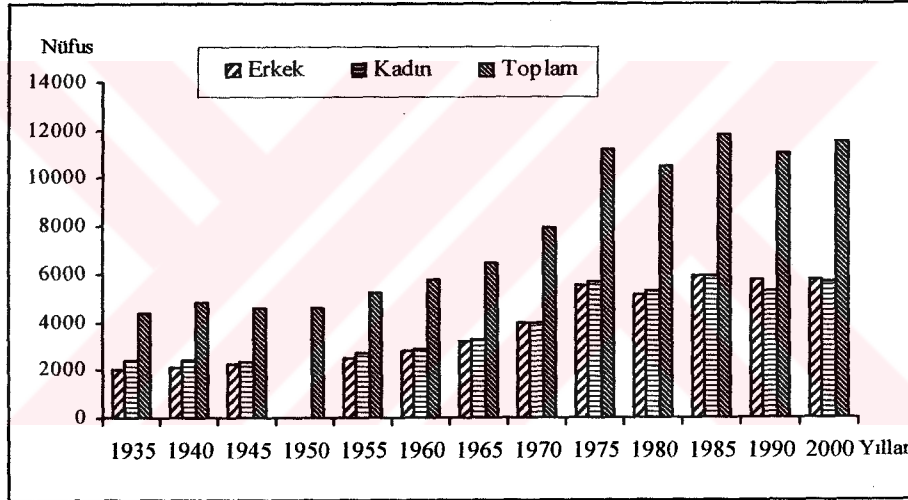
Tablo: 37- Aydıncık'ta Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)

Sayım Yılı	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Aydıncık Genel Toplamı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1935	Gülnar'a Bağlı Nahiye			1 989	2 384	4 373	1 989	2 384	4 373
1940	Gülnar'a Bağlı Nahiye			2 091	2 391	4 802	2 091	2 391	4 802
1945	Gülnar'a Bağlı Nahiye			2 236	2 364	4 600	2 236	2 364	4 600
1950	Gülnar'a Bağlı Nahiye					4 595			4 595
1955	Gülnar'a Bağlı Nahiye			2 502	2 734	5 236	2 502	2 734	5 236
1960	Gülnar'a Bağlı Nahiye			2 836	2 891	5 727	2 836	2 891	5 727
1965	Gülnar'a Bağlı Nahiye			3 185	3 235	6 420	3 185	3 235	6 420
1970	Gülnar'a Bağlı Nahiye			3 970	3 933	7 903	3 970	3 933	7 903
1975	Gülnar'a Bağlı Nahiye			5 528	5 657	11 185	5 528	5 657	11 185
1980	Gülnar'a Bağlı Nahiye			5 166	5 300	10 466	5 166	5 300	10 466
1985	Gülnar'a Bağlı Nahiye			5 911	5 911	11 822	5 911	5 911	11 822
1990	3 800	3 240	7 040	1 961	2 021	3 982	5 761	5 261	11 022
2000	4 037	3 904	7 941	1 751	1 809	3 560	5 788	5 713	11 501

Kaynak: 1935-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

1955 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 57 047 (27 964'ü erkek, 29 083'ü kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 11 816'sı ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 4 379, Silifke ilçe merkezinde 7 437), 45 231'i köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 26 460, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 5 236, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4 272, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 9 257) yaşamaktadır. 1955 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 21'i şehir merkezlerinde, % 79'u da kırsal kesimde yaşamaktadır.

1955 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 48.5'i erkek, % 51.5'i kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 49.1 erkek, % 51.9 kadın iken, köy ve kasabalarda % 48.9'u erkek, % 51.1'i kadındır. Çalışma alanı toplamında 1950-1955 yılları arasında nüfus yaklaşık % 8.3 oranında artmıştır.

Şekil: 19- Aydınçık'ta Nüfusun Gelişimi

1960 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 67 035 (33 673'ü erkek, 33 632'si kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 16 366'sı ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 6 523, Silifke ilçe merkezinde 9 843), 50 669'u köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 28 693, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 5 727, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4 413, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 11 836) yaşamaktadır.

1960 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 24.4'ü şehir merkezlerinde, % 75.6'sı da kırsal kesimde yaşamaktadır. Yine 1945 nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 50.2'si erkek, % 49.8'i kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 50.8 erkek,

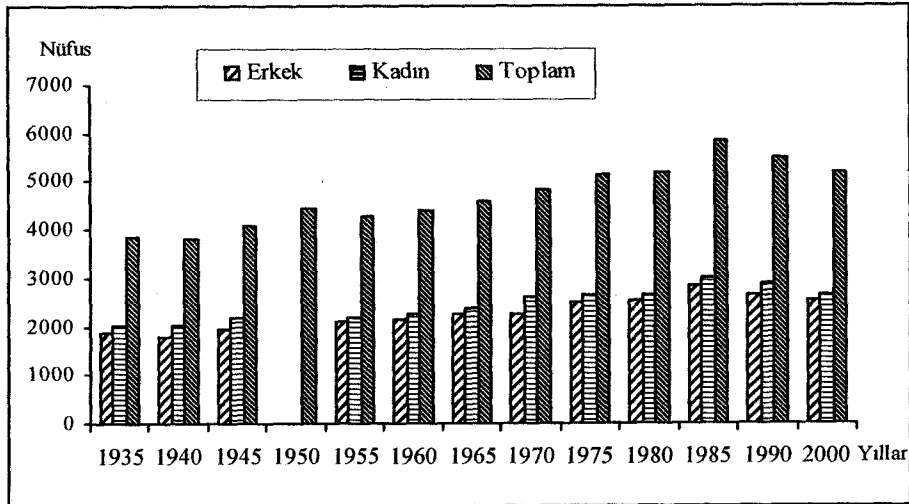
% 49.2 kadın iken, köy ve kasabalarda % 50.1 erkek, % 49.9'u kadındır. Bu dönemde gerek ilçe merkezlerinde gerekse köy ve kasabalarda kadın erkek nüfusu bir birine yaklaşmıştır. Çalışma alanı toplamında 1955-1960 yılları arasında nüfus, yaklaşık % 14.8 oranında artmıştır.

Tablo: 38- Gülnar Sınında Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)

Sayım Yılı	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Gülnar Sınırı Toplamı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1935				1 850	2 018	3 868	1 850	2 018	3 868
1940				1 800	2 005	3 805	1 800	2 005	3 805
1945				1 931	2 163	4 094	1 931	2 163	4 094
1950						4 441			4 441
1955				2 089	2 189	4 278	2 089	2 189	4 278
1960				2 158	2 255	4 413	2 158	2 255	4 413
1965				2 246	2 356	4 602	2 246	2 356	4 602
1970				2 248	2 587	4 835	2 248	2 587	4 835
1975				2 503	2 628	5 131	2 503	2 628	5 131
1980				2 544	2 642	5 186	2 544	2 642	5 186
1985				2 849	2 987	5 836	2 849	2 987	5 836
1990				2 631	2 862	5 493	2 631	2 862	5 493
2000				2 534	2 641	5 175	2 534	2 641	5 175

Kaynak: 1935-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

1965 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 77 034 (39 138'i erkek, 37 896'sı kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 23 110'u ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 11 246, Silifke ilçe merkezinde 11 864), 53 924'ü köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 30 707, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 6 420, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4 602, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 12 195) yaşamaktadır. 1955 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 30'u şehir merkezlerinde, % 70'i de kırsal kesimde yaşamaktadır.

Şekil: 20- Gülnar Sınında Nüfusun Gelişimi

1965 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 50.8'i erkek, % 49.2'si kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 52 erkek, % 48 kadın iken, köy ve kasabalarda % 50.2'si erkek, % 49.8'i kadındır. Çalışma alanı toplamında 1960-1965 yılları arasında nüfus yaklaşık % 13 oranında artmıştır.

1960-1965 yılları arasındaki nüfus sayım döneminde, nüfus artışında dikkati çeken özellikler bulunmaktadır. Bu dönemde gerek nüfusun cinsiyet yapısında, gerekse şehir kır nüfusunda önemli değişiklikler görülmektedir. Özellikle Anamur ilçe merkezi nüfusu 1960-1965 arasında yaklaşık % 42 oranında artmıştır. Bu oran çalışma alanındaki nüfus artışının yaklaşık üç buçuk katı olup, bunun nedeni iç kesimlerden Anamur'a göçün hızlanmasıdır. Nüfusun cinsiyete göre dağılımında ise bu dönemde erkek nüfusu, kadın nüfusunu geçmiştir. 1960-1965 arasındaki nüfus artışının sebebi 1960'lı yıllardan sonra gerek kıyı ovalarında ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin, gerekse turizm faaliyetlerinin yaygınlaşmaya başlamasıdır.

Tablo: 39- Silifke Sınırında Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)

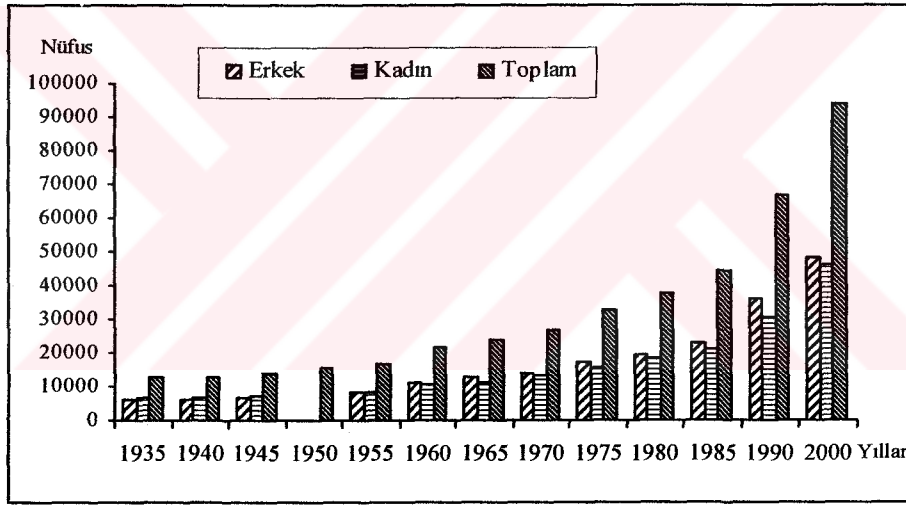
Sayım Yılı	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Silifke Sınırı Toplamı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1935	2 741	2 323	5 064	3 628	4 074	7 702	6 369	6 397	12 766
1940	2 691	2 650	5 341	3 633	3 917	7 550	6 324	6 567	12 891
1945	2 835	2 893	5 728	3 910	4 090	8 000	6 745	6 983	13 728
1950			6 643			8 932			15 575
1955	3 672	3 765	7 437	4 561	4 696	9 257	8 233	8 461	16 694
1960	5 120	4 723	9 843	6 263	5 573	11 836	11 383	10 296	21 679
1965	6 254	5 610	11 864	6 417	5 778	12 195	12 671	11 388	24 059
1970	7 463	7 161	14 624	6 210	5 983	12 193	13 673	13 144	26 817
1975	10 328	8 929	19 257	6 988	6 614	13 602	17 316	15 543	32 859
1980	11 340	10 701	22 041	8 110	7 544	15 654	19 450	18 245	37 695
1985	14 781	13 330	28 111	8 216	7 898	16 168	22 997	21 228	44 225
1990	25 741	21 117	46 858	10 368	9 613	19 981	36 109	30 730	66 839
2000	33 056	31 771	64 827	15 038	14 102	29 140	48 094	45 873	93 967

Kaynak: 1935-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

1970 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 87 918 (44 011'i erkek, 43 907'si kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 29 595'i ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 14 971, Silifke ilçe merkezinde 14 627), 58 323'ü köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 33 392, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 7 903, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4 835, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 12 193) yaşamaktadır. 1970 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 34'ü şehir merkezlerinde, % 66'sı de kırsal kesimde yaşamaktadır.

1970 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun yaklaşık % 50'si erkek, % 50'si kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 51.3 erkek, % 48.7 kadın iken, köy ve kasabalarda % 49.3'ü erkek, % 50.7'si kadındır. Çalışma alanı toplamında 1965-1970 yılları arasında nüfus yaklaşık % 12.3 oranında artmıştır. 1965-1970 arasındaki nüfus artışıyla Anamur ilçe merkezinin nüfusu, Silifke ilçe merkezini geçmiştir.

1975 genel nüfus sayımına göre, çalışma alanında toplam 109 790 (56 454'ü erkek, 53 336'sı kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 40 732'si ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 21 475, Silifke ilçe merkezinde 19 257), 69 058'i köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 39 140, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 11 185, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 5 131, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 13 602) yaşamaktadır. 1975 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 37'si şehir merkezlerinde, % 63'ü de kırsal kesimde yaşamaktadır.

Şekil: 21- Silifke Sınırında Nüfusun Gelişimi

1975 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 51.4'ü erkek, % 49.6'sı kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 53.3 erkek, % 46.7 kadın iken, köy ve kasabalarda % 50.3'ü erkek, % 49.7'si kadındır. Çalışma alanı toplamında 1970-1975 yılları arasında nüfus yaklaşık % 20 oranında artmıştır.

1980 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 124 898 (63 954'ü erkek, 60 944'ü kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 45 066'sı ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 23 023, Silifke ilçe merkezinde 22 041), 79 832'si köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 48 826, Aydınçık nahiyesine bağlı köylerde 10

466, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 5 186, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 15 654) yaşamaktadır. 1980 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 36'sı şehir merkezlerinde, % 64'ü de kırsal kesimde yaşamaktadır.

1980 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 51.2'si erkek, % 48.8'i kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 50.9 erkek, % 49.1 kadın iken, köy ve kasabalarda % 51.4'ü erkek, % 48.6'sı kadındır. Çalışma alanı toplamında 1975-1980 yılları arasında nüfus yaklaşık % 12 oranında artmıştır.

Tablo: 40- Çalışma Alanında Nüfus Dağılışı (1935-2000 Yılları Arası)

Sayım Yılı	İlçe Merkezleri Toplam			Köy ve Kasabalar Toplam			Çalışma Alanı Toplamı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1935	3 634	3 350	6 984	16 161	18 304	34 465	19 795	21 654	41 449
1940	3 720	3 775	7 495	16 619	18 536	35 475	20 339	22 311	42 650
1945	4 142	4 320	8 462	18 272	19 413	37 685	22 414	23 733	46 147
1950			9 745			42 549			52 294
1955	5 810	6 006	11 816	22 154	23 077	45 231	27 964	29 083	57 047
1960	8 320	8 046	16 366	25 353	25 316	50 669	33 673	33 362	67 035
1965	12 021	11 089	23 110	27 117	26 807	53 924	39 138	37 896	77 034
1970	15 209	14 386	29 595	28 802	29 521	58 323	44 011	43 907	87 918
1975	21 706	19 026	40 732	34 748	34 310	69 058	56 454	53 336	109 790
1980	22 936	22 130	45 066	41 018	38 814	79 832	63 954	60 944	124 898
1985	30 966	25 871	56 837	45 036	44 056	89 146	76 002	69 927	145 929
1990	60 656	52 745	113 401	33 828	33 743	67 591	94 484	86 498	180 982
2000	77 545	71 485	149 030	45 279	44 033	89 312	122 824	112 877	238 342

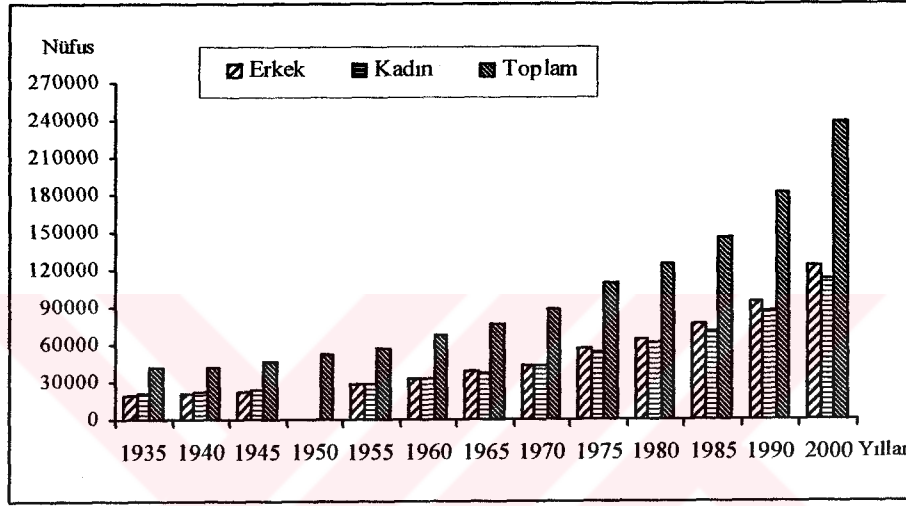
Kaynak: 1935-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

1985 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 145 929 (76 002'si erkek, 69 927'si kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 56 837'si ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 28 726, Silifke ilçe merkezinde 28 111), 89 146'sı köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 55 320, Aydıncık nahiyesine bağlı köylerde 11 822, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 5 836, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 16 168) yaşamaktadır. 1985 genel nüfus sayımına göre nüfusun % 39'u şehir merkezlerinde, % 61'i de kırsal kesimde yaşamaktadır.

1985 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 52.1'i erkek, % 47.9'u kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 54.4 erkek, % 45.6 kadın iken, köy ve kasabalarda % 50.5'i erkek, % 49.5'i kadındır. Çalışma alanı toplamında 1980-1985 yılları arasında nüfus yaklaşık % 14.4 oranında artmıştır.

1990 yılı nüfus sayımından önce çalışma alanı içinde yer alan Bozyazı ve Aydıncık müstakil ilçe olmuşlardır. Böylece Bozyazı, Anamur'dan ayrılmış, Aydıncık

zaten Gülnar'a bağlı bir nahiye merkezi idi. 1990 genel nüfus sayımına göre çalışma alanında toplam 180 982 (94 484'ü erkek, 86 498'i kadın) nüfus vardır. Bu nüfusun 113 401'i ilçe merkezlerinde (Anamur ilçe merkezinde 37 335, Bozyazı ilçe merkezinde 22 168, Aydınçık ilçe merkezinde 7 040, Silifke ilçe merkezinde 46 858), 67 591'i köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 28 432, Bozyazı'ya bağlı köy ve kasabalarda 9 703, Aydınçık'a bağlı köylerde 3 982, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 5 493, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 19 981) yaşamaktadır.

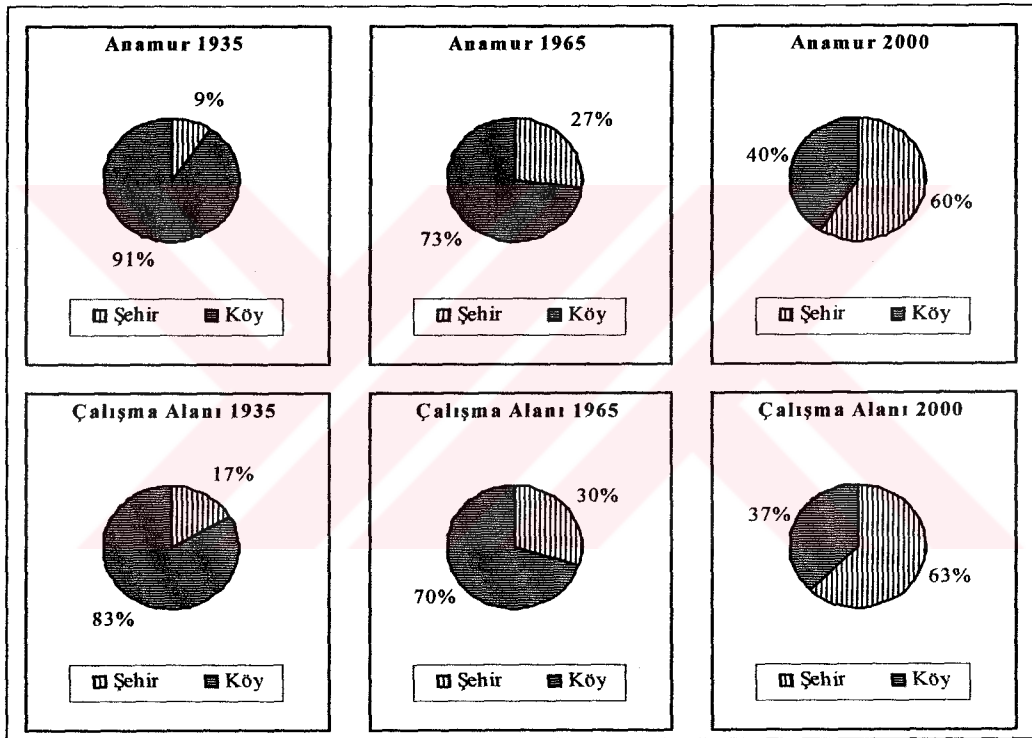
Şekil: 22- Çalışma Alanı Toplamında Nüfusun Gelişimi

1990 genel nüfus sayımına göre, nüfusun % 63'ü şehir merkezlerinde, % 37'si de kırsal kesimde yaşamaktadır. Burada diğer sayım dönemlerinin tersine bir durum görülmektedir. Bir anda şehirde yaşayan nüfus miktarının oranı ile köy ve kasabalarda yaşayan nüfus miktarının oranı yer değiştirmiş durumdadır. Bunun nedeni gerek ilçelerdeki nüfus artış oranı, gerekse Aydınçık ve Bozyazı'nın ilçe olmasıdır.

1990 genel nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 52.2'si erkek, % 47.8'i kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 53.5 erkek, % 46.5 kadın iken, köy ve kasabalarda % 50.1'i erkek, % 49.1'i kadındır. Çalışma alanı toplamında 1985-1990 yılları arasında nüfus yaklaşık % 20 oranında artmıştır. Bu artış diğer dönemlerden daha fazladır. Bunun nedeni bu dönemde kıyıda seracılık, turizm gibi faaliyetlerin daha da artmasıdır.

2000 yılı genel nüfus sayımına göre çalışma alanında, 238 342 (122 824'ü erkek, 115 518'i kadın) nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 149 030 ilçe merkezlerinde

(Anamur ilçe merkezinde 37 335, Bozyazı ilçe merkezinde 26 314, Aydınçık ilçe merkezinde 7 941, Silifke ilçe merkezinde 64 827), 89 312'si köy ve kasabalarda (Anamur'a bağlı köy ve kasabalarda 33 916, Bozyazı'ya bağlı köy ve kasabalarda 17 521, Aydınçık'a bağlı köylerde 3 560, Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 5 175, Silifke'ye bağlı köy ve kasabalarda 29 140) yaşamaktadır. Buna göre nüfusun % 63'ü şehirlerde, % 37'si köy ve kasabalardadır. Cinsiyete göre dağılımında ise çalışma alanı genelinde % 51.5'i erkek, % 49.5'i kadındır. Bu oran ilçe merkezlerinde % 52 erkek, % 48 kadın iken, köy ve kasabalarda % 50.6'sı erkek, % 49.4'ü kadındır. Çalışma alanı toplamında 1990-2000 yılları arasında nüfus yaklaşık % 24 oranında artmıştır.

Şekil: 23- Çalışma Alanında Nüfusun Köy ve Şehirlere Oranı

Genel olarak nüfus 1935-2000 yılları arasındaki dağılımında şehirlerdeki nüfus artışı daha fazladır. Buna göre Anamur'da; 1935 yılı genel nüfus sayımına göre nüfusun % 9 ilçe merkezindeki iken, % 91'i köy ve kasabalarda; 1965 yılında % 27'si ilçe merkezinde, % 73'ü köy ve kasabalarda; 2000 yılı nüfus sayımında ise % 60'ı ilçe merkezinde, % 40'ı köy ve kasabalarda yaşamaktadır. Bu oranlar çalışma alanı genelinde ise; 1935 yılı sayımına göre, nüfusun % 17'si ilçe merkezlerinde, % 83'ü köy ve kasabalarda; 1965 yılında % 30'u ilçe merkezinde, % 70'i köy ve kasabalarda;

2000 yılı nüfus sayımında ise % 37'si ilçe merkezinde, % 63'ü köy ve kasabalarda yaşamaktadır (Şekil: 23).

Gerek toplam nüfus miktarında gerekse, şekil 23'de de görüldüğü gibi şehir nüfusu ile kırsal kesim arasındaki nüfus değişimi ülkemizin genelinde olduğu gibi 1960'lı yıllardan sonra başlayan şehirleşme süreci ile paralellik arz etmektedir. Çünkü 1960'lı yıllardan sonra toplumun sosyo-ekonomik ihtiyaçlarının şehirlerde daha kolay kazanılmaya başladığı görülmektedir. Bu nedenle çalışma alanındaki ilçe merkezlerindeki nüfuslar da 1960'lı yıllardan sonra artmaya başlamıştır.

2.1.3. Yıllık Nüfus Artışı

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde nüfus, ülkemizde olduğu gibi sürekli artmaktadır. Bu nüfus artışındaki temel faktör, kuşkusuz doğal nüfus hareketidir. Yani doğumlarla ölümler arasındaki farktır. Genel olarak ülkemizdeki nüfus özelliklerinde olduğu gibi çalışma alanında da doğumlar, ölümlerden fazladır. Bu nedenle yıllık nüfus artış hızı yıldan yıla değiştiği gibi ilçeden ilçeye ve kırsal kesimlere göre de değişmektedir. 1935-2000 yılları arasında yapılan genel nüfus sayımlarına göre yıllık nüfus artış hızı ‰ 25'in üzerindedir.

Çalışma alanındaki yerleşim yerlerinde nüfus artış hızı değişikliklerine göre 1990 genel nüfus sayımı ile 2000 yılı genel nüfus sayımı arasındaki artışlar kıyaslanarak değerlendirildiğinde; nüfus artış hızı, Anamur ilçe merkezinde ‰ 25.21, Anamur köy ve kasabalarında ‰ 20.66, Anamur genelinde ise ‰ 23.34'dür. Bozyazı ilçe merkezinde ‰ 17.14, Bozyazı köy ve kasabalarında ‰ 65.82 [Bozyazı köy ve kasabalarında bu kadar nüfus artışı gerek Tekmen ve Tekeli gibi kıyıda yer alan yerleşim birimlerinde seracılık nedeniyle dışardan gelen göçler, gerekse çevre ilçelerden Bozyazı'ya bağlanan köy (Evciler, Kömürlü gibi) ve mahallelerin olmasıdır], Bozyazı genelinde ise ‰ 33.87'dir. Aydınçık ilçe merkezinde ‰ 12.04, Aydınçık köy ve kasabalarında ‰ -7.62, Aydınçık genelinde ise ‰ 5.53'dür. Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda ‰ -5.96'dır. Silifke ilçe merkezinde ‰ 32.45, Silifke sınırındaki köy ve kasabalarda ‰ 37.73, Silifke genelinde ise ‰ 36.28'dir. 2000 yılı nüfus sayımı verilerine göre yıllık nüfus artış hızı Mersin il genelinde de ‰ 26.5'dir.

Yıllık nüfus artış hızında şehir merkezleri ile kırsal kesimler arasında farkların olduğu görülmektedir. İlçe merkezleri ile kıyı kesimindeki yerleşim yerlerinde nüfus

sürekli artarken, iç kesimlerde nüfus çok az artmakta veya yer yer azalmaktadır. Nitekim Anamur Ovası, Bozyazı Ovası, Tekmen-Tekeli, Aydıncık çevresi, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Taşucu ve Silifke'de nüfus artış hızı daha fazladır. Bunun nedeni buralarda eğitim, sağlık, ekonomik gelir seviyesi, teknolojik gelişmeler ve şehirleşme gibi unsurların önemli etken olmasıdır.

Tablo: 41- Çalışma Alanında Yıllık Nüfus Artış Hızı

	1990 Yılı Nüfusu			2000 Yılı Nüfusu			Nüfus Artış Hızı (%o)		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Anamur	66 400	38 817	27 583	83 864	49 948	33 916	23.34	25.21	20.66
Bozyazı	31 238	22 168	9 070	43 835	26 314	17 521	33.87	17.14	65.82
Aydıncık	10 882	7 040	3 842	11 501	7 941	3 560	5.53	12.04	-7.62
Gülнар	0	0	5493	0	0	5175	0	0	-5.96
Silifke	66 839	46 858	19 981	93 967	46 858	29 140	36.28	32.45	37.73

Kaynak: 1990-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

2.1.4. Nüfus Hareketleri ve Göçler

Ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı gereği, sürekli nüfus hareketleri görülmektedir. Bu nüfus hareketi kırsal kesimlerden şehirlere, şehirlere daha uygun sosyo-ekonomik şartların olduğu büyük şehirler ile bölgelerden bölgelere olmak üzere bir göç olayı görülmektedir. Ülkemizin ekonomik şartları bu nüfus hareketini büyük ölçüde desteklemektedir. Göç olayında kırsal kesimde geçim şartlarının zorlaşması ile şehirlerdeki imkanlar elverişli olması etkili olmaktadır. Böylece kırsal kesim nüfusu açısından itici, şehirler ise çekici bir özelliğe sahip olmaktadır.

Çalışma alanında göçlerle ilgili veriler son derece sınırlıdır. Ancak arazi çalışmaları esnasında uygulanan anket ve mülakat yöntemlerine göre göçler değerlendirilecektir.

Dış Göçler: Çalışma alanında yurt dışına göçler ülkemizin diğer yerlerinde olduğu gibi 1960 ve 1970'li yıllarda hız kazanmıştır. Daha sonraki yıllarda dış göçlerde giderek bir azalma söz konusudur. Bunda yöredeki ekonomik değeri yüksek tarım ürünleri ve turizm faaliyetlerinin etkili olduğu söylenebilir. Dış göçlerde diğer yörelerimizden olduğu gibi en fazla tercih edilen ülke Almanya'dır. Köylerde ve ilçe merkezlerinde yapılan mülakatlara göre bu ülkeye çalışma alanında yaklaşık 500'e yakın ailenin göçtüğü söylenebilir. Almanya'dan sonra göç edilen diğer ülkeler, Fransa, Hollanda, Avusturya, İngiltere ve ABD'dir.

İç Göçler: Çalışma alanında iç göçleri; araştırma sahasından dışarıya göçler, araştırma sahası içindeki göçler ve araştırma sahasına dışardan gelen göçler şeklinde değerlendirmek yerinde olacaktır. Çalışma alanı dışına göçler başta Mersin, Antalya, Ankara, Konya ve İstanbul olmak üzere ülkemizin hemen hemen her yerine gerçekleşmiştir. Ancak bu konuda gerekli veriler olmadığı için rakam verilememektedir. Bu göçlerin temel sebebi bu illerdeki iş imkanlarıdır.

Çalışma alanı içinde ise, göçler iç kesimlerdeki köylerden kıyıdaki ilçe merkezleri ve kasabalara olan göçlerdir. Çünkü ilçe merkezlerinde başta seracılık faaliyetleri olmak üzere turizm, eğitim, sağlık gibi çeşitli faktörler köylere göre daha uygundur.

Çalışma alanına dışardan göçler ise daha çok Konya ve Karaman gibi yakın çevredeki illerdendir. Bunda gerek yörenin iklim şartları, gerekse buradaki ekonomik faaliyetler önemli yer tutmaktadır. Nüfus hareketinin en fazla olduğu zaman ise turizm sezonudur. Çünkü bu dönemde çalışma alanında yer alan yazlık tatil siteleri ve konaklama tesislerine tatil amaçlı gelen çok sayıda nüfus vardır. Bu tatil sitelerine gelen nüfus daha çok Ankara, Konya, Karaman, Malatya, Gaziantep gibi illerdendir.

2.1.5. Nüfusun Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Bir yerin ekonomik ve sosyal planlamasının yapılmasında nüfusun yanında, nüfusun yaş dağılımı ve cinsiyet oranları da önemlidir. Özellikle geniş aralıklardaki; 0-14 yaş grubu, 15-64 arası yaş grubu ile 65 ve daha yukarıdaki yaş grubunun bilinmesi gerekmektedir. Çünkü bir ülke veya bölgedeki çalışma çağındaki nüfus (15-64 yaş arası) ne kadar fazla ise, o ülke ekonomisi için büyük imkanlar sağlamaktadır. Bu gruptaki nüfus üretici nüfus özelliği taşımaktadır. 0-14 yaş grubu ile 65 yaş ve daha yukarıdaki nüfus grubu da bağımlı nüfus özelliğindedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde 0-14 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranı; Anamur'da % 27, Bozyazı'da % 30, Aydıncık'ta % 29, Gülnar sınırında % 24, Silifke sınırında % 31 ve çalışma alanı toplamında ise % 30'dur. Bu yaş grubundaki erkek nüfus kadın nüfustan fazladır. Sadece Gülnar sınırında erkek nüfusu kadın nüfusundan azdır (Tablo: 42).

Çalışma yaşının da içinde olduğu 15-64 yaş grubundaki nüfusun, toplam nüfusa oranı; Anamur'da % 68, Bozyazı'da % 65, Aydıncık'ta % 64, Gülnar sınırında % 65, Silifke sınırında % 65 ve çalışma alanı toplamında ise % 66'dır. Gülnar ve Aydıncık dışındaki yerleşim yerlerinde kadın nüfus erkek nüfustan azdır. Böylece çalışma çağında sayılan bu nüfus grubu diğer yaş gruplarına göre etüt sahasında önemli bir yer tutmaktadır (Tablo: 42).

Tablo: 42- 2000 Nüfus Verilerine Göre Geniş Aralıklı Yaş Grubu Dağılımı

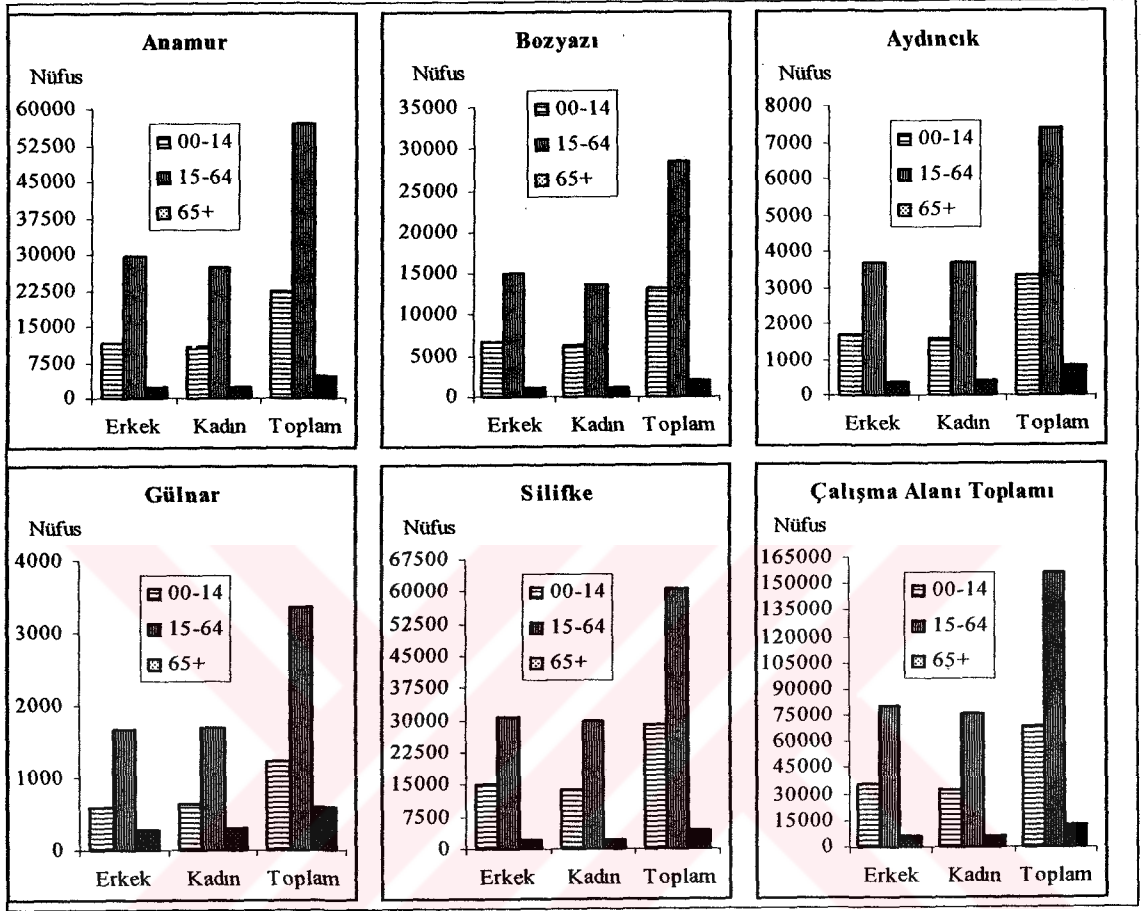
Yerleşim Birimi	Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam	Oranı (%)
Anamur	0-14	11 694	10 646	22 340	27
	15-64	29 613	27 342	56 955	68
	65+	2 254	2 294	4 548	5
Bozyazı	0-14	6 838	6 327	13 161	30
	15-64	14 967	13 635	28 602	65
	65+	1 033	1 030	2 063	5
Aydıncık	0-14	1 717	1 591	3 308	29
	15-64	3 688	3 700	7 388	64
	65+	382	420	802	7
Gülnar	0-14	593	637	1 230	24
	15-64	1 658	1 703	3 361	65
	65+	283	300	583	11
Silifke	0-14	15 088	13 967	29 055	31
	15-64	30 926	29 706	60 632	65
	65+	2 071	2 197	4 268	4
Çalışma Alanı Genel Toplamı	0-14	35 926	33 168	69 094	29
	15-64	80 852	76 086	156 938	66
	65+	6 023	6 241	12 264	5

Kaynak: 1990-2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

65 ve daha yukarıdaki yaşa sahip nüfusun, toplam nüfusa oranı; Anamur'da % 5, Bozyazı'da % 5, Aydıncık'ta % 7, Gülnar sınırında % 11, Silifke sınırında % 4 ve çalışma alanı toplamında ise % 5'dir. Çalışma alanında 65 ve daha yukarı yaşlardaki nüfuslarda da bütün yerleşim birimlerinde erkek nüfus kadın nüfustan azdır (Tablo: 42).

2000 yılı genel nüfus sayımına göre, çalışma alanında cinsiyet oranları itibariyle kadın nüfusu erkek nüfustan azdır. Ancak bu oranlar nüfusun tarihi gelişimi içinde farklılıklar göstermektedir. 1935-2000 yılları arasındaki genel nüfus sayımlarına göre 1960'lı yıllara kadar kadın nüfus erkek nüfustan fazla iken, bu yıllardan sonra erkek nüfus kadın nüfusu geçmiştir. 1960 yıllardan önce erkek nüfusun az olmasının

nedeni ülkemizin gerek kurtuluş savaşına girmesi, gerekse ikinci dünya savaşı sırasında askeri nüfusun fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil: 24- Çalışma Alanında Geniş Aralıklardaki Yaş Grubuna Göre Nüfus Dağılışı

Çalışma Alanında 2000 yılı genel nüfus sayımına göre nüfusun yaş grupları ve nüfus piramidine göre önemli özellikler görülmektedir. Buna göre 15 yaşından küçük kuşaklarda yaş küçüldükçe o kuşakların nüfusunun azalmasıdır. Bu tip nüfus piramidi, doğurganlık hızının azaldığı durumlarda görülür. 2000 yılındaki nüfus piramidinin bir diğer önemli özelliği de, ölüm oranındaki azalmaya bağlı olarak ileri yaştaki nüfusun daha önceki nüfus sayımlarına göre daha fazla olmasıdır.

2000 yılı genel nüfus sayımına göre çalışma alanındaki nüfus piramidinin genel görüntüsü, gelişmiş ülkelerin nüfus piramidine benzer bir yapı göstermesidir. Bunun nedeni gerek çalışma alanında, gerekse ülkemizin diğer yerlerinde olduğu gibi nüfusun sosyo-ekonomik şartlarının değişmesi yanında evlenme yaşının biraz

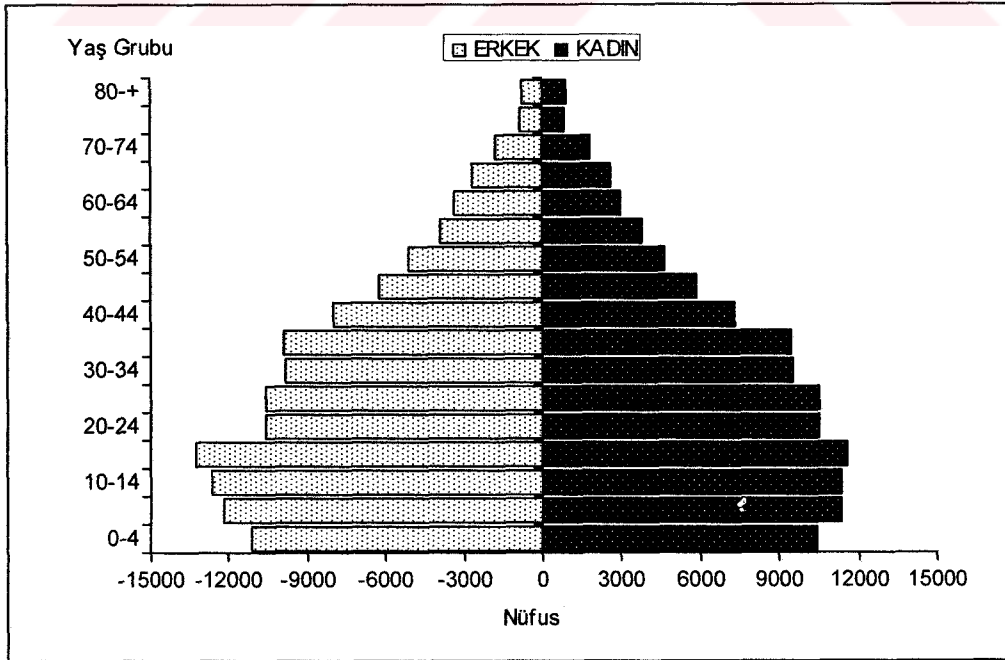

yükselmesi ve 20-30 yaş grubundaki nüfusun daha çok eğitim ve iş bulma çağında olmasından kaynaklanmaktadır. Bir de diğer yıllara göre toplumdaki çocuk sayısının eskiye oranla azalmasıdır.

Tablo: 45- Çalışma Alanında Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Gurubu	Anamur		Bozyazı		Aydıncık		Gülнар		Silifke		Toplam	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-04	3 711	3 376	2 247	2 074	593	550	208	202	4 360	4 254	11 119	10 456
05-09	3 787	3 538	2 310	2 131	598	554	197	237	5 292	4 906	12 184	11 366
10-14	4 196	3 732	2 277	2 122	526	487	188	198	5 436	4 807	12 623	11 346
15-19	5 059	4 278	2 462	2 103	490	497	196	245	5 045	4 473	13 252	11 596
20-24	4 191	3 929	1 916	2 047	558	556	225	231	3 701	3 709	10 591	10 472
25-29	3 681	3 720	2 257	1 984	486	582	236	213	3 958	4 038	10 618	10 537
30-34	3 484	3 196	1 812	1 618	493	434	199	190	3 809	4 076	9 797	9 514
35-39	3 274	3 259	1 893	1 603	473	410	184	165	4 053	4 026	9 877	9 463
40-44	2 822	2 593	1 383	1 181	317	307	138	138	3 360	3 064	8 020	7 283
45-49	2 230	2 104	1 026	1 018	265	288	128	133	2 623	2 286	6 272	5 829
50-54	2 003	1 724	893	814	244	244	115	124	1 876	1 707	5 131	4 613
55-59	1 552	1 426	718	748	192	193	116	146	1 338	1 273	3 916	3 786
60-64	1 317	1 113	607	519	170	189	121	118	1 163	1 054	3 378	2 993
65-69	1 030	964	468	415	167	171	114	130	900	905	2 679	2 585
70-74	616	636	280	293	121	142	89	87	661	702	1 767	1 860
75-79	297	326	150	154	40	40	46	35	290	299	823	854
80-84	157	190	72	70	25	32	14	24	95	138	363	454
85+	154	178	63	98	29	35	20	24	125	153	391	488
Bil.meyen	10	11	3	6	1	2	0	1	9	3	23	23
Toplam	43 571	40 293	22 837	20 998	5 788	5 713	2 534	2 641	48 094	45 873	122 824	115 518
Genel Top.	83 864		43 835		11 501		5 175		93 967		238 342	

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Şekil: 25- Çalışma Alanında Nüfus Piramidi

2.1.6. Nüfus Yoğunluğu

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde nüfusun, genel olarak kıyı ovalarında, akarsu kenarlarında ve vadi yamaçlarında yoğunlaştığı görülür. Buradaki nüfus dağılımını yeryüzü şekilleri ile ekonomik faaliyetler büyük ölçüde etkilemiştir. Çünkü nüfus daha çok tarım yapılabilecek düz alanlar ile turizm imkanlarının bulunduğu alanlarda yoğunlaşmaktadır. Nüfus dağılışı haritasına baktığımız zaman nüfusun yoğunlaştığı yerler; Kaledran, Anamur, Bozyazı, Tekmen, Tekeli, Aydınçık, Büyükeceli, Yeşilovacık, Akdere, Taşucu ve Silifke ile vadi kenarlarındaki köylerdir.

Nüfus yoğunluğu dağılışında çeşitli metotlar kullanılmaktadır. Bu metotlardan en çok kullanılan aritmetik nüfus yoğunluğudur. Aritmetik nüfus yoğunluğu; toplam nüfusun, bulunduğu alana bölünmesiyle hesaplanır. Bu metotta nüfusun bütün alana eşit dağıldığı sanılır. Ancak yörenin coğrafi şartları ile diğer fiziki şartlar hiç dikkate alınmamaktadır. Bu nedenle aritmetik nüfus yoğunluğunda bazı sakıncalar mevcuttur. Özellikle çalışma alanını oluşturan alanlar, akarsular ile parçalandığı için nüfus sadece kıyı kesiminde ve akarsu vadilerinde toplanmıştır. Yine de bazı karşılaştırmalarda pratik sonuçlar verdiği için çok kullanılmaktadır.

Tablo: 44- Çalışma Alanında (1960-2000 Yılları Arası) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Yılı	Anamur			Bozyazı			Aydınçık			Gülmar			Silifke		
	Nüfus	Alan (km ²)	Yoğn.	Nüfus	Alan (km ²)	Yoğn.	Nüfus	Alan (km ²)	Yoğn.	Nüfus	Alan (km ²)	Yoğn.	Nüfus	Alan (km ²)	Yoğn.
1960	35 216	2005	18	Anamur Sınıırında			5 727	442	13	4 413	264	17	21 679	474	46
1965	41 953	2005	21	Anamur Sınıırında			6 420	442	15	4 602	264	17	24 059	474	51
1970	48 363	2005	24	Anamur Sınıırında			7 903	442	18	4 835	264	18	26 817	474	57
1975	60 615	2005	30	Anamur Sınıırında			11 185	442	25	5 131	264	19	32 859	474	69
1980	71 551	2005	36	Anamur Sınıırında			10 466	442	24	5 186	264	20	37 695	474	80
1985	84 046	2005	42	Anamur Sınıırında			11 822	442	27	5 836	264	22	44 225	474	93
1990	65 767	1338	49	31 871	566	56	11 022	442	25	5 493	264	21	66 839	474	141
2000	83 864	1338	63	43 835	566	77	11 501	442	26	5 175	264	20	93 967	474	198

Kaynak: 1960-2000 Yılları Arası Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Çalışma alanın aritmetik nüfus yoğunluğu 1960-2000 yılları arasında yapılan genel nüfus sayımlarına göre değerlendirilecektir. Buna göre aritmetik nüfusu yoğunluğu; 1960 yılında Anamur'da 18, Aydınçık'ta 13, Gülmar sınırında 17, Silifke sınırında 46'dır. 1965 yılında Anamur'da 21, Aydınçık'ta 15, Gülmar sınırında 17,

Silifke sınırında 51'dir. 1970 yılında Anamur'da 24, Aydınçık'ta 18, Gülnar sınırında 18, Silifke sınırında 57'dir. 1975 yılında Anamur'da 30, Aydınçık'ta 25, Gülnar sınırında 19, Silifke sınırında 69'dur. 1980 yılında Anamur'da 36, Aydınçık'ta 24, Gülnar sınırında 20, Silifke sınırında 80'dir. 1985 yılında Anamur'da 42, Aydınçık'ta 27, Gülnar sınırında 22, Silifke sınırında 93'dür. 1990 genel nüfus sayımından önce Bozyazı, Anamur'dan ayrılarak müstakil ilçe olmuştur. Böylece 1990 aritmetik nüfus yoğunluğu; Anamur'da 49, Bozyazı'da 56, Aydınçık'ta 25, Gülnar sınırında 21, Silifke sınırında 141'dir.

2000 yılı genel nüfus sayımına göre ise aritmetik nüfus yoğunluğu; Anamur'da 63, Bozyazı'da 77, Aydınçık'ta 26, Gülnar sınırında 20, Silifke sınırında 198'dir. Çalışma alanı genelinde ise km^2 ye 77.2 kişi düşmektedir. Bu oran Mersin İl geneli (107) ve Türkiye ortalamasının (88) altındadır.

Böylece 1960-2000 yılları arasında yapılan nüfus sayımlarına göre çalışma alanında nüfus artışının sürekli olması nedeniyle, nüfus yoğunluklarında da sürekli bir artış görülmüştür. Ancak gerek nüfus sayımlarına göre, gerekse çalışma alanında yaptığımız araştırmalara göre nüfus yoğunluğundaki artış daha çok ilçe merkezlerinde görülmektedir. Buna karşı kırsal kesimde ise nüfus artmaması yanında sürekli azalma gösteren yerler bile bulunmaktadır. Mesela Aydınçık ve Gülnar sınırlarında nüfus yoğunluğu çok fazla bir artış göstermez iken, Anamur ve Silifke'de nüfus yoğunlukları çok fazla artmaktadır. Bunun sebebi ise, bu ilçelerin eski ilçe merkezi olması yanında buralarda sosyo-ekonomik faaliyetlerin daha uygun olmasıdır.

Aritmetik nüfus yoğunluğundan başka bir de toplam nüfusun ekili-dikili alanlara bölünmesiyle elde edilen *fizyolojik nüfus yoğunluğu* vardır. Bu değer daha güvenilir sonuçlar verebilir. Ancak bunda da ekonomik olarak faydalanılan diğer alanlar (orman arazileri, maden sahaları, turizm alanları, denizler, yerleşim yerleri gibi) dikkate alınmamıştır. İlçe Tarım Müdürlüklerinden alınan verilere göre ekili dikili alanlar; Anamur'da 209 km^2 , Bozyazı'da 96 km^2 , Aydınçık'ta 64 km^2 , Gülnar sınırlarında 30 km^2 , Silifke sınırlarında da 69 km^2 dir.

2000 genel nüfus sayımına göre fizyolojik nüfus yoğunluğu; Anamur'da 401, Bozyazı'da 457, Aydınçık'ta 178, Gülnar sınırında 173 ve Silifke sınırında da 1 362 kişidir. Çalışma alanı genelinde ise toplam 468 km^2 lik bir ekili-dikili alan

bulunmaktadır. Buradaki fizyolojik nüfus yoğunluğu ise 509'dur. Bu değerler aritmetik nüfus yoğunluklarının çok üzerindedir.

Nüfus yoğunluğu dağılışı metotlarının bir diğeri ise, kırsal nüfusun tarım arazilerinin yüz ölçümüne bölünmesiyle elde edilen *tarımsal nüfus yoğunluğudur*. Çalışma alanında yer alan nüfusun büyük bir kısmı tarımla uğraşmaktadır. Çünkü gerek ilçe merkezlerinde, gerekse kırsal kesimdeki insanların geçim kaynakları arasında ziraat, hayvancılık ve orman işçiliği önemli yer tutar. Bu nedenle kesin olarak tarımsal nüfus yoğunluğunu hesap etmek zordur.

Ancak yine de fikir vermesi açısından 2000 yılı nüfus sayımına göre tarımsal nüfus yoğunluğu; Anamur'da 162, Bozyazı'da 183, Aydıncık'ta 56, Gülnar sınırında 173, Silifke sınırında da 422, çalışma alanı genelinde ise 191 kişidir.

Genel olarak nüfusun dağılışına baktığımız zaman çalışma alanında Anamur'da ilçe merkezi, Ören ve Çarıklar beldeleri ile Bozdoğan ve Anıtlı köyleri; Bozyazı'da ilçe merkezi, Tekmen ve Tekeli beldeleri, Çubukkoyağı, Gözce ve Gözsüzce köyleri; Aydıncık'ta Aydıncık ilçe merkezi ve Yenikaş köyü; Gülnar sınırında Büyükeceli beldesi ile Sipahili köyü; Silifke sınırında da Silifke ilçe merkezi, Taşucu, Yeşilovacık ve Akdere beldeleri ile Işıklı köyü nüfusun yoğun olduğu yerleşim merkezleridir. Buralardaki nüfus, belirtilen yoğunluk değerlerinin çok üzerindedir. Ancak diğer kesimlerde ve özellikle iç kesimlerdeki yerleşim yerlerinde ise, nüfus büyük oranda azdır. Nüfusun yoğun olduğu özellikle ilçe merkezleri ile turizm tatil sitelerinin yer aldığı yerleşmelerde yaz mevsiminde nüfusun arttığı gözlenmektedir. Hatta bu mevsimde Anamur, Bozyazı, Yeşilovacık ve Taşucu'nda nüfus ikiye katlanmaktadır.

2.1.7. Nüfusun İş Gücü Durumu

Bir yerde iş gücüne katılan nüfus, genel olarak 12 ve daha yukarı yaşlardaki nüfustur. Çalışma çağındaki nüfusun oranı toplam nüfus içindeki oranı ne kadar yüksek ise o yerleşim yerinde nüfusun ekonomiye katkısı fazla olmaktadır. Ancak ekonomiye katkının olabilmesi için bu nüfusun gerekli iş imkanlarının ve üretim alanlarının iyi organize edilmesiyle mümkün olabilmektedir.

2000 yılı genel nüfus sayımına göre çalışma alanında 12 ve daha yukarı yaşlarda bulunan nüfus 182 806 (94 006'sı erkek, 88 800'ü kadın)'dır. Bu nüfusun 66 056'sı (34 164'ü erkek, 31 792'si kadın) Anamur'da, 33 086'sı (17 255'i erkek, 15 831'i kadın) Bozyazı'da, 8 795'i (4 391'i erkek, 4 404'ü kadın) Aydınçık'ta, 4165'i (2053'ü erkek, 2112'si kadın) Gülnar sınırında, 70 705'i (36 043'ü erkek, 34 662'si kadın) Silifke sınırları içinde yer almaktadır. Toplam nüfusun iş gücü durumundaki oranı % 77'dir.

Tablo: 45- Çalışma Alanında İş Gücü Durumu (12 ve Daha Yukarı Yaşlarda)

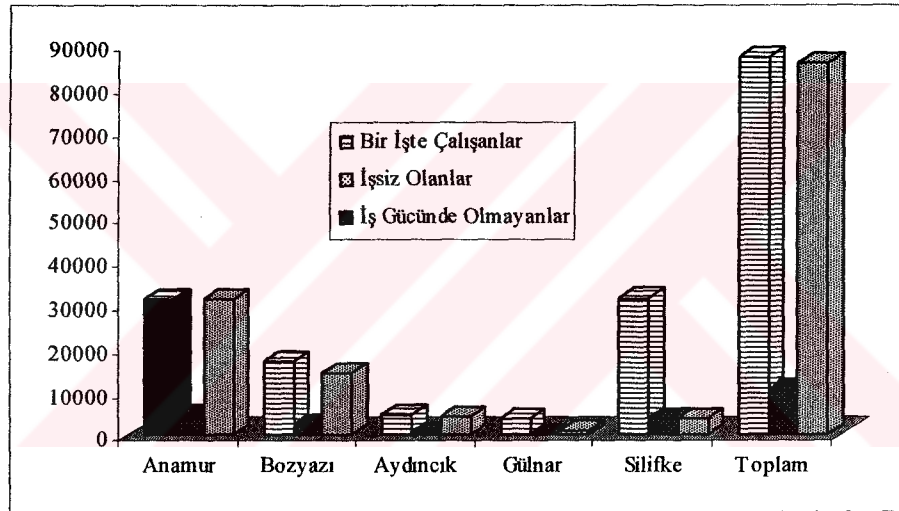
		Bir İşte Çalışanlar			İşsiz Olanlar			İş Gücünde Olmayan			Genel Toplam		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Anamur	İlçe Mer.	7 406	1 619	9 025	3 051	973	4024	10 787	15 953	26 740	21 144	18 545	39 789
	Köy-Kas.	10 871	11 033	21 904	144	112	256	2 005	2 102	4 107	13 020	13 247	26 267
	Toplam	18 277	12 652	30 929	3 195	1 085	4280	12 792	18 055	30 847	34 164	31 792	66 056
Bozyazı	İlçe Mer.	4 871	1 107	5 978	1 359	451	1810	4 199	7 574	11 773	10 429	9 132	19 561
	Köy-Kas.	5 481	5 453	10 934	85	76	161	1 260	1 170	2 430	6 826	6 699	13 525
	Toplam	10 352	6 560	16 912	1 444	527	1971	5 459	8 744	14 203	17 255	15 831	33 086
Aydınçık	İlçe Mer.	1 522	530	2 052	280	110	390	1 209	2 316	3 525	3 011	2 956	5 967
	Köy-Kas.	1 157	1 240	2 397	10	7	17	213	201	414	1 380	1 448	2 828
	Toplam	2 679	1 770	4 449	290	117	407	1 422	2 517	3 939	4 391	4 404	8 795
Gülnar Sınırı	İlçe Mer.												
	Köy-Kas.	1 703	1 768	3 471	25	20	45	325	324	649	2 053	2 112	5 165
	Toplam	1 703	1 768	3 471	25	20	45	325	324	649	2 053	2 112	4 165
Silifke Sınırı	İlçe Mer.	11 643	2 092	13 735	2 140	823	2 963	10 473	20 743	31 216	24 256	23 659	47 915
	Köy-Kas.	9 167	8 347	17 514	293	199	492	2 327	2 457	4 784	11 787	11 003	22 790
	Toplam	20 810	10 439	31 249	2 433	1 022	3 455	12 800	23 200	36 000	36 043	34 662	70 705
Çalışma Alanı Toplamı	İlçe Mer.	25 442	5 348	30 790	6 830	2 357	9 187	26 668	46 586	73 254	58 940	54 291	113 231
	Köy-Kas.	28 379	27 841	56 220	557	414	971	6 130	6 254	12 384	35 066	34 509	69 575
	Toplam	53 821	33 189	87 010	7 387	2 771	10 158	32 798	52 840	85 638	94 006	88 800	182 806

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

İş gücü durumunda olan nüfusun yani 12 ve daha yukarı yaşlardaki 182 806 nüfusun 87 010'nu (53 821'i erkek, 33 189'u kadın) bir işte çalışmakta, 10 158'i (7 387'si erkek, 2 771'i kadın) işsiz olanlar, 85 638'i (32 798'i erkek, 52 840'ı kadın) de her hangi bir işte çalışmayan (öğrenci, emekli, ev kadını, irat sahibi ve diğer) nüfustur.

İş gücü durumunda olan toplam nüfusun 87 010'nu (% 48) her hangi bir işte çalışmakta olup, bu nüfusun, 39 929'u (18 277'si erkek, 12 652'si kadın) Anamur'da, 16 912'si (10 352'si erkek, 6 560'ı kadın) Bozyazı'da, 4 449'u (2 679'u erkek, 1 770'i kadın) Aydınçık'ta, 3 471'i (1 703'ü erkek, 1 768'i kadın) Gülnar sınırında, 31 249'u (20 810'u erkek, 10 439'u kadın) Silifke sınırları içinde yer almaktadır. Bir işte çalışan nüfusun % 62'si erkek, % 38'i ise kadındır.

Çalışma alanında yer alan çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımında ise, 54 670'i ziraat, hayvancılık, avcılık, balıkçılık ve orman işçiliğinde; 63 madencilik ve taş ocakçılığı ilgili sanayi kollarında; 3 642'si imalat sanayinde; 243'ü elektrik, gaz ve su işlerinde; 4 450'si inşaat ve bayındırlık işlerinde; 6 194'ü ticari işletme yani toptan ve perakende ile uğraşan bakkal, fırın, kasap, lokanta, değirmen, berber, otel, çay ocağı, kahvehane, çay bahçesi, çeşitli sağlık işleri gibi alanlarda; 1 799'u ulaşım hizmetleri, haberleşme hizmetleri, depolama işleri gibi alanlarda; 1 810'u bankacılık ve mali kurumlar, muhasebeci, sigorta ve emlak gibi taşınmaz mallarla uğraşanlar; 14 090'ı hizmetler sektörü yani toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetlerde çalışanlar ve 49'u diğer yani iyi tanımlanmamış faaliyetlerde çalışanlardır (Şekil: 26).

Şekil: 26- Çalışma Alanında İş Gücüne Göre Nüfus Dağılımı

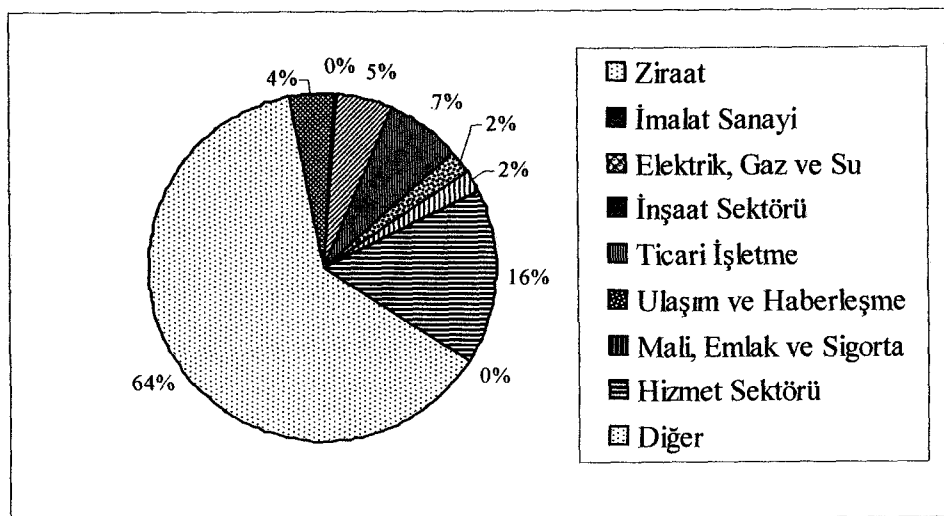
Ekonomik faaliyet kollarının ilçelere göre dağılımında ise 30 929'u (20 554'ü ziraat, 29'u madencilik, 875'i imalat sanayi, 78'i elektrik, gaz ve su, 1 354'ü inşaat sektörü, 2 035'i ticari işletme, 418'i ulaşım ve haberleşme, 627'si mali ve emlak işlerinde, 4 936'sı hizmet sektöründe ve 23 diğer) Anamur sınırlarında; 16 912'si (11 717'si ziraat, 1'i madencilik, 367'si imalat sanayi, 34'ü elektrik, gaz ve su, 1 284'ü inşaat sektörü, 824'ü ticari işletme, 176'sı ulaşım ve haberleşme, 210'u mali ve emlak işlerinde, 2 291'i hizmet sektöründe ve 8 diğer) Bozyazı sınırlarında; 4 449'u (3 469'u ziraat, 1'i madencilik, 71'i imalat sanayi, 10'u elektrik, gaz ve su, 74'ü inşaat sektörü, 189'u ticari işletme, 73'ü ulaşım ve haberleşme, 60'ı mali ve emlak işlerinde, 502'si

hizmet sektöründe) Aydınçık sınırlarında; 3 471'i (3 068'i ziraat, 17'si imalat sanayi, 41'i elektrik, gaz ve su, 35'i inşaat sektörü, 55'i ticari işletme, 35'i ulaşım ve haberleşme, 14'ü mali ve emlak işlerinde, 206'sı hizmet sektöründe) Gülnar sınırlarında; 31 249'u (15 862'ü ziraat, 32'si madencilik, 2 312'si imalat sanayi, 80'i elektrik, gaz ve su, 1 703'ü inşaat sektörü, 3 091'i ticari işletme, 1 097'si ulaşım ve haberleşme, 899'u mali ve emlak işlerinde, 6 155'i hizmet sektöründe ve 18'i diğer) Silifke sınırlarında yer almaktadır.

Tablo: 46- Çalışma Alanında Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı

		Ziraat	Maden. Sanayi	İmalat Sanayi	Elektrik, Gaz, Su	İnşaat Sektörü	Ticari İşletme	Ulaşım Haber.	Mali ve Emlak	Hizmet Sektörü	Diğer	Toplam
Anamur	İlçe Mer.	1 204	9	586	64	1 088	1 628	273	522	3 633	18	9 025
	Köyler	19 350	20	289	14	266	407	145	105	1 303	5	21 904
	Toplam	20 554	29	875	78	1 354	2 035	418	627	4 936	23	30 929
Bozyazı	İlçe Mer.	2 368	1	255	18	986	553	122	145	1 524	6	5 978
	Köyler	9 349	0	112	16	298	271	54	65	767	2	10 934
	Toplam	11 717	1	367	34	1 284	824	176	210	2 291	8	16 912
Aydınçık	İlçe Mer.	1 181	1	67	9	67	174	66	56	431	0	2 052
	Köyler	2 288	0	4	1	7	15	7	4	71	0	2 397
	Toplam	3 469	1	71	10	74	189	73	60	502	0	4 449
Gülnar Sınırı	İlçe Mer.											
	Köyler	3 068	0	17	41	35	55	35	14	206	0	3 471
	Toplam	3 068	0	17	41	35	55	35	14	206	0	3 471
Silifke Sınırı	İlçe Mer.	1 897	21	1 557	65	1 411	2 442	773	716	4 839	14	13 735
	Köyler	13 965	11	755	15	292	649	324	183	1 316	4	17 514
	Toplam	15 862	32	2 312	80	1 703	3 091	1 097	899	6 155	18	31 249
Çalışma Alanı	İlçe Mer.	6 650	32	2 465	156	3 552	4 797	1 234	1 439	10 427	38	30 790
	Köyler	48 020	31	1 177	87	898	1 397	565	371	3 663	11	56 220
	Toplamı	54 670	63	3 642	243	4 450	6 194	1 799	1 810	14 090	49	87 010

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Şekil: 27- Çalışma Alanında Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Nüfus Dağılışı

İşsiz durumda olan toplam nüfusun 10 158'i (% 6) her hangi bir işte çalışmamaktadır. Bu nüfusun, 4 280'i (3 195'i erkek, 1 085'i kadın) Anamur'da; 1 971'i (1 444'ü erkek, 527'si kadın) Bozyazı'da; 407'si (290'ı erkek, 117'si kadın) Aydıncık'ta, 45'i (25'i erkek, 20'si kadın) Gülnar sınırında; 3 455'i (2 433'ü erkek, 1 022'si kadın) Silifke sınırları içinde yer almaktadır. Bir işte çalışan nüfusun % 73'ü erkek, % 27'si ise kadındır. İşsiz durumda olan toplam nüfusun % 40'ı da 12-30 yaş arasındaki nüfustur.

Tablo: 47- Çalışma Alanında İş Gücünde Olmayan Nüfus (12 ve Daha Yukarı Yaşlarda)

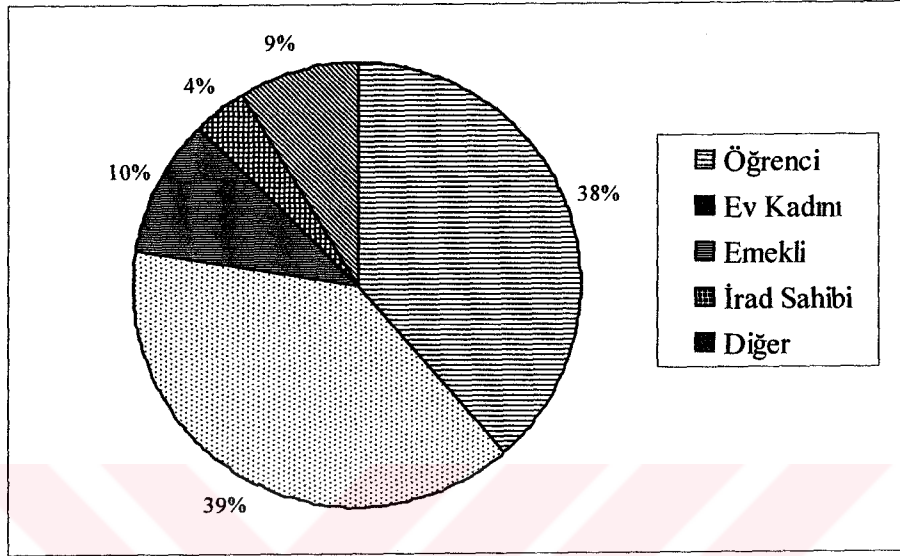
		Öğrenci			Ev	Emekli			İrad Sahibi			Diğer			Topl.
		Erk.	Kad.	Top.	Kadını	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	
Anamur	İlçe Mer.	4 924	3 558	8 482	10 599	2 873	657	3 530	1 121	189	1 310	1 869	950	2 819	26 740
	Köy-Kas.	1 537	1 375	2 912	532	121	60	181	197	33	230	150	102	252	4 107
	Toplam	6 461	4 933	11 394	11 131	2 994	717	3 711	1 318	222	1 540	2 019	1 052	3 071	30 847
Bozyazı	İlçe Mer.	1 863	1 414	3 277	5 500	872	213	1 085	583	80	663	881	367	1 248	11 773
	Köy-Kas.	1 015	761	1 776	277	70	48	118	85	32	117	90	52	142	2 430
	Toplam	2 878	2 175	5 053	5 777	942	261	1 203	668	112	780	971	419	1 390	14 203
Aydıncık	İlçe Mer.	517	365	882	1 768	274	46	320	178	15	193	240	122	362	3 525
	Köy-Kas.	134	115	249	67	16	3	19	38	11	49	25	5	30	414
	Toplam	651	480	1 131	1 835	290	49	339	216	26	242	265	127	392	3 939
Gülnar Sınırı	İlçe Mer.														
	Köy-Kas.	201	170	371	116	42	15	57	56	14	70	26	9	35	649
	Toplam	201	170	371	116	42	15	57	56	14	70	26	9	35	649
Silifke Sınırı	İlçe Mer.	5 304	4 152	9 456	15 196	2 845	585	3 430	627	103	730	1 697	707	2 404	31 216
	Köy-Kas.	1 862	1 457	3 319	740	156	128	284	128	31	159	181	101	282	4 784
	Toplam	7 166	5 609	12 775	15 936	3 001	713	3 714	755	134	889	1 878	808	2 686	36 000
Çalışma Alanı	İlçe Mer.	12 608	9 489	22 097	33 063	6 864	1 501	8 365	2 509	287	2 896	4 687	2 246	6 933	73 354
	Köy-Kas.	4 749	3 878	8 627	1 732	405	254	659	504	121	625	472	269	741	12 384
	Toplamı	17 357	13 367	30 724	34 795	7 269	1 755	9 024	3 013	408	3 421	5 159	2 515	7 674	85 638

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Çalışma alanında iş gücünde olmayan nüfusun çeşitli gruplara göre dağılımında ise, 30 724'ü (17 357'si erkek, 13 367'si kadın) öğrenci, 34 795'i ev hanımı, 9 024'ü (7 269'u erkek, 1 755'i kadın) emekli, 3 421'i (3 013'ü erkek, 408'i kadın) irad sahibi ve 7 674'ü diğer (iş arayan, özürlü vs.) olmak üzere toplam 85 638'dir. Bu gruptaki nüfusun dağılımında ise, diğer nüfus dağılımına benzerlikler görülmektedir. Buna göre iş gücünde olmayan nüfusun 30 847'si (11 394'ü öğrenci, 11 131'i ev kadını, 3 711'i emekli, 1 540'ı irad sahibi ve 3 701'i diğer) Anamur sınırları içinde; 14 203'ü (5 035'i öğrenci, 5 777'si ev kadını, 1 203'ü emekli, 780'i irad sahibi ve 1 390'ı diğer) Bozyazı sınırları içinde; 3 939'u (1 131'i öğrenci, 1 835'i ev kadını,

339'u emekli, 242'si irad sahibi ve 392'si diğer) Aydincik sınırları içinde; 649'u (1 131'i öğrenci, 1 835'i ev kadını, 339'u emekli, 242'si irad sahibi ve 392'si diğer) Gülnar sınırlarında içinde; 36 000'i (12 775'i öğrenci, 15 936'sı ev kadını, 3 714'ü emekli, 889'u irad sahibi ve 2 686'sı diğer) Silifke sınırları içinde yer almaktadır.

Şekil: 28- Çalışma Alanında İş Gücünde Olmayan Nüfusun Dağılışı

12 ve daha yukarı yaş grubunda yer alan nüfusun, toplam nüfusun % 47'si (54 791) her hangi bir iş gücünde olmayan nüfustur. Bu nüfusun, 30 847'si (12 792'si erkek, 18 055'i kadın) Anamur'da; 14 203'ü (5 459'u erkek, 8 744'ü kadın) Bozyazı'da; 3 939'u (1 422'si erkek, 2 517'si kadın) Aydincik'ta; 649'u (325'i erkek, 324'ü kadın) Gülnar sınırında; 36 000'i (12 800'ü erkek, 23 200'ü kadın) Silifke sınırları içindedir. Bir işte çalışan nüfusun % 37'si erkek, % 63'ü ise kadındır.

2.1.8. Nüfusun Eğitim Durumu

Çalışma alanındaki toplam nüfusun % 91.1 (192 832 kişi) okuma-yazma bilmekte, % 8.9'u (18 883 kişi) ise okuma-yazma bilmemektedir. Mersin il genelinde ise okuma-yazma oranı % 89'dur. Böylece çalışma alanında okuma-yazma bilenlerin oranı yüksektir. Okuma-yazma oranı erkeklerde % 94.7 (109 112) iken, bu oran kadınlarda % 87.2 (102 603 kişi)'dir. Okuma-yazma oranı, ilçe merkezleri toplamında % 92.8 (erkeklerde % 95.6, kadınlarda % 89.8) iken, köy ve kasabalarda ise % 88.2 (erkeklerde %93.2, kadınlarda % 83.1)'dir.

Toplam okuma-yazma bilen nüfusun 76 070'i ilkokul, 7 595'i ilköğretim okulu, 16 812'si ortaokul, 829'u ortaokul dengi meslek okulu, 28 156'sı lise, 6 681'i lise dengi meslek lisesi, 12 011'i yüksek okul, fakülte ve lisans üstü eğitim, 44 660'ı çeşitli kurslar ve kendi kendine öğrenerek bir öğretim kurumundan mezun olmayanlar ile 24'ü öğrenim durumu kesin olarak bilinmeyenlerdir (Tablo: 48).

Tablo: 48- Çalışma Alanı Genelinde Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)

	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma Bilmeyenler	3 034	6 456	9 490	2 736	6 657	9393	5 770	13 113	18 883
Okuma-yazma Bilenenler	65 880	56 876	122 756	37 462	32 614	70076	103 342	89 490	192 832
Toplam	68 914	63 332	132 246	40 198	39 271	79469	109 112	102 603	211 715
Bir Öğr.Kur.Mezun Olmayanlar	14 598	13 920	28 518	8 335	7 807	16142	22 933	21 727	44 660
İlkokul Bitiren	33 214	30 626	42 725	16 499	16 846	26995	49 713	40 575	76 070
İlköğretim Okulu Bitiren	3 078	2 406	5 484	1 159	952	2111	4 237	3 358	7 595
Ortaokul Bitiren	7 135	4 785	11 920	3 014	1 878	4892	10 149	6 663	16 812
Orta Dengi Meslek Okulu	424	191	615	142	72	214	566	263	829
Lise Bitiren	11 512	8 751	20 263	4 588	3 305	7893	16 100	12 056	28 156
Lise Dengi Meslek Lisesi	2 833	1 828	4 661	1 295	725	2020	4 128	2 553	6 681
Yüksekokul Bitiren	5 492	3 061	8 553	2 430	1 028	3458	6 587	4 089	12 011
Öğrenim Durumu Bilinmeyen	8	15	23	0	1	1	8	16	24

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Anamur'da Eğitim: Anamur genelinde okuma-yazma çağındaki toplam nüfus 75 155'dir. Bu nüfusun 67 071'i (% 89.2) okuma-yazma bilirken, 8 084'ü (10.8) okuma-yazma bilmemektedir. Anamur genelinde cinsiyete göre okuma-yazma oranı; erkeklerde % 93.5, kadınlarda % 84.7'dir. Anamur ilçe merkezinde ise okuma-yazma oranı; erkeklerde % 94.8, kadınlarda % 89.2'dir. Anamur köy ve kasabalarında ise bu oran erkeklerde % 91.5, kadınlarda % 78.3'dür.

Anamur toplamında okuma-yazma bilenlerin 25 485'i ilkokul, 3 011'i ilköğretim okulu, 5 771'i ortaokul, 302'si orta dengi meslek okulu, 10 744'ü lise, 2 604'ü lise dengi meslek lisesi, 4 568'i yüksek okul, fakülte ve lisansüstü eğitim, 14 580'i çeşitli kurslar ve kendi kendine öğrenerek bir öğretim kurumundan mezun olmayanlar ile 9'u öğrenim durumu kesin olarak bilinmeyenlerdir (Tablo: 49).

Anamur'da mevcut eğitim-öğretim kurumlarının sayısı ve nitelikleri şöyledir: İlçe genelinde 2001-2002 öğretim yılında toplam 66 ilköğretim okulu mevcuttur. 32 ilköğretim okulundaki öğrenciler 11 merkeze taşınmaktadır ve 1437 öğrenci taşınmalı eğitimden yararlanmaktadır. Bu ilköğretim okullarında toplam 426 öğretmen ve 8 322 öğrenci mevcuttur. İlçede sadece merkezde ortaöğretim kurumu yer almakta olup, 1

Anadolu lisesi, 1 Anadolu meslek lisesi, 1 ticaret lisesi, 1 endüstri meslek lisesi, 1 sağlık meslek lisesi, 1 imam-hatip lisesi, 1 klasik ve yabancı dil ağırlıklı lise bulunmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında 201 öğretmen ve 2310 öğrenci vardır.

Tablo: 49- Anamur'da Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)

	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma Bilmeyenler	1 267	2 271	3 538	1 283	3 263	4 546	2 550	5 534	8 084
Okuma-yazma Bilenler	22 703	18 846	41 549	13 755	11 767	25 522	36 458	30 613	67 071
Toplam	23 970	21 117	45 087	15 038	15 030	30 068	39 008	36 147	75 155
Bir Öğr.Kur.Mezun Olmayanlar	4 157	4 107	8 264	3 364	2 952	6 316	7 521	7 059	14 580
İlkokul Bitiren	18 545	14 734	12 164	6 809	6 512	13 321	25 354	21 246	25 485
İlköğretim Okulu Bitiren	1 345	919	2 264	399	348	747	1 744	1 267	3 011
Ortaokul Bitiren	2 608	1 781	4 389	917	465	1 382	3 525	2 246	5 771
Orta Dengi Meslek Okulu	165	71	236	44	22	66	209	93	302
Lise Bitiren	4 801	3 736	8 537	1266	941	2 207	6 067	4 677	10 744
Lise Dengi Meslek Lisesi	1 146	855	2 001	359	244	603	1 505	1 099	2 604
Yüksekokul Bitiren	2 347	1 341	3 688	597	283	880	2 944	1 624	4 568
Öğrenim Durumu Bilinmeyen	2	7	9	0	0	0	2	7	9

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Anamur Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde idari personel olarak (2001 yılı), 1 ilçe milli eğitim müdürü, 3 şube müdürü, 1 şef, 10 memur, 1 şoför, 5 hizmetli, diğer okullarda ise 38 memur, 1 teknisyen, 1 hemşire, 3 şoför ve 56 hizmetli bulunmaktadır.

Anamur'da yüksek öğretim kurumu olarak, Mersin Üniversitesi Anamur Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. Meslek Yüksek Okulu bünyesinde; 11 Akademik Personel ve 9 idari personel bulunmaktadır. Yüksek Okulda; Turizm Otelcilik, Turizm Rehberliği, Seyahat İşletmeciliği, İşletmecilik, Büro Yönetimi ve Sekreterlik ile Satış Yönetimi olmak üzere toplam 6 programda 470 öğrenci öğrenim görmektedir.

İlçe Halk Eğitim Merkezi: 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, 1 rehber öğretmen, 1 kadrolu kurs öğretmeni, 2 kadrolu usta öğretici, 28 geçici usta ile hizmet vermekte olup, 2000-2001 öğretim yılında 72 kurs açılmış ve 66 kurs faaliyettedir. Bu kurslarda toplam 1 145 kursiyer öğrenim görmüştür. İlçe Çıraklık Eğitim Merkezi: 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 10 öğretmen, 1 memur ve 1 hizmetli ile hizmet vermekte olup, 2000-2001 öğretim yılında 356 çırak, 57 kalfa öğrenim görmüştür.

Anamur'da Anamur Özel Gülcan Gülşen İlköğretim Okulu (okulda toplam 100 öğrenci ile 1 müdür, 11 öğretmen, 1 yardımcı hizmetli bulunmaktadır), Anamur Dershanesi, Güney Merkez Dershanesi, Işık Dershanesi (Dershanelerde 20 öğretmen ile toplam 421 öğrenciye kurs verilmektedir), Batuhan Sürücü Kursu, Anar Sürücü

Kursu, Ören Sürücü Kursu (3 idareci, 27 eğitimci ile toplam 1 458 kursiyer bulunmaktadır) olmak üzere 7 adet özel öğretim kurumu mevcuttur.

Anamur'da nüfusun yararlandığı kültür hizmetleri bulunmaktadır. Kültür Merkezi'nde çok amaçlı salon, tiyatro ve konser gibi aktivitelerin yanı sıra sinema gösterilerine de yapılmaktadır. Anamur'da 1 kütüphane vardır. Anamur Ekspres Gazetesi günlük, Anamur Gerçek Gazetesi 15 günde bir yayınlanmaktadır. Ayrıca 4 adet basımevi ve ciltevi bulunmaktadır. Anamur İlköğretim Okulunda bir kapalı spor salonu ile nizami bir futbol ve antreman sahası mevcuttur. İlçe stadı 1500 kişi kapasitelidir. Anamur Spor Futbol takımı 3. Profesyonel Ligindedir. Ayrıca Anamur Folklor Araştırma Derneği yurt genelinde düzenlenen şenlik ve festivallerde Anamur'u temsil etmektedir.

Bozyazı'da Eğitim: Bozyazı genelinde okuma-yazma çağındaki toplam nüfus 38 463'dür. Bu nüfusun 34 742'si (% 90.3) okuma-yazma bilirken, 3 721'i (9.7) okuma-yazma bilmemektedir. Bozyazı'da cinsiyete göre okuma-yazma oranı erkeklerde % 94.6, kadınlarda % 85.7'dir. Bu oran ilçe merkezinde erkeklerde % 95.1, kadınlarda % 89.2; köy ve kasabalarında ise erkeklerde % 91.5, kadınlarda % 85.8'dir.

Bozyazı toplamında okuma-yazma bilenlerin 14 300'ü ilkokul, 1 256'sı ilköğretim okulu, 2 700'ü ortaokul, 114'ü orta dengi meslek okulu, 5 121'i lise, 832'si lise dengi meslek lisesi, 1 910'u yüksekokul, fakülte ve lisansüstü eğitim, 8 504'ü çeşitli kurslar ve kendi kendine öğrenerek bir öğretim kurumundan mezun olmayanlar ile 6'sı öğrenim durumu kesin olarak bilinmeyenlerdir (Tablo: 50).

Tablo: 50- Bozyazı'da Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)

Bozyazı	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma Bilmeyenler	595	1 532	2 127	493	1 101	1 594	1 088	2 633	3 721
Okuma-yazma Bilenler	11 588	9 245	20 833	7 373	6 536	13 909	18 961	15 781	34 742
Toplam	12 183	10 777	22 960	7 866	7 637	15 503	20 049	18 414	38 463
Bir Öğr.Kur.Mezun Olmayanlar	2 744	2 480	5 224	1 677	1 603	3 280	4 421	4 083	8 504
İlkokul Bitiren	4 269	3 681	7 950	3 134	3 216	6 350	7 403	6 897	14 300
İlköğretim Okulu Bitiren	436	330	766	280	210	490	716	540	1256
Ortaokul Bitiren	1 102	644	1 746	555	399	954	1 657	1 043	2 700
Orta Dengi Meslek Okulu	57	21	78	21	15	36	78	36	114
Lise Bitiren	1 888	1 495	3 383	989	749	1 738	2 877	2 244	5 121
Lise Dengi Meslek Lisesi	303	229	532	168	132	300	471	361	832
Yüksekokul Bitiren	786	364	1 150	549	211	760	1 335	575	1 910
Öğrenim Durumu Bilinmeyen	3	2	5	0	1	1	3	3	6

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Bozyazı Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde eğitim, öğretim ve kültür faaliyetleri devam etmektedir. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünde 1 müdür, 2 şube müdürü, 9 personel ile hizmet vermektedir. 2001-2002 öğretim yılında 18 ilköğretim okulu, 3 normal lise, 1 Anadolu lisesi, 1 yabancı dil ağırlıklı lise ve Anadolu imam-hatip lisesi bulunmaktadır. Anadolu imam-hatip lisesi 1998-1999 öğretim yılında öğrenci azlığı nedeniyle kapanmış olup, 2000-2001 eğitim öğretim yılında Orta Asya ve Balkan ülkelerinden gelen 90 öğrenci ile eğitim ve öğretim devam etmektedir. Ayrıca özel eğitim kurumu olarak Bozyazı'da 1 adet özel dersane vardır.

Bozyazı'da ilköğretim okullarında 171, liselerde 66 olmak üzere toplam 237 öğretmen görev yapmaktadır. İlköğretimde 3 479 öğrenci, liselerde 748 öğrenci mevcuttur. Taşınalı eğitim uygulaması devam etmekte olup, 10 tanesi Bozyazı'ya ait, 5 tanesi de Aydıncık ilçesi köylerinden olmak üzere toplam 15 okuldan 500 öğrenci, 6 taşıma merkezine taşınmaktadır.

Bozyazı'da yüksek öğretim, kitapevi ve sinema yoktur. Folklor faaliyetleri Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Kütüphane ilçe merkezinde Belediyeye ait bir binada iki personelle hizmet vermektedir. Tekmen ve Tekeli Beldelerinde de birer tane Halk Kütüphanesi bulunmaktadır.

Bozyazı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü bünyesinde 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, 1 kurs öğretmeni, 1 kadrolu usta öğretici, 2 memur ve 2 hizmetli ile 1 kadrosuz usta öğretici ile hizmet vermektedir. Bozyazı Halk Eğitim Merkezi bünyesinde toplam 39 kurs düzenlenmiş ve bu kurslara toplam 650 öğrenci katılmıştır.

Aydıncık'ta Eğitim: Aydıncık genelinde okuma-yazma çağındaki toplam nüfus 10 109'dur. Bu nüfusun 8 880'i (% 87.8) okuma-yazma bilirken, 1 229'u (12.2) okuma-yazma bilmemektedir. Aydıncık genelinde cinsiyete göre okuma-yazma bilenlerin oranı erkeklerde % 93.3, kadınlarda % 82.3'dür.

Aydıncık ilçe merkezinde okuma-yazma oranı; erkeklerde % 94.8, kadınlarda % 85.9'dur. Aydıncık köy ve kasabalarında ise bu oran erkeklerde % 91.5, kadınlarda % 85.8'dir.

Aydıncık toplamında okuma-yazma bilenlerin, 4 068'i ilkokul, 221'i ilköğretim okulu, 812'si ortaokul, 11'i orta dengi meslek okulu, 1 016'sı lise, 199'u lise dengi meslek lisesi, 349'u yüksekokul, fakülte ve lisansüstü eğitim, 2 203'ü çeşitli

kurslar ve kendi kendine öğrenerek bir öğretim kurumundan mezun olmayanlar ile 1'i öğrenim durumu kesin olarak bilinmeyenlerdir (Tablo: 51).

Tablo: 51- Aydıncık'ta Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)

Aydıncık	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma Bilmeyenler	182	481	663	157	409	566	339	890	1 229
Okuma-yazma Bilenler	3 308	2 924	6 232	1 424	1 224	2 648	4 732	4 148	8 880
Toplam	3 490	3 405	6 895	1 581	1 633	3 214	5 071	5 038	10 109
Bir Öğr.Kur.Mezun Olmayanlar	733	729	1 462	398	343	741	1 131	1 072	2 203
İlkokul Bitiren	1 143	1 356	2 499	759	810	1 569	1 902	2 166	4 068
İlköğretim Okulu Bitiren	101	89	190	23	8	31	124	97	221
Ortaokul Bitiren	447	232	679	107	26	133	554	258	812
Orta Dengi Meslek Okulu	6	2	8	2	1	3	8	3	11
Lise Bitiren	543	370	913	79	24	103	622	394	1 016
Lise Dengi Meslek Lisesi	113	52	165	26	8	34	139	60	199
Yüksekokul Bitiren	222	93	315	30	4	34	252	97	349
Öğrenim Durumu Bilinmeyen	0	1	1	0	0	0	0	1	1

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Aydıncık'ta 2001 yılı itibariyle 5'i ilçe merkezinde, 3'ü köyde olmak üzere 8 ilköğretim okulu ile ilçe merkezinde de çok programlı lise eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir.

Aydıncık ilköğretim okullarında toplam 75 öğretmen ve 1521 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerden 1191'i şehirde, 330'u da köy ilköğretim okullarında öğrenim görmektedir. Aydıncık köylerinde bulunan ve öğrenci sayısı az olan 8 ilköğretim okulu taşınmalı ilköğretim kapsamına alınmıştır. 5 tanesi Aydıncık İlköğretim Okulu'na, 4 tanesi de yakınlığı ve konumu göz önüne alınarak Bozyazı ilköğretim okullarına taşınmaktadır. taşınmalı ilköğretim uygulaması kapsamındaki okullardan Duruhan Köyü İlköğretim Okulu'nun 1. kademesi (1-5 sınıflar arası) kendi okullarında, 2. kademesi Aydıncık İlköğretim Okulu'na taşınmaktadır.

Aydıncık'ta 5 ilköğretim okulu bünyesinde anasınıfı vardır. 93 öğrenciye 1'i okul öncesi öğretmeni, 1'i sınıf öğretmeni, 3'ü kadrosuz usta öğretici olmak üzere 5 öğretmen eğitim ve öğretim vermektedir.

Aydıncık'ta ortaöğretim kurumu olarak bulunan Aydıncık çok programlı lisesi bünyesinde, genel lise ve endüstri meslek lisesi elektrik bölümü programı uygulanmaktadır. Genel lise de 207 öğrenci, elektrik bölümünde 33 öğrenci öğrenim

görmektedir. Lise bünyesinde 2'si meslek, 18'i genel kültür olmak üzere 22 öğretmen görev yapmaktadır. Ayrıca Aydıncık'ta 1 adet özel dersane vardır.

Aydıncık'ta Mersin Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulunda, Turizm Otelcilik ve Seyahat İşletmeciliği alanlarında eğitim veren yüksek öğrenim programı bulunmaktadır. Bu programlarda toplam öğrenci sayısı 193'tür.

İlçede Cumhuriyetin 75. yılına ithafen Kültür Bakanlığı tarafından Halk Kütüphanesi kurulmuştur. Kütüphane, Fatih İlköğretim Okulu'nun binasında hizmet vermektedir. Aydıncık'ta basımevi, tiyatro, sinema gibi sosyal ve kültürel ihtiyaçları karşılayacak kuruluşlar yoktur. Spor ve folklor çalışmaları da henüz istenilen düzeyde değildir. İlçede bulunan öğretmen evi yaz aylarında tam kapasite çalışarak yurdun değişik yerlerinden gelen üyelerine hizmet vermektedir.

Gülner'da Eğitim: Gülner sınırlarında okuma-yazma çağındaki toplam nüfus 4 686'dır. Bu nüfusun 3 988'i (% 85.1) okuma-yazma bilirken, 698'i (14.9) okuma-yazma bilmemektedir. Gülner sınırlarında kalan kesimde cinsiyete göre okuma-yazma bilenlerin oranı erkeklerde % 92.1, kadınlarda % 78.4'dür.

Gülner toplamında okuma-yazma bilenlerin, 1 959'u ilköğretim okulu, 99'u ilköğretim okulu, 315'i ortaokul, 6'sı orta dengi meslek okulu, 466'sı lise, 101'i lise dengi meslek lisesi, 172'si yüksekokul, fakülte ve lisansüstü eğitim ile 870'i çeşitli kurslar ve kendi kendine öğrenerek bir öğretim kurumundan mezun olmayanlardır (Tablo: 52).

Tablo: 52- Gülner Sınırlarında Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)

Gülner	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma Bilmeyenler				180	518	698	180	518	698
Okuma-yazma Bilenler				2 108	1 880	3 988	2 108	1 880	3 988
Toplam				2 288	2 398	4 686	2 288	2 398	4 686
Bir Öğr.Kur.Mezun Olmayanlar				433	437	870	433	437	870
İlkokul Bitiren				923	1 036	1 959	923	1 036	1 959
İlköğretim Okulu Bitiren				52	47	99	52	47	99
Ortaokul Bitiren				209	106	315	209	106	315
Orta Dengi Meslek Okulu				5	1	6	5	1	6
Lise Bitiren				274	192	466	274	192	466
Lise Dengi Meslek Lisesi				75	26	101	75	26	101
Yüksekokul Bitiren				137	35	172	137	35	172
Öğrenim Durumu Bilinmeyen				0	0	0	0	0	0

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Gülner sınırında köylerin büyük bir kısmında okul bulunmamaktadır. Buradaki öğrenciler, çevre köy ve kasabalardaki ilköğretim okuluna taşınmaktadır. Büyükeceli beldesinde, Sipahili ve Ulupınar köylerinde ilköğretim okulu mevcuttur. Bu okullarda toplam 500 öğrenci, 20 öğretmen bulunmaktadır. Ayrıca köylerde sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapılabileceği her hangi bir yer yoktur.

Silifke'de Eğitim: Silifke genelinde okuma-yazma çağındaki toplam nüfus 83 302'dir. Bu nüfusun 78 151'i (% 93.8) okuma-yazma bilirken, 5 151'i (6.2) okuma-yazma bilmemektedir. Silifke genelinde cinsiyete göre okuma-yazma oranı erkeklerde % 96.2, kadınlarda % 91.3'dür.

Silifke ilçe merkezinde okuma-yazma oranı; erkeklerde % 96.6, kadınlarda % 93.3'dür. Silifke köy ve kasabalarında ise bu oran erkeklerde % 95.6, kadınlarda % 89.2'dir. Silifke toplamında okuma-yazma bilenlerin 30 258'i ilkokul, 3 008'i ilköğretim okulu, 7 214'ü ortaokul, 396'sı orta dengi meslek okulu, 10 809'u lise, 2 945'i lise dengi meslek lisesi, 5 012'si yüksekokul, fakülte ve lisansüstü eğitim, 18 503'ü çeşitli kurslar ve kendi kendine öğrenerek bir öğretim kurumundan mezun olmayanlar ile 8'i öğrenim durumu kesin olarak bilinmeyenlerdir (Tablo: 53).

Tablo: 53- Silifke Sınırında Nüfusun Eğitim Durumu (6 ve Daha Yukarı Yaşlar)

Silifke	İlçe Merkezi			Köy ve Kasabalar			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma Bilmeyenler	990	2 172	3 162	623	1 366	1 989	1 613	3 538	5 151
Okuma-yazma Bilenler	28 281	25 861	54 142	12 802	11 207	24 009	41 083	37 068	78 151
Toplam	29 271	28 033	57 304	13 425	12 573	25 998	42 696	40 606	83 302
Bir Öğr.Kur.Mezun Olmayanlar	6 964	6 604	13 568	2 463	2 472	4 935	9 427	9 076	18 503
İlkokul Bitiren	9 257	10 855	20 112	4 874	5 272	10 146	14 131	16 127	30 258
İlköğretim Okulu Bitiren	1 196	1 068	2 264	405	339	744	1 601	1 407	3 008
Ortaokul Bitiren	2 978	2 128	5 106	1 226	882	2 108	4 204	3 010	7 214
Orta Dengi Meslek Okulu	196	97	293	70	33	103	266	130	396
Lise Bitiren	4 280	3 150	7 430	1 980	1 399	3 379	6 260	4 549	10 809
Lise Dengi Meslek Lisesi	1 271	692	1 963	667	315	982	1 938	1 007	2 945
Yüksekokul Bitiren	2 137	1 263	3 400	1 117	495	1 612	3 254	1 758	5 012
Öğrenim Durumu Bilinmeyen	3	5	8	0	0	0	3	5	8

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

Silifke ilçesinde okuma-yazma, okullaşma oranı ve okulların eğitim-öğretim kapasiteleri de genel olarak yeterli düzeyde olup eğitim-öğretim sorunu yoktur. Köylerin öğrenci sayıları yeterli olmayanları taşınmalı sisteme geçirilmiştir. İlçe Milli

Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ yeni yapılan hizmet binasında hizmet vermektedir. Binanın bir b¼l¼m¼ de ¼đretmen evi hizmet binası olarak kullanılmaktadır.

Silifke'de 55 ilköğretim okulu, bu okullarda 1 026 ¼đretmen ve 14 967 ¼đrenci vardır. Silifke sınırları içinde 15 orta¼đretim kurumu, bu orta¼đretim kurumlarında 332 ¼đretmen ve 3 678 ¼đrenci bulunmaktadır. Silifke'de 40 yataklı ¼đretmenevi ile 10 adet ¼zel ¼đrenci yurdu ve ¼đrenci pansiyonu vardır. İlçe halk eğitim merkezi m¼d¼rl¼đ¼ b¼nyesinde 18 ¼đretmen ve usta ¼đretici bulunmakta olup, a¼ılan kurslara 648 ¼đrenci katılmıştır. ¼ıraklık Eğitim Merkezinde ise 10 ¼đretmen ve usta ¼đretici ile burada 601 ¼đrenci eğitim ¼đretim g¼rmektedir.

Silifke'de 2 ¼zel ilköğretim okulu (240 ¼đrenci), 1 ¼zel lise (130 ¼đrenci), 8 adet ¼zel dersane (toplam ¼đrenci 1305), 1 et¼t merkezi, 1 yabancı dil ve bilgisayar kursu (¼đrenci sayısı 200) ve 3 adet s¼r¼c¼ kursu olmak üzere toplam 16 adet ¼zel eğitim kurumu bulunmaktadır.

Silifke'de Sel¼uk Üniversitesi, Silifke-Taşucu Meslek Y¼ksek Okulu ve Mersin Üniversitesi, Silifke Meslek Y¼ksekokulu Y¼ksek Okulu olmak üzere 2 adet Meslek Y¼ksekokulu vardır. S.Ü. Silifke-Taşucu Meslek Y¼ksek okulu b¼nyesinde 8 programda eğitim ¼đretim yapılmaktadır. Y¼ksek okul b¼nyesinde 14 ¼đretim elemanı, 9 idari personel ve 681 ¼đrenci bulunmaktadır. Mer.Ü. Silifke Meslek Y¼ksek okulu b¼nyesinde 4 programda eğitim ¼đretim yapılmaktadır. Bu programlar b¼nyesinde 9 ¼đretim elemanı, 6 idari personel ve 338 ¼đrenci vardır.

Silifke'de bir Halk K¼t¼phanesi bulunmakta olup, k¼t¼phanede kayıtlı kitap sayısı 8.612'dir. Silifke'de kitabevi ve basımevi bulmamakla beraber, yerel ve b¼lgesel bazda g¼nl¼k ve haftalık yayınlanmakta olan 4 mahalli gazete ve 1'i ofset olmak üzere 3 matbaa bulunmaktadır. Silifke Belediyesi K¼lt¼r Merkezi'nde yıl boyunca sinema, tiyatro ve konser gibi etkinlikler yapılmaktadır. Silifke'de y¼resel halk oyunlarının ¼đretim ve gelecek nesillere taşınması ve b¼lgenin dış tanıtımının sağlanması amacıyla belediye tarafından kurulan Silifke Folklor Ekibi bulunmaktadır.

2.1.9. Nüfusun Yararlandığı Sağlık Kurumları

Çalışma alanında sağlık hizmetleri genellikle devlet kurumları tarafından karşılanmakta olup, az sayıda da özel poliklinik vardır. Çalışma alanında ilçe merkezlerinde devlet hastanesi ve sağlık ocakları yer almaktadır. Bazı köy ve kasabalarda da sağlık ocakları ve sağlık evleri bulunmaktadır. Bunların dağılımı ilçe merkezlerine göre şu şekildedir:

Anamur: Anamur'da, 50 yataklı bir Devlet Hastanesi, Halk Sağlığı Laboratuvarı, Verem Savaş Dispanseri, Merkez 1-2-3-4 nolu sağlık ocakları dışında Gercebahşiş, Çarıklar, Sarıdana, Karadere ve Ören sağlık ocakları ile Anıtlı, Güngören, Güleç, Evciler, Çaltıbükü ve Boğuntu köylerinde sağlık evi vardır.

Tablo: 54- Anamur'da Görevli Sağlık Personeli (2001)

Unvanı	Sayısı	Unvanı	Sayısı
Doktor	16	Röntgen Teknisyeni	3
Hemşire	34	Biyolog	2
Ebe	57	Kimyager	1
Sağlık Memuru	14	Yardımcı Hizmetli	6
Çevre Sağlığı Tekn.	9	Sıtma İşçisi	3
Laboratuvar Teknisyeni	5	Memur	9
Kimya Teknisyeni	1	TOPLAM	160

Devlet Hastanesi; 50 yataklı olmasına rağmen 100 yataklı hastane personeli ve donanımına sahiptir. Hastane bünyesinde 20 uzman, 18 genel idare, 114 hemşire ve ebe, 7 sağlık memuru, 5 diş teknisyeni, 16 narkoz teknisyeni, 26 laboratuvar teknisyeni, 24 röntgen teknisyeni, 20 yardımcı hizmetli olmak üzere 250 kişi görev yapmaktadır.

Bozyazı: İlçe merkezinde 3 sağlık ocağı ile Tekmen ve Tekeli'de birer olmak üzere 5 sağlık ocağı vardır. Bozyazı'da toplam 75 sağlık personeli görev yapmaktadır. Merkez 1 nolu sağlık ocağı 1997 den itibaren 112 acil yardım kurtarma hizmetleri olarak 24 saat hizmet vermektedir.

Tablo: 55- Bozyazı'da Görevli Sağlık Personeli (2001)

Unvanı	Sayısı	Unvanı	Sayısı
Doktor	9	Laboratuvar Tekn.	3
Sağlık Memuru	4	Memur	4
Çevre Sağ. Tekn.	3	Hizmetli	3
Hemşire	24	Şoför	4
Ebe	17	Sıtma İşçisi	1
		TOPLAM	75

Aydıncık: İlçe bünyesinde sağlık teşkilatı personeli tam olarak yeterli düzeyde değildir. İlçe merkezinde sağlık ocağı ve 2002 yılından itibaren de Devlet hastanesi hizmet vermeye başlamıştır. Pembecik ve Duruhan köylerinde de sağlık evi bulunmaktadır. Bu sağlık evlerinde personel olmadığı için hizmet verilememektedir. 2001 yılı verilerine göre Aydıncık'ta 7 doktor, 9 hemşire, 5 ebe, 1 sağlık memuru, 1 laborant, 1 memur, 4 şoför, 3 hizmetli görev yapmaktadır.

Gülнар: Gülнар sınırında Büyükeceli'de sağlık ocağı bulunmaktadır. Burada 1 doktor, 2 sağlık memuru, 3 hemşire, 1 memur, 1 şoför, 1 hizmetli personel olarak çalışmaktadır. Delikkaya ve Ulupınar köylerinde sağlık evi bulunmakta ancak personel olmadığından kapalıdır.

Silifke: Silifke sınırında kalan bölümde sağlık kurumları olarak 175 yatak kapasiteli 1 Devlet Hastanesi, İlçe merkezinde 1 nolu ve 2 nolu olmak üzere 2 Sağlık Ocağı, Taşucu, Akdere, Yeşilovacık ve Kurtuluş'ta birer sağlık ocağı ile İmamuşağı ve Burunucu Köylerinde sağlık evi, 1 Verem Savaş Dispanseri, 1 SSK Dispanseri, 1 Özel Doğumevi, 3 Özel Sağlık Polikliniği bulunmaktadır.

Devlet Hastanesi'nde; 34 uzman doktor, 9 pratisyen doktor, 5 diş tabibi, 2 eczacı , 108 ebe-hemşire, 35 teknisyen, 28 memur ve 18 hizmetli görev yapmaktadır. Verem Savaş Dispanserinde; 2 pratisyen doktor, 5 hemşire, 1 röntgen teknisyeni, 1 laborant, 1 memur ve 1 hizmetli çalışmaktadır. SSK dispanserinde; 1 uzman doktor, 1 diş tabibi, 3 pratisyen doktor, 7 hemşire, 3 memur, 1 eczacı, 1 eczacı kalfası, 1 laborant, 1 veznedar, 1 şoför görev yapmaktadır.

Tablo: 56- Silifke'de Görevli Sağlık Personeli (2001)

Unvanı	Sayısı	Unvanı	Sayısı
Doktor	16	Laboratuar Teknisyeni	3
Hemşire	21	Memur	3
Ebe	33	Şoför	4
Sağlık Memuru	3	Yardımcı Hizmetli	4
Çevre Sağlığı Tekn.	5	Sıtma İşçisi	15

2.1.10. Hane Halkı Sayısı ve Hane Halkı Büyüklüğü

Çalışma alanı genelinde hane halkı büyüklüğü 4.3 olup, bu oran Mersin il genelinde 4.5'tir. İlçelere ve köy ve kasabalara göre hane halkı büyüklüğü; Anamur ilçe merkezinde 4.2 iken, Anamur köy ve kasabalarında 4.9; Bozyazı ilçe merkezinde 4.8 iken, Bozyazı köy ve kasabalarında 4.7; Aydıncık ilçe merkezinde 4.0 iken, Anamur köy ve kasabalarında 3.7; Gülnar sınırındaki köy ve kasabalarda 4.3; Silifke ilçe merkezinde 4.2 iken, Silifke köy ve kasabalarında 4.2; Çalışma alanı genelindeki ilçe merkezlerinde 4.3 iken, çalışma alanı köy ve kasabalarında da 4.4'dür.

Böylece çalışma alanında en yüksek hane halkı büyüklüğü Bozyazı ilçe merkezi ile Bozyazı köy ve kasabalarında iken, en düşük hane halkı büyüklüğü de Aydıncık ilçe merkezi ile Aydıncık köy ve kasabalarındadır. Bu oranlar aynı zamanda Mersin ilinin en yüksek ve en düşük olduğu yerlerdir.

Tablo: 57- Çalışma Alanında Hanehalkı Büyüklüğü ve Hanehalkı Sayısı

	Hane Sayısı	Yerleşik Nüfus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	
Anamur	İlçe Mer.	11 694	48 695	523	1 504	2 146	3 215	1 991	965	1 106	102	56	86
	Köy ve Kas.	7 705	35 365	287	892	1 181	1 721	1 403	952	744	212	133	180
	Toplam	19 399	84 060	810	2 396	3 327	4 936	3 394	1 917	1 850	314	189	266
Bozyazı	İlçe Mer.	5 030	24 203	139	483	701	1 074	925	659	790	99	43	117
	Köy ve Kas.	3 701	17 376	109	347	580	777	726	563	387	82	48	82
	Toplam	8 731	41 579	248	830	1 281	1 851	1 651	1 222	1 177	181	91	199
Aydıncık	İlçe Mer.	1 953	7 839	73	287	404	515	367	161	96	21	19	10
	Köy ve Kas.	1 030	3 854	86	190	212	237	167	70	27	21	15	5
	Toplam	2 983	11 693	159	477	616	752	534	231	123	42	34	15
Gülnar Sınırı	İlçe Mer.												
	Köy ve Kas.	1 298	5 560	77	227	204	246	210	137	108	41	23	25
	Toplam	1 298	5 560	77	227	204	246	210	137	108	41	23	25
Silifke Sınırı	İlçe Mer.	15 381	64 609	636	1 753	2 674	4 548	2 946	1 457	939	161	74	193
	Köy ve Kas.	6 916	29 126	402	1 005	1 254	1 704	1 080	627	517	95	66	166
	Toplam	22 297	93 735	1 038	2 758	3 928	6 252	4 026	2 084	1 456	256	140	359
Çalışma Alanı	İlçe Mer.	34 058	145 346	1371	4 027	5 925	9 352	6 229	3 242	2 931	383	192	406
	Köy ve Kas.	20 650	91 281	961	2 661	3 431	4 685	3 586	2 349	1 783	451	285	458
	Toplam	54 708	236 627	2 332	6 688	9 356	14 037	9 815	5 591	4 714	834	477	864

Kaynak: 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları (DİE).

2.2. YERLEŞME

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yayla yerleşmeleri dışında daha çok daimi yerleşmeler dikkati çeker. Yerleşim yerlerinin seçilmesinde iklim, toprak, su kaynakları ile yükselti gibi doğal faktörler etkili olmuştur. Önceleri küçük yerleşme özelliğinde olan merkezler, kısa sürede nüfusun artmasıyla gelişme kaydetmişlerdir.

Çalışma alanında yerleşmeler idari bakımdan; 4 ilçe merkezi, 8 kasaba ve 86 köyden (Anamur'da 37, Bozyazı'da 12, Aydıncık'ta 10, Gülnar sınırında 13 ve Silifke sınırında 14) oluşmaktadır (Şekil: 29).

2.2.1. Yerleşmelere Etki Eden Coğrafi Faktörler

Çalışma alanında yerleşme şekillerine etki eden coğrafi faktörlerin başında fiziki ve beşeri coğrafya faktörleri gelmektedir. Kıyı kesiminde yer alan yerleşmeler, tek merkez etrafında toplu yerleşme özelliği gösterirken, iç kesimlerdeki vadi boylarında dağınık bir yerleşme özelliği görülür. Yerleşmelerin iç kesimlerde dağınık olmasının temel nedeni, buraların fiziki coğrafya şartlarından kaynaklanmaktadır. Bunda iç kesimlerdeki dağlık ve plato sahalarının akarsularla parçalanması etkili olmuştur. Kıyıdaki yerleşmeler ise genellikle ovalık ve düz sahalarda kurulmuştur.

Yerleşmelere etki eden en önemli faktörlerden birisi de akarsu vadileri olmuştur. Çünkü iç kesimlerdeki yerleşmelerin bir çoğu akarsu boylarında veya akarsuların kaynak noktalarında kurulmuştur (Foto: 22, 23). Yerleşmelerin burada gelişmesinde; deniz etkisi, ulaşım imkanları ve su temininin kolaylığı etkili olmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde halk genellikle yörüklerden meydana gelmektedir. Yörükler geçmişte hayvancılıkla uğraşmaktaydı. Bu nedenle yöre halkı eskiden yörük kültürünü yani göçebe hayatı yaşamış olup, yerleşim yeri olarak hayvan otlatabilecekleri geniş, yüksek ve su kaynaklarının bulunduğu yerleri seçmişlerdir. Ancak son yıllarda turizm ve ekonomik getirisi yüksek tarım ürünlerinin yetiştirilmesi kıyı kesiminde, yerleşmelerin yoğunlaşmasına yol açmıştır.

Etüt sahasındaki ovalık kesimlerdeki yerleşmeleri özellikle sağanak yağışlara bağlı olarak zaman zaman sel baskınları tehdit etmektedir. Bu afetlerle yerleşim yerlerindeki bazı konut ve işyerleri bu sellerden etkilenmektedir. Bu nedenle gerek

evler, gerekse iş yerleri büyük ölçüde tahrip olmaktadır. En son 2001 yılında meydana gelen sel baskınında 733 konut ve iş yeri zarar görmüştür (Tablo: 58).

Tablo: 58- 2001 Yılındaki Sel Baskını ile Hasar Gören Konut ve İşyeri Sayısı (Adet)

İlçe	Ağır/Yıkık		Orta		Az		Toplam
	Konut	İşyeri	Konut	İşyeri	Konut	İşyeri	
Anamur	2	0	0	0	93	34	129
Bozyazı	0	0	0	0	36	5	41
Aydıncık	1	0	0	0	45	3	49
Gülнар	0	1	0	0	59	4	64
Silifke	13	0	10	3	367	57	450
Toplam	16	1	10	3	600	103	733

Kaynak: Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (2001 Ekonomik Rapor).

2.2.2. Yerleşmelerin Tarihi

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi ve çevresi ilkçağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Çünkü yörede tarihi çok eski olan yerleşim yerlerinin kalıntılarına rastlanmaktadır. Bunların bir kısmı yörede yapılan arkeoloji çalışmaları ile ortaya çıkarılmış ve gerekli tarihlendirmeler yapılmıştır. Bu çalışmalara göre en eski yerleşmelerin (Anamuryum, Nagidos, Kelenderis, Holmi vb.) ilkçağ kültürlerini yansıttığını göstermektedir. Çalışma alanında tarihi çağlarda sırasıyla; Luviler, Kilikyalılar, Kizuvatyalılar, Fenikeliler, Hititler, Asurlular, İranlılar, Persler, Araplar, Romalılar ve Bizanslılar ile daha sonraki yıllarda Türklere (Selçuklu, Karamanoğulları ve Osmanlılar) ait bir çok eser yer almaktadır. Özellikle ilkçağ yerleşmelerine ait izler, Hititliler ve Romalılar'a aittir. Bu kalıntıların büyük bir kısmı günümüze kadar gelmiş olsa da büyük bir kısmı da çeşitli nedenlerle tahrip edilmiştir.

Daha sonra Ortaçağda bölgedeki Anadolu'daki ticaret yollarının önemini yitirmesi ve yöreye Türklerin gelmeye başlamasıyla da göçebe kültürü bölgeye hakim olmuştur. Bu nedenle yöre halkı yaz mevsiminde yüksek yaylalara, kış mevsiminde de sahil kesimine göçmüşlerdir. Bu kültür, 1970'li yıllara kadar geniş manada devam etmiştir. Bu yıllardan sonra hem ülkemiz genelinde hem de yörede yol, ulaşım araçlarının gelişmesi, ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin yetiştirilmeye başlaması ile göçebe kültürünün yavaş yavaş bırakılmasına yol açmıştır. Ancak bugün sadece iç kesimlerdeki yerleşim yerlerinde göçebeliğe dayalı hayvancılık devam etmektedir. Kıyı kesiminin çekici özellikleri iç kesimlerden kıyı kesimlerine göç hareketini arttırmıştır.

2.2.3. Kırsal Yerleşmeler

Türkiye’de kırsal yerleşmeler devamlı yerleşmeler ve geçici yerleşmeler olarak gruplandırılmaktadır. Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan devamlı kırsal yerleşmeler; köyler ve köylere bağlı mahalleler oluşturmaktadır. Geçici yerleşme olarak yayla yerleşmeleri mevcuttur.

2.2.3.1. Köy ve Mahalleler

Kırsal yerleşim birimlerinin en belirgin tipini oluşturan köyler, Türkiye’de en küçük yönetim birimidir. Köylerin bir yönetim birimi olarak kabul edilmesi Cumhuriyetten sonra 1924 yılında çıkarılan 442 Sayılı Köy Kanunu ile cami, mektep, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu ya da dağınık evlerde oturan insanlar, bağ bahçe ve tarlaları ile birlikte, bir köy teşkil eder hükmü getirilmiştir. Buna göre köy, ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayanan, kendine özgü toplumsal ilişkileri bulunan, belirli bir yerleşme bölgesi sınırlarına sahip, en küçük idari üniteyi teşkil eden ve nüfusu 2000’e kadar olan yerleşmedir (Doğanay, 1994, s.246). Köylerde sosyal ve ekonomik hayat genellikle tarıma dayanır. Ancak sadece el sanatları, turizm, madencilik, ormancılık, balıkçılık, seracılık ve hayvancılıkla geçimini sağlayan köyler bulunmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan köylerin dağılışında genellikle fiziki coğrafya faktörlerinin etkisi büyük olmuştur. Çalışma alanı genel olarak plato kenarı olduğu için akarsular tarafından parçalanmıştır. Böylece köyler, akarsu ve derelerin parçaladığı vadi yamaçları üzerinde kurulduğu için gevşek dokulu yerleşme özelliği gösterir. Bu nedenle köylerin yaklaşık % 40’ına yakını gevşek dokulu yerleşme şeklindedir. Gevşek dokulu yerleşmeler genellikle mahallelerden oluşmaktadır. Bu mahalleler arasındaki uzaklık zaman zaman 10 km. ye, mahalle sayısı da 16’ya (Anamur-Demirören köyünün 16, Bozyazı-Bahçekoyağı köyünün 10, Aydıncık-Pembecik köyünün 16, Gülnar-Dedeler ve Çavuşlar köylerinin 4, Silifke-İmamuşağı köyünün 8 mahallesi vardır) kadar çıkabilmektedir.

Kıyıda köylerde yerleşme, genellikle gevşek dokulu ve yer yer toplu yerleşme şeklindedir. Buradaki köyler, Silifke’den Anamur-Anıtlı’ya kadar deniz kıyısında Mersin-Antalya asfaltı kenarında kurulmuşlardır. Böylece köylerin (Işıklı,

Yenikaş, Gözce, Gözsüzce, Çubukkoyağı, Bozdoğan, Demirören, Anıtlı gibi) gelişmesi yol boyunca olduğu için doğu-batı doğrultuludur.

Yükselti basamaklarına göre köyler çok yüksek değildir. Çalışma alanında köylerin yükselteleri genel olarak 0 ile 800 m. arasında değişmektedir. Yaklaşık % 80'nin yükseltisi 500 m.nin altındadır.

Ekonomik özelliklerine göre ise köylerin büyük bir kısmı tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadırlar. Ancak kıyı kesimindeki köylerin tamamına yakını ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerini yetiştirmektedir. İç kesimlerde ise genellikle hayvancılık, ziraat ve ormancılık başlıca geçim kaynaklarıdır. İç kesimdeki köylerin hayvancılıkla uğraşmasının en önemli nedeni arazilerinin az ve verimsiz olmasıdır. İç kesimlerdeki köylerin tamamına yakını orman içinde veya kenarında kurulmuştur. Böylece bazı köyler geçimlerini orman ürünleri ve orman işçiliğinden sağlamaktadır.

Köyler fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerine göre de isimlendirilmiştir. Buna göre çalışma alanında topoğrafya, hidroğrafya ve çeşitli kişilere göre adlandırılan köyler daha çok yer almaktadır (Tablo: 59).

Tablo: 59- Köylerin Coğrafi İsimlere Göre Sınıflandırılması

Fiziki coğrafya ile ilgili yer adları	
Topoğrafya şekilleri ile ilgili olanlar	Çaltıbükü, Ovabaşı, Tepeköy, Çukurabanoz, Karaçukur, Korucuk, Bahçekoyağı, Tekedüzü, Teknecik, Yenikaş, Karaseki, Kaşdışlen,
İklim ve hidroğrafya ile ilgili olanlar	Boğuntu, Çamlıpınar, Çataloluk, Güngören, Karadere, Köprübaşı, Sugözü, Derebaşı, Dereköy, Gözce, Gözsüzce, Ulupınar, Bahçederesi, Kocapınar, Ulugöz
Kayaçlarla ilgili olanlar	Delikkaya, Kızılca
Hayvan ve bitkilerle ilgili olanlar	Lale, Ormancık, Sariağaç, Sarıdana, Bozağaç, Malaklar
Beşeri ve ekonomik coğrafya ile ilgili yer adları	
Kişi adlarıyla ilgili olanlar	Emirşah, Karağa, Kızılaliler, Beydili, Dedeler, Emirhacı, Halifeler, Sipahili, Koçanlı, Çavuşlar, Tırnak, Eskiüğrük, Yeniüğrük, İmamuşağı, Hacıbahattin,
Tarihi ve dini yerler	Ören, Anıtlı, Demirören, Kurtuluş, Akcami, Duruhan
Tarım ürünü ve maden ilgili olanlar	Çeltikçi, Demirören, Kömürlü, Evciler

Anamur köyleri: Anamur'da Akine, Alataş, Anıtlı, Aşağıkükür, Boğuntu, Bozdoğan, Çaltıbükü, Çamlıpınar, Çamlıpınaralanı, Çataloluk, Çeltikçi, Çukurabanoz, Demirören, Emirşah, Evciler, Gercebahşiş, Güleç, Güneybahşiş, Güngören, Karağa, Karaçukur, Karadere, Karalarbahşiş, Kaşdışlen, Kılıç, Kızılaliler, Korucuk, Köprübaşı,

Lale, Malaklar, Ormancık, Ovabaşı, Sariağaç, Sarıdana, Sugözü, Ucarı, Yukarıkükür olmak üzere 37 köy ve bu köylere bağlı 100 civarında mahalle vardır (Şekil: 29).

Köylerin yerleşimi arazi şartlarına bağlı olarak biraz dağınıktır. Özellikle iç kesimlerdeki köyler çok dağınık bir durumdadır. Köylere bağlı mahallelerin köy merkezine uzaklığı yer yer 10 km.yi bulmaktadır. Bu durum kamu hizmetlerinin köylere götürülmesinde önemli sıkıntılar meydana getirmektedir. Anamur'da köy yollarının 702 km.si asfalt, 187 km.si stabilize tesviyelidir. Anamur'da 14 köyde şebekeli içme suyu bulunmaktadır. Diğer köylerde ise köylüler su ihtiyaçlarını kendi imkanları ile kaynaklardan karşılamaktadırlar. Köylerde kanalizasyon şebekeleri mevcut değildir. Anamur'da elektriksiz, telefonsuz köy ve yerleşim birimi yoktur. Ancak elektrik hizmetlerinde büyük oranda voltaj düşmesi ve dağıtım şebekesi problemleri olmaktadır.

Bozyazı Köyleri: Bozyazı'ya bağlı Akcami, Bahçekoyağı, Derebaşı, Dereköy, Gözce, Gözsüzce, Karaisalı, Kızılca, Kömürlü, Lenger, Narince, Tekedüzü olmak üzere 12 köy ve bu köylere bağlı 30'a yakın mahalle bulunmaktadır (Şekil: 29). Bozyazı köyleri genelde kıyı kesiminde yer almaktadır. İlçe merkezine en uzak köy 47 km. uzaklıktadır. Köylerde ulaşım problemi bulunmamakta ve toplam 110 km. asfalt, 21 km.lik stabilize tesviyeli yol mevcuttur. Köylerin geneli orman köyüdür. Köylerde ulaşım, telefon ve elektrik mevcut olup, bazı köylerin içme ve sulama suyu yetersizdir. Bazı mahallelerde de yer yer elektrik, yol ve içme suyu sorunları görülmektedir.

Aydıncık Köyleri: Aydıncık'a bağlı Duruhan, Eskiyüğük, Hacıbahattin, Karadere, Karaseki, Pembecik, Teknecik, Yenikaş, Yeniürük, Yeniürükkaş olmak üzere 10 köy ile bu köylere ait 18 mahalle bulunmaktadır (Şekil: 29). Aydıncık köylerinde ulaşım, elektrik ve telefon problemi yoktur. Halkın geçim kaynağı iç kesimlerde tarım ve hayvancık, kıyı kesiminde ise seracılıktır. Köylerde toplam 70 km. asfalt, 40 km.lik stabilize tesviyeli yol vardır. Bazı köylerde içme suyu şebekesi bulunurken, bazı köylerde yoktur.

Gülner'a Ait Köyler: Gülner sınırında; Beydili, Bozağaç, Çavuşlar, Dedeler, Delikkaya, Emirhacı, Halifeler, Koçaşlı, Sipahili, Tepeköy, Tırnak, Ulupınar, Yanışlı olmak üzere 13 köy ve bu köylere bağlı 20'ye yakın mahalle bulunmaktadır (Şekil: 29). Bu köylerin tamamında geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Bir kısmında da

orman işçiliği yapılmaktadır. Bu yerleşim birimlerinde elektrik, telefon ve ulaşım gibi hizmetler mevcuttur. Bu köylerde toplam 135 km. asfalt, 28 km.lik stabilize tesviyeli yol mevcuttur. Beydili, Dedeler, Ulupınar köylerinde su şebekesi yer almakta, diğer köylerde ise su şebekesi yoktur. Köylerden Ulupınar köyünde sağlık evi vardır. Köylerin hiç birinde kanalizasyon şebekesi yoktur.

Silifke'ye Ait Köyler: Silifke'ye bağlı Bahçederesi, Bolacalıkoyuncu, Burunucu, Çadırılı, Çeltikçi, Gümüşlü, Gülümpaşalı, Hırmanlı, Işıklı, İmamuşağı, Kocapınar, Kurtuluş, Ulugöz, Kırtıl köyleri olmak üzere 14 köy ve 30'a yakın mahalle bulunmaktadır (Şekil: 29). Köylerde yaşayan halkın başlıca geçim kaynağı tarım (özellikle kıyı köylerinde seracılık) ve hayvancılıktır. Köylerin tamamında elektrik, cami, telefon mevcut olup, genel olarak ulaşım ve barınma sorunu yoktur. Köylerimizin yolları genel olarak asfalt olup (180 km), yer yer stabilize olan (29 km) yerleri de bulunmaktadır. Bolacalıkoyuncu, Burunucu, Çadırılı, Gümüşlü, Gülümpaşalı, Işıklı, Ulugöz köylerinde içme suyu şebekesi mevcuttur. Diğerlerinde düzenli bir içme suyu şebekesi yoktur. Bolacalıkoyuncu, Burunucu, Çadırılı, Gümüşlü, Gülümpaşalı, İmamuşağı, Kurtuluş, Ulugöz köylerinde de köy konağı vardır. Ayrıca Kurtuluş köyünde sağlık ocağı ile Buruncu ve İmamuşağı köylerinde de sağlık evi mevcuttur.

2.2.3.2. Yaylalar

Devamlı yerleşmeler dışında hayvan otlatmak, tarım yapmak ve hayvan ürünleri elde etmek veya dinlenmek için çıkılan yazlık sayfiye yerlerine genel olarak yayla adı verilir. Ülkemizde yaylalar dikey ve yatay yönde olmak üzere iki şekilde gelişmektedir. Çalışma alanında yaylacılık dikey yönde yapılan bir faaliyettir. Bu faaliyet, hayvancılıkla uğraşanlar için Mart-Nisan aylarında başlar, Ekim-Kasım aylarına kadar devam eder. Anamur-Silifke arasında yer alan yaylalar genellikle 1000 m.den yüksek sahalardaki uvala ve polye tabanlarında yer almaktadır.

Anamur-Silifke arasında yaşayan halkın büyük bir kısmı eskiden beri yaylacılık faaliyetlerine katılmaktadır. Çünkü yörede göçebe kültürünün devamı olan bir hayat tarzı görülür. Önceleri hayvancılıkla uğraşan yöre halkı bu geleneğe bağlı olarak yaz mevsiminde Orta Torosların yüksek kesimlerine yani yaylalara çıkmakta, kış aylarında ise kıyı kesimine inmekte idiler. Ancak son yıllarda hayvancılığın azalmasıyla bu faaliyet eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Çalışma alanı

sınırlarında yayla sayısı (Kaş, Abanoz, Kozağacı, Hırmanlı hariç) çok az olmakla birlikte, burada bulunan yerleşim birimlerine ait Gülnar, Ermenek, Sarıveliler, Başyayla, Taşkent, Karaman sınırları içinde kalan yaylalar vardır.

Çalışma sahasında yer alan köylerin hemen hemen hepsinin belirtilen bölgelerde yaylaları bulunmaktadır. Bu köylere ait Anamur ilçe sınırları içinde, Kaş, Abanoz, Akpınar, Halkalı, Beşoluk, Beşkuyu, Kaşpazarı, Çamurlu, Küçükpınar, Çelikalanı, Elbalak, Dalya, Kırkkuyu, Sarıova, Berem, Kayagöl, Barcın; Bozyazı'da Elmagözü, Kozağacı, Tersakan, Çamalan, Ardıçlı, Abanoz, Halkalı, Çaltı; Aydıncık'ta Söğüt, Göçüm, Karagöl; Gülnar köyelerine ait Bardat, Baylanan, Uşakpınarı; Silifke'de Balandız, Gökbelen, Kayabaşı, Yokuşbaşı, Kirobası (Mara), Uzuncaburç, Keşlütürkmenli, Çatak, Kavak, Saraydın yaylaları bulunmaktadır.

Çalışma alanına ait yaylalarda eskiden daha çok hayvancılık gibi ekonomik faaliyetler daha ön planda iken, bugün sayfiye tipi yaylacılık ön plana çıkmaya başlamıştır. Özellikle yaylaların yol, su, elektrik gibi alt yapı sorunlarının çözüldüğü yerlerde (Kaş, Abanoz, Akpınar, Halkalı, Gökbelen, Bardat, Kozağacı, Tersakan, Balandız, Kirobası gibi yerlerde) modern binalar ve konutlar vardır. Hatta buralarda yayla mevsiminde sağlık ocağı, jandarma gibi resmi kurumlar bile bulunmaktadır. Çünkü yazın kıyı kesiminde sıcaktan ve nemden bunalan insanlar, akşamları bile buralara çıkmaktadırlar. Hatta birçok yerde günübirlik gidilip gelinen yaylalar (Kaş, Abanoz, Gökbelen, Mara) vardır.

Ancak altyapı hizmetlerinin uygun olmadığı daha çok hayvancılık gibi faaliyetlerin ön planda olduğu yaylalarda ise insanlar gayri sıhhi, gayri nizami çadır ve benzeri korunaklarda yaşamaktadırlar (Foto: 24). Özellikle sürü sahibi dağ köylerinin çıktığı yaylalarda henüz konut kültürü tam olarak gelişmemiştir. Bu sürü sahibi kişiler daha çok koyun, keçi yer yer büyükbaş hayvancılıkla uğraşmaktadırlar. Son yıllarda hayvancılık faaliyetlerinin eski önemini yitirmesi bu yaylaların da önemini kaybetmesine neden olmuştur. Eskiden bir çok yaylada haftanın belirli günlerinde pazarlar kurulur ve çok fazla sayıda insanın bir araya gelirdi. Ancak günümüzde bu yerlerde bırak pazar kurulmasını bir çok pazar yerindeki yaylalar boştur. Böylece daha yüksekte olan yaylalar yavaş yavaş terkedilmiştir.

2.2.3.4. Diğer Yerleşmeler

Diğer yerleşme mekanları olarak yol güzergahlarında yer alan dinlenme tesisleri, piknik yerleri, benzinlikler, yangın gözetleme kuleleri ve Göksu deltası üzerindeki dalyanlardır. Bunlar, genellikle kırsal kesimde yer aldıkları için kırsal yerleşmelere dahil edilmiştir. Çünkü bunların bulunduğu yerlerde yaşayan insanların ekonomik faaliyetlerine gerek iş gücü, gerekse burada çalışanlara verilen ürünler bakımından önem arz etmektedirler.

Bu yerleşmelerden dikkat çekici olanlar piknik yerleri ve dalyanlardır. Piknik yerleri ve dinlenme tesisleri, her hangi bir yerleşim yerine yakın olan ve yolcuların ihtiyaçlarını karşılayan ticari işletmelerdir. Buralarda genellikle benzinlikler de yer almaktadır. Dalyanlar ise, Paradeniz ve Akgöl lagünlerini kenarında yer alan kayıkthane, aletlerin konulduğu depo, işçilerin kaldığı kulübe ve dalyan kapakları üzerinde bulunan gözetleme kulübesi gibi tesisleridir.

2.2.3.5. Kırsal Yerleşme Meskenleri

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan meskenlerde coğrafi şartların önemli bir etkisi görülmektedir. Çünkü meskenlerde kullanılan malzemeler yakın çevredeki yapı gereçleridir. Çalışma alanında yapı malzemesi iç kesimler ve kıyı kesimleri olarak farklılık arz etmektedir. İç kesimlerdeki meskenlerde yapı gereci olarak genelde taş, toprak ve ağaç malzeme kullanılmaktadır. Taşlar, duvarlarda, toprak malzeme ise harç ve sıva malzemesi ile damlarda örtü malzemesi olarak, ağaçlar ise bölmelerde ve evlerin üzerinde toprak altı malzeme olarak kullanılmaktadır (Foto: 25). Kıyı kesimlerde de yer yer iç kesimlerdeki yapı malzemesi kullanılan yerler bulursa da kerpiç, taş ve biriketten yapılan evler daha yaygındır.

Ancak çalışma alanında gerek ulaşım, gerek ailelerin kültürel ve ekonomik seviyelerinin gelişmesi ile konutlarda kullanılan yapı gereçlerinde de farklılık başlamıştır. Çünkü yörede tuğla ve çimentonun kullanılmaya başlamasıyla modern konutlar yapılmaktadır. Gerek iç kesimlerde, gerekse kıyı kesimlerinde bu şekilde yapılan evlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bugün taş malzeme sadece temelde kullanılırken, ağaç ise sadece çatı, kapı, pencere ve taban döşemelerinde kullanılmaktadır. Ancak yörede çatılı ev sayısı son derece azdır. Bunun en önemli nedeni ise kış mevsiminde iklimin ılıman olması ve kar yağışının olmamasıdır.

Konutlar, iç kesimlerde geleneksel usullerde halkın geçim ve soysal imkanlarına göre inşa edilmiştir. İç kesimlerde evler tek kat ve zeminden ibarettir. Genellikle zemin ahır ve samanlık olarak kullanılmaktadır. Evler taş duvardan, üstü ve bölmeleri genellikle ağaç malzemedden yapılmıştır. Damlarda örtü malzemesi olarak özellikle killi toprak kullanılmaktadır. Eklentilerde büyük ve küçükbaş hayvanlar için ağıllar vardır. Köy evleri iki-üç oda ve bir mutfak için ayrılan bölümden ibarettir. Banyolar, genellikle odanın köşesinde küçük bir bölmedir. Tuvaletler ise ya evin kenarında ya da biraz dışarıda yer almaktadır. Ancak son yıllarda eski evlere de su tesisatlarının yapılmasıyla banyo ve tuvaletler inşa edilmiştir. Buradaki evlerde genellikle balkonlar geniş yer tutmaktadır. Çünkü insanlar sıcak aylarda balkonlar daha çok kullanılmaktadır.

Günümüzde gerek kıyı kesiminde gerekse iç kesimlerde yapılan modern konutların sayısı artmaya başlamıştır. Bu konutlar iki hatta üç katlı evler şeklindedir. Bu evlerin planlarında 3 veya 4 oda, mutfak, banyo, balkon ve tuvaletler yer almaktadır. Köy konutlarında düz damın tercih edilmesi damların kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü damlarda gerek kışlık yiyeceklerin kurutulması, gerekse yaz sıcaklarında yatma ve oturma amaçlı kullanılmaktadır.

Üzeri çatılı olan konutlar, beşik çatı tipinde olup, bunlar kışın kullanılmayan evler ile okul, cami gibi resmi binalardır.

2.2.4. Kasaba Yerleşmeleri

Kır ve şehir yerleşmeleri, yerleşme coğrafyasının iki temel konusunu oluşturmaktadır. Bu iki yerleşme şeklinin özellikleri birbirinden farklı olmasına rağmen aralarında kesin olarak ayırım yapılamamaktadır. Bu konuda Selen, Tümertekin, Yücel, Darkot, Tanoğlu ve Doğanay gibi coğrafyacılar değişik kriterler kabul etmişlerdir. Bunlar genel olarak yerleşme coğrafyasının bölümlerini köy, kasaba ve şehir şeklinde bir ayırım yapmışlardır. Kır yerleşmeleri ile şehir yerleşmeleri arasında yer alan kasaba yerleşmeleri, fonksiyonları itibariyle bazen köylere bazen de şehirlere benzemektedir.

Çalışma alanında yer alan kasabalarda genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşan yerleşim birimleridir. Bu yönüyle daha çok köylere benzemektedirler. Araştırma sahasında, Anamur'a bağlı Ören ve Çarıklar; Bozyazı'ya bağlı Tekmen ve

Tekeli; Gülnar'a bağlı Büyükeceli ile Silifke'ye bağlı Taşucu, Akdere ve Yeşilovacık Kasabaları bulunmaktadır (Şekil: 29).

Çarıklar: Çarıklar kasabası, Anamur doğusunda Dragon Çayı kenarında ovada kurulmuş bir yerleşim birimidir. Kasabanın temel geçim kaynağı tarımdır. Ova kenarında kurulduğu için verimli topraklara sahip olan kasabanın nüfusu günümüzde hızla artmaktadır. 2000 yılı nüfus sayımına göre toplam nüfus 6 716'dır. Son yıllarda halkın sosyo-ekonomik seviyesinin gelişmesi ile hem yerleşme şekillerinde ve hem de eğitim seviyesinde yükselmeler görülmüştür. Çarıklar kasabasında 771'i konut, 6'sı konut ve konut dışı karışık, 22'si ticarethane, 2'si eğitim, 2'si sağlık ve spor, 5'i resmi daire, 5'i cami ve eklentileri, 1 tarımsal işyeri ile 7'si diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 821 bina bulunmaktadır (Tablo: 60).

Belediyenin 2001 Mali Yılı Bütçesi 674 040 000 000.- TL. olup, belediye kendi binasında 13 memur, 2 daimi işçi, 12 geçici işçi olmak üzere 27 personel ile hizmet vermektedir. Beldede imar planı mevcuttur. Yol yapım ve düzenleme işleri bütçe imkanları çerçevesinde devam etmektedir. Belediyenin araç parkında; 1 hizmet otosu, 2 otobüs, 1 damperli kamyon, 1 itfaiye aracı, 1 traktör kepçe, 1 traktör, 1 kamyon ve 1 çöp kamyonu mevcuttur.

Ören: Ören kasabası, Anamur'un doğusunda Mersin-Antalya karayolu üzerinde yer almaktadır. Ören beldesi, Nasrettin, Ortaköy gibi birbirine yakın köylerin birleşmesiyle belde olmuştur. Gevşek dokulu bir yerleşme özelliği taşıyan belde de 2000 nüfus sayımına göre nüfusu 7 328'dir (Foto: 26). Bu nüfusun büyük bir kısmı tarım ürünleri (muz, çilek ve narenciye) ile geçimini sağlamaktadır. Deniz kıyısı ile de irtibatlı olan beldenin sahilinde yazlık konutlar ve tarihi Anamuryum antik kenti yer alır. Belediye sınırları içinde 1 290'ı konut, 190'ı konut ve konut dışı karışık, 21'i ticarethane, 8'i sanayi tipi işletme, 4'ü eğitim, 1'si sağlık ve spor, 24'ü resmi daire, 4'ü cami ve eklentileri, 30 tarımsal işyeri ile 5'i diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 1 577 tane bina vardır (Tablo: 60). Deniz kenarında 8 yazlık sitede 470 konut bulunmaktadır.

Ören Belediyesi'nin 2001 Mali Yılı Bütçesi 962 738 000 000.- TL olup, Belediye mülkiyeti Özel İdare Müdürlüğü'ne ait binada, 6 Memur, 20 işçi olmak üzere 26 personel ile hizmet vermektedir. Belediyenin kendine ait bir hizmet binasına

ihtiyacı vardır. Beldede imar planı mevcuttur. Bütçe imkanları ölçüsünde belde için alt ve üst yapı yatırımları devam etmektedir. Belediye araç parkında; 1 binek oto, 2 otobüs, 1 kamyon, 1 greyder, 1 jeep, 1 motorsiklet, 1 çöp arabası ve 1 itfaiye aracı mevcuttur.

Tekmen: Tekmen kasabası, Bozyazı'nın doğusunda Mersin-Antalya karayolu üzerinde yer almaktadır. Tekmen 1 ve Tekmen 2 olarak olmak üzere iki mahalleden oluşmaktadır. Deniz kenarında yer alan kasabanın geçim kaynağı tarım, hayvancılık ve turizmdir. Tekmen'in 2000 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 5 983'dür. Son yıllarda hem nüfusu, hem de yerleşim yerlerindeki konut şekli ve sayısı artmış olup, burada yazlık konutların yapılmasıyla modern görüntülü binalar yapılmıştır. Belediye sınırları içinde; 712'si konut, 390'ı konut ve konut dışı karışık, 11'i ticarethane, 2'si sanayi tipi işletme, 9'u eğitim, 2'si sağlık ve spor, 3'ü resmi daire, 3'ü cami ve eklentileri, 9'u tarımsal işyeri ile 13'ü diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 1 154 tane bina bulunmaktadır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 6 yazlık sitede 318 konut vardır.

Tekmen belediyesi 1989 yılında kurulmuş olup, belediyede 17 memur, 13 işçi ve 13 araç mevcuttur. 2001 yılı bütçesi: 733 299 000 000.- TL'dir. Belediyeye ait, belediye hizmet binası, hal tesisleri, pazar yeri, düğün salonu, oto park bulunmaktadır.

Tekeli: Tekeli kasabası da Mersin-Antalya karayolu üzerinde yer alan bazı köylerin (Akyaka, Tekeli gibi) birleşmesiyle kurulmuştur. Kasabada dağınık bir yerleşme görülmekte olup, mahalleler birbirinden uzaktır. Tekeli'nin 2000 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 7 503'dür. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Deniz kenarında turizm faaliyeti bulunsa da yöre halkına önemli bir getirisi yoktur. Kasabada, 1 160'ı konut, 266'sı konut ve konut dışı karışık, 24'ü ticarethane, 6'sı eğitim, 1'i sağlık ve spor, 4'ü resmi daire, 5'ü cami ve eklentileri, 8'i tarımsal işyeri ile 8'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 1 482 tane bina bulunmaktadır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 12 yazlık sitede 636 konut vardır.

Belde, 1987 yılında kurulmuş olup, belediye bünyesinde 17 memur, 25 işçi ve 13 araç mevcuttur. 2001 yılı bütçesi: 1 083 000 000.TL.dir. Belediyeye ait, belediye hizmet binası, içme suyu, yol betonlama ve stabilize çalışmaları, pazar yeri, çarşı işyeri yapımı, ağaçlandırma projesi, hal tesisleri gibi projeler bulunmaktadır.

Büyükeceli: Gülnar'ın deniz kenarında yer alan Büyükeceli, Mersin-Antalya karayolu üzerinde kurulmuş olup, Büyükeceli deresinin vadisi boyunca bir gelişme göstermiştir. Kasabanın 2000 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 2 209'dur. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Kasabada, 412'si konut, 91'i konut ve konut dışı karışık, 42'si ticarethane, 5'i sanayi tipi işletme, 3'ü eğitim, 7'si sağlık, kültür ve spor, 7'si resmi daire, 2'si cami ve eklentileri, 4'ü tarımsal işyeri ile 15'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 588 bina bulunmaktadır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 1 yazlık sitede 87 konut vardır.

Büyükeceli belediyesinin 2001 mali yılı bütçesi 498 293 000 000.- TL olup, hizmetlerini 4 memur, 3 işçi ve 30 geçici işçi ile sürdürmektedir. Belediyenin 1 minibüs, 2 hizmet otosu, 2 kamyon, 1 itfaiye aracı, 1 vidanjör, 4 traktör, 1 çöp kamyonu, 1 pikap, 1 kompresör ve 4 adet midibüs olmak üzere 18 aracı mevcuttur. Büyükeceli belediyesi tarafından başlatılan sahil yolu düzenlemesi ve içme suyu yatırımları devam etmektedir.

Taşucu: Taşucu kasabası, hem Silifke ilçesinin hem de çalışma alanının en gelişmiş kasabasıdır. Bun sağlayan özellikle Seka Kağıt Fabrikası, liman kapısı olması, dış turizm ve ticarete dönük faaliyetlerdir. Ayrıca Taşucu, yörenin en eski yerleşim birimlerinden birisi olduğu gibi hem karayolu hem de deniz yolu ulaşımının elverişli olması nedeniyle sürekli gelişme gösteren bir beldedir (Foto: 26). Taşucu'nda başta turizm olmak üzere bahçe tarımı, seracılık ve diğer tarımsal faaliyetler yoğunudur. Taşucu eskiden ovaya doğru genişlerken, günümüzde ovanın tarıma ayrılması ile kuzeyine doğru gelişmektedir.

Taşucu, 1955 yılında belde olmasına rağmen, esas gelişmesini Seka Kağıt Fabrikası'nın kurulması ve son yıllarda turizm faaliyetlerinin yaygınlaşması ile sağlamıştır. Gelişen turizm aktivitesine bağlı olarak yapılan modern tesisler (otel, motel, pansiyon) daha çok kasabanın batısında yoğunluk kazanmıştır. Ekonomisinin önemli bir bölümünü turizmin oluşturduğu Taşucu Beldesi'nde, biri beş yıldızlı (Taşucu Best Resort) olmak üzere 1050 yatak kapasiteli otel, motel ve pansiyon vardır.

Kasabada başta Seka Kağıt Fabrikası, S.Ü. Taşucu Meslek Yüksek Okulu, Jandarma karakolu, PTT, Gümrük Müdürlüğü gibi resmi kurumlar da bulunmaktadır.

İş ve ticaret alanları daha çok ana caddelerin kenarında kurulmuştur. Ayrıca turistik bir kasaba olmasından dolayı çok sayıda park ve çay bahçeleri mevcuttur.

Taşucu kasabasında 2 660'ı konut, 76'sı konut ve konut dışı karışık, 123'ü ticarethane, 13'ü sanayi tipi işletme, 6'sı eğitim, 10'u sağlık, kültür ve spor, 14'ü resmi daire, 2'si cami ile 1'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 2 905 bina vardır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 45 yazlık sitede 2 809 yazlık konut mevcuttur.

Taşucu belediyesinde 42 memur, 29 kadrolu işçi ve 37 geçici işçi hizmet vermektedir. 2001 Yılı Bütçesi 1.899.500.000.000 TL olup, belediye araç parkında 3 binek oto, 1 ambulans, 1 itfaiye aracı, 2 vidanjör, 2 pikap, 7 damperli kamyon, 2 çöp kamyonu, 4 traktör, 1 motorsiklet, 1 ilaçlama aracı, 2 kepçe, 1 beko kepçe, 1 greyder, 1 hidromek, 1 kompresör bulunmaktadır. Belediye tarafından halka verilen en önemli hizmetlerin başında liman hizmetleri gelmekte, bu da belediyeyi maddi olarak daha şanslı imkanlara sahip kılmaktadır. Beldenin 6 mahallesi olup, deniz sahiline sahip ve özellikle yazlık konutların bulunduğu Kum mahallesi en önemli mahallesidir. Beldenin en önemli sorunu, kanalizasyon ve arıtma şebekesinin tamamlanmamasıdır. Ayrıca çöp depolama, imha ve geri dönüşüm imkanlarının artırılması olarak görülmektedir.

Akdere: Akdere Kasabası, Silifke-Antalya karayolu üzerinde kurulmuş bir yerleşim birimidir. Halkın en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. 2000 yılı nüfus sayımına göre, Akdere'de toplam 4 476 nüfus bulunmaktadır. Kasabada 582'si konut, 25'i konut ve konut dışı karışık, 9'u ticarethane, 1'i sanayi tipi işletme, 3'ü eğitim, 1'i resmi daire, 4'ü cami ve eklentileri, 32'si tarımsal işyeri ile 5'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 662 bina vardır.

Akdere Belediyesi'nde 5 memur ve 20 geçici işçi çalışmaktadır. Belediyenin araç parkında; 2 kamyon, 1 dozer, 1 kepçe, 1 pikap, 1 minibüs, 1 midibüs, 1 traktör, 1 vidanjör, 1 motorsiklet ve 1 binek oto mevcuttur. Beldenin imar ve modern şehircilik esasları doğrultusunda yapılanma çalışmalarını sürdürülmektedir. Belediyenin alt yapı, çevre düzenleme, kanalizasyon, arıtma ve içme suyu şebeke çalışmalarına daha çok ağırlık verebilmesi için araç, personel ve maddi yardıma ihtiyacı bulunmaktadır. 2001 Yılı Bütçesi 550 180 000 000.- TL'dir.

Yeşilovacık: Silifke'nin Antalya istikametinde bulunan son yerleşim yeri Yeşilovacık beldesidir. Belde karayolun kenarında denize paralel bir konumda

yerleşmiştir. Yeşilovacık, 4 mahallesi ile geniş bir araziye dağılmış olup, sürekli gelişme gösteren bir yerleşim birimidir. Beldede kamu ve özel sektöre ait eğitim-dinlenme tesisleri ve tatil siteleri bulunmaktadır. Beldede, yazlıklarda her yıl tatil maksadıyla gelen ziyaretçiler sayesinde, özellikle yaz mevsiminde önemli nüfus hareketi yaşanır. Belde halkının en önemli geçim kaynağı tarım, hayvancılık, turizm ve kısmen balıkçılıktır.

Yeşilovacık kasabasında 1 556'sı konut, 92'si konut ve konut dışı karışık, 35'i ticarethane, 2'si sanayi tipi işletme, 5'i eğitim, 6'sı sağlık, kültür ve spor, 7'si resmi daire, 6'sı cami ile 1'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 2 905 bina vardır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 35 yazlık sitede 1 235 yazlık konut bulunmaktadır.

Tablo: 60- Belediye Sınırları İçindeki Binaların Kullanma Amacına Göre Dağılımı

Belediye Adı	Binanın Kullanma Amacı										
	Toplam	Konut	Konut ve Konut Dışı Karışık	Ticari	Sanayi	Eğitim, Kültür	Sağlık, Sosyal, Spor	Resmi Daire	Dini	Tarım	Diğer
Anamur	5 735	4 125	796	410	278	23	14	19	16	28	26
Çarıklar	821	771	6	22	0	2	2	5	5	1	7
Ören	1 577	1 290	190	21	8	4	1	24	4	30	5
Aydıncık	1 611	1 346	138	68	6	14	7	15	10	2	5
Bozyazı	4 228	3 124	859	187	6	6	5	12	13	11	5
Tekeli	1 482	1 160	266	24	0	6	1	4	5	8	8
Tekmen	1 154	712	390	11	2	9	2	3	3	9	13
Büyükeceli	588	412	91	42	5	3	7	7	2	4	15
Silifke	10 505	8 526	965	732	80	49	21	22	26	42	42
Akdere	662	582	25	9	1	3	0	1	4	32	5
Taşucu	2 905	2 660	76	123	13	6	10	14	2	0	1
Yeşilovacık	1 710	1 556	92	35	2	5	6	7	6	0	1

Kaynak: 2000 Yılı Genel Bina Sayımı Sonuçları (DİE).

Belediye bünyesinde 10 memur ve 52 geçici işçi çalışmaktadır. Araç parkında; 2 kamyon, 1 iveko midibüs, 1 minibüs, 1 kazıcı, 1 kırıcı, 1 ambulans, 3 binek oto, 2 traktör, 1 çöp kamyonu, 1 vidanjör bulunmaktadır. Belediyenin 2001 yılı bütçesi 943 400 000 000 TL'dir. Beldenin imar ve şehircilik açısından olması gereken düzeye çıkabilmesi için alt yapı ve çevre düzenleme çalışmaları, asfalt, kaldırım ve parke döşeme çalışmalarının yapılabilmesi için araç ve mali desteğe ihtiyacı vardır.

2.2.5. Şehir Yerleşmeleri

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde şehir yerleşmeleri olarak yer alan yerler ilçe merkezleri yer alır. Bunlar, batıdan doğuya doğru Anamur, Bozyazı, Aydıncık ve Silifke ilçe merkezleridir (Şekil: 29). Bu ilçelerin hepsi Mersin İli'ne bağlıdır. İlçe merkezleri Mersin-Antalya D-400 karayolu güzergahı boyunca kurulmuşlardır.

Anamur: Çalışma alanında Silifke'den sonra nüfus ve gelişmişlik yönünden en gelişmiş ilçe merkezi Anamur'dur (Foto: 26). Mersin-Antalya karayolu kenarında kurulan Anamur ilçe merkezinde 2000 yılı nüfus sayımına göre toplam 49 948 nüfus bulunmaktadır.

Anamur'un adı, antik çağdaki "Anemorium" adından gelmektedir. Latince kökenli olan "Anemorium" ismi "Rüzgarlı Burun" anlamı taşımaktadır. Anamur tarihin ilk devirlerinde Kilikya bölgesinin içinde yer almıştır. Tarihi çağlarda sırasıyla; Luviler, Kilikyalılar, Kizuvatyalılar, Fenikeliler, Hititler, Asurlular, İranlılar, Araplar, Romalılar ve daha sonrada Bizanslılara geçen Anamur, Bizanslılar zamanında yeniden inşaa edilmiştir. Türklerin Anadolu üzerindeki hakimiyetlerinin başlaması ile de Aleaddin Keykubat zamanında (1228) Selçukluların eline geçmiştir. Daha sonra Karamanoğulları ve Osmanlıların idaresine giren Anamur, 1859'da Osmanlı İdare Teşkilatında Müdürlük, 1869 yılında ise Kaymakamlık olmuştur.

Anamur'da şehir fonksiyon alanlarını, konut alanları, iş ve ticaret alanları, resmi konut alanları, sosyo kültürel yapı alanları, park alanları, turizm konut alanları, narenciye alanları olarak sınıflandırabiliriz.

Anamur ilçe merkezi 16 mahalleden meydana gelmektedir. Konut alanları başta merkezdeki mahalle ve caddeler (Bankalar caddesi, Bulvar caddesi, Hastane caddesi gibi) de olmak üzere çevreye doğru yol kenarlarında genişlemektedir. İş ve ticaret alanları genellikle ana caddelerin kenarlarında merkezde Bankalar ve Bulvar caddeleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Son yıllarda Mersin-Antalya karayolu kenarında da iş yerleri kurulmuştur. Okullar, genellikle şehrin muhtelif yerlerine dağılmıştır. Şehir merkezinde çeşitli yerlerde parklar ve çay bahçeleri bulunmaktadır. Özellikle şehir çıkışlarına doğru ise narenciye, çilek ve muz bahçeleri yer almaktadır. İlçe merkezinde, İmar planını uygun yapılaşma olduğu için yerleşim durumu iyidir. Anamur-Bozyazı karayolu kuzeyinde Anamur küçük sanayi sitesi bulunmaktadır.

Anamur'da ilçe teşkilatında olması gereken Bakanlıkların ve müstakil Genel Müdürlüklerin tümünün teşkilatı mevcut olup (Nüfus, Tarım, Sivil Savunma, Malmüdürlüğü, Milli Eğitim, Tapu Sicil, Tapu Kadastro, İlçe Emniyet, Özel İdare, Spor Müdürlükleri) ayrıca Adliye teşkilatı, Vergi Dairesi Müdürlüğü, Turizm Danışma Müdürlüğü, Liman Başkanlığı, Müze Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, Meteoroloji Müdürlüğü, Milli Parklar Başmühendisliği de hizmet vermektedir. Bunların dışında Anamur'da Hava Radar Mevzii Komutanlığı ve Hava Kuvvetleri Eğitim ve Dinlenme Tesisleri de bulunmaktadır.

Anamur Belediyesi'nin 2001 Mali Yılı Bütçesi 2 835 499 000 000 TL. olup, kendi hizmet binasında 183 personelle hizmet vermektedir. Belediyenin imar planı mevcuttur. İller Bankasınca ihale edilen içme suyu, kanalizasyon çalışmaları ve atıksu arıtma tesisi inşaatı ile belediyenin bütçe imkanları ile planlanan altyapı ve üstyapı çalışmaları devam etmektedir. Belediye araç parkında; 1 dozer, 1 paletli kepçe, 1 kepçe, 9 damperli kamyon, 6 itfaiye aracı, 1 vidanjör, 5 traktör, 5 çöp kamyonu, 2 minibüs, 4 binek oto, 1 et taşıma aracı, 4 otobüs, 1 greyder, 1 kepçe, 1 cenaze aracı, 1 ambulans ve 1 pikap mevcuttur.

Anamur halkı genellikle atalarından gördükleri tek katlı, iki odalı evlerde yaşamakta iken, halkın gelir ve kültür seviyesinin yükselmesi, ulaşım imkanlarının artması sonucu ilçe merkezinde bulunan eski toprak kargir binaların yerini 3-4 hatta yer yer 5-6 katlı yapılar ve bahçe tipi evler almıştır. Anamur ilçe merkezinde 4 125'i konut, 796'sı konut ve konut dışı karışık, 410'u ticarethane, 13'ü sanayi tipi işletme, 14'ü eğitim, 19'u sağlık, kültür ve spor, 16'sı resmi daire, 16'sı cami, 28'i tarımsal işletme ile 26'sı de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 5 735 bina vardır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 30 yazlık sitede 1 245 yazlık konut bulunmaktadır.

Yaz aylarında ilçede yaşayan halkının büyük bir kısmı Kaş, Abanoz ve Akpınar yaylalarında modern ve planlı konutların bulunduğu yaylalara göçmektedir. Hatta ilçe merkezinde çalışanlar, yazın bunaltıcı sıcağın kurtulmak için günübirlik bu yaylalara gidip gelmektedirler.

Anamur ilçe merkezinde görev yapan kamu personeli ve özel işyeri sahipleri dışında kalan insanlar; tarım, hayvancılık, turizm ve orman sektöründe çalışmaktadır. İlçede önemli bir işsizlik problemi yaşanmamaktadır.

Bozyazı: Mersin-Antalya karayolu üzerinde yer alan Bozyazı, 1988 yılında Anamur'dan ayrılarak müstakil ilçe olmuştur. 2000 yılı nüfus sayımına göre Bozyazı ilçe merkezinde toplam 26 314 nüfus bulunmaktadır.

Antik Çağda Nagidos adıyla anılan Bozyazı'nın tarihi, çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Sisamlı Nagis tarafından M.Ö. 5. yüzyıl ya da 4. yüzyılda kurulduğu sanılan Nagidos, bugün Paşabeleni olarak bilinen tepenin üzerindedir. Bozyazı tarihte Hititler, Asurlar, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Memlûkler, Abbasiler, Selçuklular ve Osmanlılar idaresi altında kalmıştır. Bozyazı'nın Osmanlı Hakimiyetine geçişi Fatih Sultan Mehmet zamanında Karamanoğulları Beyliği Osmanlı Hakimiyetine geçmesiyle olmuştur (Kaymakamlık Brifing Raporu, 2001).

Bozyazı 10 mahalleden ibarettir. Şehir fonksiyonları yeni yeni kurulmaya başlamış olup, merkezde toplanmıştır. Yeni ilçe olması nedeniyle birçok fonksiyonu tamamlanmamıştır. İdari fonksiyon olarak Nüfus, Tarım, Sivil Savunma, Malmüdürlüğü, Milli Eğitim, Tapu Sicil, Tapu Kadastro, İlçe Emniyet, Özel İdare müdürlükleri ile ayrıca Adliye teşkilatı, Vergi Dairesi Müdürlüğü ve Orman İşletme Müdürlüğü bulunmaktadır.

Bozyazı Belediyesi, 1966 yılında kurulmuş olup, 60 memur, 64 işçi ve 31 adet araç mevcuttur. 2001 yılı bütçesi: 1 655 000 000 000.TL'dir. Belediye bünyesinde yazlık düğün salonu, belediye karşısındaki kafeterya ve fırın bulunmaktadır. Bozyazı'da işsizlik sorunu büyük boyutta değildir. Genelde halkın geçimi tarıma dayalı olup, kısmen hayvancılık ve turizm de önemli geçim kaynakları arasındadır.

Bozyazı, yeni ilçe olmasına rağmen konut sıkıntısı fazla çekilmemektedir. İlçe konut yönünde hızla gelişmekte ve belediye sınırları içinde 3 124'ü konut, 859'u konut ve konut dışı karışık, 187'si ticarethane, 6'sı sanayi tipi işletme, 6'sı eğitim, 5'i sağlık, kültür ve spor, 12'si resmi daire, 13'ü cami, 11'i tarımsal işletme ile 5'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 4 228 tane bina vardır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 21 yazlık sitede 1 052 konut yer almaktadır.

Konut kooperatiflerinin, sahil kenarında hızlı bir şekilde yapılaşma faaliyeti devam etmektedir. Eskiden taş, toprak ve ahşap kargir evler bulunurken, günümüzde modern tuğla, biriket ve çimento harçlı konutlar yapılmaktadır. Bozyazı ilçe merkezinde kanalizasyon şebekesi yoktur. İlçe merkezinde içme suyu yeraltından

pompaj suretiyle temin edilmekle birlikte, içme suyu temini için kuzeydeki Karamanastır kaynağından su getirme çalışmaları devam etmektedir.

Bozyazı ilçe merkezi ve çevresinde yayla geleneği çok gelişmiştir. Yaz aylarında nüfusun büyük çoğunluğu Ermenek ve Gülnar İlçelerine komşu olan yaylalarda 3-4 ay süre ile ikamet etmektedirler.

Aydıncık: Mersin-Antalya karayolu üzerinde yer alan Aydıncık, 5 mahalleden oluşmaktadır. 2000 yılı nüfus sayımına göre toplam nüfusu 7 941'dir.

Aydıncık'ın eski adı, ilk çağda, dağlık Kilikya'nın bir liman kenti olan Kelenderis'ten gelen Gilindire'dir. Mitolojiye göre Kelenderis, Suriye'den gelen Fenikeli Sandokos tarafından M.Ö. 2000 yılında kurulmuştur. Kentin ilk halkı, Orta Anadolu'da yerleşen Hititlerin akrabası sayılan Luvilerdir. Kilikya'nın önemli bir liman kenti olan Kelenderis, İonyalılar, Hititler, Asurlular, Fenikeliler, Romalılar, Bizanslılar, Ermeniler, Selçuklular ve Osmanlılar dönemini yaşamıştır. Aydıncık ve çevresinde bu dönemlere ait çeşitli tarihi kalıntıları vardır. Kelenderis sürekli yerleşilen kentlerden biri olduğu için, geçmişi ile ilgili kalıntıların çok azı günümüze ulaşmıştır. Görülebilir kalıntılar arasında, Dört ayaklı anıt mezar, Liman surları, Liman Hamamı, Tiyatro, kentin bir kaç yerinde ayakta kalmış olan Sarnıçlar ve bu sarnıçlara su getiren su kanalları dikkat çekicidir. Kentin çevresine yayılan bu eserler ne yazık ki, fazlasıyla tahrip olmuşlar ve bir çoğu da defineciler tarafından soyulmuşlardır (Kaymakamlık Brifing Raporu, 2001).

1900'lü yılların başında Gilindire, Adana vilayetine bağlı bir ilçeyken Gülnar, yürüklerin alışveriş yaptıkları bir köydü. 9 Mart 1912'de İngiliz bayrağı çekmiş bir Yunan gemisi Gilindire'yi top ateşine tutmuş ve ardından Büyükalan mevkinde çıkarma yapmıştır. İlçe yöneticileri denizden gelebilecek düşman saldırılarından uzaklaşmak için Gülnar'ın ilçe olmasını istemiş, 1916'da Gülnar ilçe olmuş ve Gilindire de bu sıfatını kaybetmiştir. Gilindire adı 1965 yılında Aydıncık olarak değiştirilmiştir. 1972 yılında belediye kurulmuş ve 19.06.1987 tarihinde de Aydıncık tekrar ilçe olmuştur.

Aydıncık yakın zamanda ilçe merkezi olmasına rağmen kısa zamanda Nüfus, Tarım, Sivil Savunma, Malmüdürlüğü, Milli Eğitim, Tapu Sicil, Tapu Kadastro, İlçe Emniyet, Özel İdare müdürlükleri ile ayrıca Adliye teşkilatı, Vergi Dairesi Müdürlüğü ve Orman İşletme Şeflikleri gibi idari fonksiyonlar kurulup teşkilatlanmıştır.

Aydıncık belediyesinin 2001 mali yılı bütçesi; 691 902 667 000.- TL'dir. Personel durumu; 9 memur, 35 işçi, 6 geçici işçi olmak üzere 50'dir. İlçenin günümüz sorunlarına cevap verebilecek yeni imar planı düzenlenmesi yapılmakta olup, henüz tamamlanmamıştır. İlçe merkezinde bulunan yolların asfalt düzenleme, büz ve menfez temizleme çalışmaları yapılmaktadır. Belediye hizmet binası yetersiz olup, yeni bir bina gerekmektedir. Belediyede motorlu araç olarak; 1 makam otosu, 2 minibüs, 3 damperli kamyon, 2 dampersiz kamyon, 1 vidanjör, 2 itfaiye aracı, 2 traktör, 1 jeep, 1 ambulans, 1 çöp arabası, 1 dozer, 1 kepçe, 1 greyder, 1 kompresör, 1 ekskavatör vardır.

Aydıncık ilçe olduktan sonra modern şehircilik için gerekli yatırımlar yapılmıştır. Burada taş ve ahşap malzemeden yapılmış eski kargir binalar terk edilerek, yerine betonarme binalar yapılmaktadır. Betonarme binaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Belediye sınırları içinde 1 346'sı konut, 138'i konut ve konut dışı karışık, 68'i ticarethane, 6'sı sanayi tipi işletme, 14'ü eğitim, 7'si sağlık, kültür ve spor, 15'i resmi daire, 10'ü cami, 2'si tarımsal işletme ile 5'i de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 4 228 tane bina vardır (Tablo: 60). Ayrıca kıyıda 4 yazlık sitede 375 konut yer almaktadır.

Aydıncık ilçesinin halkı başta sebze seracılığı olmak üzere hayvancılık, balıkçılık ve kısmen turizmle uğraşmaktadır (Foto: 28). İlçe merkezinde ve köylerde Türkmen yörüklerinin gelenek ve görenekleri hüküm sürmekte olup, önemli bir kültür, din ve mezhep farklılığı bulunmamaktadır. Halkın çoğunluğu yaz aylarında yaylalara göç etmekte, kış aylarında yaylalardan yerleşim merkezlerine dönmektedirler. Son yıllarda köylerde yaşayan nüfusun büyük bir kısmı ilçe merkezi ve çevresine göç ederek seracılıkla uğraşmaya başlamıştır.

Silifke: Çalışma alanında gerek nüfus, gerekse şehirselleşme fonksiyonları açısından en gelişmiş ilçe merkezi Silifke'dir. Silifke ilçe merkezi 13 mahallede 64 827 nüfusa hizmet vermekte, özellikle yaz mevsiminde bu nüfus hareketi daha da artmaktadır. Silifke, Mersin-Antalya ve Konya Devlet yolları kenarında kurulması nedeniyle Silifke'den diğer il ve ilçelere ulaşım kolaydır.

Silifke ve çevresinin tarihi çok eski dönemlere kadar inmektedir. Silifke yöresinin arazi durumunu beğenen, iklimini ve toprağının insan yaşayışındaki önemini anlayan eski çağların insanları, burada zengin uygarlıklar kurmuşlar ve yüzyıllarca

yaşamışlardır. M.Ö. 7. yüzyılda, şimdiki Taşucu kasabasının yerinde Erekle tarafından kurulan Holmi kenti korsanların devamlı baskın ve yağma yapmaları nedeniyle gelişme ortamı bulamayarak zayıflamaya ve çökmeye başlamıştır. Büyük İskender'in komutanlarından ve Suriye Krallığının kurucusu olan Selefkos Nikator, Holmi şehrinin zayıf durumunu fırsat bilerek kolayca yönetimine geçirmiş, halkını da şehir olmaya en uygun yer olarak beğendiği Silifke'nin şimdiki yerine yerleştirmiştir. Böylece M.Ö. 3. yüzyılda Silifke şehri kurulmuş, adına da Selefkos'un şehri anlamına gelen Selefkiya denilmiştir (Kaymakamlık Brifing Raporu, 2001).

Daha sonra Romalıların eline geçen Silifke, Romalıların ikiye parçalanmasıyla Bizanslıların eline geçmiş, 12. yüzyılda Silifke ve kısa süre Ermeni krallığının yönetimine girmiştir. 13.yüzyılda Selçukluların eline geçen şehir; 14. yüzyılda Karamanoğullarının yönetiminde kalmış, 1471 yılında Osmanlı Devletinin topraklarına katılmıştır. Silifke, 1869 yılında İçel Sancağı'nın merkezi oldu. 1919'da bağımsız sancak haline getirilmiş, 1924 yılında yeni kurulan İçel ilinin merkezi yapılmıştır. 1933 yılında Mersin, İçel ilinin merkezi olunca, Silifke ilçe olarak İçel iline bağlanmıştır. Silifke binlerce yıllık geçmişinden kalan ve çeşitli uygarlıklara ait tarihi kalıntıların sergilendiği bir açık hava müzesi gibidir.

Silifke ilçe merkezinde iş ve ticaret alanları genellikle Silifke-Konya, Silifke-Mersin, Silifke-Antalya karayolları üzerinde, Bucaklı, Menderes ve İnönü caddeleri boyunca yoğunluk kazanmıştır. Resmi binalar daha çok merkezde Gazi ve Saray mahallelerinde toplanmıştır.

Silifke'de ilçe merkezinde olması gereken kurumların hemen hemen hepsi bulunmaktadır. Bunlar, Nüfus Müdürlüğü, İlçe Tarım Müdürlüğü, Sivil Savunma Müdürlüğü, Malmüdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Tapu Sicil Müdürlüğü, Tapu Kadastro Müdürlüğü, İlçe Emniyet Müdürlüğü, Özel İdare Müdürlüğü, Türk Telekom ve PTT Müdürlükleri ile Adliye teşkilatı, Turizm Danışma Müdürlüğü, Müze Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, Meteoroloji Müdürlüğü, Milli Parklar Başmühendisliği bulunmaktadır.

Silifke Belediyesi'nde; 74 memur, 62 kadrolu işçi ve 306 geçici işçi hizmet vermektedir. 2001 Yılı Bütçesi 19 Trilyon TL. olup, belediye araç parkında 6 binek oto, 5 kamyon, 4 çöp arabası, 7 traktör, 3 greyder, 6 kepçe, 2 kırıcı, 5 pikap, 1 cenaze

taşıma arabası, 1 cenaze yıkama arabası, 3 otobüs, 3 itfaiye aracı, 2 vidanjör, 1 kamyonet ve 1 ambulans bulunmaktadır. Belediye geçmişten gelen sürekli bir gelişme içerisinde olup yeni hizmet binası, düğün salonu, festival alanı, kültür merkezi, sera işletmesi, asfalt şantiyesi ve kapsamlı bir araç parkı ile iyi düzeyde sayılabilecek teknik imkanları sayesinde halka önemli hizmetler vermektedir.

İlçe merkezinde sosyo-kültürel yapılar olarak okullar, spor tesisleri (iki halı saha ve 1 stadyum), parklar ve çay bahçeleri bulunmaktadır. Belediyeye göre en önemli sorun; kanalizasyon ve arıtma sisteminin tamamlanması, şehir içi ve ara yolların asfalt ve parke döşemeleri ile alt yapı ve sanat yapılarının istenilen düzeye çıkarılması çöp atıklarının imha ve geri kazanım imkanlarının geliştirilmesi olarak görülmektedir. İlçe merkezinde kanalizasyon şebekeleri mevcut olup, şebeke ağının % 100'e tamamlanması halkın en önemli beklentileri arasında yer almaktadır. Özellikle bölgenin tarihi, turistik ve doğal güzellikleri nedeniyle en önemli sorunlarının başında kanalizasyon ve arıtma sorunları gelmektedir.

Silifke ilçesi bugün daha çok doğuya doğru Silifke-Mersin karayolu boyunca gelişmektedir. Özellikle son yıllarda artan kooperatifleşmeye bağlı olarak çok katlı konutlar yapılmaktadır. Silifke'de eski konutlar tek katı ve bir çoğu bahçeli olan yapı malzemesi taş ve ahşaptan yapılan kargir konutlar idi. Ancak son zamanlarda çok katlı konutların modern tarzda tuğla ve çimentonun kullanılmasıyla değişik mimaride konutlara dönüşmüştür. Belediye sınırları içinde 8 526'sı konut, 965'i konut ve konut dışı karışık, 732'si ticarethane, 80'i sanayi tipi işletme, 49'u eğitim, 21'i sağlık, kültür ve spor, 22'si resmi daire, 26'sı cami, 42'si tarımsal işletme ile 42'si de diğer kullanım alanlarında olmak üzere toplam 4 228 bina vardır (Tablo: 60).

Silifke'de yaşayan vatandaşlar genellikle yörüklerden oluşur. İlçe dahilinde önemli bir kültür, din ve mezhep farklılığı bulunmamaktadır. Silifke kıyılarında yapılan yazlık sitelerini ilçenin sosyo-ekonomik yapısını renklendirmektedir. Dolayısı ile yaz aylarında diğer illerden gelen yazlıkçılar ile ilçenin nüfusu büyük bir oranda artmaktadır. Ayrıca Göksu ırmağının İlçe merkezinden geçmesi, ulaşımın uygun olması ticareti de canlandırmakta ve turizmi arttırmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. TARIM

3.1.1. Tarımı Etkileyen Fiziki ve Beşeri Coğrafya Faktörleri

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesindeki ekonomik faaliyetler coğrafi şartlardan önemli ölçüde etkilenmektedir. Başta tarım ürünlerinin yetiştirilmesinde fiziki coğrafya faktörleri (iklim, toprak, hidroğrafya, jeomorfoloji) ile beşeri coğrafya faktörlerinin (arazi kullanımı, sulama, su temini, nüfus dağılışı, gübreleme, toprak bakımı, ulaşım, pazarlama) etkilerini görmek mümkündür.

Araştırma sahasının jeomorfolojik özellikleri (yükselti, eğim, bakı), burada yaşayan insanların ekonomik faaliyetleri üzerinde etkili olmuştur. Çalışma alanında dağlık ve plato sahalarının geniş yer tutması, tarımsal alanların sınırlı olmasına yol açmıştır. Bu nedenle tarım yapılan sahaları kıyıya paralel olarak uzanan kıyı ovaları, vadi yamaçları ve iç kesimlerdeki karstik depresyon tabanları oluşturmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesindeki yüksek ve engebeli yerlerde tarım alanları daralırken, mera ve orman arazileri genişlemektedir. Ayrıca yüksek ve eğimin fazla olduğu yerlerde ise erozyon, taşlılık ve toprak yetersizliği gibi nedenlerden dolayı tarımsal faaliyetlerde bulunmak son derece güçtür. Böyle yerlerde halkın geçim kaynakları arasında tarım ikinci plana düşmüş olup, asıl geçim kaynağı hayvancılık ve orman ürünleri olmuştur.

Kıyı kesiminde ise genellikle akarsu ağızlarında ve koylarda yer alan geniş düzlükler, alüvyon topraklardan meydana geldiği için tarıma elverişli yerlerdir. Kaledran, Anamur, Bozyazı, Tekmen, Tekeli, Gözce, Gözsüzce, Aydıncık, Yeşilovacık ve Silifke Ovası akarsuların getirmiş olduğu alüvyon topraklardan meydana gelmekte olup, son derece verimli arazilere sahiptir.

Ova tabanlarında ise zaman zaman tarıma etki eden önemli bir problem de drenaj yetersizliğidir. Özellikle Anamur, Bozyazı, Silifke ovalarındaki akarsu kenarlarında ve bazı çukur alanlarda drenaj yetersizliği yüzünden yıl boyunca su birikintileri bulunmaktadır. Bu su birikintileri tarım yapılmasını engellemektedir.

Ancak buralarda son yıllarda yapılan drenaj çalışmaları neticesinde bu bataklık kesimler büyük ölçüde kurutularak tarıma açılmıştır.

Ayrıca kıyıya yakın yamaçlar üzerinde de akarsu ve derelerin meydan getirdiği birikinti koni ve yelpazeleri üzerindeki topraklar da genç topraklar grubundadır. Bu alanlarda da tarım birinci derecede ekonomik faaliyet olmuştur. Buralarda daha çok sebze ve meyve bahçeleri ile sulu ve kurum tarım yapılmaktadır. Bu kesimlerde hayvancılık faaliyeti yok denecek kadar azdır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde tarıma ve ekonomik faaliyetlere etki eden diğer fiziki coğrafya faktörü de iklimdir. Çünkü iklim, insanın yaşam tarzı ve ekonomik faaliyetleri ile yakından ilgili olan önemli doğal çevre faktörlerinden biridir. Bu yüzden çalışma alanında yetiştirilen tarım ürünlerinin büyük bir kısmı iklim faktörüne bağlı olarak yetiştirilmektedir. Özellikle buradaki iklim, yöre ekonomisine önemli katkılar sağlayan ekonomik değeri yüksek ürünlerin (muz, turunçgiller, çilek gibi) yetişmesini sağlamaktadır.

Etüt sahasında iklimin şekillenmesinde katkısı en fazla olan sıcaklık, yağış, rüzgarların genel karakteristikleri şöyledir;

Çalışma alanında ortalama sıcaklıklar genel olarak kıyı kesiminde hiçbir ayda 0 °C'nin altına düşmemektedir. Yıllık ortalama sıcaklıklar, Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır (Anamur'da 27.8 °C, Silifke'de 27.9 °C, Aydıncık'ta 27.4 °C, Gülnar'da 12.4 °C). Yıl içinde sıcaklıkların dağılışında Ocak ayından itibaren Temmuz ve Ağustos aylarına kadar bir yükselme ve Eylül ayından itibaren de Ocak ayına kadar bir düşme söz konusudur.

Bilindiği gibi çiftçilerin en büyük problemlerinden birisi de beklenmedik don olaylı günlerdir. Bu nedenle çalışma alanındaki çiftçiler don olaylı günler bakımından şanslı sayılmaktadır. Çünkü don olaylı günler yok denecek kadar azdır (Anamur'da 0.1 gün, Silifke'de 0.8 gün, Aydıncık'ta 2.6 gün). Çalışma alanında don olaylı günlerin az olması, tarımsal faaliyetlerin yıl boyunca devam etmesine neden olmaktadır. Çok kısa süreli görülen don olayına karşı da çiftçiler gerekli tedbirleri almaktadır.

Çalışma alanında tarımsal faaliyetlere etki eden bir diğer iklim elemanı da yağıştır. Yıllık ortalama yağış miktarı (Anamur'da 912.3 mm., Silifke'de 607.2 mm., Aydıncık'ta 706.2 mm., Gülnar'da 924.4 mm.) yüksek olmasına rağmen yağış rejimi

düzensizdir. Çünkü yağışın büyük bir kısmı (ortalama % 60'ı) bitki yetişme devresi dışında, yani kış mevsiminde düşmektedir. Bahar ve yaz aylarında yağışın az olması suya olan talebi arttırmaktadır. Bu nedenle çalışma alanında başta sebze ve bazı meyvelik sahalarda tarım ürünlerinin su ihtiyaçlarını karşılamak için yer altı ve yer üstü su kaynaklarından faydalanılmaktadır.

Çalışma alanında sağanak yağışlar sonucu oluşan sel baskınları ile önemli hasarlar meydana gelmektedir. Bu nedenle zaman zaman çiftçiler önemli zararlarla karşılaşmaktadır. En son 2001 yılı Kasım ve Aralık aylarında meydana gelen sel felaketinde büyük hasar meydana gelmiştir (Tablo: 61). Bu sellerle birlikte birçok sera, sebze ve meyve bahçesi tahrip olmuştur.

Tablo: 61- 2001 Yılındaki Doğal Afetle Zarar Gören Çiftçi Sayısı ve Zarar Gören Ürünler (Dekar)

	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülнар	Silifke
Çiftçi Sayısı	552	158	259	1 027	4 471
Sera Sebze	192	39	155	102	742
Açık Sebze	0	0	2	64	2 782
Hububat	1 818	13	2 801	10 161	30 293
Narenciye	922	18	49	649	6 515
Bağ	0	0	0	3 926	1 130
Çilek	629	19	0	0	5 596
Muz	197	246	0	0	23
Bakla	6	0	0	0	3 202
Meyve	5	4	162	1 574	1 400
Nohut	0	0	0	3 170	4 779

Kaynak: Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (2001 Ekonomik Rapor).

Çalışma alanında tarım ürünlerini etkileyen iklim elemanlarından bir diğeri de rüzgarlardır. Çünkü yörede vadilerin kuzey-güney doğrultuda uzanması nedeniyle hakim rüzgar yönlerinin de kuzey sektörlü olmasına neden olmuştur. Bu nedenle kuzey sektörlü rüzgarların etkili olduğu yerlerde bazı ürünlerin yetişmesi güçleşmiştir. Etüt sahasında özellikle bazı meyve bahçelerinin ve seraların rüzgara kapalı yerlerde olduğu dikkate çeker. Ayrıca yazın esen sıcak rüzgarlarda bazı ürünlerin aşırı sıcaktan dolayı erken olgunlaşmasına, kurummasına ve yanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle özellikle kıyı kesiminde yaz mevsiminde bir çok sebze yetiştirilememektedir.

Yörede akarsular ve kaynaklar yer almakla birlikte yaz aylarında sıcaklık ve buharlaşmanın fazla olduğu kıyı ovalarında sulama önemli yer tutmaktadır. Buralarda sulama yapılması için DSİ başta olmak üzere çeşitli sulama projeleri (Anamur Ovası Sulaması, Bozyazı Ovası Sulaması, Aydıncık Pompaj sulaması ve Silifke Ovası

Sulamas) yapılarak bunlar hayat geçirilmiştir. Bu sulama projeleri ile yılda ortalama 6 213.1 hektarlık tarım alanı sulanmaktadır (Tablo: 62). Ancak bu projeler bazı yerlerde su temininde istenilen düzeye ulaşamamıştır.

Tablo: 62- 2001 Yılında Sulanan Alanların Ürünlere Göre Dağılımı (hektar)

	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Silifke	Toplam
Sebze Bahçesi- Sera	124.1	98.7	137.0	13.7	373.5
Sebze Bahçesi	38.2	16.6	33.5	209.0	297.3
Narenciye	142.7	46.9	47.8	775.4	1 012.8
Çeşitli Fidan	64.8		2 390	290.2	378.9
Hububat			3.7		3.7
Bakliyat				564.4	564.4
Meyve Bahçesi			1.4	34.5	35.9
Çiçek Bahçesi				2.2	2.2
Bostan	36.9			42.5	79.4
Zeytin-Bağ			0.8	0.4	1.2
Kavak-Okaliptüs			0.5	0.4	0.9
Yer Fıstığı	370.8	554.8	35.5	477.3	1 438.4
Çilek	77.6			287.8	365.4
Mısır	69.3		4.9	261.6	335.8
Susam	69.8		0.3	342.6	412.7
Çeltik				775.2	775.2
Çayır-Mera				0.8	0.8
Mevsim Dışı Sulama	43.9		7.2	83.5	134.6
Toplam	1 038.1	717.0	296.5	4 161.5	6 213.1

Kaynak: DSİ 67. Şube Müdürlüğü

Tarıma etki eden beşeri faktörler ise nüfusun giderek artması ve özellikle kıyı ovalarında tarım alanlarının bölünmesi, tarımsal faaliyetleri önemli ölçüde olumsuz etkilemektedir. Çünkü arazinin çok parçalanmış olması; sınırlar, tarlalara giden yollar, su arkları gibi atıl alanların artmasına neden olmuştur. Ancak yine de Anamur, Bozyazı ve Aydıncık'ta parçalanmış olan bu küçük arazilerde entasif tarım yöntemleri ile ikinci, hatta üçüncü ürün elde edilme yoluna gidilmektedir.

Tarıma ayrılan alanların büyük bir kısmında bahçe tarımı yapılmaktadır. Tarım alanlarının % 95'i şahısların kendi mülkiyetidir. Özel mülkiyet dışında özellikle köylerde hazine arazileri yer almaktadır. Bu hazine arazilerinin bir kısmında tarım yapılırken, geriye kalanlar da mera halinde kullanılır. Şahıslara ait tarım arazileri de aile tarımcılığı, ortaklık ve kiralama şeklinde değerlendirilmektedir.

Tarımsal faaliyetlere etki eden bir diğer beşeri faaliyet de ulaşım ve pazarlamadır. Üretilen ürünlerin pazarlanması için yakın mesafelerde büyük yerleşim merkezleri yoktur. Bu ürünlerin büyük bir kısmı Konya, Ankara, Mersin ve Antalya'ya

gönderilmektedir. Bu nedenle yörede üretilen ürünlerin pazarlara gönderilmesinde özellikle kış aylarında ulaşımda bazı zorluklar yaşanmaktadır.

Şehirler arası yolların iyi gelişmemiş olmasından dolayı pazarlama imkanları da güçlüklerle yapılabilmekte ve maliyet artmaktadır. Hatta bazı köylerin asfalt yolu bile yoktur. Bu nedenle kısa sürede tüketilmesi gereken bazı ürünler (muz, çilek, çeşitli sebzeler gibi) zaman zaman pazarlara ulaşmadan özelliğini kaybetmektedirler. Böylece tarım ürünlerinin ekonomik olarak değerlendirilmesi için gerek yolların, gerekse yeni pazar imkanlarının açılması gerekmektedir.

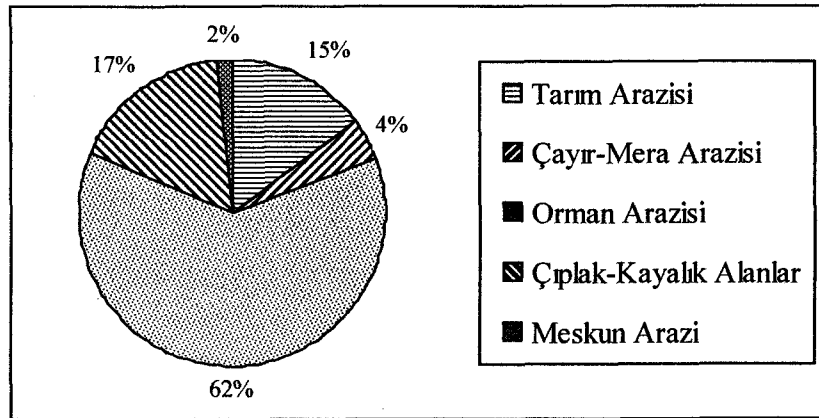
3.1.2. Çalışma Alanının Arazi Varlığı

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesini oluşturan çalışma alanı yaklaşık 3 300 km² lik alan kaplamaktadır (Tablo: 63). Bu alanların 1 360 km² lik kısmı Anamur, 562 km² lik kısmı Bozyazı, 422 km² lik kısmı Aydıncık, 264 km² lik kısmı Gülnar, ve 473 km² lik kısmı da Silifke ilçe sınırları içinde kalmaktadır.

Tablo: 63- Çalışma Alanının Arazi Dağılımı (Dekar)

Arazi Cinsi	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülnar	Silifke	Toplam
Tarım Arazisi	208 732	95 800	64 250	30 167	67 830	466 779
Çayır-Mera Arazisi	106 980				31 000	137 980
Orman Arazisi	894 110	284 700	215 400	204 660	323 000	1 921 870
Çıplak-Kayalık Alanlar	130 950	170 600	157 150	28 458	34 740	521 898
Meskun Arazi	19 318	11 400	5 200	1 045	17 000	53 963
Toplam	1 360 090	562 500	442 000	264 330	473 570	3 102 490

Etüt sahasındaki toplama arazinin % 62'sini orman alanları, % 17'si çıplak kayalık alanlar, % 15'ini tarım alanları, % 4'ü çayır mera alanları ile % 2'lik bir kısmı da mesken alanları oluşturur (Şekil: 30).

Şekil: 30- Çalışma Alanında Arazi Dağılım Grafiği

3.1.2.1. Arazi Sınıfları ve Özellikleri

Çeşitli kurum, kuruluş ve meslek mensuplarına göre, topraktan ve araziden faydalanma durumu, arazi sınıflandırması ve arazinin kullanma kabiliyet durumu farklılık arz etmektedir. Bu konuda her meslek grubu araziyi farklı şekillerde yorumlamışlardır. En fazla yapılan arazi sınıflandırması ise yerleşme ve tarımsal amaçlarla yapılan sınıflandırmalardır. Arazinin kullanma kabiliyetine göre sekiz adet arazi sınıflandırması yapılmaktadır. Bu sekiz sınıflandırma durumuna göre, ilk dört sınıf arazi, yöreye adapte olmuş tarla bitkileri ile orman, mera ve çayır bitkilerinin yetiştiği arazilerdir. V. Sınıf araziler, buldukları yöreye adapte olmuş yerli bitkilerin yetişmesine elverişlidir. VI. ve VII. sınıflarda, toprak su ve su koruma önlemleri alınması koşuluyla bazı özel bitkilerde yetiştirilebilir. VIII. sınıf arazi çok etkin ve pahalı ıslah çalışmaları ile üretime alınabilirse de mevcut piyasa koşullarında, elde edilecek ürün yatırım harcamalarını karşılayamaz.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesindeki arazi kabiliyet durumuna göre arazi sınıfları ve özellikleri şöyledir;

I. Sınıf Araziler: Bu sınıf arazilerde toprakların meyilleri düz, iyi drene olmuş, kolay işlenebilir, derin ve verimli arazilerdir. Su tutma kapasiteleri yüksek ve gübrelemeye iyi cevap verirler. Çok üretken olup, geniş bir bitki seçim aralığına sahiptirler. Kültür bitkileri yetiştirilmesinde olduğu kadar, çayır, mera ve orman içinde güvenli olarak kullanılabilir. Çalışma alanında I. sınıf arazilerin yayılma alanı % 7.2 olup, bunun % 63.5'ni alüvyal, % 31.3'ünü koluviyal toprakları oluşturur.

II. Sınıf Araziler: Her çeşit bitki yetiştirilmesine birinci sınıftan daha az elverişlidir. Toprak ve su muhafazasına ait özel tedbirler almak gerekir. Bu arazilerde kültür bitkileri, çayır, mera ve orman için kullanılır. II. sınıf araziler toplam alanın % 5.2'sini teşkil etmektedir. Bu arazilerin % 17.1'ini alüvyal, % 42.8'ini koluviyal, % 16'sını kahverengi orman, % 14.4'ünü kırmızı kahverengi Akdeniz toprakları ve % 8.5'ini rendzina toprakları oluşturur.

III. Sınıf Araziler: Toprak, topoğrafya ve yüzey akımına ait şiddetli tahdit faktörlerine sahiptir. Ekilen mahsul çeşidi ilk iki sınıfa nazaran daha azdır. Özel muhafaza tedbirlerine ihtiyaç gösterir. III. sınıf araziler, toplam alanın % 4.2'sini teşkil

etmektedir. Bu arazilerin % 42,1'ini alüvyal, % 18.5'ini koluviyal, 10.6'sını rendzina toprakları ve % 16.3'ünü regosal toprakları oluşturur.

IV. Sınıf Araziler: Toprak derinliği, taşlılık, yaşlılık, düşük rutubet, taşkınlar, şiddetli tuzluluk-sodiklik ve meyil yönünden çok şiddetli tahditlere sahiptir. Çayır, mera ve orman için kullanılacakları gibi, özel birkaç bitki için uygun sürümle tarım yapılabilir. Çalışma alanının % 4.4'lük bir kısmı IV. sınıf arazilerden oluşmakta ve bunun % 12.1'ini alüvyal, % 43.8'ini kahverengi orman, % 21.3'ünü kırmızı Akdeniz toprakları ve kırmızı kahverengi Akdeniz toprakları, % 11.2'sini rendzina ve regosal topraklar oluşturur.

V. Sınıf Araziler: Sürümle tarım yapılamayan, düze yakın, meyilli, taşlı veya sık sık sel baskınlarına uğradığı için çok yaş arazilerdir. Tarla veya bahçe bitkileri kültürüne uygun olmamakla birlikte çayır ıslahı yapmak veya iyi bir idare ile uygun ağaç türleri yetiştirme suretiyle bu arazilerden kazanç sağlanabilir. Genellikle çayır veya ağaçlık olarak faydalanılır. Çalışma alanında çok az bir kesimde (% 1) görülmektedir.

VI. Sınıf Araziler: Bu sınıf toprakların meyil, toprak sağlığı, ciddi erozyon, taşlılık, aşırı yaşlılık, aşırı taşkın, düşük rutubet, tuzluluk-sodiklik gibi aşırı tahditlere sahiptir. Sürüm yapılamaz. Çoğunlukla çayır-mera veya ağaçlık saha olarak kullanılır. Çalışma alanının % 11'lik bir kısmı VI. sınıf arazilerden oluşmakta olup, bunun % 62.9'unu kahverengi orman, % 16'sını rendzina toprakları, % 15.6'sını kırmızı Akdeniz ve kireçsiz kahverengi Akdeniz toprakları oluşturur.

VII. Sınıf Araziler: Toprak sağlığı, taşlılık, yaşlılık, kayalık, aşırı meyil, erozyon, tuzluluk-sodiklik gibi çok şiddetli tahdit faktörlerine sahiptir. Tarımsal faaliyetler yönünden ekonomik değildir. Ancak, gerekli önlemler alındıktan sonra mera veya orman ağaçları dikimi için kullanılabilirler. Çalışma alanında bu sınıfa ait topraklar (% 61.1) en fazla yeri işgal etmektedir. Bu sınıfa giren arazilerin % 44.4'ü kahverengi orman, % 30.8'i kireçsiz kahverengi orman, % 18.6'sı kırmızı Akdeniz, % 6.1'i kırmızı kahverengi Akdeniz, rendzina, alüvyal sahil bataklığı ve koluviyal topraklar meydana getirir.

VIII. Sınıf Araziler: Bu sınıf araziler erozyon, yaşlılık, taşlılık, kayalık, düşük rutubet, tuzluluk-sodiklik gibi kısıtlayıcılardan bir veya birkaçının ileri derecedeki

şiddetli sınırlandırmaları nedeniyle ot, ağaç ve kültür bitkilerinin yetiştirilmesine elverişli değildir. Çok aşınmış araziler, kumsallar, kayalar, ırmak yatakları ve su yüzeyleri, maden işletme sahaları bu sınıfa giren arazilerdir. Çalışma alanının % 5.9'luk bir kısmı VIII. sınıf arazilerden oluşturmaktadır.

3.1.2.2. Arazi Problemleri

Farklı eğim ve yükseltilerde farklı topraklar oluşur. Bu özelliklere sahip çalışma alanında bitki yetişmesini ve tarımsal kullanımı kısıtlayan erozyon, toprak sağlığı, taşlılık, kayalık, drenaj bozukluğu, tuzluluk ve sodiklik gibi etkinlik derecelerine göre yer yer değişen bazı arazi problemleri bulunmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan eğimli arazilerde bulunan toprakların büyük bir kısmında (yaklaşık % 90'na yakın) erozyon problemi vardır. Dağlık kesimlerde taşlılık ve yaşlılık, ovalık ve düz alanlarda (Anamur, Bozyazı, Siphili, Silifke ovaları) ise tuzluluk-sodiklik ve kötü drenaj problemleri görülmektedir. Bu arada çalışma alanında şiddetli su erozyon sonucu topraklar sürekli aşınmaktadır. Toprakların derinliği çok sığ olup, buradaki toprakların % 92'sinin derinliği 50 cm.nin altındadır.

3.1.2.3. Arazi Kullanımı

Ülkemizdeki hızla nüfus artışı nedeniyle ihtiyaç duyulan yeni köy, kasaba ve kentlerin kurulması, mevcutlarının genişlemesi, sanayi kuruluşları, maden, taş, kum ve tuğla ocakları, hava alanları, turistik ve sportif tesisler, askeri amaçlı yapılaşmalar v.b. ihtiyaçlar için yapılan tarım dışı amaçlı arazi kullanma uygulamaları, son yıllarda tarım arazileri aleyhine büyük bir gelişme göstermektedir. Özellikle son 10-15 yılda tarım arazileri, adeta tarım dışı amaçlı kullanımların istilasına uğramış ve çeşitli yapılaşmalar nedeniyle, tarımsal potansiyeli yüksek yüz binlerce dekar arazi meskun alan haline gelmiş bulunmaktadır (Şahin ve diğ. 1999).

Nüfusu giderek artan ve büyük bir kalkınma hamlesi içinde bulunan ülkemizde iskan, ulaştırma, sanayi, turizm v.b. alanlarda ileride meydana gelecek gelişmeler, tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarının daha da artacağı görülmektedir. Söz konusu gelişmeler ülkemiz için mutlaka gerekli olduğu bir gerçektir. Ancak gittikçe artan nüfusumuzu besleyebilmek için ileride bir beslenme sorunu ile karşılaşmamak için tarımsal üretimin de belirli bir düzeyde ve sürekli olarak artırılması zorunlu

bulunmaktadır. Bunun için her şeyden önce, üretim ortamı olan toprak kaynağımızı korumak ve kabiliyetlerine uygun olarak, bilinçli, planlı ve dengeli bir şekilde kullanmak zorundayız. Bunu sağlamak için gerekli planlama ve çalışmalar yapılarak ülkemizin tarım alanı ve tarım dışı arazi kullanım potansiyelinin belirlenmesi gerekir.

Çalışma alanında tarımsal arazi dışında, evsel yerleşim, iskele ve yat limanı, küçük ölçekli sanayi ve turizme yönelik birimlerin iç içe olduğu bir arazi kullanımı yer almaktadır. Burada ekonomik değeri yüksek tarım arazileri (muz, turunçgiller, çilek, yerkıstığı gibi) bulunduğu gibi yine ekonomik değeri yüksek olabilecek turizm işletmeleri de yer almaktadır (Foto: 29). Bunların yerleşimi başta olmak üzere yerleşme ve tarım alanlarının kullanımı için gerekli etüt çalışmaları henüz tam olarak yapılmamıştır. Bu konuda hemen gerekli çalışmalar yapılarak tarımsal alanları, turizm konut alanları, sanayi tesisleri ve yerleşim yerleri belirlenmelidir.

Anamur ve Çevresinde Arazi Kullanımı: Anamur ilçe merkezinin güneybatısında Ören beldesi ve çevresi, orman alanları, tarımsal niteliği korunacak topraklarla çevrilidir. Bu tarımsal niteliği yüksek alanların yerleşime açılmaması ve tarımsal niteliği daha az olan Nasrettin köyü civarına doğru yerleşmenin kaydırılması gerekmektedir. Ören beldesi güneyinde turizm potansiyeli yüksek tarihi ve plaj alanları bulunmaktadır.

Anamur Ovası, 1. sınıf arazi sınıfında olup, buranın tarım alanları olarak kullanılması ve güneyindeki sahil kesimlerinin bugün de kullanıldığı gibi kıyı turizmine planlı bir şekilde açılması gerekmektedir. Bu noktada tarım alanı ve turizm yapılacak sınırın kesin olarak belirtilmesi gerekmektedir. Anamur şehir merkezi Anamur Çayı ile Sultansuyu arasındaki Sazlı tepe eteklerinde kurulmuştur. Bu yerleşim yerinin güneyinin, yani ovaya doğru olan kesimlerin korunarak, şehrin Anamur Çayı ve Sultansuyu vadisinin yamaçlarına doğru genişlemesi sağlanmalıdır. Anamur şehir merkezi, Ören, Çarıklar, Bozdoğan Beldelerinde ve Anıtlı köyünde ekonomik değeri yüksek tarım alanları ve ürünlerinin korunmasına ve buralarda ürün planlamasının yapılmasına önem verilmelidir.

Bozyazı-Anamur arasında da önemli dinlenme yerleri olan (Pullu ve Dikilitaş) sit alanları vardır. Bu sit alanlarının etrafı kızılçam ormanları ile çevrili olan iki küçük kumlu plaj alanı bulunmaktadır.

Bozyazı ve Çevresinde Arazi Kullanımı: Bozyazı şehir merkezi kuzeyinde korunması gerekli topraklar ve orman alanları ile güneyinde Akdeniz kıyı şeridi yer alır. İlçenin kıyı şeridinde turizme yönelik oteller, pansiyonlar ve yazlık tatil siteleri bulunmaktadır. Bozyazı'da yer alan arkeolojik alanlar tarihi turizm açısından önemli yerlerdir. Bozyazı'da da ekonomik değeri yüksek tarım alanları ile turizm alanlarının yerlerinin belirlenerek gerekli planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Tekmen beldesi, sahil kenarında yeni gelişen bir turizm alanıdır. Belde deniz ve tarihi turizm açısından zengin imkanlara sahip olmakla beraber, otel ve motel açısından fakirdir. Buralarda yeni yapılan tatil siteleri yer almaktadır. Beldenin kuzeyi denizden itibaren ormanlık alanlar ile kaplıdır.

Tekeli beldesi ve doğusundaki Gözce köylerinin bulunduğu alanlar; tarım, deniz ve orman arasında kalmış turizm değeri yüksek olan yerlerdir. Sahil kesiminin büyük bir kısmında turizm konut alanları yapılmıştır. Burada da gerekli planlama yapılarak tarım arazileri ile turizm alanları sınırlandırılmalıdır.

Aydıncık ve Çevresinde Arazi Kullanımı: Aydıncık ilçesi Akdeniz kenarında dar bir körfezin kuzeyinde yer alır. İlçenin kuzeyindeki yamaçlarda maki-funda ile kaplı olmakla beraber, bu bölgelerde yamaç eğimi çok fazladır.

Aydıncık şehir merkezinin gelişebileceği alan Aydıncık-Gülнар yolu üzerindeki alanlardır. Aydıncık doğusunda yer alan kıyı kesimi ormanlık ve kumsal alanlarla dikkati çekmekte ve turizm açısından potansiyel arz etmektedir.

Aydıncık'ta sahil turizminden başka tarihi ve arkeolojik değerler fazladır. Ayrıca bu çevrede yer alan su kaynakları ve mağaralar da önemli turizm değerlerini meydana getirmektedir.

Aydıncık çevresinde tarım faaliyetlerinin en önemlisi seracılıktır. Seraların bulunduğu bölgeler % 50 tarım, % 50 yerleşim alanı olarak değerlendirilmektedir. Burada da tarım alanları, yerleşim birimi alanları ile turizm konut alanları belirlenmelidir.

Büyükeceli, Yeşilovacık ve Akdere Çevresinde Arazi Kullanımı: Büyükeceli beldesi kuzey-güney doğrultuda uzanan vadi tabanında yer almaktadır. Beldenin çevresi orman ve kuru tarım alanları ile çevrilidir. Büyükeceli beldesinin kıyı

kesiminde küçük bir plaj yer alır. Bu plajın kenarında yazlık tatil siteleri ve belediyeye ait dinlenme tesisleri mevcuttur. Büyükeceli beldesinin güneybatısında Akkuyu Nükleer santral inşaat alanı bulunmaktadır.

Yeşilovacık beldesinin kuzeybatı-güneydoğusu ormanlık alanlar ile kuzeydoğusu (Işıklı köyüne doğru) ise korunması gerekli tarım alanları ile kaplıdır. Bu alanlarda seracılık yapılabilmektedir. Yeşilovacık, kuzeye ve Eğripınar tarafına doğru gelişmektedir. Yeşilovacık batısında 2 km. uzunluğundaki sahil deniz turizmüne uygundur. Burada yat limanı yapılmıştır. Yat limanı çevresinde ve sahil boyunca yeni tatil siteleri ve çeşitli kurumlara ait dinlenme tesisleri bulunmaktadır.

Yeşilovacık güneydoğusundaki Adadağ güneyinde yer alan Tisan turistik tatil köyünün bulunduğu alan turizm değeri açısından son derece önemlidir. Bu tatil sitesi bir tombolonun kenarında kurulmuştur. Bu tatil köyünün kuzeyindeki Adadağ'da çok sayıda maden ve taş ocağı işletilmektedir. Bu maden ocaklarında gerekli çevre düzenlemesi yapılarak tabiatın bozulmaması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Yeşilovacık-Taşucu arasında kalan Akdere beldesinin gelişebileceği en uygun alan kentin güneybatısıdır. Beldenin çevresi kızılçam ormanları ve korunması gerekli tarım alanları ile çevrilidir.

Silifke ve Çevresinde Arazi Kullanımı: Taşucu ve Silifke, Göksu deltası üzerinde bulunan en önemli yerleşim alanlarıdır. Taşucu beldesinin kuzeyi ormanlık alan, doğusunda ise yaklaşık 2 km² lik bir alanı kapsayan SEKA Kağıt Fabrikası ve korunması gerekli tarım arazileri ile çevrilidir. Kentin gelişiminin kuzey yönünde olması uygundur.

Silifke ilçesi, Göksu nehrinin her iki tarafında düz bir alan üzerinde kurulmuştur. İlçenin doğusu ve güneyi korunması gerekli tarım alanları ile kuzey ve kuzeydoğusu maki-funda, kuzeybatısı ormanlık alanlar ile kaplıdır. İlçenin gelişebileceği en uygun alan Silifke'nin güneybatısında kalan bölgedir.

Silifke-Taşucu arasında yer alan sahil kesiminde otel, motel ve yazlık tatil siteleri kurulmuştur. Burada da tarım alanları ile turizm alanlarının belli bir planlama dahilinde düzenlenerek kullanılması uygundur.

Anamur-Silifke arasında bu beldelerden başka Anamur'da, Anıtlı, Melleç, Bozdoğan; Bozyazı'da Çubukkoyağı; Aydınçık'ta, Yenikaş, Soğuksu ve Karatepe mahalleleri (Foto: 30); Gülnar'da, Sipahili ve Yanışlı; Silifke'de, Boğsak ve Liman Kalesi koyları turizm değeri yüksek olan yerlerdir. Buralarda turistik yerleşim alanları, mokamp, kamp alanları vardır. Bunların belli bir planlama dahilinde düzenlenmesi gerekmektedir (Şekil: 31).

Etüt sahasının iç kesimlerinde de ormanlık, funda ve maki alanlarından başka çıplak kayalık alanlar geniş yer tutmaktadır. Bunlar genellikle ana kayanın yüzeye çıktığı dağlık alanların dik yamaçları ve zirveleridir.

Çalışma alanında ilçe merkezleri ve kıyı kesimlerden başka iç kesimlerdeki yerleşim birimlerinde arazi kullanımı ise kırsal yerleşim ve tarım alanlarının iç içe olduğu görülmektedir. Bu yerleşim yerleri genellikle dağınık dokulu bir yerleşim özelliği taşımaktadır. Bu nedenle evler ve mahallerin arası bir birinden uzaktadır. Bu yerleşim birimleri içinde meyve ve sebze bahçeleri, fundalık alanlar, maki alanları ve ormanlık alanlar iç içe gelişmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi tarım ve turizm imkanları açısından son derece zengin bir potansiyele sahiptir. Burada tarım arazilerinin toprak özellikleri, topoğrafya özellikleri, iklim şartları, sulama durumu ve arazinin sınıfına göre planlanarak, sulu tarım alanları, kurum tarım alanları, narenciye alanları, sera alanları, ormanlık alanlar, hayvancılık yapılacak alanlar tespit edilmeli ve en ekonomik bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmalıdır.

Çalışma alanındaki yerleşim merkezleri içinde dağınık bir şekilde bulunan sanayi işletmeleri toplu bir şekilde yerleşim alanlarının dışına çıkarılmalıdır. Kent içinde bulunan bu tür işletmeler (tamirhaneler, marangozlar, değirmenler, demir doğrama, oto tamir ve bakım atölyeleri v.b) çevre kirliliğine sebep olmalarından dolayı kent dışına tespit edilecek uygun yerlere taşınmalıdır. Anamur'da, Anamur Çayı kenarındaki küçük sanayi sitesi genişletilerek, şehir içinde dağınık halde bulunan küçük işletmelerin buraya taşınması sağlanmalıdır. Bozyazı ve Aydınçık ilçelerinde de küçük sanayi siteleri yapılarak bu işletmelerin birleştirilmesi ve şehir dışına çıkarılması en kısa zamanda yapılmalıdır. Özellikle Aydınçık ilçesinde Gülnar yolu üzerine taşınması uygun olacaktır. Taşucu beldesinde bulunan SEKA kağıt fabrikası çevreye

yaptığı koku ve kirlilik için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Silifke’de organize sanayi bölgesi bir an önce tamamlanarak küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin tamamının buraya taşınması gerekmektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde tabii güzellikleri (kıyı şeridinde yer alan küçük koylar, plajlar, Göksu deltası sit alanı), eski çağlardan kalma arkeoloji alanlar (Anamuriun, Nagidos, Kelenderis vb.), mağaralar, av ve yaban hayatı koruma alanları, yaylalar ile turizm potansiyeli yüksek olan bir yöremizdir. Fakat bu kadar önemli yerde gerekli turizm yatırımları ve turizm alt yapısı yapılmamıştır.

Önemli bir planlama yapılmadığı için belirttiğimiz bu tabii ve kültürel değerlere gereken önem verilmemiş, yapılan yatırımlar da plansız bir şekilde dağılmıştır. Özellikle kıyı kesiminde korunması gerekli alan, bir çok yerde ihlal edilmiş, tarihi değeri olan yerler çoğu yerde yerleşime açıldığı gibi bir çoğu tahrip edilerek korunamamıştır. Bu yöremizde başta ulaşım problemi olmak üzere gerekli düzenlemeler ve planlamalar acilen yapılmalıdır.

3.1.3. Tarımsal Üretim

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde sulu ve kuru tarımın her türlü yapılabilmektedir. Çalışma alanında tarımsal faaliyetler genellikle tarla ve bahçe tarımı şeklindedir. Yer yer bunların her ikisinin birlikte yapıldığı yerlerde vardır. Tarım yapılan kıyı ovalarında iklim ve toprağın, tarıma elverişli olması, yılda aynı tarladan iki hatta üç ürünün elde edilmesine neden olmaktadır. Bu nedenle çalışma alanının kıyı kesiminde nadas ve çayır-meralara ayrılan toprak bulunmamaktadır (Tablo: 64).

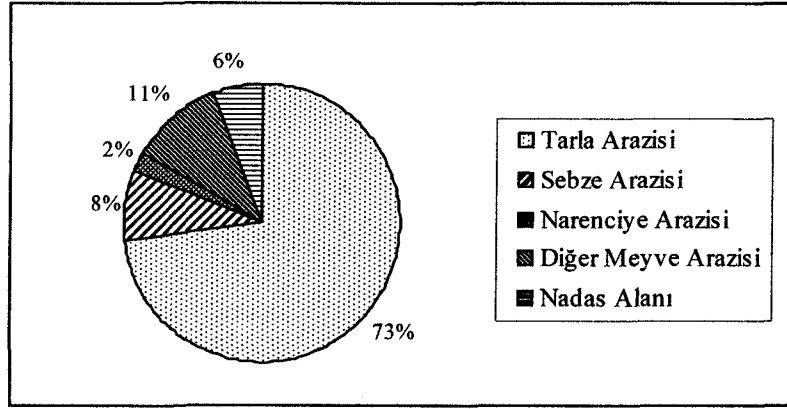
Tablo: 64- Çalışma Alanının Tarım Arazisinin Dağılımı (Dekar)

Arazi Cinsi	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülнар	Silifke	Toplam
Tarla Arazisi	150 940	73 975	40 700	23 102	52 565	341 282
Sebze Arazisi	15 000	9 800	4 400	1 994	6 700	37 894
Narenciye Arazisi	5 350	1 595	750	128	2 670	10 493
Diğer Meyvelik Alanlar	30 000	8 830	5 250	1 485	5 395	50 960
Nadas Alanı	7 442	1 600	13 150	3 458	1 500	27 150
Toplam	208 732	95 800	64 250	30 167	68 830	467779

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülнар, Silifke İlçe Tarım Müd.Ver. (2001).

Çalışma alanında yer alan tarım arazinin yaklaşık % 73’ü tarla arazisine ayrılmaktadır. Tarla arazisini; % 11 ile meyvelik alanlar, % 8 ile sebze, % 6 ile nadasa ayrılan alanlar ve % 2 ile de turuncgillere ait araziler alanlar izlemektedir (Şekil: 32).

Bitki yetiştirme devresinin uzun olması ve tarıma elverişli şartların uygunluğu nedeniyle tarım arazilerinin büyük bir kısmında nadasa bırakılan alanlar son derece sınırlıdır. Nadasa bırakılan alanlar daha çok iç kesimlerde ve sulu tarım yapılamayan alanlarda yer alır.

Şekil: 32- Çalışma Alanında Tarım Arazisinin Dağılım Grafiği

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde tarım arazilerinden ürün elde etmek için birçok tarımsal alet ve makineler kullanılmaktadır (Tablo: 65). Tarımsal alet ve makineler gün geçtikçe yeni teknolojiye göre değişmektedir. Sahada her türlü teknik araç ve gereç tarım alanlarında kullanılmaya çalışılmaktadır.

Tablo: 65- Çalışma Alanında 2001 Yılında Kullanılan Tarımsal Araç ve Gereçler (Adet)

Cinsi	Anamur	Aydıncık	Bozyazı	Gülнар	Silifke	Toplam
Karasaban	1 500	140	1 620	2 100	1 070	6 430
Hayvan Pulluğu	625	280	540	115	2 010	3 570
Pulluk	331	60	240	521	2 405	3 557
Toprak Frezesi (Rotavator)	35	0	0	0	90	125
Kültivatör	80	0	13	0	310	403
Diskli ve Diğer Tırmıklar	360	0	480	0	326	1 166
Çapa Makinası	10	0	0	0	315	325
Üniversal Mibzer	0	0	0	0	9	9
K Gübre Dağıtıcısı	0	0	0	0	325	325
Harman Makinası	130	22	150	326	160	788
Sırt Pülverizatörü	2 400	850	1 293	1 450	2 150	8 143
Sedyeli Motorlu Pülverizatör	15	15	20	2	35	87
Kuyruk Milinden Har.Pülverizatör	160	5	0	45	150	360
Motorlu Pülverizatör	270	15	120	161	245	811
Santrifüj Pompa	155	0	300	0	128	583
Motopomp (Elektrik Motorlu)	900	38	72	85	520	1 615
Yağmurlama Tesisi	85	0	10	0	52	147
Krema Makinası	230	0	0	60	150	440
Süt Sağma Makinesi	7	0	0	20	269	296
Römork	384	63	150	520	1 880	2 997
Toplam Traktörler	367	63	240	545	1 545	2 760

Kaynak: İçel Tarım İl Müdürlüğü (2001).

Çalışma alanında tarımsal ürünlerin geliştirilmesi için İlçe Tarım Müdürlüklerinden başka çok sayıda Tarımsal Kalkınma Kooperatifi vardır. Ayrıca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Esnaf ve Sanatkarlar Birliği, Tarım Kredi ve Taşıyıcılar Kooperatifi ile Sulama Birlikleri bulunmaktadır. İlçe Tarım Müdürlükleri tarafından bitkisel üretimi geliştirme projeleri, hayvan hastalıkları ve zararları ile mücadele, zirai mücadele, tarımsal yayın gibi çalışmalar yürütülmektedir.

Araştırma sahasında tarımsal üretim olarak en fazla üretilen ürünler tahıllar, yağlı tohumlular, sebzeler, sera ürünleri, turunçgiller, meyveler ile diğer tarla ürünleridir.

Tahıllar: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde en elverişli şartlarda yetiştirilen tarım ürünlerinin başında tahıllar gelmektedir. Tahıl üretimi sulu tarım alanlarında yetiştirilebildiği gibi aynı zamanda kuru tarım alanlarında daha çok yetiştirilmektedir. Çalışma alanında tahıllar içinde buğday ve arpa önemli yer tutar. Buğday, gerek ekim alanı olarak, gerekse üretim miktarı olarak en fazla yer kaplamaktadır. Buğday daha çok köylerde ve vadi yamaçlarında yetiştirilmektedir. Çalışma alanında 2001 verilerine göre toplam 207 782 dekar alanda buğday ekilmekte ve yılda 44 454 ton civarında buğday üretilmektedir (Tablo: 66).

Daha yüksek kesimlerde ise arpa yetiştirilmektedir. Buğdaydan sonra ekiliş ve üretim miktarı en fazla olan tahıldır. Arpa ziraatı, 40 622 dekar alanda yapılmakta ve yıllık üretim 2001 yılı verilerine göre, 6 860 ton olarak belirlenmiştir. Çalışma alanında buğday ve arpadan başka çavdar, burçak da yetiştirilmektedir. Ancak çavdar üretimi sadece yüksek yerlerde bulunmakla birlikte bugün üretimi son derece azalmıştır.

Tablo: 66- Çalışma Alanında Tarla Ürünlerinin Ekiliş Alanı (Dekar) ve Üretim Miktarı (Ton)

Ürün	Anamur		Bozyazı		Aydıncık		Gülнар		Silifke		Toplam	
	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim
Buğday	100 000	20 000	40 000	8 200	22 000	3 260	12 882	4 294	32 900	8 700	207 782	44 454
Arpa	25 100	4 000	3 700	555	3 500	350	3 372	675	4 950	1 280	40 622	6 860
Çeltik	5 000	2 000							4 900	1 715	9 900	3 715
Nohut	6 800	544	13 000	970	10 000	800	2 291	180	895	71	32 986	2 565
Mısır	850	245							5 080	2 350	5 930	2 595
Susam	5 100	540	220	17					2 455	159	7 775	716
Yerfıstığı	20 000	2 800	11 000	2 200	400	77	950	158	1 385	249	33 735	5 484

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülнар, Silifke İlçe Tarım Müd.Ver. (2001).

Ayrıca Anamur'da ve Silifke delta Ovası üzerinde (Taşucu beldesi ile Kurtuluş, Gülümüş, Buruncu ve Ulugöz köylerinde) çeltik yetiştirilmektedir. Çeltik Anamur'da 5 000 dekar arazide ekimi yapılmakta ve yılda 2 000 ton ürün alınmaktadır. Silifke ilçe sınırları içinde de 4 900 dekar arazide ekimi yapılan çeltikten yılda toplam 1 715 ton ürün elde edilmektedir (Tablo: 66).

Yağlı Tohumlular: Çalışma alanında yağlı tohumlu bitki grubundan susam ve yer fıstığı üretilmektedir. Özellikle yer fıstığı gerek kuru tarım alanında gerekse sulanabilen yerlerde yetiştirilmektedir. Yer fıstığı ve susam etüt sahası ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Yağlı tohumlulara ayrılan alanlarda susam ve yer fıstığı dönüşümlü olarak ekilmektedir. Çalışma alanında 2001 yılı verilerine göre, 33 735 dekar arazide yer fıstığı, 7 775 dekar arazide de susam ekimi yapılmakta ve bu alanlardan 5 484 ton yer fıstığı, 716 ton da susam elde edilmiştir (Tablo: 66). Son yıllarda yer fıstığı ve susam ekimi yapılan alanlar daralarak, yerini seracılık faaliyetlerine bırakmaya başlamıştır.

Etüt sahasında nohut ve mısırdaki önemli ölçüde yetiştirilmektedir. 2001 yılı verilerine göre, çalışma alanı toplamında 32 986 dekar arazide nohut ekimli yapılmış ve toplam 2 565 ton nohut üretilmiştir.

Mısır ticari ürün olarak Anamur ve Silifke'de yetiştirilmektedir. 2001 yılı verilerine göre, Anamur'da 850 dekar arazide mısır ekimli yapılarak, yılda 245 ton mısır üretilmiştir. Silifke'de de 5 080 dekar arazide ekilmekte ve 2 350 ton mısır elde edilmiştir (Tablo: 66). Diğer yerleşim yerlerinde de mısır ekilmekle birlikte bir çoğu çeşitli tarla ürünlerinin içinde ikincil ürün olarak yetiştirilmektedir.

Sebzecilik: Çalışma alanında sebzecilik önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle geç ve erken turfanda şeklinde ikincil ürün olarak yetiştirilen sebzeler bulunmaktadır. Çalışma alanında sebzeler içinde domates, biber, patlıcan, hıyar, kabak, patates, soğan, taze fasulye, bezelye, bakla gibi sebzeler yetiştirilmektedir. Yörede sebzeler içinde en fazla yetiştirilen domatestir.

2001 yılı üretim verilerine göre, açıkta üretilen sebzelerden 39 360 ton domates, 6 552 ton bakla, 787 ton fasulye, 1 440 ton patlıcan, 330 ton marul (yaklaşık

1 milyon adet), 1 715 ton karpuz, 2 020 ton hıyar, 246 ton sivri ve dolmalık biber, 2 745 ton patates, 3 325 ton soğan, 11 ton bamya, 75 ton kabak üretilmiştir (Tablo: 67).

Bunlardan başka ıspanak, karnıbahar, lahana, maydonuz, roka, nane, bezelye gibi sebzelerde yetiştirilmektedir. Bu sebzelerden fasulye, soğan, bakla, bamya başta olmak üzere bir kısmı taze bir kısmı da kurutulmuş tüketilmektedir.

Tablo: 67- Çalışma Alanında Üretilen Sebzelerin Ekiliş Alanı (Dekar) ve Üretim Miktarı (Ton)

Ürün	Anamur		Bozyazı		Aydıncık		Gülнар		Silifke		Toplam	
	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim
Domates	2 000	10 000	150	450	1 250	4 650	1 580	6 320	3 550	17 940	8 530	39 360
Bakla	8 800	4 840							2 140	1 712	10 940	6 552
Fasulye	700	402	240	120	40	24	253	105	340	136	1 573	787
Patlıcan	60	165	48	120	150	225	89	620	155	310	502	1 440
Marul	400	200	24	30					260	130	684	330
Karpuz	250	625	100	400					115	690	465	1 715
Hıyar	300	1 800	30	45	20	30	15	80	10	65	375	2 020
Biber	50	60	60	60	50	30	57	64	20	32	237	246
Patates	400	680	750	1 200	300	550	100	150	125	165	1 675	2 745
Soğan	500	750	1 250	1 875	300	450	90	135	80	115	2 220	3 325
Bamya	18	6	15	3	3	1			2	1	38	11
Kabak	50	30	22	14	20	12	18	11	15	8	125	75

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülнар, Silifke İlçe Tarım Müd.Ver. (2001).

Seracılık: Seracılık, birim alandan daha çok ürün hatta kaliteli ürün elde etmek için yapılan bir uğraştır. Türkiye 36-42 derece kuzey enlemleri arasında seracılık bakımından sıcak-ılıman iklim kuşağında yer alan avantajlı bir ülkedir. Ülkemizde seracılık başta Akdeniz Bölgesi olmak üzere Ege ve Marmara bölgelerinde de yaygındır. Türkiye’de seracılık 1940’lı yıllarda Antalya’da kurulan seralar ile başlamıştır. 1940-1960 yılları arasında seracılığın gelişimi çok yavaş olmuştur. Bu yıllardan sonra plastiğin örtü materyali olarak kullanılmaya başlanması ile sera alanlarında hızlı bir artış görülmüştür. En hızlı artış 1975-1985 yılları arasında olup, bundan sonraki yıllarda artış devam etmekle birlikte daha yavaş olmuştur.

2000 yılı verilerine göre Türkiye’de sera alanı yaklaşık 60 000 hektara ulaşmıştır. Çalışma alanında da seracılık 1960’lı yıllardan sonra gelişmeye başlamıştır. Günümüzde önemli bir geçim kaynağı olan sera alanı, çalışma alanında toplam 22 858 dekar (Tablo: 68). Bu alanın yaklaşık % 50’ye yakın kısmı Anamur’da bulunmakta olup, bunun da 5 250 dekarlık bölümü muz serasıdır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde örtü altı tarım faaliyetlerinde teknoloji kullanımı son derece gelişmiştir. Birçok serada sulama, ilaçlama ve kimyasal gübreleme işlemi tamamen damlama sistemiyle yapılmaktadır. Ayrıca seralarda toprak bakımı, toprak işleme ve toprak korumaya dikkat edilmeye çalışılmaktadır.

Tablo: 68- Çalışma Alanında Bulunan Toplam Sera Alanı (Dekar)

	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülнар	Silifke	Toplam
Cam Sera	1 044	1 205	2 240	122	60	4 681
Plastik Sera	8 075	4 750	10	80	402	16 909
Tünel Sera	1 240	28				1 268
Toplam	10 359	5 983	2 250	202	462	22 858

Çalışma alanında sera yerinin seçiminde bazı yerlerde dik yamaçlar bile teraslanarak düzeltilmektedir (Yenikaş köyünde olduğu gibi). Daha sonra buralara dışarıdan getirilen toprak getirilerek teraslanan alanlara dökülmektedir. Böylece gerek suyun bulunduğu, gerekse iklimin uygun olduğu bu dik yamaçlar sera haline getirilmektedir.

Görüldüğü gibi seracılık büyük emek ve kaynak isteyen bir ekonomik faaliyettir. Böylece seracılık yapılan alanlarda çok sayıda işçi çalışmaktadır. Bunun için çalışma alanında özellikle seracılığın yoğunlaştığı kıyı kesimlerinde işçilik maliyetinden dolayı sera ortaklığı da yapılmaktadır. Bu amaçla komşu ilçe ve köylerden mevsimlik ve süreklilik arz eden göçler olmaktadır.

Anamur'da sera alanları toplam 10 359 dekarıdır. Bunun 3 629 dekarında sebze (2330 dekarı domates, 1 235 dekarı hıyar, 25 dekarı fasulye, 25 dekarı kavun, 10 dekarı kabak ve 4 dekarı biber), 5 250 dekarında muz, 1 480 dekarında çilek üretimi yapılmaktadır (Tablo: 69). Anamur'da seralarda ikincil ürün olarak marul, maydanoz, karnabahar, mısır, bakla, karpuz, kavun ve kabak da yetiştirilmektedir.

Bozyazı'da toplam 5 983 dekarlık sera alanının; 1 540 dekarında muz, 3 570 dekarında da sebze (1400 dekarında domates, 2 080 dekarında hıyar, 15 dekarında biber ve 75 dekarında patlıcan) yetiştirilmektedir (Tablo: 69).

Aydıncık'ta 2 250 dekar alanda sera alanında sebze yetiştirilmektedir. Bu seraların % 2'sinde domates (50 dekar) tarımı, geri kalan % 98'inde ise hıyar (1 060 dekar) ve patlıcan (1 150 dekar) yetiştiriciliği (Foto: 32) yapılmaktadır (Tablo: 69).

Son yıllarda Bozyazı ve Aydıncık ilçe sınırlarında yazlık yayla seracılığı yaygınlaşmıştır. Buralarda toplam 120 dekar plastik serada hıyar yetiştiriciliği ile geç turfandacılık yapılmaktadır. Bu da kırsal kesimde yaşayan nüfus için önemli bir ekonomik kazanç niteliği taşımaktadır.

Tablo: 69- Çalışma Alanında Örtü Altı Ürünlerinin Ekiliş Alanı (Dekar) ve Üretimi (Ton)

Ürün	Anamur		Bozyazı		Aydıncık		Gülнар		Silifke		Toplam	
	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim
Domates	2 330	10 000	1 400	18 605	50	580	15	168	316	4 920	4 111	34 273
Biber	4	14	15	90			10	58	8	32	37	194
Hıyar	1 235	13 800	2 080	45 880	1 060	8 400	122	1 290	117	1 513	4 614	70 883
T.Fasulye	25	91									25	91
Patlıcan			75	825	1 150	8 350	55	440	10	50	1 290	9 665
Kabak	10	65							11	64	21	129
Kavun	25	150									25	150
Muz	5 250	36 750	1 440	8 640							6 690	45 390

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülнар, Silifke İlçe Tarım Müd.Ver. (2001).

Gülнар sınırında 202 dekar sera alanının tamamında sebze seracılığı yapılmaktadır. Bu seralarda hıyar (122 dekar), patlıcan (55 dekar), domates (15 dekar) ve biber (10 dekar) yetiştirilmektedir. Silifke'de 462 dekar sera alanında hıyar (117 dekar), patlıcan (10 dekar), domates (316 dekar), biber (8 dekar) ve kabak (11 dekar) üretilmektedir (Tablo: 69).

2001 yılı verilerine göre seralarda yılda 34 273 ton domates, 70 883 ton hıyar, 9 665 ton patlıcan, 91 ton fasulye, 194 ton biber, 129 ton kabak, 150 ton kavun üretilmiştir (Tablo: 69). Ayrıca seralarda ikincil ürün olarak marul, maydanoz, karnabahar, karpuz, mısır, bakla gibi ürünler de yetiştirilmektedir.

Meyvecilik: Çalışma alanında meyve üretimi olarak başta muz, çilek ve turunçgiller olmak üzere zeytin, badem, elma, armut, kiraz, nar, incir, üzün, keçiboynuzu yetiştirilmektedir. Bunlar içinde en dikkati çekenleri ise turunçgiller, muz, çilek ve bademdir. Özellikle bazen birçok köyün veya ailenin geçimi sadece turunçgiller ve muzdan sağlanmaktadır.

Çalışma alanında 2001 yılı verilerine göre 3 784 ton zeytin, 2 058 ton elma, 668 ton armut, 727 ton şeftali, 1 687 ton kayısı, 263 ton ceviz, 1 299 ton erik, 3 023 ton badem, 2 854 ton nar, 32 ton kiraz, 520 ton yeni dünya, 1 714 ton incir, 1 555 ton üzüm, 48 790 ton muz ve 42 390 ton çilek üretilmiştir (Tablo: 70). Badem ve kayısı

üretiminde ilk turfanda yeşil çağa olarak da tüketilmektedir. Genellikle üretimin yarısı ilk turfanda olarak çağa şeklinde, diğer yarısı da meyve olarak tüketilmektedir. Zeytin ve Keçiboynuzu gibi bazı meyvelerde verim bir yıl az bir yıl fazla şeklindedir. Verilen rakamlar ise ortalama değerlerdir.

Turunçgiller: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde tarım ürünleri içinde turunçgiller önemli yer tutmaktadır. Turunçgiller içinde portakal, limon turunçgiller içinde yetiştirilen en önemli ürünlerdir. Özellikle dağların etek kısımlarında kuzey rüzgarlarına kapalı alanlarda turunçgillere ait portakal, limon ve mandalina bahçeleri bulunmaktadır.

Çalışma alanında önemli ekonomik getirisi olan turunçgillerden; 2001 yılı verilerine 6 994 dekar arazide limon ve 3 417 dekar arazide portakal yetiştirilmektedir. Bu alanlardan yılda 13 995 ton limon ve 7 407 ton portakal üretilmiştir (Tablo: 70). Ayrıca bunlardan başka mandalina, greyluft gibi ürünlerde yetiştirilmektedir.

Tablo: 70- Çalışma Alanında Meyvelik Alanlar (Dekar) ve Üretim Miktarı (Ton)

Ürün	Anamur		Bozyazı		Aydıncık		Gülner		Silifke		Toplam	
	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim	Alan	Üretim
Zeytin	1 745	950	350	1 149	300	307	345	345	1 475	1 033	4 215	3 784
Elma	8 000	600	5 023	1 100	25	63	112	220	10	75	13 170	2 058
Armut	260	338	20	160	10	85	8	45	5	40	303	668
Şeftali	500	200	50	250	5	28	9	29	110	220	674	727
Kayıst	135	208	30	50	10	14	70	105	655	1 310	900	1 687
Ceviz	171	195	35	49	8	9	7	6	5	4	226	263
Erik	176	465	300	180	175	66	120	42	273	546	1 044	1 299
Limon	3 200	3 840	850	2 210	633	1 470	56	225	2 255	6 250	6 994	13 995
Portakal	2 150	4 020	745	1 788	70	169	72	290	380	1 140	3 417	7 407
Badem	877	1 770	300	600	150	250	171	150	500	253	1 998	3 023
Nar	145	1 268	75	475	60	267	55	292	276	552	611	2 854
Kiraz	70	8	90	10	8	1	7	1	10	12	185	32
Yeni Dünya	100	220	60	110	40	105	15	55	12	30	227	520
İncir	400	1050	125	315	66	163	44	102	35	84	670	1 714
Bağ	455	415	325	305	370	297	120	100	760	438	2 030	1555
Muz (sera)	5 250	36 750	1 440	8 640							6 690	45 390
Muz (açık)	750	3 000	100	400							850	3 400
Çilek	15 000	37 500	580	1 200					1 230	4 890	16 230	42 390

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülner, Silifke İlçe Tarım Müd.Ver. (2001).

Bölgede son yıllarda avakado, Antep fıstığı, can eriği üretimi yapılmaya başlanmıştır. Ayrıca Bozyazı ve Anamur'da deneme amaçlı olarak seralarda üzüm yetiştiriciliği başlamış ve turfanda şeklinde yetiştirilmektedir.

Özellikle İl Özel İdaresi Müdürlüğü, Kaymakamlıklar ve İlçe Tarım Müdürlükleri bu konularda önemli çalışmalar yapmakta ve yöreye uygun yetiştirme şartları olan ve ekonomik değeri yüksek meyvelerin yetiştirilmesi için gerekli projeler hazırlamaktadır. Bu projelerden Anamur, Bozyazı ve Aydıncık'ta uygulamalar başlatılmıştır.

Anamur'da Özel İdare Bütçesinden 5 köye 11 325 adet antepfıstığı, 1 köyde 250 adet harnup, 4 köye de 1 125 kiraz, 210 armut, 1 220 ceviz, 120 şeftali ve 265 zeytin fidanı dağıtımı yapılmıştır.

Bozyazı'da İl Özel İdaresince yaptırılması düşünülen projeler, antepfıstığı aşılama ve bakım, zeytin ve bademcilik, meyveciliği geliştirme, Trabzon hurması geliştirme, narenciye üretimi geliştirme, ceviz üretimini geliştirme, bağcılığı geliştirme projeleri bulunmaktadır. Bu projelerden bazıları kısmen gerçekleştirilmiş ve bazıları da gerçekleşme aşamasındadır.

Aydıncık'ta son yıllarda can eriği (145 dekar arazide), avakado, antepfıstığı (20 000 ağaç) gibi yeni ürünler yetiştirilmesi için bahçeler kurulmuştur. Bu bahçelerde ürün alınmaya başlamasıyla çiftçilerin ilgisi artmıştır. Bu nedenle çiftçiler gerek özel ziraat mühendislerinden, gerekse ilçe tarım müdürlüğü yetkililerinden yeni ürünlerin yetişmesi için gerekli bahçe düzenleme ve eğitim almaktadır.

MUZ: Muz, sıcak bölgelerde tropikal iklim şartlarında yetişen bir bitkidir. Ancak tropikal kuşak dışında kalan sahaların (ülkemizde olduğu gibi) mikroklima alanlarında da yetişebilmektedir. Muz, *musaceane* familyasından olup, anavatanı Güneydoğu Asya'dır.

Muzun yetişmesi için gerekli iklim özellikleri; aylık ortalama sıcaklığın 26-27 ° C, aylık yağış toplamının 100 mm., nispi nemin % 60 civarında olması gerekmektedir. Böylece muz yüksek sıcaklık ve yağış isteyen bir bitkidir (Foto: 33). Ayrıca geniş yaprakları olan muz bitkisi şiddetli rüzgar sonucu yapraklarının yırtılmalarıyla güneş ışığından yeterince yararlanamaz, gelişme yavaşlar. Buna göre muz bahçeleri kuvvetli rüzgardan korunmuş olmalıdır.

Derin ve geçirimli, kumlu-tınlı, hafif alkali karakterde, organik madde bakımından zengin topraklar muz yetiştiriciliği için idealdir. Bu nedenle Türkiye muz yetiştirilen ülkeler içinde en riskli ülkedir. Ülkemizde bu riski azaltmak için seralar yapılmış ve su ihtiyacının arttığı dönemde de sulama yapılmaktadır.

Dünyada muz genellikle tropikal iklim bölgelerinde yetiştirilmekte ve 2000 yılı verilerine göre toplam 66 685 000 ton muz üretilmiştir. Bu üretimin 34 564 000 tonu Asya kıtasında; 16 302 000 tonu Güney Amerika kıtasında; 7 470 000 tonu Orta Amerika kıtasında; 6 953 000 tonu Afrika kıtasında; 992 000 tonu Okyanusya'da ve 405 000 tonu Avrupa kıtasında üretilmektedir. Ülkemizde de 2001 yılı verilerine göre 85 190 ton muz üretilmiştir. Bunun 18 400 tonu Alanya'da (6 900 dekar), 18 000 tonu Gazipaşa'da (5 800 dekar), 39 750 tonu Anamur'da (6 000 dekar), 9 040 tonu Bozyazı'da (1 540 dekar) yetiştirilmiştir (Balcı Akova, 2002 s. 6, 23).

Anamur'da İlçe Tarım Müdürlüğü ve bazı muz üreticileriyle birlikte yapılan çalışmalarla mineral gübre, fide ayarı, dal kesme, havalandırma ve sulamadaki bazı ince noktalar geliştirildi. Sonuçta 10-15 yıl ve öncesinin çoğunlukla açıkta yetişen, verim ve kalitesi düşük olan ve çikita ile rekabet etmekten uzak bir konumda olan Anamur muzunu, son 5-6 yıl içerisinde gübreleme ve yetiştirme tekniklerindeki iyileşmeler sonucu hak ettiği verim ve kalite düzeyini yakaladı. Bu gün seralarda muz üretimi dal başına ortalama 40-50 kg'a kadar ulaşmıştır. Bu üretim ile dünya ortalamasının üstüne çıkılarak, çikitaya dur diyecek duruma gelmiştir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre, ülkemizin yılda 150-200 bin ton civarında gözüken muz ithalatı, gümrük dışı girişler ve sınır ticareti nedeniyle aslında çok daha yüksektir. Yani ülkemiz, muz tüketiminin % 25'e yakını kendi üretimi ile karşılamaktadır ve bu üretim de ağırlıklı olarak Ekim-Mart dönemlerini kapsamaktadır.

Anamur, Alanya, Gazipaşa ve Bozyazı ilçelerinde muz yetiştirmek isteyen 200 bin civarında üretici bulunmaktadır. Bu üreticilerin muz yetiştirecek yeterli miktarda sulu arazileri vardır. Bu üreticiler devlet tarafından muz üretimini teşvik edecek her türlü yardımlarla önemli miktarda muz yetiştireceklerdir. Böylece ülkemiz hem döviz kaybından hem de muzda dışa bağımlılıktan kurtulmuş olacaktır. Bu konuda özellikle Ziraat Bankası kredisiyle 1999 ve 2000 yıllarında önemli miktarda

muz serası yapılmıştır. Bu dönemde muz üretiminde önemli bir ilerleme sağlanmıştır. Ancak bu kredilerde günümüzde önemli düşüşler meydana gelmiş ve kredi almada çok çeşitli zorluklar başlamıştır. Ayrıca Kaledran (Anıtlı) köyünün doğusunda kalan kesimdeki bir arazi Orman Genel Müdürlüğü tarafından teraslanarak köy halkına dağıtılmış olup, önemli bir muz sahası haline getirilecektir. Bu sahadaki muz ikliminin uygunluğu nedeniyle açıkta yetişmektedir (Foto: 34).

ÇİLEK: Çilek dünya üzerinde birbirinden çok farklı bölgelerde ve ekolojik şartlarda yetiştirilmektedir. Çilek genel olarak derin, verimli, iyi drene edilmiş nem tutma kapasitesi yüksek topraklarda iyi gelişir ve bol ürün verir. Çilek fideleri, tohumdan, kollardan, toprakaltı gövdesini ayırarak, yaprak çeşitlerinden ve doku kültürleri yolu ile elde edilmektedir.

Çalışma alanında çilek yetiştiriciliği genellikle kış aylarında turfanda olarak yetiştirilmektedir. Bu nedenle ekonomik değeri yüksek olan ürünlerdendir. Çalışma alanının büyük bir kısmında çilek yetiştiriciliği 1990'lı yılların başında önemli bir gelir kaynağı iken, muz üretiminde başlayan teknik gelişmeler sayesinde çilek tarlalarının yerine muz bahçeleri almaya başlamıştır. Bu nedenle eskiye oranla bugün çilek üretiminde önemli düşüşler meydana gelmiştir. Ancak son yıllarda çilek ekiminin köylerde yaygınlaşması ile tekrar bir yükselme görülmektedir. Ayrıca çilek yetiştiriciliğinde yeni ürünler ve yetiştirilme imkanlarındaki gelişmeler de çilek üretimindeki artışa neden olmaktadır (Foto: 35).

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde kıyı kesiminde yetiştirilen çilek daha çok kış mevsiminde, iç kesimlerdeki köylerde ise ilkbahar, yaz ve sonbahar mevsimlerinde yetiştirilmektedir. 2001 yılı verilerine göre Anamur'da 15 000 dekar arazide 37 500 ton, Bozyazı'da 580 dekar arazide 1 200 ton ve Silifke'de 1 230 dekar arazide 4 890 ton çilek üretilmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde elde edilen tarım ürünleri, genellikle hallerde ve tarlalarda tüccarlara satılmaktadır. Az bir kısmı da yöresel pazarlarda direkt olarak tüketiciye çiftçiler tarafından pazarlanmaktadır. Ürünlerin değerlendirilmesi için çeşitli tarımsal satış kooperatifleri, yer fıstığı ve yağlı tohumlar kooperatifi, çilek ve muz satışı ile ilgili birlikler ve kooperatifler bulunmaktadır. Burada pazarlanan ürünler

özellikle ülkemizin diğer bölgelerine, hatta Ortadoğu ve Avrupa'ya ihraç edilmektedir. Mesela yörede üretilen çilekten İngiltere'ye ihraç edilenler bulunmaktadır.

Bölgede tarımsal üretimi arttırmak veya birim alandan daha yüksek ürün elde etmek için bazı teknik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu nedenle başta sulama, toprak bakımı, gübreleme, tohum ıslahı, ilaçlama, makine teçhizat durumu, pazarlama ve çiftçi eğitimi gibi konular önemli yer tutmaktadır. Bu konularda başta çiftçilerin kendisi olmak üzere Tarım İlçe Müdürlükleri üzerine önemli görevler düşmektedir.

Sulamada önemli bir problem olarak görülmektedir. Ancak gerek DSI'nin yaptığı sulama şebekeleri gerekse bazı köylerde yapılan su kanalları ile su problemi çözülmeye çalışılmaktadır.

Tarım İlçe Müdürlükleri tarımsal üretim için gerekli çalışmaları, imkanları ölçüsünde yapmaya çalışmaktadırlar. Yöre halkına ilaçlama, gübreleme, tohum ıslahı, toprak bakımı gibi konular başta olmak üzere gerek bitki zararları, gerekse hayvan hastalıkları konularında önemli yardımları bulunmaktadır. Ama yinede gerek personel yetersizliğinden gerekse bazı çiftçilerin eğitimsizliğinden dolayı bu çalışmalar istenilen düzeye çıkarılamamıştır. Bu sorunların çözülmesiyle ekonomik değeri yüksek olan tarım ürünlerinin (muz, çilek ve turunçgiller gibi) daha fazla üretimi sağlanacak ve hem yöre halkı hem de ülke ekonomisi önemli kaynaklar elde etmiş olacaktır.

3.2. HAYVANCILIK

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde hayvancılık eskiden önemli bir geçim kaynağı idi. Çünkü yörede eskiden göçebelik önemli bir hayat tarzı iken, bugün önemini yitirmiş durumdadır. Yöre halkının büyük bir kısmının yerleşik hayata geçmesi ile hayvancılık faaliyetleri azalarak, tarım faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Ancak etüt sahasının iç kesimlerindeki köylerde hayvancılık etkin olan bir ekonomik faaliyettir. Buradaki insanlar yıl boyunca hayvancılıkla uğraşmaktadırlar. Küçükbaş hayvancılıkla uğraşanlar, yazın aylarında daha yukarılardaki yaylalara göç etmekte ve hayvanlarını çayır ve meralarda otlatmaktadırlar (Foto: 36). Kış mevsiminde ise, köylerine dönerek nadasa bırakılan alanlarda hayvancılık faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Son yıllarda yörede başta tarım ürünlerindeki ekonomik değerin artması (muz, çilek ve sebze seracılığı) ve turizm sektörünün gelişmeye başlaması ile hayvancılıkta bir azalma söz konusu olmuştur. Ancak yinede köylerde ve ilçe merkezleri kenarında hemen hemen her evde ahır bulunmakta, buralarda da en az bir veya birkaç hayvan beslenmektedir. Özellikle kıyı kesiminde küçükbaş hayvancılıktan büyükbaş hayvancılığa geçilerek besi hayvancılığı ve süt inekçiliği yaygınlaşmaya başlamıştır. Mesela Anamur'da 100 baş ve üzeri 3 adet, 50 baş ve üzeri 10 adet besihane vardır.

Çalışma alanında hayvancılık geleneksel metotlarla yapılmaktadır. Ancak hayvancılığın gelişmesi için yöre halkına İlçe Tarım Müdürlükleri tarafından aşılama, hayvan ıslahı, suni tohumlama hizmetleri gibi gerekli yardım ve destekler verilmektedir. Çeşitli hastalıklara karşı hayvanların korunması için rutin aşılamalar yapılmakta ve halk hayvan yetiştiriciliği konularında bilgilendirilmektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde hayvancılık, kıyı kesiminde ahır hayvancılığı şeklinde iken iç kesimlerde mera hayvancılığı daha yaygındır. Özellikle yaylacılıkla uğraşanlar hayvanlarını Mayıs-Ekim ayları arasında yaylalara götürmektedirler. Eskiden sürüler şeklinde yaylalara götürülen hayvanlarda günümüzde önemli düşüşler olmuştur. Yaylalara götürülmeyen hayvanlar bazı köylerde bir çoban tutularak birleştirilmekte ve köyün yakınındaki meralarda otlatılmaktadır. Kıyı kesiminde yer alan hayvanlar ise besihane ve ahırda yetiştirilmektedir.

Çalışma alanında 2001 yılı verilerine göre toplam 18 101 büyükbaş hayvan vardır. Bunun 10 500'ü Anamur'da, 2 100'ü Bozyazı'da, 1 250'si Aydınçık'ta, 905'i Gülnar sınırında ve 3 346'sı da Silifke sınırında bulunmaktadır. Bu büyük baş hayvanların % 80'i kültür ve melez ırktır.

2001 verilerine göre toplam 36 990 koyun vardır. Bu miktarın 20 690'ı Anamur'da, 10 930'u Bozyazı'da, 750'si Aydınçık'ta, 100'ü Gülnar sınırında ve 4 250'si Silifke sınırında bulunmaktadır. 36 990 koyunun büyük bir kısmı (% 85'i) ivesi ve yerli ırk koyundur.

2001 verilerine göre 96 910 adet keçi (tamamı kıl keçisi) bulunmakta olup, bunun 42 810'u Anamur'da, 21 870'i Bozyazı'da, 12 750'si Aydınçık'ta, 8 650'si Gülnar sınırında ve 10 830'u da Silifke sınırında yer almaktadır (Tablo: 71).

Etüt sahasında tavukçuluk önemli bir geçim kaynağı değildir. Tavuk yetiştiriciliği daha çok ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaları amacıyla yapılmaktadır. Tavukçuluk yörede geleneksel metotlarla yapıldığı için önemli yer tutmamaktadır. Ancak Anamur ve Silifke'de son yıllarda tavuk çiftliği kurulmasıyla ticari manada tavukçuluk yapılmaya başlamıştır. Çalışma alanında 2001 yılı verilerine göre, toplam 233 630 kanatlı bulunmaktadır. Bunun 173 000'i Anamur'da, 3 100'ü Bozyazı'da, 3 180'i Aydıncık'ta, 4 350'si Gülnar sınırında ve 50 000'i Silifke sınırında yer almaktadır. Ayrıca köylerde hemen hemen her evde kanatlı hayvan (tavuk, horoz, kaz, hindi gibi) mevcuttur (Tablo: 71).

Tablo: 71- Çalışma Alanında Hayvan Sayıları (Adet)

Hayvan Cinsi	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülnar	Silifke	Toplam
Büyükbaş	10 500	2 100	1 250	905	3 346	18 101
Koyun	20 690	10 930	750	100	4 520	36 990
Keçi	42 810	21 870	12 750	8 650	10 830	96 910
Tektırnaklı	2 000	825	406	290	500	4 021
Kanatlı	173 000	3 100	3 180	4 350	50 000	233 630
Arı Kovanı	10 230	3 800	1 325	310	4 500	20 165
Toplam	259 230	42 625	19 661	14 605	73 696	409 817

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülnar, Silifke İlçe Tarım Müd.(2001).

Çalışma alanında uygun çevre şartlarına bağlı olarak yapılabilecek en önemli faaliyetlerden birisi de arıcılıktır. Çünkü kısa mesafelerde değişen yükselti ve bitki çeşidine bağlı olarak arıların beslenebileceği imkanlar mevcuttur. Bu nedenle özellikle köylerin yakınındaki sırtlar, arıcılık yapmaya müsait yerlerdir. Ancak yörede arıcılık istenilen düzeyde gelişmemiştir. Bu nedenle çalışma alanında yapılan arıcılık faaliyeti ikincil bir ekonomik faaliyet şeklinde yapılmaktadır. Çok az sayıda ticari manada arıcılık faaliyeti ile uğraşan çiftçiler bulunmaktadır. Burada arıcılık fenni kovanlarda yapılmaktadır. 2001 yılı verilerine göre toplam kovan sayısı 20 165 dir ve bunun 10 230'u Anamur'da, 3 800'ü Bozyazı'da, 1 325'i Aydıncık'ta, 310'u Gülnar sınırında ve 4 500'ü Silifke sınırında bulunmaktadır (Tablo: 71).

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin geri kalmış bazı yörelerinde ulaşım ve altyapı problemi olan köylerde, doğal çevre şartlarına bağlı olarak yük taşımada tektırnaklı dediğimiz hayvanlardan (katır, eşek, at) büyük ölçüde yararlanılmaktadır. Özellikle engebeli olan yerlerde araziler parseller şeklinde bölünmüş olup, buralarda traktör gibi araçların girememesi nedeniyle bu hayvanlarda faydalanılmaktadır. Ancak

son yıllarda gerek tarım alet ve makinelerinin gelişmesi, gerekse yol şebekesinin genişletilmesiyle tek tırnaklı hayvanların sayıları gün geçtikçe azalmaktadır.

Araştırma sahasında 2001 yılı itibariyle toplam 4 021 tek tırnaklı hayvan vardır. Bunun 2 000'i Anamur'da, 825'i Bozyazı'da, 406'sı Aydıncık'ta, 290'ı Gülnar sınırında ve 500'ü de Silifke sınırında bulunmaktadır (Tablo: 71).

Hayvansal üretim olarak kırmızı et, beyaz et, süt, yoğurt, tereyağı, yapağı ve bal önemli yer tutmaktadır. Yetiştirilen hayvanlar genellikle ilçe mezbahanelerinde kesilmektedir. Elde edilen hayvansal ürünler yöresel olarak tüketilmektedir. Bir kısım köylerde özellikle küçük baş hayvanlardan kurbanlık hayvan besiciliği yapılmakta ve bu hayvanlar gerek ilçe merkezlerinde, gerekse diğer il merkezlerine götürülmektedir. Kurban dışında da yöredeki hayvanları, özellikle hayvancılık faaliyetinin gelişmiş olduğu Konya gibi illerden gelen tüccarlar canlı olarak üreticiden satın almaktadır.

Çalışma alanında bulunan hayvanlardan, 2001 yılı verilerine göre yılda toplam 792 ton kırmızı et, 250 ton beyaz et, 34 940 litre süt, 3 591 ton yoğurt, 655 ton tereyağı, 100 ton yapağı ve 198 ton bal elde edilmiştir (Tablo: 72). Bu ürünlerin büyük bir kısmı yerel ihtiyacı karşılarken, bir kısmı da diğer yerlere gönderilmektedir.

Tablo: 72- Çalışma Alanında Hayvansal Üretim Miktarı (Ton)

Üretilen Ürün	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülnar	Silifke	Toplam
Kırmızı Et	234	195	60	40	263	792
Beyaz Et	175	3	3	4	65	250
Süt	20 000	5 100	1 750	1 150	6 940	34 940
Yoğurt	2 000	510	175	106	800	3 591
Peynir	1 050	400	125	80	690	2 345
Yağ	300	110	35	10	200	655
Yapağı	50	20	0.7	0.6	30	100
Bal	102	30	13	3	50	198
Toplam	23 911	6 368	2 161	1 393	9038	42 871

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülnar, Silifke İlçe Tarım Müd.(2001).

3.3. BALIKÇILIK

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde balıkçılık son yıllarda ulaşım ve taşıma imkanlarının kolaylaşmasıyla yerel özelliklerden kurtulmuş ve ticari manada balıkçılık yaygınlaşmaya başlamıştır. Balıkçılık özellikle akarsuların denize döküldüğü alanlarda daha çok yapılmaktadır. Çünkü buralar akarsuların denize besin maddeleri getirdiği için balık yönünden zengin olan yerlerdir.

Yörede balıkçılık yıl boyunca küçük teknelerle trol, gırgır, ağ ve pareketa kullanılarak yapılmaktadır. Balıkçı tekneleri; Bozyazı, Aydıncık, Yeşilovacık ve Taşucu liman ve barınaklarında durmaktadır. Buralarda daha çok kefal, mercan, karagöz, lagos, sazan, barbunya, levrek, lüfer, sardalya, orfoz, sinavrit, sargoz, sokar, kuzu, dil, çipura, karides gibi balıklar avlanmaktadır.

Silifke deltası üzerinde yer alan Akgöl ve Paradeniz Lagünlerindeki dalyanlarda da balıkçılık faaliyetleri yapılmaktadır. Bu dalyanlardan Akgöl'de Ekim-Mart arasında, Paradeniz'de de Ekim-Şubat arasında üretim yapılmaktadır. Bunların dışındaki Mart-Haziran arasındaki devrede dalyanların kapakları açılmakta ve balıkların lagünlere yumurta bırakmaları sağlanmaktadır. Haziran ayından itibaren tekrar dalyan kapakları kapatılmaktadır. Bu lagünlerde daha çok yılan balığı, haskefal, sazan ve karabalık üretilmektedir. Bunlar daha çok tuzlu ve sığ suları seven balıklardır. Bunlardan yılan balığı ve karabalık ihraç edilmektedir (Sırakaya, 1995).

Çalışma alanında akarsu ve derelerin üzerinde kurulmuş olan balık çiftlikleri bulunmaktadır. Özellikle 1997'de Anamur Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonundan Sugözü köyünde 11 üreticiye toplam 20 000 kg. kapasiteli 11 adet alabalık üretim havuzu yaptırılmış ve üretime başlanmıştır. Ayrıca Çaltıbükü köyü yakınlarında Anamur Çayı üzerinde 3 adet balık havuzu daha bulunmaktadır. Bu havuzlarda genel olarak alabalık üretimi yapılmaktadır. Ayrıca gerek akarsularda gerekse kanallarda da küçük çaplı balık havuzu bulunmaktadır. Üretilen balıkların büyük bir kısmı yerel bazda tüketilirken bir kısmı da diğer yerlere gönderilmektedir.

Su ürünlerinin çoğunluğu komisyoncularca pazarlanırken, bir bölümü de su ürünleri kooperatiflerinin açmış oldukları satış büroları tarafından pazarlanmaktadır. Çok az bir bölümü ise balıkçılar tarafından pazarlanmaktadır. Pazarlanan balıkların çoğu taze olarak tüketilmektedir. Balık satışı ile ilgili olarak Silifke, Taşucu, Yeşilovacık, Aydıncık ve Anamur'da balıkçılık istihlal ve satış kooperatifleri vardır.

3.4. ORMANCILIK

Çalışma alanının asli ormanı kızılçam olup, bunların yanında yer yer göknar, sedir, ardıç, selvi, karaçam, kızılağaç, çınar, meşe ve kıyıda maki formasyonu önemli yer tutar. Kızılçamın bu topluluk içindeki oranı % 90 civarındadır.

Anamur Orman İşletme Müdürlüğü Bünyesinde; Anamur, Abanoz, Çaltıbükü, Gökçesu, Sarıyayla, Güngören Orman İşletme Şefliği olmak üzere 6 adet orman işletme şefliği mevcuttur. Bozyazı İşletme Müdürlüğü Bünyesinde; Bozyazı, Toldağ ve Kozağacı Orman İşletme Şefliği, Tekmen İşletme Şefliği olmak üzere 4 adet orman işletme şefliği mevcuttur. Aydıncık'ta, Gülnar İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Pembecik ve Aydıncık Orman İşletme Şeflikleri vardır. Gülnar sınırında da Gülnar Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Büyükeceli Orman İşletme Şefliği bulunmaktadır. Silifke sınırında Silifke İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Silifke ve Yeşilovacık Orman İşletme Şeflikleri yer almaktadır.

Çalışma Alanında toplam normal koru ormanı 1 037 855 dekar, bozuk koru ormanı 1 035 420 dekar ve 1 029 215 dekarda açıklık alan bulunmaktadır (Tablo: 73). Açıklık alan içinde tarla arazileri, meyvelik alanlar, narenciye alanlar, seralar, mesken alanları, çıplak-kayalık alanlar, çayır ve meralar, su alanları da yer almaktadır.

Tablo: 73- Çalışma Alanında Orman Varlığı (Dekar)

	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülnar	Silifke	Toplam
Normal Koru	423 585	221 700	182 980	80 590	129 000	1 037 855
Bozuk Koru	349 330	214 600	153 420	124 070	194 000	1 035 420
Açıklık Alan	587 175	126 200	105 600	59 670	150 570	1 029 215
Toplam	1 360 090	562 500	442 000	264 330	473 570	3 102 490

Kaynak: Anamur, Bozyazı, Gülnar Silifke Orman İşletme Müdürlüğü (2001).

Kırsal kesimde yer alan nüfusun büyük bir kısmı ormanla iç içe yaşamaktadır. Buradaki yöre halkı ormandan yakacak ve yapacak olarak istifade etmektedir. Ayrıca çeşitli ormancılık faaliyetlerine (kesim, nakliyat, yangın söndürme, ağaçlandırma v.s. gibi) iş gücü sağlama ve ormandan hayvan otlatma şeklinde de yararlanmaktadırlar. Halkın orman üzerinde; otlatma, tarla açma ve usulsüz kesim şeklinde olumsuz etkileri bulunmaktadır. Son yıllarda kıyı kesimine köylerden meydana gelen göç nedeniyle halkın orman üzerindeki baskısı giderek azalmaya başlamıştır.

Bilindiği gibi ülkemizin diğer yerlerinde olduğu gibi çalışma alanı ve çevresinde orman içi ve civarında oturan insanların başlıca gıda ve kazanç kaynağını

hayvancılık oluşturmaktadır. Orman köylerinde en çok beslenen hayvan cinsleri; keçi, koyun, inek, at ve merkeptir. Yörede otlatma genel olarak düzensiz bir şekilde yapılmakta olup, ahır hayvancılığı çok fazla gelişmemiştir.

Ormanlarda otlatma yapılması kanunen yasak olmasına rağmen halkın yegane geçim kaynağının hayvancılık olması nedeniyle yöredeki keçi otlatmacılığı orman alanlarını tehdit eden önemli problemlerden birisi olmayı sürdürmektedir. Çünkü keçiler hemen hemen bütün ağaç türlerinin yaprak, tomurcuk, sürgün ve hatta kabuklarını yemektedirler. Özellikle genç bitkilerin tomurcuk ve sürgünlerinin önde gelen düşmanıdır. Keçi zararını önlemenin yegane yolu onu ormandan uzak tutmaktır.

Çalışma alanında orman köylerinin bulunduğu alanlarda ORKÖY projesi kapsamında halkın geçim kaynağını keçi besleyiciliğinden kurtarmak ve başka ekonomik alanlara yönlendirmek için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. ORKÖY projesi ile kredi alan köylünün o köy nüfusuna kayıtlı ve en az altı ay kalması yanında, şehit ve gazi ailesi olması gerekmektedir. Proje ile seracılık, koyun besleme, süt inekçiliği, meyvecilik, arıcılık başta olmak üzere çeşitli teşvikler verilmektedir. Özellikle seracılığın yaygınlaşmasıyla birlikte hayvancılık temel geçim kaynağı olmaktan yavaş yavaş çıkmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak, bu yöredeki ormanlarda otlatma baskısının ve özellikle de keçi zararlarının kayda değer ölçüde azalmakta olduğu görülmektedir. Ancak son yıllarda ORKÖY projesi, ödenek yetersizliğinden düşüş görülmektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde orman ürünleri olarak; tomruk, maden direği, tel direği, sanayi odunu, kağıtlık odun, yakacak odun ster, yapacak odun ster, defne yaprağı, kekik, karahan yaprağı, sumak ve mersin yaprağı elde edilmektedir.

Çalışma alanında elde edilen orman ürünleri, yıldan yıla ve yöreye göre değişmektedir. Mersin Orman Bölge Müdürlüğü'nün 2001 yılı verilerine göre, çalışma alanında 75 509 m³ tomruk, 8 656 m³ maden direği, 791 tel direği, 24 463 m³ sanayi odunu, 56 432 m³ kağıtlık odun, 188 923 m³ ster yakacak odun, 25 286 m³ ster yapacak odun, 707 610 kg. defne yaprağı, 31 962 kg. kekik, 152 286 kg. karahan yaprağı ve 18 170 kg. sumak elde edilmiştir (Tablo: 74).

Tablo: 74- Çalışma Alanında 2001 Yılı Orman Ürünleri Üretimi

	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Gülнар*	Silifke*	Toplam
Tomruk m ³	19 041	19 951	3 128	24 171	9 218	75 509
Maden direği m ³	2 522	2 322	658	2 351	803	8 656
Tel direği m ³	401	257	30	62	41	791
Sanayi odunu m ³	6 640	10 155	800	4 160	2 708	24 463
Kağıtlık odun m ³	9 157	14 675	3 176	19 308	10 116	56 432
Yakacak odun ster m ³	44 964	58 704	7 993	53 779	23 483	188 923
Yapacak odun ster m ³	5 671	6 008	2 607	6 000	5 000	25 286
Defne yaprağı kg.	20 000		3 610		684 000	707 610
Kekik kg.	4 750	10 255		7 612	9 345	31 962
Karahan yaprağı kg.	37 250	7 500		41 350	66 186	152 286
Sumak kg.	7 520			10 650		18 170

Kaynak: Mersin Orman Bölge Müdürlüğü (2001)

* İlçe Toplamı

Orman Yangınları: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yılın büyük bir kısmının kurak geçmesinden dolayı zaman zaman orman yangınları görülmektedir. Çalışma Alanında 1977-2000 yılları arasında Anamur sınırları içinde 260 orman yangını, Bozyazı sınırları içinde 14 orman yangını, Aydıncık sınırları içinde 198 orman yangını, Gülнар sınırı içinde 72 orman yangını ve Silifke sınırı içinde de 168 orman yangını olmak üzere toplam 712 orman yangını meydana gelmiştir (Tablo: 75). Bu yangınlarda 36 711 dekarlık bir orman alanı tahrip olmuştur (Foto: 37).

Tablo: 75- 1977-2000 Yılları Arasındaki Orman Yangını (Adet) ve Yanan Alan (Dekar)

Anamur		Bozyazı		Aydıncık		Gülнар		Silifke		Toplam	
Yangın Adedi	Yanan Alan	Yangın Adedi	Yanan Alan	Yangın Adedi	Yanan Alan	Yangın Adedi	Yanan Alan	Yangın Adedi	Yanan Alan	Yangın Adedi	Yanan Alan
260	18 533	14	167	198	2 110	72	1 356	168	14 545	712	36 711

Kaynak: Mersin Orman Bölge Müdürlüğü (2001).

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde görülen orman yangınların % 80'i ihmal ve dikkatsizlik (sigara, çoban ateşi, anız), % 11'i kasıt, % 6.6 kaza ve % 2.4'ü yıldırım sonucu meydana gelmiştir.

En son 28 Kasım 2002 tarihinde Anamur Orman İşletme Şefliği sınırındaki Tenzile Mevkiinde yer alan kızılçam ormanında enerji nakil hattından çıktığı sanılan orman yangını çıkmıştır. Bu yangın esnasında 3 000 dekarlık orman alanı ile ormana yakın mahallelerden 14 ev tamamen yanmıştır. Yangında bazı hayvanlar telef olmuş, köy mezarlığı ve kesim sahası da yangında zarar görmüştür. Yangın esnasında 2 mahalle yangın tehdidinde karşı boşaltılmıştır. Ancak yangından sonra gerek Mersin Orman Bölge Müdürlüğü, gerekse Anamur Kaymakamlığı ve yöre halkı yanan alanın ağaçlandırılması için çalışmalarını hemen başlatmışlardır.

3.5. MADENCİLİK

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde bakır, kurşun, çinko, barit, çimento hammaddesi, demir, dolomit, fosfat ve krom madenleri bulunmaktadır. Bunların bir kısmı işletilmiş olup, diğerleri işletilmeyi beklemektedirler. Bu madenlerin işletilmesi ve değerlendirilmesi yöre ekonomisini olumlu etkileyecektir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan madenlerin çıkarıldığı alanlar, rezervi ve tenoru (MTA, 2001):

Bakır-Kurşun-Çinko: Anamur-Ortakonuş'da yer almaktadır. Tenöründe % 22 Pb, % 28 Zn, % 1 S, % 1 CaO₂ vardır. Yataktan geçmiş yıllarda 60 000 ton rezervi üretilmiş olup, halen 10 000 ton rezerv vardır.

Barit: Anamur-Aşağıküren'de mevcuttur. Barit madenin yöredeki toplam görünür rezervi 94 152 250 tondur. Bir kısmı işletilmiştir.

Çimento Hammaddeleri: Çimento hammaddesi olarak Silifke-Taşucu'nda toplam rezervi 111 000 000 ton olan marn bulunmaktadır.

Demir: Gülnar-Koçaşlı Grubu (Yanışlı, Besi T., Taşbaşı T., Koçaşlı) yatağı: Burada yer alan demir madeninin tenörü: % 16-50 Fe₂O₃, rezervi: görünür+muhtemel 550 000 ton civarındadır. Yanışlı yatağında yer alan demir madenin büyük bir kısmı işletilmiş olup, diğer zuhurların tenörü çok düşüktür. Gülnar-Dedeler Yatağı: Tenör: % 40-57 Fe₂O₃, Rezerv: 750 m. uzunlukta ve 100 m. genişliğinde bir alana yayılmıştır. Anamur-Melleç Yatağı: Tenör: % 50 Fe₂O₃, Rezerv: 90 000 ton muhtemel. Çok az cevher işletilmiş olup, şu anda her hangi bir üretim yapılmamaktadır.

Dolomit: Aydıncık Yatağı: Tenor: % 19.5 MgO, Rezerv: 9 841 717 818 ton görünür+muhtemel, 21 287 606 880 ton mümkün; Silifke (Ovacık) Dolomit Yatağı: Tenor: % 32.14 CaO, % 19.45 MgO, % 0.50 SiO₂, % 0.76 Fe₂O₃, Rezerv: toplam 220 000 000 ton görünür+muhtemel olup, burada maden işleme devam etmektedir.

Fosfat: Pembecik, Bahçekoyağı, Tekmen, Karaharnup, Lenger Köyleri ve çevresinde yer almaktadır. Burada yer alan fosfatın tenörü % 2.15-20.83 P₂O₅ olup, rezervi küçük mercekler şeklindedir.

Krom: Çalışma alanında yer yer krom da bulunmaktadır. Krom genellikle mercekler halinde bulunmakta ve rezerv muhtemel 200-250 bin ton civarındadır.

3.6. ENERJİ KAYNAKLARI

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer altı ve yer üstü enerji kaynakları açısından kurulan bir tesis bulunmamaktadır. Çalışma alanında büyük ölçüde elektrik enerjisinden yararlanılmaktadır. Enerji, TEDAŞ tarafından sağlanmaktadır. Ancak çalışma alanında kurulması düşünülen Akkuyu Nükleer Santrali bulunmaktadır.

Akkuyu Nükleer Santrali: Nükleer santral, elektrik üreten bir alternatöre bağlı türbinin, ısıtılmış su buharı basıncı ile döndürülmesi esası ile çalışan santrallerdir. Bu santrallerin özelliği bir nükleer reaktör ile bir buhar üreticiden oluşan kazandır. Normal işletme sırasında çevreyi hemen hiç kirletmeyen nükleer santrallerin en korkulan yönü, bir kaza sonrasında çevreyi temizlenemez şekilde kirletme olasılıklarıdır

Türkiye’de nükleer elektrik santrali ile ilgili çalışmalar 1971 yılında Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kurulmasından sonra hızlanmıştır. Yapılan çalışmalarla 1976 yılında Silifke’nin 45 km batısındaki Akkuyu mevki ilk nükleer santral yeri olarak seçilmiş ve Başbakanlık Atom Enerjisi Kurumundan (TAEK) 8.96 km² lik yer lisansı alınmıştır. Akkuyu sahası, sismik olarak ülkemizde Nükleer santral yapılabilecek en güvenli yerlerden biridir (Foto: 38). Bu konuda İTÜ, MTA ve ODTÜ tarafından hazırlanan teknik raporlar vardır ve bu çalışmalar da uluslararası yeterliktedir.

Akkuyu ile ilgili olarak 1977 yılında üç İsviçreli ve bir Fransız firmasından oluşan konsorsiyum ile ülkemizdeki ilk nükleer santral için uluslararası ihaleye çıkmıştır. Bu ihalenin sonucunda İsveç ASEA-ATOM, STAL-LAVAL firmaları ilk sırayı almışlardır. Söz konusu bu firmalar dış kredi ihtiyacının % 85’ini karşılayacak şekilde kredi bulmalarına rağmen inşaat işlerinin dış finansman sorunları ve geriye kalan % 15’lik kredi de yaşanan sorunlarla ihale sonuçsuz kalmıştır.

1983 yılında tekrar uluslararası ihaleye çıkılarak 7 firmada teklif alınmıştır. Bu tekliflerin değerlendirilmesi ile; AECL (Kanada) firmasından 665 MW, KWU (Almanya) firmasından 986 MW, GE (ABD) firmasından Sinop 1085 MW gücünde olmak üzere üç tane birden nükleer santral kurdurulması için niyet mektupları verilmiş ve görüşmelere başlanmıştır. Sinop’ta yapılan inceleme çalışmaları henüz sonuçlanmadığı için önce GE ile görüşmeler durdurulmuştur. Akkuyu’da yapılacak santral için diğer firmalar ile görüşmelere devam edilmiştir. AECL ve KWU firmaları

dış kredi için; % 100 lük krediyi, iç para ihtiyacının karşılanmasında desteklerini, ilk yakıt yüklemesi ve 1. yıl için yakıt ihtiyacının karşılanması için tekliflerini, yakıt ihalesi dış finansmanını taahhüt etmişlerdir. Ancak hükümet Eylül 1984'de santralin yap-işlet-devret modeline göre yapılması teklifi ile KWU firması görüşmelerden çekilmiştir. AECL firması ise bu modeli prensipte kabul ettiğini belirterek 1985 yılında ön protokol imzalamıştır. Buna göre: % 60 AECL, % 40 TEK iştiraki ile 125 milyon dolar sermayeli bir şirketin oluşturulmasına, santral kurulmasının ve 15 yıl süre işletiminin bu şirketin sorumluluğunda olmasına, söz konusu bu işletim süresince tüm borçların ödenmesi ve süre sonunda santralin mülkiyetinin TEK'e devri önerilmekte idi. Ancak bu protokol ile ilgili olarak Kanada Hükümeti ve kredi sağlayacak kuruluşların ortaya koyduğu şartlar, Türkiye tarafından kabul edilemez bulundu ve 1986 yılında bu çalışmalar durduruldu.

Türkiye 13 Ocak 1994 tarih ve 21817 sayılı resmi gazete ön eleme ilanı ile Akkuyu Nükleer Santral Müşavirlik Hizmetlerini yeniden ihale etmiştir. Bu ihaleye 18 yabancı firma teklif vermiştir. 17 Aralık 1996 tarihinde uluslararası ihaleye çıkılmış ve teklifler 15 Ekim 1997'de alınmıştır. İhale sözleşmesinin gerekli şartları taşıyan firmaların belirlenmesi ile 1999 yılında imzalanması ön görülmüş, ancak hükümet ihaleyi iptal ettiğini açıklamıştır. 2000 yılında Bakanlar Kurulu, dört kez ertelenen Akkuyu Nükleer santrale ihale onayı verdi. Yetki verilen TEAŞ, 10 gün içinde ihaleye giren firmalarla masaya oturacaktı. Santralin yapımına Westinghouse-Mitsubishi (ABD-Japon), AECL (Kanada ve NPI (Alman-Fransız) firmaları ihaleye girmiştir. Ancak daha sonra bu ihale hükümet tarafından tekrar hazinenin, enflasyonla mücadele programı süresince projeye kredi garantisi vermemesi nedeniyle iptal edilmiştir.

Türkiye kendi hidrolik, linyit ve taşkömürü kaynaklarından ekonomik olarak en çok 246 milyar kWh/yıl elektrik üretebilecektir. Oysa, 2010 yılındaki elektrik talebi 290 milyar kWh ve 2020 yılındaki elektrik talebi de 547 milyar kWh'dır. Türkiye'nin yeni nükleer enerji stratejisi geçmişteki hatalardan ders çıkarılarak oluşturulmalı ve Türkiye'yi daha fazla zaman kaybetmeksizin nükleer enerjiye ve nükleer teknolojiye kavuşturmalıdır. Nükleer teknoloji, ülke elektrik talebinin güvenle karşılanmasına katkıda bulunacak, ucuz elektrik sağlayacak, yüksek teknoloji kazandıracak, yeni istihdam alanı yaratacak, bilgi birikimini artıracaktır.

3.7. SANAYİ

Çalışma alanında sanayi tesisleri yok denecek kadar azdır. Ancak çoğunlukla atölye ve ev tipi sanayi faaliyetleri yapılmaktadır. Anamur ve Silifke'de küçük sanayi siteleri bulunmaktadır. Etüt sahasında; süt işleme tesisi, marangozhane, değirmen, tornacı, kaynakçı, kaportacı, çeşitli oto tamiri, zirai aletler, kunduracı, fırın, terzi, mermerci vb. küçük iş yerleri mevcuttur. Burada sanayi diyebileceğimiz kuruluşlar daha çok Silifke ve Anamur'da yer almaktadır. Diğer ilçe merkezlerinde, beldelerde ve köylerde de genellikle atölye tipi sanayi ve el sanatları yaygındır.

Anamur'da sanayi tesisi olarak Haltan Defne Yaprığı ve Aromatik Bitkiler İşleme Fabrikası ile birkaç tane Muz Sarartma ve Paketleme Tesisleri yer almaktadır. Tarıma dayalı küçük çaplı atölyeler mevcuttur. Ayrıca ilçede Küçük Sanayi Sitesi mevcut olup, ilçe ihtiyacına cevap verememektedir. Sanayi sitesinde 152'si kooperatif üyesi, 175'i özel olmak üzere toplam 327 iş yeri vardır.

Silifke ve çalışma alanının en önemli sanayi kuruluşu olarak *Taşucu SEKA Akdeniz Müessesesidir*. Tesis, 200 hektarlık bir alan üzerinde 1984 yılında kurularak üretime başlanmıştır. Fabrikada 720 işçi ve 115 idari personel bulunmaktadır. Fabrikaya hammadde çevre illerden sağlanmaktadır. SEKA'nın kendisine ait Taşucu'nda bir limanı bulunmakta olup, ancak hammadde taşımada daha çok karayolu kullanılmaktadır. Fabrikanın yıllık 90 000 ton kraft torba (ambalaj kağıdı) ve 155 000 ton kraft liner (oluklu mukavva) üretim kapasitesi mevcut olup, 2000 yılında 85 000 ton kraft liner üretilmiştir. Üretilen ürünler yurt içi ve yurt dışına (İtalya, Yunanistan, Almanya, Ürdün, Suriye ve Cezayir gibi ülkelere) gönderilmektedir.

Seka Kağıt Fabrikasının yöreye olan işgücü ve ekonomik faaliyetin çeşitlemesi gibi olumlu etkileri yanın da çevreye yaptığı olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Çünkü fabrikaya ait sıvı atıklar, havuzlarda gerekli işlemlerden geçirilerek çökeltirilir ve daha sonra bu atıklardan ortaya çıkan kötü kokulu gaz da havaya verilmektedir. Böylece havuzlarda gerekli işlemlerden geçirilen sıvı atıklardan arta kalan parçalar da deniz altındaki 600 m. uzunluğundaki boru hattının ucundaki filtreden geçirilerek İncekum açıklarında denize bırakılmaktadır (Sırakaya, 1995). Bu atıklar hem kıyının kirlenmesine hem de kıyı balıkçılığına olumsuz etkiler yapmaktadır. Bunun sonucu olarak da çevredeki yerleşim yerlerindeki insanları da

rahatsız ettiği gibi buraya gelen tatilcilerin tatil yerlerini dahi değiştirmelerine neden olmaktadır. Ayrıca turizm yatırımları ve deniz turizminin gelişmesini engellemektedir.

Silifke Kalkınma Kooperatifine ve OR-KÖY kredisiyle yapılan ve atıl bir vaziyette bulunan Defne Yağı Fabrikasının tam kapasiteyle faaliyete geçirilmelidir. Fabrika yap-işlet-devret usulü ile bir şirkete 6 yıllığına devredilmiştir. Modernizasyon ve bakım çalışmaları sürdürülmektedir. Silifke'de sürdürülen ve bütün sosyal tesis kompleksi ile 400 dönümlük bir arazi üzerine 205 işyeri kapasiteli Küçük Sanayi Sitesi inşaatı tamamlanmıştır. Ayrıca Organize Sanayi Bölgesi kurulması için yer tespiti yapılarak 947 dekar arazinin kamulaştırılmış Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Programına alınmıştır.

Çalışma alanında köyler başta olmak üzere çalışma alanında el sanatları ve küçük atölye tipi imalat tesisleri bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri; süt fabrikaları, mobilya atölyeleri, marangoz atölyeleri, oto tamirhaneleri, un fabrika ve değirmenleri, zirai aletler üreten ve tamir eden atölyeler, mermer işleme atölyeleri, fırınlardır. Bu atölyeler genellikle birkaç kişiden fazla işçi çalıştıran atölyelerdir. Bunlardan başka sadece işyeri sahibinin veya yakının çalıştırdığı küçük imalat yerleri bulunmaktadır. Çalışma alanında yer alan bu küçük imalat yerleri gıdadan giyime kadar her türlü imalat işleri ile uğraşmaktadırlar.

El sanatı olarak en fazla dokumacılık yapılmaktadır. Dokuma, keçi kılı ve koyun yünü işlenerek ip haline getirilip, doğal boyalarla renklendirildikten sonra ağaçtan yapılan ve adına ıstar denilen düzeneğe istenilen ebat ve şekillerde iki kişi tarafından evlerde yapılır. Genellikle çul, çuval, heybe ve kilim dokunur. Köylerin hepsinde az da olsa dokuma yapılmaktadır. Ancak son yıllarda ekonomik getirisinin azalması nedeniyle bu tür tezgahlarda büyük düşüşler görülmektedir.

Çalışma alanında tarım ürünlerinin çok fazla yer alması nedeniyle burada tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi gerekmektedir. Çünkü yörede gerek ulaşım imkanlarının yetersiz gerekse çalışma alanında nüfusun az olması üretilen tarım ürünleri istenilen düzeyde değildir. Bu tarım ürünlerinin değerlendirilmesi için başta salça fabrikası, meyve suyu fabrikaları, kolonya fabrikaları gibi yörede üretilen ürünlerin değerlendirilmesine yönelik tesisler kurulması gerekmektedir. Bu tesislerle hem yöre halkına hem de ülke ekonomisine önemli katkılar sağlanabilir.

3.8. ULAŞIM

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, tarihin ilk çağlarından beri insanların yerleşme alanı olarak tercih ettikleri bir yerdir. Burası Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu kenarında bulunmaktadır. Bu yolun çalışma alanında kalan kısmı çok dar ve virajlı olması ulaşımın istenilen ölçüde olmasını engellemektedir. Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu, 1997 yılı yatırım programına alınarak geliştirilmesi düşünülmüş, ancak ödenek yetersizliğinden dolayı henüz çalışmalar başlamamıştır. Bu yolun geliştirilmesi ile batıda Antalya, Muğla, Aydın ve İzmir'e, doğu da ise Mersin ve Adana'ya, kuzeyde de Karaman, Konya ve Ankara'ya daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşılmasını sağlayacaktır. Ayrıca Taşucu limanından hem yurt içine, hem de Kıbrıs ve diğer ülkelere mal ve insan taşımacılığı artacaktır.

Çalışma alanında hava alanı bulunmamaktadır. Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, sahip olduğu değerlerin yanında önemli bir eksikliği olarak hissedilen hava alanının bulunmayışı, iç ve dış turizme dönük faaliyetler ile tarımsal üretimin dış pazarlara sunulması istenen seviyeye çıkmasını engellemektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan birçok köyün yolu stabilize yoldur. Bu nedenle kış aylarında ulaşımında önemli problemler meydana gelmektedir. Ayrıca çalışma alanının yer yüzü şekillerinin engebeli olması da yol yapımlarında önemli problemler ortaya çıkardığı gibi, sağanak yağışlarla da yollar kısa sürede tahrip olmaktadır. En kısa zamanda bu yolların düzeltilmesiyle gerek yöre halkına, gerekse ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

Anamur: Anamur, çok dar ve virajlı olan Mersin-Antalya D-400 Devlet Karayolu kenarındadır. Mersin'e 230 km., Antalya'ya 265 km., Karaman'a 230 km., Konya'ya 330 km. ve Bozyazı ilçesine 15 km uzaklıkta yer alır. 1999 yılı başında Anamur'daki gümrük kapısı kapanmıştır. Ancak daha sonra Girne-Anamur arası deniz otobüsü seferlerine başlanması nedeniyle geçici olarak tekrar açılmıştır. Anamur'da gerek diğer illerle bağlantılı karayolunun istenilen düzeyde yapılması, gerekse iskelenin geliştirilmesi ile deniz yolunun açılması ulaşımında önemli mesafelerin kat etmesini sağlayacaktır.

Anamur'a bağlı 37 köyün, 702 km asfalt, 187 km stabilize ve tesviye yolu mevcuttur (Tablo: 76). Bazı yolların alt yapı çalışmaları devam etmektedir. Bu yolların kısa sürede düzenli hale getirilmesi gerekmektedir.

Tablo: 76- Anamur İlçesi Köy Yollarının Durumu

Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize	Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize
Akine	22	4	Karaağa	30	24
Alataş	7		Karaçukur	24	
Anıtlı	45		Karadere	8	
Aşalıküktür	21	20	Karalarbahşış	12	
Boğuntu	30	14	Kaşdışlen	4	
Bozdoğan	6	3	Kılıç	25	11
Çaltıbükü	25		Kızılaliler	8	
Çamlıpınar	25	8	Korucuk	14	
Çamlıpınaralanı	14		Köprübaşı	3	
Çataloluk	12		Lale	27	25
Çeltikçi	1		Malaklar	10	
Çukurabanoz	50	6	Ormancık	20	
Demirören	25		Ovabaşı	16	
Emirşah	2		Sarıağaç	20	7
Evciler	16		Sarıdana	19	
Gercebahşış	10		Sugözü	30	19
Güleç	5		Ucarı	38	23
Güneybahşış	13		Yukarıkükütr	27	23
Güngören	30				

Bozyazı: Bozyazı, Mersin-Antalya karayolu üzerinde yer alır. Mersin'e 220 km., Antalya'ya 280 km., Karaman'a 215 km., Konya'ya 215 km. ve Anamur'a 15 km. uzaklıktadır. Ayrıca ilçede bulunan balıkçı barınağının faal hale getirilmesi halinde deniz taşımacılığı önem kazanacaktır.

Tablo: 77- Bozyazı İlçesi Köy Yollarının Durumu

Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize	Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize
Akcamı	7		Karaisalı	3	
Bahçekoyağı	22		Kızılca	35	10
Derebaşı	8		Kömürlü	6	2
Dereköy	34	13	Lenger	26	14
Gözce	22		Narince	6	
Gözsüzce	23		Tekedüzü	9	

Bozyazı'da köylerin bir çoğu sahil şeridinde yer almaktadır. İç kesimlerde üç köy yer almakta olup, en uzak köy İlçe merkezine 47 km. uzaklıktadır. Bozyazı köylerinin 201 km asfalt ve 39 km. de stabilize tesviyeli yolu vardır (Tablo: 77). Köylerde ulaşım, telefon ve elektrik hizmetleri bulunmaktadır.

Aydıncık: Aydıncık, Mersin-Antalya D-400 devlet karayolu üzerinde yer alır. Mersin'e 170 km., Antalya'ya 316 km., Karaman'a 179 km., Konya'ya 279 km. ve Bozyazı'ya 36 km., Anamur'a 51 km., Silifke'ye 85 km. ve Gülnar'a 35 km uzaklıktadır. Aydıncık'ı il merkezine ve diğer ilçelere bağlayan yolların çok dar ve virajlı olması nedeniyle ulaşım güçlüğüle sağlanmaktadır. Köy yollarının 86 km.si asfalt ve 73 km.side stabilize tesviyeli yol özelliği taşımaktadır. Bu yolların bir kısmında alt yapı eksikliği mevcuttur (Tablo: 78).

Tablo: 78- Aydıncık İlçesi Köy Yollarının Durumu

Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize	Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize
Duruhan	4	15	Pembecik	18	26
Eskiyüğrük	16		Teknecik	6	19
Hacıbahattin	3	1	Yenikaş	5	
Karadere	6	6	Yeniyüğrük	14	
Karaseki	5	2	Yeniyürükkaş	11	4

Gülnar Sınırı: Gülnar bölgesinde yer alan köylerin büyük bir kısmında yollar asfalttır. Köyler ile ilçe merkezi arasında ulaşım problemi yoktur. Genellikle düzenli ulaşım sağlanmaktadır. Bu yerlerinin tamamında PTT ve elektrik hizmetleri mevcuttur.

Tablo: 79- Gülnar Sınırındaki Köy Yollarının Durumu

Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize	Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize
Büyükeceli	35		Halifeler	22	8
Beydili	10	8	Koçaşlı	31	
Bozağaç	10		Sipahili	13	22
Çavuşlar	27		Tepe	21	
Dedeler	35		Tırnak	4	3
Delikkaya	15		Ulupınar	24	3
Emirhacı	10		Yanıslı	35	

Silifke: Silifke; İçel, Antalya, Konya, Karaman illerine karayolu ile müşterek ulaşım noktasında bulunması nedeniyle karayolu ulaşım sorunu bulunmamaktadır. Mersin'e 85 km., Antalya'ya 401 km., Karaman'a 155 km., Konya'ya 255 km. ve Anamur'a 136 km. uzaklıktadır.

Silifke ve çevresinde hava alanı ve demiryolu ağı bulunmamaktadır. Ancak hava alanı (Kurtuluş köyü) ve Mersin-Silifke-Karaman demiryolu hattı için projeler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Ancak henüz somut bir adım atılmamıştır.

Taşucu Kasabasından her gün K.K.T.C.'ne karşılıklı olarak deniz otobüsü ve feribot seferleri düzenlenerek, yük ve yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Taşucu

Limanından K.K.T.C. ile yapılan özellikle kıyı ticareti ve yolcu nakli gibi hizmetler sayesinde ülke ve bölge ekonomisine önemli katkılar sağlanmaktadır. Limanın mevcut kapasitesinin artırılması ile büyük tonajdaki yük ve yolcu gemilerine hizmet verecektir.

Tablo: 80- Silifke Sınırındaki Köy Yollarının Durumu

Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize	Yerleşim Yeri	Asfalt	Stabilize
Bahçederesi		6	Hırmanlı	51	4
Bolacalıkoyuncu	10		Işıklı	40	
Burunucu	4		İmamuşağı	22	
Çadırılı	11	5	Kocapınar	6	8
Çeltikçi	3		Kurtuluş	9	
Gülümpaşalı	5		Kırtıl	20	4
Gümüşlü	20		Ulugöz	3	

Silifke'ye bağlı kasaba ve köylerin tamamına karayolu ile düzenli ulaşım sağlanmaktadır. Köy ve kasaba yolları her mevsim ulaşım açıktır. Yolların büyük bir kısmı asfalt özelliğindedir. Stabilize olan yollar ise her yıl yatırım programlarında yer alan bölümler dahilinde asfaltlanmaya çalışılmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesindeki köylerin tamamına yakınında düzenli olarak ilçe merkezine gidip gelen otobüs ve minibüsler mevcuttur. Bu otobüs ve minibüsler birçok köyde günlük gidiş geliş yapmaktadırlar. Yörede nüfusu az olan köylerde zaman zaman ulaşım problemi çekilmektedir. Bu köylerin başında Sugözü, Boğuntu, Karaağa, Lale, Çukurabanoz gibi iç kesimlerdeki köyler gelmektedir.

İlçe merkezlerinden gerek Mersin'e, gerekse başta Antalya, Konya, Ankara, İstanbul ve Adana olmak üzere düzenli ulaşımı sağlayan şehirler arası otobüs firmaları bulunmaktadır. Bu firmalarla hemen hemen her gün bu güzergahlara günde 8-10 sefer yapılmaktadır. Ayrıca Mersin-Antalya arasında hizmet veren otobüs firmaları da yörenin ulaşımında büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

Çalışma alanında haberleşme hizmetlerini Posta İşletme Müdürlüğü ile Telekom AŞ. sağlamaktadır. İlçe merkezleri, kasabalar ve bütün köylerde telefon hizmeti mevcuttur. Son yıllarda hemen hemen bütün yerleşim birimlerinde de GSM hizmetleri sağlanmaya başlamıştır. Ayrıca ulusal televizyonlar için belediyeler gerekli vericileri kurmuşlardır. Ancak köylerde bu konuda büyük problem olup, televizyon çanak antenler ile izlenebilmektedir. Yerel yayın olarak, Anamur'da 3 ve Silifke'de 3 olmak üzere toplam 6 adet özel yayın yapan FM Radyo istasyonu vardır.

3.9. TİCARET

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ticaret, genellikle tarımsal ürünlere dayanmaktadır. Tarımsal ürünler içinde muz, çilek, turunçgiller başta olmak üzere sebze ve meyveler önemli yer tutar (Tablo: 81). Bu ürünlerin ticareti sebze ve meyve halleri başta olmak üzere çiftçinin tarlasında toptan veya perakende olarak yapılmaktadır. Üretilen bu ürünleri, Mersin, Konya, Antalya ve Ankara başta olmak üzere bir çok ilden gelen tüccarlar satın almaktadır. Bu ticaretle yöre halkına önemli ekonomik girdiler sağlamaktadır.

Çalışma alanında ulaşımın şartlarının gelişmemiş olması ticareti olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle dayanma gücü az olan ve ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin (muz, çilek ve çeşitli sebzeler gibi) tüketim merkezlerine ulaştırılmasında zaman zaman aksamlar olmaktadır.

Tablo: 81- 2001 Yılında Toptancı Hallerinde Satışı Yapılan Taze Sebze ve Meyveler (Ton)

Ürün Cinsi	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Silifke	Ürün Cinsi	Anamur	Bozyazı	Aydıncık	Silifke
Araka	61			36	Turp				74
Erik	2			141	Marul				
Kayısı	2			144	Pırasa				
Kiraz				21	Lahana				
Elma	1			906	Bamya				
Karpuz	1			662	Bakla	67			
Kavun	2			256	Biber	9			
Nar	25			48	Domates	6 060	6 749	270	1 200
Limon	273	316	120	641	Fasulye	8			193
Portakal	253			336	Kabak	88			
Mandalina	14			202	Patlıcan	42	500	14 039	295
Badem	2				Salatalık	3 961	1 930	15 470	1 395
Armut				26	Ispanak	1			87
Avakado	3				Karnıbahar	1			110
Şeftali	1			125	Havuç				114
Çilek	3 948	58		319	K. Soğan	1			515
Muz	1 684	800		50	Patates	3			155
Üzüm				76	Sarımsak				53
Yeni Dünya	3			28	Mantar	1			1

Kaynak: Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (2001 Ekonomik Rapor).

Yerel bazda ticaret, daha çok haftanın belirli günlerinde kurulan ilçe ve semt pazarlarında yoğunlaşmaktadır. Bu günlerde özellikle köylerden gelen insanlar, ticaret artmasına neden olmaktadır. Bu insanlar hem kendi ürünlerini pazarlamakta, hem de

kendi ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Ticari faaliyet pazar kurulan bu günlerde daha çok artmaktadır.

Ayrıca yaz mevsiminde yazlık tatil sitelerine diğer yörelerden gelen insanlar bu ticari faaliyetin daha da atmasına neden olmaktadır. Semt pazarlarında hayvansal ürünler, tarımsal ürünler, bal ve yer yer de canlı hayvan ticareti yapılmaktadır.

Köylerde de ticareti geliştirmek ve köy halkının refah seviyesini yükseltmek için Özel İdare, Kaymakamlıklar ve ORKÖY tarafından önemli yardım ve yatırımlar yapılmaktadır. Mesela; Anamur'da Özel İdare Bütçesinden 2001 yılında bazı köylere 15 000'e yakın meyve fidanı dağıtılmıştır. Sugözü köyüne (Anamur) bedeli Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonunda karşılanmak üzere 11 adet balık çiftliği kurulmuştur.

Ayrıca çalışma alanında Taşucu limanından da çeşitli ithalat, ihracaat ve kıyı ticareti yapılmaktadır (Tablo: 82). İhraç edilen ürünler arasında mobilya, meyve, sebze, temel gıda, tarım alet ve edevatları ile kağıt önemli bir yer tutmaktadır. Bu limandan en çok ihracaat yapılan ülke Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve kısmen de Rusya Federasyonu'dur. Taşucu limanında ithal edilen ürünler arasında ağırlıklı gübre ve KKTC'den gelen narenciyedir.

Yine Taşucu'nda yer alan SEKA'ya ait limandan da SEKA Kağıt Fabrikasında üretilen ürünler gerek yurt içine gerekse yurt dışına satılmaktadır. Söz konusu bu ürünlerin bir kısmı da yurt içine karayolu gönderilmektedir.

Tablo: 82- Taşucu Limanında Yapılan Ticaret (İthalat- İhracaat- Kıyı Ticareti)

	1999 YILI	2000 YILI	2001 YILI
İthalat beyannamesi sayısı (adet)	144	234	53
İthalat Tutarı \$	3 444 433	20 343 169	2 674 796
İthalat Tutarı TL	2 176 668 732 000	12 653 677 900 000	2 061 494 340 000
İhracaat Beyanname Sayısı (adet)	3 173	3 131	1 542
İhracaat Tutarı \$	26 135 810	21 081 817	11 193 326
İhracaat Tutarı TL	10 988 547 033 000	13 537 713 570 062	10 589 714 947 063
Kıyı Ticareti Sayısı	1 366	1 168	690
Toplam Tutar TL	2 216 737 255 000	3 452 098 336 000	2 945 917 336 000

3.10. TURİZM

Turizm kelimesi, Latince olup, tornus (dönme, dolaşma) sözcüğü ile tornare (döndürmek, çevirmek, dönmek) sözcüklerinden türemiştir. Turizm, insanların ikamet ettikleri yerden başka bir yere gelir sağlayıcı mesleklerle uğraşmamak ve orada belirli bir süre kalmaya turizm denir (Sırakaya, 1995). Turizmin gelişmesi turistin ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli, geniş bir hizmetler ve kolaylıklar çeşitliliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Bunun için bir yerde turizm faaliyetinin olması için o yerin tabii ve beşeri çekiciliklerin bulunması, o yere ulaşımın kolay olması, o yerde konaklama ihtiyacının karşılanması ile turizm altyapısının uygun olması gerekir.

Turizm sektörü çok eski dönemlerden beri devam eden bir sektör olmasına rağmen 19. ve 20. yüzyıllarda büyük önem kazanmıştır. Özellikle dünya nüfusunun artması, ulaşım imkanlarının sağladığı kolaylıklar, sosyal ve kültürel alanda meydana gelen gelişmeler, konaklama kuruluşlarındaki artışlar, reklam ve tanıtma faaliyetleri dünyada ve ülkemizde turizmin gelişmesini olumlu yönde etkileyen önemli faktörlerdir. Son yıllarda dünyada ve Türkiye’de turizm hızla gelişmektedir.

Türkiye gerek konumu, gerekse sahip olduğu yerüstü ve yer altı zenginlikleri, eşsiz güzellikteki tabii varlıkları (denizler, dağlar, nehirler, vadiler), tarih öncesi dönemden günümüze kadar gelen zengin tarihi değerleri ile turizme elverişli bir ülkedir. Ülkemizde konaklama kuruluşlarının gerek kapasite, gerekse sayı bakımından artması, yol ve ulaşım araçlarının gelişmesi, reklam ve tanıtıma verilen önem, turizm eğitimi, sosyo-kültürel gelişmeler ve diğer unsurlar son yıllarda artmaktadır. Ancak bunlar yeterli seviyeye ulaşamamıştır. Bunun için gerek turizm için yapılan yatırımlar, gerekse turizm sektöründeki gelişmelere verilen önem ve destekler artırılmalıdır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, gerek fiziki coğrafya ve gerekse tarihi değerler açısından, ülkemizin turizme en elverişli yerlerindedir. Bu amaçla çalışma alanında ekonomik getirisi tarımdan sonra en fazla olan sektör turizmdir. Çünkü yöre bünyesinde deniz, iklim, bitki örtüsü, yeryüzü şekilleri fiziki faktörler ile tarihi ve beşeri unsurları bulundurmaktadır. Özellikle deniz turizmi için gerekli şartlar son derece elverişli olup, yılın 8-9 ayında denize girilebilmektedir. Bu amaçla çalışma alanında otel, motel, pansiyon ve yazlık konutlar yapılmıştır. Ancak bu tesisler tam

olarak istenilen düzeyde değildir. Ayrıca çalışma alanında turizm işletme ve yatırım belgeli tesisler bulunmaktadır. Bunların sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Tablo: 83).

Tablo: 83- Turizm Bakanlığı İşletme ve Yatırım Belgeli Tesisler

Bulunduğu Yer	Tesisin Adı	Sınıfı	Kapasitesi	
			Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Silifke-Taşucu	Taşucu Best Resort	*****	125	263
Silifke	Altınorfoz Ban.	****	112	232
Bozyazı	Vivanco	****	66	141
Bozyazı	Mamure Otel	***	40	80
Bozyazı	Anemurion	***	75	154
Aydıncık	Pınar Motel	***	51	102
Anamur	Hermes Otel (Kapalı)	***	70	140
Anamur	Yan Oteli	**	21	42
Anamur	Anemonia Otel	**	36	77
Anamur	Anahan Otel	**	24	40
Anamur	Alataş Otel	**	32	70
Anamur	Karan Motel	**	16	32
Silifke	İntermot-Boğsak	Motel	101	134
Silifke	Tolya Motel	Motel	25	56
Silifke-Taşucu	Karar Pansiyon	Pansiyon	10	22
Silifke-Taşucu	Tuğran Pansiyon	Pansiyon	16	32
Silifke	Cenkhan Pansiyon	Pansiyon	32	64
Silifke-Yeşilovacık	Mia Rest.Pinepark	Apart Otel	68	206

Kaynak: İçel İl Turizm Müdürlüğü (2001).

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde turizm alanları iç turizme yöneliktir. Bunda gerek dış turizm merkezlerine uzaklık, gerekse dış turizm imkanlarının az olması etkili olmuştur. İç turizm faaliyetlerine katılanların da yaklaşık % 80'i Konya ve Ankara illerinden gelerek ikincil konut yaptıranlardır (Foto: 14, 20, 30). Bunlardan başka Malatya, Gaziantep, Kayseri ve Kahramanmaraş illerinden de gelenler bulunmaktadır.

Çalışma alanındaki kumsallar; Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Büyükeceli, Yeşilovacık, Tisan, Taşucu ve Silifke açıklarında geniş yer kaplamaktadır. Bu kumsalların kenarı yazlık ikincil konutlarla çevrilmiştir (Tablo: 84). Bu konutlar, genellikle yaz aylarında (Nisan-Ekim arasında) kullanılmaktadır. Ancak son yıllarda kumsalların kenarında konut yapım hızı son derece artmıştır. Bu nedenle kumsallar, hem konut yapımıyla hem de atık suların denize verilmesi nedeniyle tehdit altındadır. Yine de Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, ülkemizin en temiz deniz suyuna sahip yörelerindedir.

Ayrıca turizm alanlarını tehdit eden en önemli unsurlardan birisi de son yıllarda ekonomik değeri yüksek olan tarım ürünlerinin (muz, çilek, sebze seracılığı

gibi) turizm alanları aleyhine genişlemesidir. Özellikle bir çok kumsal alan yakınındaki yerler sera yapılarak tarıma açılmıştır. Bu nedenle özellikle Anamur, Bozyazı ve Silifke’de turizm sahası ile tarım alanlarına ait sahaların tam olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Tablo: 84- Çalışma Alanında Belediyelere Göre Yazlık Site Dağılışı

Belediye Adı	Yazlık Site Sayısı	Konut Sayısı
Anamur	30	1 245
Ören	8	470
Bozyazı	21	1 052
Tekeli	12	636
Tekmen	6	318
Aydıncık	4	375
Büyükeceli	1	87
Yeşilovacık	35	1 235
Taşucu	45	2 809

Kaynak: Belediye Başkanlıkları (2001).

3.10.1. Anamur’da Turizm

Anamur’da turizm istenilen seviyede olmamakla beraber, son dönemde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Anamur’da turizm potansiyeli olarak deniz turizmi, ormaniçi dinlenme ve piknik alanları, mağaralar, tarihi yerler ve yaylalar bulunmaktadır. Anamur Burnu ile Mamure Kalesi arasındaki (13 km.) deniz kenarı ise geniş kumsallarla kaplıdır. Bu kumsal alanın kenarında doğudan batıya kadar yazlık konutlar yer alır. Bunlardan başka Bozdoğan, Anıtlı, Ucarı, Melleç köylerinde de plaj alanları ve yazlık konutlar vardır.

3.10.1.1. Konaklama Tesisleri

Anamur’u ziyaret eden turistlerin konaklama ihtiyacını karşılamak üzere 5’i Turizm Bakanlığı Belgeli 16 otel-motel, 5 apart otel, 3 mokamp, 13 pansiyon ve 1 adet kamping mevcuttur. Toplam konaklama kapasitesi; 613 oda, 1 330 yatak, 280 çadır ve 140 karavandır.

Bakanlık Denetimli Oteller: Yan Otel 2 yıldız, Anemonia 2 yıldız Alataş 2 yıldız, Anahan 2 yıldız, Hermes 3 yıldız (şu işletmeye kapılı).

Oteller: Beluge Otel, Dolphine Otel, Kap Anamur, Meltem Otel, Mistral Otel, Öztürk Otel, Rolli Otel, Sezgin Otel, Ünlüselek Otel, Saray Otel, Şimşek Otel, Bulvar Otel.

Apart Oteller: Dilek Apart Otel, Seyrek Apart Otel, Ladin Apart Otel, Sonarex Motel, Sunrise Motel.

Kamp ve Mokamplar: Pullu Kamping, Yalı Mokamp, Aslıhan Mokamp, Dragon Mokamp.

Pansiyonlar: Eser Pansiyon, Dedehan Pansiyon, Nasuhoğlu Pansiyon, Gündoğmuş Pansiyon, Martı Pansiyon, Mehtap Pansiyon, Ohana Pansiyon, Ően Pansiyon, Ak Pansiyon, Azıtepe Pansiyon, Mavisu Pansiyon, Star Pansiyon, Ünal Pansiyon.

3.10.1.2. Dinlenme ve Piknik Alanları

Pullu Ormaniçi Kampı mesire yeri, Dibek Köprüsü mesire yeri, DSİ sulama setti mesire yeri, Ala Köprü mesire yeri, Pınarlar mesire yeri, Melleç mesire yeri, Dragon Parkı mesire yeri gibi piknik ve konaklama alanlarıdır.

Pullu Milli Parkı: Anamur-Silifke karayolunun 7. km.sinde yer almaktadır. Deniz, orman ve yaban hayatının bulunduğu, güzel bir milli parktır. Milli parkta kızılçam ağaçları arasında; 90 çadır karavan yeri, danışma, büfe, duş-soyunma kabinleri, kır gazinosu, sıhhi tesis kompleksi, çeşme, masa ve plaj tesisleri ile önemli bir mesire alanıdır. Mayıs-Eylül arası en uygun kullanım mevsimidir.

Dikilitaş Mesire Yeri: Pullu milli parkından sonra Anamur-Silifke karayolunun 10 km.sinde yer alır. Pullu milli parkı gibi kızılçam ağaçları ile kaplı, bir birinden değişik son derece geniş manzara açısına ve deniz kullanımına sahip bir alandır. Mesire yerinde 200 çadır-karavan alanı, idare binası, park memur evleri, büfe, sıhhi tesis kompleksi, çeşme, masa ve plaj tesisleri mevcuttur.

3.10.1.3. Anamur'da Yaylacılık

Anamur kuzeyinde gerek Anamur'da yaşayanların gerekse başka illerden gelenlerin kalmış olduğu yaylalar bulunmaktadır. Bunlardan Kaş, Abanoz, Akpınar, Halkalı, Gaysan ve Barcın yaylaları turizm açısından önemli yerlerdir. Ancak bu yaylaların büyük bir kısmı çalışma alanı sınırları dışında yer almaktadır. Bu yaylalar gerek alt yapısı, gerekse çeşitli tabii ve doğal güzellikleri açısından önemli olan yerlerdir. Yaz aylarında buralar gerek mülk sahipleri tarafından, gerekse başka illerden gelenler burada kiracı olarak kalmaktadırlar.

3.10.1.4. Tarihi Değeri Olan Yerler

Anamur Müzesi: Anemurium antik kentinde başta olmak üzere yakın çevredeki arkeolojik ve kültürel eserlerin sergilenmesi için müze yapılmaya ihtiyaç duyulmuştur. Müzenin ilk temeli 1976 yılında Yalıevleri Mahallesi'nde tahsis edilen 2630 m²lik arsa üzerine atılmıştır. 1990 yılında inşaat işlemlerinin tamamlanmasından sonra 1992 yılında teşhir ve tanzim çalışmaları sonuçlandırılmıştır.

Müze açılıncaya kadar Anemurium kazılarında ortaya çıkarılan eserler, Alanya Müzesi'nde, ilçe çevresinde ele geçen diğer eserler ise, Silifke Müzesi'nde korunmuştur. 1984 yılında Anamur Müzesi'ne kadro tahsisi ile personel sağlanmış ve müze Atatürk Bulvarı üzerinde kiralık bir dükkanda hizmet vermeye başlamıştır. Müze 1985 ve 1986 yılları Bozyazı (Nagidos) nekropolü, Aydıncık (Kelenderis) kazıları ve Mamure Kalesi içindeki Rig Manoi antik kenti kalıntılarında kurtarma kazısı çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Anamur müzesindeki eser sayısı bugün 7000'e ulaşmıştır. Bunların büyük bir kısmı Alanya ve Silifke müzelerinden getirilen Anamur kaynaklı eserlerin yanı sıra Bakanlıkça kapatılan Erdemli Müzesi'nden getirilen eserler ve Anamur halkının büyük bir duyarlılıkla getirdiği eserler oluşturmaktadır. Müze binasının üst katında idari odalar, kütüphane, fotoğrafane, konferans salonu, alt katında ise kafeterya, etnografik ve arkeolojik bölümler, eski eser depoları ve laboratuvar yer almaktadır. Konferans salonunda eski eser kaçakçılığının önlenmesine yönelik eğitici nitelikte dia gösterileriyle, resim, heykel, fotoğraf vb. gibi sergiler düzenlenmektedir (Anamur İlçe Turizm Müdürlüğü, 2000).

Etnografik bölümde geleneksel yöre sanatlarının en güzel örnekleri yer almaktadır. Göçebelik döneminden yerleşik düzene geçinceye kadar ki tarihsel süreç içerisinde ele geçirilen folklorik eşyalar sergilenmektedir.

Etnografik bölümde yörede bönce, çiğni düşük, ala, aynalı ve boncuklu olarak tanınan kilim örnekleri bulunmaktadır. Bunlardan başka üzeri çizgi kazıma ile dekorlandırılmış ahşap kahve değirmeni, kahve soğutucusu, kahve kutusu, aynalık, sedef kakmalı çekmece, kaşık formunda oyularak yapılmış kaşıklık, barutluk, ahşap urup, dibek, aşık sopası, kazıma stampa ve repousse tekniğiyle yapılmış çeşitli madeni kapacak; niello tekniğiyle savatlanmış kılıçlar, çoban tabancaları; filigre tekniğiyle

yapılmış gümüş sallama, gerdanlık küpeler, çeşitli takılar, bakır kazan ve tabaklar, yün çorap, uçkur, peşkir, heybe, kuşak, tütün ve para kesesi, deve yuları, saat örnekleri yer almaktadır (Anamur, 2000).

Eski Anamur (Anemurium): İlçe merkezinin 6 km. güneybatısındadır. Kentin ne zaman kurulduğuna dair herhangi bir bilgiye ulaşılamadığı gibi, Roma İmparatorluk Çağı öncesine giden kalıntılara da bu güne kadar henüz rastlanmamıştır. Kentin adı bir liman listesinde geçtiği için, M.Ö. 4. yüzyılda var olduğu bilinmektedir.

Anemurium'un adının "rüzgarlı yer" anlamında kullanıldığı da antik kaynaklarca ifade edilir. 1. yüzyılda kentin çevresine ilk surların yapıldığı, bir süre Kommagene Kralı Antiochus'un (38-72) yönetimine bırakıldığı tarihi bilgiler arasındadır. Kıbrıs'a yakın olması nedeniyle, özellikle Romalılar zamanında bir ara istasyon konumunda olan Anemurium; aynı zamanda kara yoluyla Toroslar'daki en önemli Roma kentlerinden biri olan Germanskopolis ile bağlantılıydı. Böylece bölgedeki doğal kaynakların ihraç edildiği önemli bir ticaret kenti olmuştur. Anemurium, 260'da Sasaniler tarafından ele geçirilmiş, 4. ve 5. yüzyıllarda Toroslar'dan gelen korsanlar tarafından sık sık tahrip edilmişti. 650 yılında Arap akınlarına uğrayan kent, bu tarihten sonra terk edilir. 12. ve 13. yüzyıllarda Anadolu Selçuklularının Mamure Kalesini ele geçirmelerinden sonra, bölge Türk egemenliğine geçmiştir (Anamur, 1991).

Anemurium kenti, yukarı ve aşağı kent olmak üzere iki bölüme ayrılır. En göz alıcı yapıları; surlar, 3 adet hamam, tiyatro, odeon (konser salonu) ve palaestra gibi yapılardır. Liman Caddesi'nin her iki yanındaki kaldırımların belirli bölümlerinde yer yer zemin mozaikleri bulunmuş olup, bunların bir kısmı Anamur müzesinde sergilenmektedir. Tonozlu mezarların (tek ve iki katlı örneklerinin) bir kısmının duvarlarında freskler ve mozaikler bulunur. Kentin surları dışında kalan mezarlık, Anadolu'nun en iyi korunmuş örneklerindedir. Kentin içme suyunu sağlayan su kemerleri dışında erken Hıristiyanlık dönemine ait kilise kalıntıları da vardır.

Mamure Kalesi: Anamur'un yaklaşık 7 km. güneydoğusunda, Anamur-Bozyazı karayolunun kıyıya kavuştuğu yerdedir (Foto: 39). İlk önce M.S. 3. veya 4. yüzyılda yapılmış olan kale, sonraları Bizanslılar ve Haçlılar zamanında genişletilmiştir. Selçuklu sultanı Aleaddin Keykubat tarafından 1221 yılında ele

geçirildiği sırada yıkılan kalenin yerine bugünkü kale yapılmıştır. Daha sonra burası, Karamanoğulları ve Osmanlılara geçmiştir. Bir hendekle çevrili bulunan kale, 3 avludan oluşmaktadır. Batı avlusunda halen ibadete açık, onarım görmüş tek minareli tarihi bir cami vardır. Kalenin karşısında karayolunun kuzeyinde yıkık halde bir de hamam bulunmaktadır. Kaleye en yüksek noktasından bakıldığında bir böbreği andırmaktadır (Anamur, 1991).

İki bölümden oluşan kalede iç içe iki sur ve surlar üzerinde kaleyi bütünüyle dolaşan ve bir taraftan bir tarafa geçişi sağlayan burçlar arasında bir yol vardır. Bu yol üzerinde 35 tane normal, 4 tane büyük olmak üzere 39 kule bulunmaktadır. Günümüze kadar sayısız onarım görmüş ve bu onarımlar sayesinde de ayakta kalabilmiştir. Kale, Kıbrıs'tan gelen Ermeniler'in de yerleşim merkezi olmuş, hatta burada bir Ermeni İmparatorluğu adında bir prenslik kurulmuş, ancak bu prensliğin ömrü çok az olmuştur

Çoban Kalesi: Anamur-Antalya karayolunun 15. km. sinde Çamlıpınaralanı köyünde bulunmaktadır. Kale, ormanlık alanda, deniz kenarına hakim bir tepe üzerinde kurulmuştur. Bu gün birçok yeri tahrip edilmiştir. Yapıya, kuzeyde bulunan 1.70 m. genişliğindeki taş kapıdan girilir. Kalenin ortasında bulunan geniş avlunun çevresi, işlevleri değişik çok sayıda oda ile çevrilmiştir. Mekanların iç yüzeyleri sıvalı olup, dışarıya savunma amaçlı mazgal delikleriyle açılmaktadır. Bir Osmanlı beyine ait olduğu düşünülen kalenin, 16. ve 17. yüzyıla ait olduğu tahmin edilmektedir.

Kalınören Kenti: Anamur batısında yer alan Kalınören antik kenti, denize hakim tepeler üzerinde kurulmuştur. M.S. 1. yüzyılda iskan edilmiş kentte sarnıçlar, ev ve dükkan yapıları, kilise, sur duvarları, hamamlar, resmi binalar ile mezarlık kalıntıları bulunmaktadır.

Melleç Hanı: Anamur-Antalya karayolu 22. km.sinde Demirören (Melleç)'de deniz kenarında yer alır. Yörenin sert ve kırmızı, sarı renkli kaya ve moloz taşları ile inşa edilen yapı, tonoz çatılı ve iki sahanlıdır. Osmanlı mimarisine ait özellikler taşımaktadır.

Alaköprü: Anamur-Ermenek karayolu üzerinde Anamur'a 16 km. uzaklıkta, Anamur (Dragon) Çayı üzerindedir. Karamanoğulları tarafından 1230 yılında yapılmıştır. Köprü, ana yatak üzerinde 19.65 metre açıklığında tek göz ile doğu tarafında taşkın suları için bir boşaltma gözü bulunmaktadır. Ana kemerin yapısı çok

önemli bir işçilik ve sağlam traverten malzeme ile başlı başına bir değer ifade etmektedir. Sağlam kaya zemine oturtulan temelleri ve sade profilasyonla oluşturulan taşıyıcı ve takviye kemeri, köprünün en sağlam ve değerli ögesidir. Boşaltma gözü zamanla bozulmaya uğramış ve yapılan onarımla sağlamlaştırılmıştır. Kemer dışında köprünün tüm yapısı melez örgüdür (Anamur İlçe Turizm Müdürlüğü, 2001).

Anamur ve çevresinde bunlardan başka Kızıl Kilise (Kızılaliler köyünde), Azıtepe Antik kent Kalıntıları (Anamur-Bozyazı karayolu 6 km.sinde) ve Boncuklu kale (Çeltikçi köyünde) bulunmaktadır. Bunlar bugün büyük ölçüde tahrip edilmiş olup, sadece kalıntıları mevcuttur. Bunların belirli bir plan dahilinde tamiri ve düzenlemesi yapılmalıdır. Böylece bu tarihi değerlerin turizme kazandırılarak hem yöre halkına hem de ülke ekonomisine katkılara sağlanmalıdır.

3.10.1.5. Turizm Değeri Olan Mağaralar

Köşebükü Mağarası: Anamur'un 9 km. kuzeybatısında, Ovabaşı köyünde bulunan bu mağara 500 m².lik alana sahiptir. Mağara içinde birlerce sarkıt, dikit ve sütün bulunmaktadır. Mağaranın 2000 yıllık bir geçmişe sahip olduğu sanılmaktadır. Mağaranın astım hastalığına iyi geldiği bilinmektedir. Burası gerek Anamur'a gelen turistlerce gerekse astım hastalarınca ziyaret edilmektedir. Hatta astım hastaları 15-20 gün kadar mağara çevresindeki küçük barınaklarda kalmaktadırlar.

Köşebükü mağarasından başka Anamur sınırları içinde turizm değeri olan ve henüz yol probleminde dolayı turizme açılmayan Çukurpınar ve Üğü mağaraları bulunmaktadır.

3.10.2. Bozyazı'da Turizm

Bozyazı'da turizme yönelik yatırımlar yeni gelişmektedir. Bu amaçla sahil kenarında yazlık konut siteleri yapılmıştır. Bu siteler Bozyazı güneyinde deniz kenarında, Çubukkoyağı kıyısında, Tekmen, Tekeli Beldeleri kıyısında ve Gözce kıyısında yer almaktadır. Dış turizme hizmet veren 3 adet turizm belgeli otel (Vivanco 4 yıldızlı, Mamure 3 yıldızlı, Anamuriun Otel 3 yıldızlı) vardır. Bu otellerin yatak kapasitesi 380'dir. Ayrıca belediye belgeli 4 konaklama tesisi mevcut olup, bunların yatak kapasitesi de 230'dur.

Bozyazı'da turizm potansiyeli olarak başta plajlar olmak üzere piknik ve mesire yerleri, tarihi alanlar ve yaylalar önemli yer tutmaktadır.

Maraş Tepesi Antik Kenti: Bozyazı'nın 2 km. doğusunda Maraş Tepesi üzerinde kurulu olan bu kent, Mısır Kralı Ptolemaios'un eşi Kraliçe Arsinoe adını taşıyan antik bir liman kentidir. M.Ö. 3. yüzyılda kurulduğu sanılan kentin görülebilen en önemli kalıntıları iki katlı mozayik döşeli mezarlar ile öteki yapı kalıntılarıdır

Kilise Burnu: Bozyazı'nın doğusunda bulunan ve halkın Kilise Burnu olarak adlandırdığı sit alanıdır. Burada sur kalıntıları içerisinde bir sarnıç, bir kilise ve diğer yapı kalıntıları yer alır. Surların dışında ikisi yan yana, biri oldukça sağlam olmak üzere M.S. I. ve II. yüzyıllara ait mezarlar da bulunmaktadır. Antik ören yeri, mevcut dokusuyla Geç Roma, Erken Bizans özelliklerini taşımaktadır.

Softa Kalesi: Bozyazı-Aydıncık karayolunun sağında yer alan Arsinoe antik kentinin kuzeyinde sarp bir kayalık üzerinde yer almaktadır. Ayakta kalmış sur duvarları ve kale içinde yer yer iyi durumdaki yapılar arasında, sarnıçlar, hamam ve evler vardır. Softa Kalesi, Roma devrinde yapılmış olup, Bizanslılar ve Selçuklular döneminde de kullanılmıştır.

3.10.3. Aydıncık'ta Turizm

Aydıncık'ta turizm faaliyetleri istenilen düzeyde değildir. Burada özellikle İncekum ve Büyükalın plajlarının bulunduğu yerler turizm için önemlidir. Bunlardan başka tarihi yerleşim yerleri ve mağaralar turizm değeri olan yerlerdir. Aydıncıkta turizme yönelik konaklama yerleri olarak çok fazla bir yer olmamakla birlikte, başta turizm işletme belgeli Pınar Motel, 5 adet pansiyon ve cafe (Arsinoe resturant, Aytur pansiyon, Flamingo Cafe ve Pansiyon, Pecheur Motel, Soğuksu Çim Çim resturant) ile öğretmen evi mevcuttur. Ayrıca Aydıncık merkezde ve Karatepe mahallesinde yazlık konut ve tatil siteleri vardır. Bunların yaz aylarındaki doluluk oranı yüksektir.

3.10.3.1. Tarihi Değeri Olan Yerler

Kelenderis: Aydıncık (Gilindire) ilçesindeki Antik Kelenderis kentini, Antik kaynaklar, kentin Kilikya'nın en eski yerli Tanrılarında biri olan Sandon (Hititçe-Santa) tarafından kurulduğunu belirtirler. Kentin ilk halkı, Orta Anadolu'da yerleşen Hititlerin akrabası sayılan Luvilerdir.

Akdeniz'in Doğusu ile Batısı ve Kıbrıs arasındaki deniz yolu üzerinde önemli bir konumda bulunması ve bölgenin en elverişli limanına sahip olması, kentin önemini artırmıştır. Bu yüzden Kelenderis'e M.Ö. 400 yılına kadar Fenikeliler, İonyalılar, Pirundu Krallığı ve Persler hakim olmuştur. M.Ö. 401 yılından, 330 yılına kadar süren Pers işgaline rağmen, kent ticari bağımsızlığını korumuştur. Büyük İskender'den sonra, Mısır'da kurulan Ptolemyos Krallığı ile yakın ilişkiler kuran Kelenderisliler, M.Ö. 100 yılına kadar bağımsız bir kent devleti olarak etkinliğini sürdürmüştür (Aydıncık, 2000).

M.Ö. 1. yüzyılın başlarından itibaren, Kilikya korsanlarına karşı, Akdeniz'in ticari güvenliğinin sağlanmasında Romalıların bu bölgedeki en yakın ortağı Kelenderis olmuştur. M.S. 1. yüzyılda kısa bir süre Kommagene krallığına bağlanan Kelenderis, Roma İmparatoru Vespasyan zamanında Kilikya eyaletinin Anemuryum'dan Selevkeya'ya (Silifke) kadar uzanan Kelenderitis bölgesinin baş kenti olur. M.S. 275 de kısa bir süre Partların eline geçen kent, 4. yüzyıldan itibaren yeniden gelişmeğe başlar. 6. ve 7. yüzyıllardaki Arap saldırılarından sonra, kentin daraltılmış surların içinde küçültüldüğü anlaşılmaktadır. 13. yüzyıl ortalarından 15. yüzyıl ortalarına kadar Selçukluların ve Karamanoğullarının egemenliğine giren kent, 15. yüzyıl sonlarına doğru Osmanlı sınırları içine katılır (İl Turizm Müdürlüğü, 2001).

Kelenderis sürekli yerleşilen kentlerden biri olduğu için, geçmişi ile ilgili kalıntıların çok azı günümüze ulaşmıştır. Görülebilir kalıntılar arasında, Dört ayaklı anıt mezar, Liman surları, Liman Hamamı, Tiyatro, kentin bir kaç yerinde ayakta kalmış olan Sarnıçlar ve bu sarnıçlara su getiren su kanalları dikkat çekicidir. Kentin çevresine yayılan çeşitli tipteki bu eserler ne yazık ki, fazlasıyla tahrip edilmiştir. Bu tarihi eserlerin en önemlileri şunlardır:

Dört Ayaklı Anıtmezar: Dört büyük ayağı olduğu için, halk tarafından "Dört ayak" diye adlandırılan mezar üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar, Mezar odası, dört adet fil ayağı üzerinde dört yanı kemerli bir başka oda ve Piramit biçimli bir çatıdır. 8 metre yüksekliğinde ve M.S. 2. yüzyıla tarihlenebilecek olan ve önemli bir kişi adına yaptırılan bu tarihi mezarın, mezar odası henüz açılmamıştır. Bu nedenle adına yaptırılan kişinin içinde olup olmadığı bilinmemektedir (Aydıncık, 2000).

Mezarlar: Aydınçık'ın doğu ve batısında tarihi mezarlıklar vardır. Kazılar sırasında bu mezarlarda Fenike ve Pers kökenli amforalar bulunmuştur. Şehir merkezinde Mersin-Antalya kara yolu kenarında tonozlu mezarlar hala mevcuttur.

Su Yolu ve Sarnıçlar: Hamama su, Köşk deresinden su kanalı ile getirilmiştir. Gelen su, şehir merkezinde bir sarnıçta toplanır ve şehre dağıtılırdı. Bu günkü ilçe merkezinde bulunan sarnıç, tonozlu mezar görünümündedir. Kanallardan geriye kalan kısmı, Gülnar yolunda, Kapız deresi üzerindeki köprü civarındadır.

Duruhan Kaya Mezarları: Aydınçık'a 17 km. uzaklıkta bulunan Duruhan köyünde Roma çağına ait kaya mezarları vardır. Girişleri tonozlu olup, içerisinde ölen kişinin cesetlerinin konması için yapılmış ve yerli kayadan oyulmuş yataklar vardır. Bazı mezar girişinde ölen kişinin kimliği belirtilmiştir. Mezarın birinin üçgen alınlığında asma dalları ile tanrı Hermes'in başının olduğu kabartmalar bulunmaktadır. Ayrıca burada Osmanlı dönemine ait, kesme taştan yapılmış bir de çeşme vardır (Aydınçık, 2000).

3.10.3.2. Turizm Değeri Olan Mağaralar

Aydınçık karstik arazilerin çok belirli ve su kaynaklarının fazla olduğu yörelerden birisi olduğu için çok sayıda büyük ve küçük mağara bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Gilindire mağarasıdır.

Gilindire Mağarası: Aydınçık doğusunda yer almaktadır. Mağaranın toplam uzunluğu 555 m.dir. Mağaranın içi, her türden damlataş oluşumları (sarkıt, dikit, sütun, duvar ve perde damlataşları, akma taşlar, mağara iğnesi) ile kaplıdır. Mağaranın alanı 15.000 m² yi bulmaktadır. Mağaranın sonunda, genişliği 18-30, uzunluğu 140, tavan yüksekliği 35-40, derinliği 5-47 metre olan büyük bir göl vardır (Aydınçık, 2000).

3.10.3.3. Plajlar

Aydınçık'ta İncekum, Büyükalın ve Karatepe mahallesinde yer alan plajlar bulunmaktadır. *İncekum:* Sığ denizi ve orman içi dinlenme tesisleriyle, Tülüce dağının eteğindedir. *Büyükalın:* Aytur ile İncekum arasında yer alır. Plajların kumsalları ve denizi çok temizdir. Ayrıca gerek plajlarda gerekse plaj kenarlarında dinlenme ve mesire yerleri mevcuttur.

3.10.4. Gülnar Kıyısında Turizm

Gülnar kıyı kesiminde turizm özelliği taşıyan yerler sadece kıyıdaki plajlardır. Bunlardan en önemlisi Sipahili, Yanışlı ve Büyükeceli kıyısında yer alan yan yana sıralanan küçük koylardaki kumsallardır. Buralarda büyük otel bulunmamakla birlikte yazlık konutlar yer almaktadır. Bu kesimde önemli bir tarihi alan ise çalışma alanı dışında yer alan Meydancık kalesidir.

3.10.5. Silifke'de Turizm

Binlerce yıllık tarihi geçmişinde bir çok uygarlığın yaşandığı Silifke, bu uygarlıklardan günümüze dek oldukça iyi bir şekilde korunarak gelmiştir. Arkeolojik kalıntılar, doğal ve kültürel zenginlikleri, iklimi, güneşlenme süresinin fazla olan 105 km.lik kirlenmemiş deniz kıyısı, içinde nesli tükenmekte olan birçok bitki, kuş türü ve deniz canlısını barındıran Göksu Delta'sı, kamping alanları, yaylalarının doğal güzelliği, Göksu Nehir'inde rafting heyecanı ile Mersin ilinin turizm potansiyeli yönünden zengin ilçelerindedir.

Bunu sağlayan en önemli unsurlardan birisi ulaşım imkanlarının kolay olmasıdır. Çünkü İç Anadolu'yu Akdeniz'e bağlayan yolların kavşak noktasındadır. Ayrıca Taşucu Limanı ile de Türkiye-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki en kısa ulaşım noktasıdır. Deniz turizmi, Silifke'nin doğu (Atayurt, Atakent) ve batı kısmında (Taşucu, Boğsak, Liman Kalesi, Yeşilovacık, Tisan) yoğunlaşmaktadır.

Taşucu, tarihi ve doğal güzellikleri, jeopolitik konumu, yılın 300 günü güneşli iklimi, denizinin ve havasının temiz olması, temiz kıyı bandı ile önemli turizm potansiyeline sahiptir. Taşucu'nda, yerli ve yabancı birçok turistin ziyaret edip dinlendiği, Kıbrıs'a geçişlerin yapıldığı her türlü konaklama hizmeti verilmektedir. Burada Turizm Bakanlığı'ndan belgeli biri beş yıldızlı olmak üzere 460 yatak kapasiteli konaklama tesislerin yanı sıra, belediye belgeli toplam 160 yatak kapasiteli 4 motel, toplam 430 yatak kapasiteli 13 pansiyon bulunmaktadır (2001 yılı Taşucu Belediye verileri).

Çalışma alanında yerli turistten başka yabancı birçok turistin ziyaret edip dinlendiği, Kıbrıs'a geçişlerin yapıldığı Taşucu Deniz Hudut Kapısından 2000 yılında giriş çıkış yapan turist sayısı 299 964 kişidir (Tablo: 85).

Tablo: 85- Taşucu Deniz Hudut Kapısı'ndan Giriş-Çıkış Yapan Yolucu Sayısı

	1998 Yılı		1999 Yılı		2000 Yılı	
	Giriş	Çıkış	Giriş	Çıkış	Giriş	Çıkış
Yabancı Turist	26 064	22 476	15 161	17 950	19 280	19 573
Yerli Turist	152 019	163 894	122 776	122 896	136 433	124 678
Toplam	362 453		278 783		299 964	

3.10.5.1. Konaklama Tesisleri, Plajlar ve Kamp Yerleri

Silifke'de konaklama tesisleri olarak; Göksu (2 yıldız), Ayatekla (2 yıldız), Eren, Akdeniz otelleri ile Arısan Pansiyonu; Taşucu'nda Taşucu Best Resort (5 yıldız), Alba Otel (2 yıldız), Fatih Otel, Yuvam Otel, Konak Otel, Aydın Motel, Mutlu Motel, Taşucu Motel, Lades Motel, Akçakıl Mokamp, Holmi Pansiyon, Meltem Pansiyon, Barış Pansiyon; Taşucu Boğsak'ta Adan Pansiyon, Gürbüzler Pansiyon ile Yeşilovacıkta Mia Resort Pinepark Holiday Clup ve Öykü otelleri yer almaktadır.

Bu konaklama tesislerinden Turizm Bakanlığı işletme belgeli 1 beş yıldızlı otel (yatak sayısı 125), 1 dört yıldızlı otel (yatak sayısı 232), 2 motel (yatak sayısı 190), 3 adet pansiyon (yatak sayısı 118) ve 1 apart otel (yatak sayısı 206) vardır. Silifke'de belediyelerden işletme ruhsatlı, otel, motel ve pansiyonlarda toplam 2 500 yatak kapasitesi mevcuttur. Bunun yanı sıra 1 000 çadır kapasiteli 8 kamping vardır. Ayrıca toplam 2 500 yatak kapasiteli kamuya ait Eğitim ve Dinlenme Tesisleri ile 20 000 ikincil yazlık konut ilçe turizmine önemli katkılar sağlamaktadır.

Silifke çevresinde, Kum Mahallesi Halk Plajı, Taşucu Belediyesi Halk Plajı, Taşucu-Akçakıl Mokamp Plajı, Taşucu-İncekum Plajı, Boğsak Halk Plajı, Yeşilovacık Belediyesi Halk Plajı gibi plajlar ile Taşucu Akçakıl Mokamp, Taşucu-Boğsak Turizm Kooperatifi Kamping, Taşucu-Boğsak Gürbüz Kamping gibi kamp yerleri vardır.

3.10.5.2. Yaylalar

Yaz mevsiminin aşırı sıcak olması nedeniyle şehir merkezi ve sahil kesiminde oturan Silifkelilerin büyük bir bölümü ile diğer illerden Silifke'ye gelenler de yaz aylarını yaylalarda geçirirler. Yerli halkın bir çoğunun yayla evi vardır. Yaylacılık okulların tatil olmasıyla başlar; açılmasıyla biter. Silifke'nin belli başlı yaylaları Kırobası (Mara), Gökbelen, Balandız, Uzuncaburç, Kavak ve Çatak'tır.

3.10.5.3. Tarihi Değeri Olan Yerler

Silifke binlerce yıllık geçmişinden kalan ve çeşitli uygarlıklara ait tarihi kalıntıları ile bir açık hava müzesi gibidir. İlçe Turizm Müdürlüğü'nden alanın bilgilere göre tarihi değerlerden bazıları şunlardır:

Silifke Kalesi: Yapılan arkeolojik ve tarihi çalışmalara göre Helenistik veya erken Roma dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Kale, geçirdiği onarım ve değişiklikler sonucu bugün bir Ortaçağ kalesi görünümündedir. Silifke'ye hakim, 185 m yüksekliğinde bir tepe üzerinde yapılmış olan, etrafı kuru hendekle çevrili oval biçimdeki kalenin içinde kemerli galeriler, su sarnıçları, depolar ve diğer yapı kalıntıları bulunmaktadır.

Tekirambarı Su Sarnıcı: Kalenin eteğinde, Bizanslılardan kalma bu su deposu 46 m uzunluğunda, 23 m genişliğinde ve 14 m derinliğinde olup, içine doğu köşesindeki helezonik merdivenle inilmektedir. Anadolu sarnıç mimarisinde rneği az görülen Tekirambarı su sarnıcının tüm duvarları su sızmasını önlemek ve anıtsal bir özellik vermek için düzgün kesme taşlarla desteklenmiştir.

Silifke Müzesi: Taşucu yolu üzerinde bulunan Silifke Müzesinin iki katlı teşhir binası ve avlusunda çeşitli dönemlere ait yörede bulunmuş altın, gümüş, bronz sikke ve eşyalar, seramikler, mermer bst ve heykeller, lahitler ve diğer tarihi bulguların yanı sıra etnografik parçalar da sergilenmektedir.

Atatürk Evi Müzesi: Büyük Atatürk, Silifke'ye olan ilgisini burayı dört defa şereflendirerek göstermiştir. Ulu nder, Silifke'yi ziyaretlerinden birinde burada bir çiftlik satın almış ve merkezi bu çiftlik olmak üzere bir Tarım Kredi Kooperatifi kurulması için talimat vererek kendileri de bu kuruluşun 1 No'lu yesi olmuştur. Ata'nın Silifke'ye ilk gelişlerinde (27 Ocak 1925) gecelediği ev bugün restore edilmiş; kullandığı eşyalar sergilenerek Atatürk Evi Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

Aya Tekla Yeraltı Kilisesi (Meryemlik): Taşucu-Anamur karayolu 4. km.sinde Hıristiyanlığın en eski ve en önemli merkezlerinden biri olan Meryemlik bulunur. Meryemlik'in tarihi Azize Tekla'nın buraya gelişi ile başlar. İsa Peygamber'in havarilerinden St. Paul'n vaazlarından etkilenen 17 yaşındaki Tekla kendini Hıristiyanlık dinine adar. St. Paul'n bu ğrencisi Konya ve Yalvaç'ta Hıristiyanlığı yaymak için propaganda yaparken çeşitli baskılara maruz kalıp,

öldürüleceğini öğrenince kaçıp Seleucia'ya gelir ve sonradan kiliseye çevrilen bir mağarada saklanır. Sığındığı mağaradan yöredeki insanlara çok tanrılı dine karşı Hıristiyanlık inancını yayarken mucizelerle hastaları da iyileştirir. Yine öldürüleceği bir sırada bu mağarada kaybolduğuna inanılır. Aya Tekla'nın içinde yaşadığı mağara onun kayboluşundan sonra Hıristiyanlarca kutsal sayılmış, ta ki bu din M.S. 312 yılında serbest bırakılıncaya kadar gizli bir ibadet yeri olarak kullanılmıştır. Bu mağara daha sonra 5. yüzyılda kiliseye dönüştürülmüştür. Hıristiyanlığın resmen kabulünden sonraki dönemlerde birçok yapı ile bezenen Meryemlik'te Mağara Kilisesinden başka, bu mağaranın üzerinde bugün sadece bir bölümü ayakta kalan Azize Tekla Kilisesi; imparator Zenon tarafından Aya Tekla'ya ithafen yaptırılan kilise ile Kuzey Kilise; hamam, birçok sarnıç, mezarlıklar ve şehir suru kalıntıları günümüze kadar gelmiştir (İlçe Turizm Müdürlüğü, 2001).

Taşucu (Holmi): Silifke-Anamur karayolunun 10. km.sinde Taşucu'nun bulunduğu yerde M.Ö. 7. yüzyılda kurulan Holmi'den bugüne hiçbir tarihi eser kalmamıştır. Holmi uzun süre varlığını sürdürmüş, ancak korsan saldırıları nedeniyle M.Ö. 4. yüzyıldan sonra zayıflamaya başlamıştır. Büyük İskender'in komutanlarından ve Suriye Krallığı'nın kurucusu Selekos Nikator şehrin bu zayıf durumunu fırsat bilerek kolayca ele geçirmiş; halkını da bugünkü Silifke'nin bulunduğu yere yerleştirmiştir. Günümüzde Holmi'nin yerinde kurulan Taşucu, bugün modern bir turistik belde olarak hızla gelişmektedir. Taşucu'nun 2 km batısındaki bir tepenin güney yamacında yerli halkın Manastır diye isimlendirdiği antik Mylai ören yerinde geç Roma ve erken Bizans dönemlerine ait yapı kalıntıları bulunmaktadır.

Tokmar Kalesi (Castellum Novum): Taşucu-Anamur karayolunun 22. km.si kuzeyinde yer alan Tokmar Kalesi, denize hakim bir tepe üzerine inşa edilmiştir. Güneyi sarp bir kaya ile çevrili kalenin kuzeyinde savunma burçları vardır. 12. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir.

Kilikya Afrodisiyası: Halk arasında Ovacık Yarımadası olarak bilinen, arkeoloji literatüründe Kilikya Afrodisiyası diye geçen bu antik yerleşim merkezine Silifke-Anamur karayolunun 35. km.sinde güneye ayrılan tali bir yolla varılır. M.Ö. 12. yüzyılda yapıldığı tahmin edilen ve toplam uzunluğu 4 kilometreye yaklaşan kiklopik sur duvarları ve burçlar görülebilen en eski kalıntılardır.

Antik kentin en önemli eseri St. Pantaleon Kilisesi'dir. M.S. 4. yüzyıla ait kilisenin tabanı tamamen mozaikle kaplıdır. Geometrik şekiller, bitki ve kuş motifleriyle süslü mozaik taban oldukça iyi korunmuştur. Şövalye evleri, sarnıçlar ve nekropol görülebilecek diğer antik kalıntılardır.

Silifke ve çevresinde çalışma alanı dışında kalan, ancak turizm değeri olan diğer yerler Mersin, Konya ve Kırobası yönünde yer almaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde turizm ülkemizin diğer yerlerinde özellikle Antalya, Muğla ve İzmir illerinde olduğu gibi gelişmemiştir. Aynı turizm değerlerine sahip olmasına rağmen gerek ulaşım şartları, gerekse yörenin tanıtımı istenilen düzeyde değildir. Taşucu-Kaledran arasındaki D-400 devlet karayolu henüz orman mülkiyetinde olduğu için buralarda konaklama tesisi, dinlenme tesisi ve benzin istasyonu yapmak, Orman Bakanlığı iznine bağlıdır. Bunun için Orman ve Turizm Bakanlıkları koordineli bir şekilde çalışarak buralarda turizmin gelişmesi için altyapı imkanlarını hazırlamalıdır.

Çalışma alanının geneline baktığımız zaman bugün turizme faaliyetinde bulunanların büyük bir kısmı yerli turistlerden meydana gelmektedir. Yörenin dış turizme açılarak buradaki deniz, güneş, doğal ve tarihi değerlerin turizm faaliyetlerine değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca dağ ve yayla turizmi için elverişli şartlar taşıyan bölgede gerekli altyapı hizmetleri sağlanarak turizme kazandırılmalıdır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin önemli bir ekonomik faaliyeti olan tarım faaliyetleri yanında, yine ekonomik değeri yüksek olan turizm imkanlarından da faydalanması sağlanmalıdır. Turizm faaliyetleri için zengin bir potansiyele sahip yörenin yeterince tanıtılması ve turizm alanı haline getirilmesi çok zor değildir. Böylece çalışma alanında turizmin gelişmesi hem yöre ekonomisine, hem de ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Bunun için çalışma alanında turizme konu olan yerlerinin öncelikle belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, birçok yerin özellikle hem tarihi alanların, hem de birçok plaj ve kumsal alanının turizm bölgesi ilan edilmesi gerekmektedir. Yöre turizminin gelişmesi için başta ulaşım imkanlarının artırılması (hava, deniz, kara ve demiryolu) ve gerek ülke içinde gerekse yurt dışında yöreyi tanıtan kitap ve broşürler hazırlanması gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BAŞLICA COĞRAFİ PROBLEMLER

Etüt sahasında fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerine bağlı olarak çeşitli coğrafi problemler dikkati çeker. Bu problemlerin temelini jeomorfolojik unsurlar (yükselti, dağların uzanışı, bakı durumu, eğim v.s) meydana getirmektedir. Çünkü etüt sahası yüksek dağlık ve plato sahası kenarı olduğu için akarsular tarafından parçalanarak engebeli hale gelmiştir.

Başlıca coğrafi problemler şunlardır;

4.1. Fiziki Coğrafya Problemleri

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde fiziki coğrafya problemlerinin başında erozyon, toprak sığılı, taşlılık ve kayalılık, drenaj bozukluğu, heyelan, taşkınlar ve çekikler gelmektedir.

Erozyon: Çalışma alanında dağlık ve plato gibi yüksek sahaların geniş yer tutması yanında yağış rejiminde görülen düzensizlikler su erozyonunun etkin olmasında büyük rol oynamıştır.

Su erozyonunun en az etkili olduğu alanlar, çoğunlukla alüvyal topraklardan oluşan taban arazileridir. Çalışma alanının yaklaşık % 80'nini oluşturan dağlık ve engebeli alanlar ise su erozyonunun en fazla görüldüğü alanlardır.

Etüt sahasında su erozyonunu arttıran en önemli iklim faktörü yağıştır. Özellikle sağanak yağışın fazla olduğu kış aylarında (çalışma alanında toplam yağışın % 60'ndan fazlası kış mevsiminde düşmektedir) şiddetli su erozyonu ve sel baskınları görülmektedir. Son olarak Aralık 2001-Ocak 2002'de sağanak yağışlar nedeniyle, Silifke, Anamur ve Bozyazı ovaları sel baskınlarına maruz kalmıştır. Ayrıca çalışma sahasının muhtelif kesimlerinde sağanak yağışa müteakip meydana gelen yüzeysel akış, toprağın üst katmanını süpürmekte ve alttaki ana kayanın yüzeye çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durumun önlenmesi için kontur sürüm, şeritvari ekim ve teraslama yapılmalıdır. Çok eğimli arazilerde ise, örtü bitkilerin korunmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca orman ve fundalıkların kesim ve orman yangınları ile tahrip

edilmesi su erozyonunun artmasına neden olmaktadır. Bunun için orman örtüsünün tahribinin önlenmesi ve zamanla yeni orman sahalarının oluşturulması gerekmektedir.

Toprak Sağlığı: Bitki kök sisteminin geliştiği ve besin elementlerinin temin edildiği topraklarda derinlik önem taşımaktadır. Bitki gelişiminin durağı olan bu ortam, derin olursa toprağın bulunduğu iklime adapte olabilen her türlü kültür bitkisini yetiştirmek mümkün olur. Fakat çalışma alanında toprakların büyük bir kısmının derinliği azdır. Bunun nedeni ise, eğim ve şiddetli erozyonun olmasıdır. Sığ topraklar orman, funda, mera bitkileri ve kültür bitkilerinin, su ve besin maddeleri ihtiyacını tam olarak karşılamadığı için gelişimleri kısıtlıdır.

Çalışma alanında kırsal yerleşim yerleri olarak dikkati çeken Ucarı, Demirören, Çamlıpınaralanı, Ovabaşı, Güleç, Karaisalı, Çubukkoyağı, Pembecik, Halifeler, Yenikaş, Sipahili, Yanışlı ve İmamuşağı köylerinde toprak sağlığı önemli problemlerden birisidir. Ancak toprak tabakasının sığ veya olmadığı bu kesimlerde ana kaya teraslanmakta ev üzerlerine toprak dolgu yapılarak tarım yapılabilir.

Taşlılık ve Kayalılık: Çalışma alanında toprak işlemeye ve bitki gelişimine zarar verecek derecede taşlılık veya kayalılık ihtiva eden alanlar bulunmaktadır. Bunlar genellikle ana kayanın yüzeye çıktığı; Anıtlı-Anamur karayolu kuzeyinde, Güngören-Sugözü arasında, Bozyazı kuzeyinde, Aydıncık kuzeybatısında, Dedeler-Ulupınar köyleri kuzeyinde ve Akdere-Taşucu kuzeyinde yoğun olarak görülmektedir. Bu alanlar çalışma alanı topraklarının yaklaşık % 30'una yakındır.

Taşlılık hem yüzeyde, hem de profilde olabilir. Taşlılık ve kayalılığın profildeki oranı arttığından, toprak materyali azalacağından, toprakların su ve bitki besinleri tutma gücünde azalmalar meydana gelir. Ancak toprakta kil oranı yer alırsa bu kötü etki nispeten azalmaktadır. Çalışma alanında taşlılık genellikle sarp ve çok sığ topraklarda görülmektedir. Topraklar orman, funda veya mera örtüsü altında ise taşlılık ve kayalılık problem olmamaktadır. Çünkü buralarda sürüm yapılmamakta ve çevrenin doğal bitkileri mevcut koşullarda kendilerin uydurabilmektedirler. Taşlılık ve kayalılığın bu kötü etkisine karşın erozyonun hızını kesme bakımından olumlu bir yönü de vardır. Bu açıdan taşlılık arz eden meralarda taş toplamak genellikle ekonomik olmayacaktır. Aslında erozyonu azaltmaya katkısı bulunduğu için, buralarda taşlılığı göz yummak yerinde olacaktır.

Drenaj: Daha çok alüvyal düzlüklerde görülen ve taban suyunun her zaman veya yılın bir bölümünde bitki gelişimine zarar verecek kadar yüksek bulunduğu sahalarda görülen bir problemdir. Genellikle Silifke, Anamur ve yer yer de Bozyazı ovalarında drenaj yetersizliği mevcuttur. Buraların drene edilmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu konuda son yıllarda Silifke ve Anamur ovalarında büyük çalışmalar yapılarak önemli tarım arazileri kazanılmıştır. Ancak bu ovalarda drenaj bozukluğu nedeniyle bataklık gibi alanlar mevcuttur.

Tuzluluk-Sodiklik: Genellikle delta sahalarında drenajı bozuk olan alanların tuzluluk veya sodiklik (alkalilik) ya da her iki problemi birden görülmektedir. Bu problemlerin başlıca nedenleri ise; alüvyal materyali deniz içinde veya yakınında bulunan ve devam eden depolanması, arazinin düz ve taban suyu seviyesinin yüksek olması nedeniyle tuzların üst topraktan yıkanmaması, yukarı arazilerinden tuzların yıkanarak toprağın düz ve çukur kısımlarında birikmesi, düşük kalitede sulama suyunun kullanılması ve yeterli dengenin bulunmamasıdır.

Çalışma alanında tuzluluk ve sodikliğin fazla olduğu araziler Anamur, Bozyazı, Sipahili ve Silifke ovalarında görülmektedir.

Heyelanlar: Etüt sahasında zaman zaman heyelan olaylarına, yüksek dağlık ve plato sahaları ile ova ve vadi tabanlarına geçişin olduğu yerlerde rastlanmaktadır. Heyelanlar genellikle sağanak yağışların olduğu dönemlerde görülmektedir. Heyelanların daha çok kırsal yerleşim alanlarında ve yollarda etkilerini görmek mümkündür. 2001 Kasım ve Aralık ayında meydana gelen sağanak yağışları takiben Karaçukur köyünde (Anamur) ve Anamur-Antalya karayolunun 30. km.sinde heyelan meydana gelmiştir. Karaçukur köyünde meydana gelen heyelanda bazı ev ve bahçeler zarar görmüş, 2 ev tamamen kullanılamaz hale gelmiştir.

Taşkınlar: Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde akarsuların büyük bir kısmı mevsimlik akarsulardır. Bu nedenle bu akarsularda sağanak yağışlar sonucunda suları hemen yükselmekte ovalık sahalarda ve vadi tabanlarında taşkınlara neden olmaktadır. Çünkü çalışma alanının genelinde yükselti farkları kısa mesafelerde değişmektedir. Taşkınlar genel olarak yağışın arttığı kış mevsiminde etkili olmaktadır.

Çalışma alanında taşkınlar sonucunda ekili alanlar ve seralar başta olmak üzere bir çok yerleşim yeri, yollar, köprüler, su kanalları, kanalizasyon ve su şebekeleri

etkilenmektedir. Tarım alanlarında ayrıca taşkınlarla birlikte tahrip olduğu gibi gelen malzemeler tarlaların üzerini kapatmakta ve bunların temizlenmesi için büyük masraflar açmaktadır.

Taşkınları önlemek için akarsu ve derelerin ıslah edilmesi gerekmektedir. Akarsu ve dere kenarlarında gerek yerleşim birimleri, gerekse tarım alanları akarsu alanına kurulmamasına dikkat edilmelidir. Ancak arazide çalışmalarımız esnasında bazı evlerin ve tarlaların akarsu yatağı içinde ve tam kenarında kurulduğu görülmüştür.

Çalışma alanında muhtelif tarihlerde vuku bulan taşkın olaylarına 2001 Kasım ve Aralık ayında meydana gelen taşkın olayı da eklenmiştir. Bu taşkın sonucunda Kaledran, Anamur, Bozyazı, Aydınçık, Yeşilovacık, Silifke ovalarında çok sayıda yerleşim birimi ve tarım ürünü zarar görmüştür (Foto: 40).

Çekikler: Çalışma alanında kış aylarında meydana gelen taşkınlardan başka yaz aylarında da akarsularda meydana gelen çekikler görülmektedir. Çünkü çalışma alanındaki akarsuların hemen hemen büyük bir kısmı yaz aylarında cılızlaşmakta ve hatta yer yer kurumaktadır. Etüt sahasındaki Melleç dere, Değirmendere, Gözce, Büyükeceli, Bulacalıkoyuncu deresi yaz aylarında tamamen kurumaktadır. Diğer akarsuların da debileri son derece azalmaktadır.

Çekiklerin meydana gelmesinde çalışma alanında görülen iklimin etkisi büyüktür. Çünkü etüt sahasında yaz aylarında yağış yok denecek kadar azalmaktadır ve hatta bazı yıllarda hiç yağış düşmemektedir. Ayrıca bu dönemde sıcaklıkların son derece yüksek olması buharlaşmayı da arttırmakta ve su kaybına neden olmaktadır.

Bunun için yoğun tarım yapılan yörelerde çekik dönemlerinde akarsulardan faydalanılamamaktadır. Bunu önlemek başta Anamur, Bozyazı ve Göksu gibi akarsuların üzerine setler yapılmıştır. Bu setlerden alınan sular kanallarla tarım alanlarına ulaştırılmaktadır. Ayrıca yer altı sularının olduğu kesimlerde de yer altı sularından faydalanılmaktadır. Ancak yinede çalışma alanında tarım faaliyetlerinin yoğun olarak yapılması su ihtiyacını tam olarak çözmemiştir. Bu nedenle yeni projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

4.2. Beşeri Coğrafya Problemleri

Çalışma alanında beşeri coğrafya açısından daha çok yerleşim birimlerinin dağılışı ve kuruluşu ile ilgili problemler bulunmaktadır. Bunlar daha çok fiziki coğrafya şartlarına bağlı problemlerdir. Yörenin ana jeomorfolojik birimleri akarsu ve dereler tarafından parçalı bir görünüme sahiptir. Bu nedenle yerleşim yerleri özellikle iç kesimlerde gevşek dokulu yerleşme özelliği taşımaktadır. Gevşek dokulu yerleşme olmasından dolayı köylerde bazı hizmetlerin yapılması engellenmektedir. Çünkü bir çok köyün mahallesi (Demirören, Güngören, Karaçukur, Boğuntu, Halifeler, Pembecik, İmamuşığı köyleri gibi) 10 dan fazla olduğu gibi mahalleler arasındaki uzaklık yer yer 8-10 km.ye kadar çıkmaktadır. Bu nedenle buralara su şebekesi, telefon, elektrik, yol ve kanalizasyon imkanlarının sunulması son derece güçleşmektedir. Ayrıca mahallelerin okula öğrenci gönderme durumları da güçleşmektedir. Böylece bazı köylerde yol, su şebekesi ve okul problemi mevcuttur. Bunların çözülmesi için çalışmalar devam etse de çok büyük masraf ve emek istemektedir.

İlçe merkezlerinde de bazı problemler mevcuttur. Bunların başında su şebekesi, kanalizasyon ve yol yapım çalışmalarıdır. Anamur ve Silifke ilçelerinde bu sorunlar büyük ölçüde çözümlenmesine rağmen, Bozyazı ve Aydıncık'ta ilçeleri başta olmak üzere beldelerde devam etmektedir. Bu sorunların bir çoğu yeterli ekonomik kaynakların bulunmayışındandır. Belediyeler imkanları ölçüsünde bu sorunların çözümünü için çalışmaları devam ettirmektedirler.

4.3. Ekonomik Coğrafya Problemleri

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ekonomik coğrafya ile ilgili problemlerin başında yanlış arazi kullanımı, sulama, ulaşım ve pazarlama gelmektedir.

Çalışma alanında arazi kullanımı konusunda gerekli planlama ve çalışmalar son derece yetersizdir. Yörede ekonomik değeri yüksek tarım ürünleri (muz, çilek, seralarda üretilen sebzeler, yer fıstığı, susam ve turunçgiller) yetiştirilmektedir. Ancak bunların nerelerde ve hangi arazi koşullarında ekileceği planlanmamıştır. Bunun için hangi arazi koşullarında hangi ürünlerin daha ekonomik olacağı planlanarak ekimi yapılmalıdır. Bu konuda gerek ilçe tarım müdürlükleri, gerekse diğer kurumlar belli planlamalar yaparak çiftçileri bilinçlendirmelidir. Mesela Anamur ve Bozyazı'nın bazı

yörelere muz açıkta yetiştirilirken, bazı yerlerinde seralarda yetiştirilmektedir. Bunun için bu kesimler belirlenerek buralarda nasıl ürün yetiştirileceği belirlenmelidir.

Ayrıca çalışma alanında turizm faaliyetleri ile tarım faaliyetleri iç içe yapılmaktadır. Buradaki birçok alanda 1. sınıf tarım arazileri üzerinde turizm konutları yapılırken, bazı kumsalların kenarında da seralar kurulmuştur. Böylece buralarda yanlış arazi kullanımı görülmektedir. Bunun için çalışma alanında özellikle Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Yeşilovacık, Taşucu ve Silifke ovalarında turizm kullanım alanı ile tarım alanlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Çalışma alanında, akarsular ve kaynaklar yer almakla birlikte yaz aylarında sıcaklık ve buharlaşmanın fazla olduğu kıyı ovalarında sulama önemli yer tutmaktadır. Buralarda sulama yapılması için DSİ başta olmak üzere çeşitli sulama projeleri (Anamur Ovası Sulaması, Bozyazı Ovası Sulaması, Aydıncık Pompaj sulaması ve Silifke Ovası Sulaması) yapılarak bunlar hayat geçirilmiştir. Bu sulama projeleri ile yılda ortalama 6 213.1 hektarlık tarım alanı sulanmaktadır (Tablo: 62). Ancak bu projeler yeterli olmadığı gibi bu proje dışında kalan yerleşim birimlerinde su eksikliği önemli bir problem olarak görülmektedir.

Sulama probleminin olduğu yerleşim birimlerinde vatandaşlar kendi imkanları ile çözüm bulmaya çalışmışlardır. Ancak bu çözümler yeterli değildir. Bunun için gerekli planlama ve projeler yapılmalıdır. Projesi tamamlanan başta Anamur Çayı üzerinde yapılması düşünülen baraj ile Göksu üzerindeki Kayraktepe barajının bir an önce tamamlanması sulamada büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu kenarında bulunmaktadır. Bu yolun çalışma alanında kalan kısmı çok dar ve virajlı olması, ulaşımın istenilen ölçüde olmasını engellemektedir. Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu, 1997 yılı yatırım programına alınarak geliştirilmesi düşünülmüş, ancak ödenek yetersizliğinden dolayı henüz çalışmalar başlamamıştır. Çalışma alanında hava alanı bulunmamaktadır. Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, sahip olduğu değerlerin yanında önemli bir eksikliği olarak hissedilen hava alanının bulunmayışı, iç ve dış turizme dönük faaliyetler ile tarımsal üretimin dış pazarlara sunulması istenen seviyeye çıkmasını engellemektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer alan birçok köyün yolu stabilize yoldur. Bu nedenle kış aylarında ulaşımda önemli problemler meydana gelmektedir. En kısa zamanda bu yolların düzeltilmesiyle gerek yöre halkına, gerekse ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

Çalışma alanında ulaşımın şartlarının gelişmemiş olması üretilen ürünlerin pazarlanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle dayanma gücü az olan ve ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin (muz, çilek ve çeşitli sebzeler gibi) kısa zamanda ve yakın pazarlarda tüketilmesi gerekmektedir. Ancak çalışma alanında üretilen ürünlerin gerek büyük yerleşim merkezlerinin olmaması ve gerekse büyük yerleşim merkezlerine ulaştırılmasında problemler görülmektedir. Bunda temel faktör ulaşım imkanlarının kısıtlı olmasıdır. Bunun için gerek yurt içinde gerekse yurt dışında gerekli pazar imkanları bulunmalıdır. Ayrıca bu ürünleri değerlendirmek için gerekli tesisler (salça, kolonya, meyve suyu fabrikaları) kurulmalıdır.

Çalışma alanında projesi yapılan ve alt yapısı tamamlanarak ihale aşamasında olan Akkuyu Nükleer Santrali bir an önce ihale edilerek hizmete açılmalıdır. Santralin hizmete açılması gerek yöredeki insanların ve gerekse ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde turizm ülkemizin diğer yerlerinde özellikle Antalya, Muğla ve İzmir illerinde olduğu gibi gelişmemiştir. Aynı turizm değerlerine sahip olmasına rağmen gerek ulaşım şartları, gerekse yörenin tanıtımı istenilen düzeyde değildir. Taşucu-Kaledran arasındaki D-400 devlet karayolu henüz orman mülkiyetinde olduğu için buralarda konaklama tesisi, dinlenme tesisi ve benzin istasyonu yapmak, Orman Bakanlığı iznine bağlıdır. Bunun için Orman ve Turizm Bakanlıkları koordineli bir şekilde çalışarak buralarda turizmin gelişmesi için altyapı imkanlarını hazırlamalıdır. Turizm faaliyetleri için zengin bir potansiyele sahip yörenin yeterince tanıtılması ve turizm alanı haline getirilmesi çok zor değildir. Böylece çalışma alanında turizmin gelişmesi hem yöre ekonomisine, hem de ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacaktır. Bunun için çalışma alanında turizme konu olan yerlerinin öncelikle belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, birçok yerin özellikle hem tarihi alanların, hem de birçok plaj ve kumsal alanının turizm bölgesi ilan edilmesi gerekmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anamur-Silifke Arası Kıyı Bölgesi (Anamur, Bozyazı, Aydıncık ilçelerinin tamamı, Silifke İlçe merkezi ve batısı ile Gülnar ilçesinin Akdeniz kıyı kesimi), Akdeniz Bölgesi'nde Taşeli Platosu'nun kıyı kesiminde yer almaktadır. Batıda Kaladıran Çayı; doğuda, Silifke İlçe Merkezi ve Göksu nehri; kuzeyde, Taşeli Platosu içinde yer alan dağlık sahalara; güneyde, Akdeniz bulunmaktadır.

Çalışma alanı toplam yüz ölçümü yaklaşık 3 300 km² bir alan kaplamaktadır. Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi ülkemizin coğrafi yönden çok fazla araştırma yapılmayan yörelerinden birisidir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesini meydana getiren jeolojik birimler, Paleozoik ve Mesozoik'e ait temel birimler ile bunlar üzerinde yer alan Tersiyer ve Kuaterner örtü formasyonlarından meydana gelmektedir. Bölgenin jeolojik temelini, Paleozoik ve Mesozoik'e ait metamorfik özellikler gösteren formasyonlar oluşturmaktadır. Bu formasyonlardan en yaygın olanları; Devonien, Kretase ve Neojen formasyonlarıdır. Devonien arazileri, kalker, şist, kalkşist, kuvarsit, şeyl ve kristalize kireçtaşlarından meydana gelmiştir. Bu araziler yer yer Permo-Karbonifer arazileri ile iç içe girmiştir. Devonien'den başka çalışma alanında geniş yer kaplayan gri, beyaz renkli, ince, sık dokulu, çoğunlukla kristalin, sert ve yer yer muntazam tabakalanma göstermeyen kalkerlerle temsil Kretase formasyonları ile örtü formasyonlarının en üst kesimini oluşturan Neojen formasyonları çalışma alanı kuzeyinde geniş alanlar kaplamaktadır. Neojen formasyonları, denizel Miosen'e ait çökeller olup, bunlar taban konglomerası ile başlamakta, kumtaşı, çakıltası ve kireçtaşlarıyla devam eden bir istif halindedir. Miosen formasyonları bir çok yerde temel birimler üzerine açısal diskordans ve transgresif bir şekilde geldiği müşahade edilmiştir. Ayrıca Kuaterner esnasında kıyı kesimlerde alüvyal ovalar, iç kesimlerde ise karstik depresyonlar ve unsurlar meydana gelmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin jeomorfolojik unsurları, Orta Toroslar ve Taşeli Platosu'nun oluşumuyla yakından ilgilidir. Buna bağlı olarak buradaki ana jeomorfolojik unsurları; dağlık sahalara, plato sahalara, ovalık sahalara ile kıyı bölgesi oluşturmaktadır. Bu ana jeomorfolojik unsurlar içinde, dik falezler, yarım ay biçimli koylar, birikinti ovalara, parçalanmış vadi yamaçları, aşınım ve birikim glasileri,

aşınım yüzeyleri, akarsu vadileriyle parçalanmış tepeler ile mağara, dolin, lapyra gibi karstik şekiller yer alır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin ikliminin şekillenmesinde planeter ve coğrafi faktörler büyük ölçüde etkili olmuştur. Çalışma alanında gerek iklim elemanlarının özelliklerine göre, gerekse çeşitli araştırmacıların formüllerine göre, tipik Akdeniz iklimi görülmektedir. Akdeniz ikliminin genel karakteri, kışları ılık ve yağışlı; yazları sıcak ve kuraktır. Sahada ilkbahar kararsız periyotları olan bir mevsim, sonbaharın ikinci yarısı ise, genellikle kış rejimi ile karışmış haldedir. Kabaca, kurak devre Haziran-Eylül, nemli devre ise Ekim-Mayıs arasındadır.

Çalışma alanında hidrolojik unsurlar olarak; yer altı suları, kaynaklar, akarsular ile Göksu deltasında Akgöl ve Paradeniz lagün gölleri bulunmaktadır.

Yer altı suları bulunduran formasyonların başında alüvyonlar gelmektedir. Alüvyonlardan başka yer altı suyu bulunduran diğer unsurlar, Paleozoik ve Mesozoik'e ait kireçtaşı, kuvarsit, şeyl ardışıklı kireçtaşıdır.

Kaynaklar daha çok geçirimsizliği az, kireçtaşı, şeyl, kuvarsit ve kireçtaşı ardışıklı karstik formasyonlarda teşekkül etmiştir. Debileri $1 \text{ m}^3/\text{sn.}$ nin altında olan çok sayıda kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklardan en önemlileri; Sugözü, Teniste, Emirşah, Mamure, Cevizligöz, Pınarlar, Karamanastır, Gözce-Sarısu, Gözce-Karapınar, Aydınçık-Soğuksu, Akdere ve Boğsak'tır. Kaynakların bir çoğu akarsu ve çayların ana kaynaklarını meydana getirdikleri gibi, yerleşim birimlerinin sulama ve içme suyu ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde sürekli akış gösteren akarsular son derece azdır. Fakat yağışlı mevsimde yağışların artmasıyla oluşan mevsimlik çaylar bulunmaktadır. Akarsular, yüksek kesimlerden kaynaklarını almakta ve kısa mesafede dar ve derin vadiler içerisinde akarak denize ulaşmaktadır. Etüt sahasında yer alan en önemli akarsular; Kaledran Çayı, Melleç deresi, Değirmendere, Sultansuyu, Anamur Çayı, Bozyazı Çayı, Aksaz Çayı, Gözce Çayı, Büyük ve Küçük Alan dereleri, Sipahili Çayı, Bulacalıkoyuncu deresi ve Göksu nehridir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde, Silifke deltası üzerinde Akgöl ve Paradeniz lagün gölleri bulunmaktadır. Akgöl, Paradeniz lagününden oluşum bakımından daha eski ve deniz ile bağlantısı yoktur. Yaklaşık 12 km^2 lik yüz ölçüme

sahip Akgöl'ün derinliği 50-60 cm. civarındadır. Paradeniz gölü, 4 km² lik bir yüzölçüme sahiptir. Gölün, denizle bağlantısını zaman zaman kıyı kordonu ile kesilmektedir. Gölünün derinliği orta kısımlarda 2 m.ye kadar çıkmaktadır. Suları deniz ile bağlantısının devam etmesi nedeniyle tuzludur.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ana madde, iklim, topoğrafya, bitki örtüsü ve zamanın etkisi ile oluşan çeşitli büyük toprak grupları (alüvyal, kolüvyal, kahverengi orman, kireçsiz kahverengi orman, kırmızı Akdeniz, kırmızı kahverengi Akdeniz, rendzina toprakları) teşekkül etmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde dört ayrı bitki katı belirlenmiştir. Bunlar; orman formasyonu, çalı formasyonu, alpin bitkiler ve kültür bitkileridir.

Orman formasyonunu oluşturan hakim türler kızılçam, ardıç, köknar, sedir ve meşe olmak üzere beş ana elemana sahiptir. Orman formasyonun tahribi sonucu meydana gelen çalı formasyonu, asli bir topluluk olmayıp ormanın tahrip sahalarında gelişmiş sekonder bir topluluktur. Bu çalı topluluğuna maki (*Macula*) bitki örtüsü adı verilmektedir. Bilindiği gibi maki, Akdeniz iklim bölgelerinde asli orman örtüsünün tahrip edilmesinden sonra gelişmiş, her zaman yeşil ve sert yapraklı türlerden oluşan bir topluluktur. Çalışma alanında maki bitki topluluğunun esas yayılış alanını, Akdeniz'in nemli etkisinin görüldüğü Asıl Akdeniz iklim sahasıdır. Çalışma alanında en fazla yoğunluk gösterdiği yerler 500-600 m. yükseltilere kadar çıkmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde nüfus genellikle kıyı kesiminde toplanmıştır. 2000 yılı nüfus sayımına göre çalışma alanında, 122 824'ü erkek, 115 518'i kadın olmak üzere toplam 238 342 nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun 149 030 ilçe merkezlerinde, 47 724'ü kasabalarda ve 41 588'i de köylerde yaşamaktadır. Buna göre, nüfusun % 63'ü şehirlerde, % 37'si köy ve kasabalardadır.

Kırsal kesimde ise nüfus gün geçtikçe azalmakta ve ilçe merkezlerinde ve kıyı kesiminde ise sürekli artmaktadır. Bunda etkili olan en önemli faktör kıyı kesiminde ekonomik faaliyetlerin daha yoğun olmasıdır.

Etüt sahası ilkçağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Tarihi çağlarda sırasıyla; Luviler, Kilikyalılar, Kizuvatyalılar, Fenikeliler, Hititler, Asurlular, İranlılar, Araplar, Romalılar ve Bizanslılar'ın hakimiyetinde kalan çalışma

alanı, Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile de Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlıların idaresinde kalmıştır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yayla yerleşmeleri dışında daha çok daimi yerleşmeler dikkati çeker. Yerleşim yerlerinin seçilmesinde iklim, toprak, su kaynakları ile yükselti gibi doğal faktörler etkili olmuştur. Çalışma alanında yerleşim birimi olarak; 4 ilçe merkezi, 8 kasaba, 86 köy (Anamur'da 37, Bozyazı'da 12, Aydınçık'ta 10, Gülnar sınırında 13 ve Silifke sınırında 14) ve bu köylere bağlı 190 civarında da mahalle ile geçici yerleşmelerden yaylalar bulunmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesini oluşturan çalışma alanı yaklaşık 3 300 km² lik alan kaplamaktadır (Tablo: 63). Bu alanların 1 360 km² lik kısmı Anamur, 562 km² lik kısmı Bozyazı, 422 km² lik kısmı Aydınçık, 264 km² lik kısmı Gülnar, ve 473 km² lik kısmı da Silifke ilçe sınırları içinde kalmaktadır.

Anamur-Silifke arasında ekonomik faaliyetler olarak tarım, hayvancılık, ormancılık ve turizm dikkati çekmektedir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde sulu ve kuru tarımın her türlü yapılabilmektedir. Çalışma alanında tarımsal faaliyetler genellikle tarla ve bahçe tarımı şeklinde yapılmaktadır. Yer yer bunların her ikisinin birlikte yapıldığı yerlerde vardır. Tarım yapılan kıyı ovalarında iklim ve toprağın tarıma elverişli olması, yılda aynı tarladan iki hatta üç ürünün elde edilmesine neden olmaktadır. Tarım ürünleri arasında; tahıllar, yağlı tohumlular, çeşitli sebzeler, çeşitli meyveler, turunçgiller, muz ve çilek önemli yer tutmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde hayvancılık eskiden önemli bir geçim kaynağı idi. Çünkü yörede eskiden göçebelik önemli bir hayat tarzı iken, bugün önemini yitirmiş durumdadır. Yöre halkının büyük bir kısmının yerleşik hayata geçmesi ile hayvancılık faaliyetleri azalarak, tarım faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Ancak etüt sahasının iç kesimlerindeki köylerde hayvancılık etkin olan bir ekonomik faaliyettir. Çalışma alanında 2001 yıl verilerine göre 18 101 büyükbaş, 36 990 koyun, 96 910 keçi, 4021 tek tırnaklı, 233 630 kanatlı, 20 165 arı kovanı bulunmaktadır. Çalışma alanında bulunan hayvanlardan, 2001 yılı verilerine göre yılda toplam 792 ton kırmızı et, 250 ton beyaz et, 34 940 litre süt, 3 591 ton yoğurt, 655 ton tereyağı, 100 ton yapağı ve 198 ton bal elde edilmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde balıkçılık son yıllarda ulaşım ve taşıma imkanlarının kolaylaşmasıyla yerel özelliklerden kurtulmuş ve ticari manada balıkçılık yaygınlaşmaya başlamıştır. Balıkçılık özellikle akarsuların denize döküldüğü alanlarda daha çok yapılmaktadır. Buralarda daha çok kefal, mercan, karagöz, lagos, sazan, barbunya, levrek, lüfer, sardalya, orfoz, sinavrit, sargoz, sokar, kuzu, dil, çipura, karides gibi balıklar avlanmaktadır.

Çalışma alanında 1 037 855 dekar normal koru ormanı, 1 035 420 dekar bozuk koru ormanı ve 1 029 215 dekarda açıklık alan bulunmaktadır. Ormanlarda asli ağaç türü kızılçam olup, bunların yanında ye yer göknar, sedir, ardıç, selvi, karaçam, kızılağaç, çınar, meşe ve kıyıda maki formasyonu önemli yer tutar. Kızılçamın bu topluluk içindeki oranı % 90 civarındadır. Mersin Orman Bölge Müdürlüğü'nün 2001 yılı verilerine göre, çalışma alanında ormanlardan, 75 509 m³ tomruk, 8 656 m³ maden direği, 791 tel direği, 24 463 m³ sanayi odunu, 56 432 m³ kağıtlık odun, 188 923 m³ ster yakacak odun, 25 286 m³ ster yapacak odun, 707 610 kg. defne yaprağı, 31 962 kg. kekik, 152 286 kg. karahan yaprağı ve 18 170 kg. sumak elde edilmiştir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde bakır, kurşun, çinko, barit, çimento hammaddesi, demir, dolomit, fosfat ve krom madenleri bulunmaktadır. Bunların bir kısmı işletilmiş olup, diğerleri ekonomik olarak değerlendirilmeyi beklemektedirler.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde yer altı ve yer üstü enerji kaynakları açısından kurulan bir tesis bulunmamaktadır. Çalışma alanında büyük ölçüde elektrik enerjisinden yararlanılmaktadır. Etüt sahasına enerji, TEDAŞ tarafından verilmektedir. Ancak çalışma alanında kurulması düşünülen Akkuyu Nükleer Santrali projesi vardır.

Çalışma alanında sanayi tesisleri yok denecek kadar azdır. Ancak çoğunlukla atölye ve ev tipi sanayi faaliyetleri yapılmaktadır. Anamur ve Silifke'de küçük sanayi siteleri bulunmaktadır. Yörede süt işleme tesisi, marangozhane, değirmen, tornacı, kaynakçı, kaportacı, çeşitli oto tamiri, zirai aletler, kunduracı, fırın, terzi, mermerci vb. küçük iş yerleri bulunmaktadır. Çalışma alanında en önemli sanayi tesisi *Taşucu SEKA Akdeniz Müessesesidir*. Tesis, 200 hektarlık bir alan üzerinde 1984 yılında kurularak üretime başlamıştır. SEKA'nın kendisine ait Taşucu'nda bir limanı bulunmakta olup, ancak hammadde taşımacılığında daha çok karayolu kullanılmaktadır. Fabrikanın yıllık 90 000 ton kraft torba (ambalaj kağıdı) ve 155 000 ton kraft liner (oluklu mukavva)

üretim kapasitesi mevcut olup, 2000 yılında 85 000 ton kraft liner üretilmiştir. Bunlardan başka yörede sanayi diyebileceğimiz kuruluşlar Anamur'da Haltan Defne Yaprağı ve Aromatik Bitkiler İşleme Fabrikası ile birkaç tane Muz Saratma ve Depolama tesisleridir.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesi, Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu üzerinde bulunmaktadır. Bu yolun çalışma alanında kalan kısmı çok dar ve virajlı olması ulaşımın istenilen ölçüde olmasını engellemektedir. Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu, 1997 yılı yatırım programına alınarak geliştirilmesi düşünülmüş, ancak ödenek yetersizliğinden dolayı henüz çalışmalar başlamamıştır. Ayrıca köy yollarının büyük bir kısmı asfalt olmasına rağmen, hale stabilize yollar mevcuttur.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde ticaret, genellikle tarımsal ürünlere dayanmaktadır. Tarımsal ürünler içinde muz, çilek, turuncgiller başta olmak üzere sebze ve meyveler önemli yer tutar. Bu ürünlerin ticareti genellikle sebze ve meyve halleri başta olmak üzere çiftçinin tarlasında toptan veya perakende olarak yapılmaktadır. Üretilen bu ürünleri, Mersin, Konya, Antalya ve Ankara başta olmak üzere bir çok ilden gelen tüccarlar satın almaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinde turizm alanları iç turizme yöneliktir. Bunda gerek dış turizm merkezlerine uzaklık, gerekse dış turizm imkanlarının az olması etkili olmuştur. İç turizm faaliyetlerine katılanların da yaklaşık % 80'i Konya ve Ankara illerinden gelerek ikincil konut yaptıranlardır. Bunlardan başka Malatya, Gaziantep, Kayseri ve Kahramanmaraş illerinden de gelenler bulunmaktadır.

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin önemli bir ekonomik faaliyeti olan tarım faaliyetleri yanında, yine ekonomik değeri yüksek olan turizm imkanlarından da faydalanması sağlanmalıdır. Turizm faaliyetleri için zengin bir potansiyele sahip yörenin yeterince tanıtılması ve turizm alanı haline getirilmesi çok zor değildir. Böylece çalışma alanında turizmin gelişmesi hem yöre ekonomisine, hem de ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacaktır. Bunun için çalışma alanında turizme konu olan yerlerinin öncelikle belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, tarihi alanların, plaj ve kumsal alanlarının turizm bölgesi ilan edilmesi gerekmektedir. Turizmin gelişmesi için başta ulaşım imkanlarının artırılması (hava, deniz, kara ve demiryolu) ve gerek ülke içinde gerekse yurt dışında yöreyi tanıtan kitap ve broşürler hazırlanmalıdır.

ÖNERİLER

Anamur-Silifke arası kıyı bölgesinin rantabil kullanılabilmesi için tarafımızdan bazı öneriler getirilmiştir. Bu önerilerin bazıları şunlardır;

1- Çalışma alanında coğrafi kriterleri dikkate alarak acilen arazi kullanımı konusunda gerekli etüt ve çalışmalar yapılarak, kullanım alanları belirlenmelidir. Böylece hem arazi verimli bir şekilde kullanılacak ve hem de arazi üzerinde yer alan problemli sahalar belirlenerek bunların önlenmesi için gerekli çalışmalar başlatılacaktır.

2- Antalya-Mersin D-400 Devlet Karayolu yeniden düzenlenerek kolay ulaşım imkanlarına kavuşturulmalıdır. Çünkü bu yolun çalışma alanında kalan kısmının çok dar ve virajlı olması, bölgenin diğer kesimlerle olan ulaşımını engellemektedir.

3- Çalışma alanında ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin (muz, çilek, avakado vb.) yetiştirilmesine olanak sağlayıcı projeler desteklenmelidir. Ayrıca yörenin potansiyeli göz önünde tutularak ilgili üniversite bölümlerinin açılması yerinde olacaktır.

4- Bir çok yerleşim yerinde; su şebekesi, okul inşaatı, sağlık ocağı inşaatı, yol yapımı ve asfalt işleri, köy konağı inşaatı ve spor tesisi inşaatı gibi faaliyetler devam etmektedir. Bunların tamamlanması ve eksikliklerin giderilmesi sağlanmalıdır.

5- Çalışma alanında tarımsal ürünleri değerlendirmek için entegre bir tesis kurulması gerekir. Bu yolla narenciye, çilek, domates vb. ürünlerin değerlendirme imkanını arttıracaktır. Böylece hem yöre ekonomisine ve hem de ülke ekonomisine önemli katkılar sağlanmış olacaktır.

6- Çalışma alanında önemli getirisi olan muz ve çilek üretiminin gelişmesi konusunda yapılan çalışmalar daha da yaygınlaştırılmalıdır. Muz serası kurulmasında banka kredilerinin alınmasında gerekli kolaylıklar sağlanmalıdır.

7- Tarihi alanlarda gerekli restorasyon çalışmaları yapılarak, tarihi değerlerin açığa çıkarılması, tanıtılması ve çevre düzenlemelerinin yapılarak koruma altına alınmalıdır.

8- İlçe merkezlerinde küçük sanayi siteleri yapılmalı veya mevcut olanların (Anamur ve Silifke'de olduğu gibi) kapasiteleri genişletilmelidir. Şehir merkezlerinde yer alan bu küçük sanayi tipi işletmelerin buralara taşınması sağlanmalıdır.

9- Çalışma alanında turizm değerleri olan yerler belirlenmeli ve buraların alt yapı problemleri çözülmelidir. Bazı yörelerle ilgili projeler hazırlanmalı ve buraların turizm bölgesi ilan edilmesi sağlanmalıdır. Böylece tarım faaliyetlerinden geçimini sağlayan yöre halkına ikinci bir ekonomik potansiyel sağlanmış olacaktır.

10- Anamur'da başta Anamur Çayı ve Göksu nehri üzerinde planlanan baraj ve hidroelektrik santrallerinin bir an önce tamamlanması gerekmektedir.

11- Anamur-Silifke arasında yer alan balıkçı barınakları yeniden düzenlenerek, balıkçılık verilecek kredilerle özendirici bir hale getirilmelidir.

12- Çalışma alanında yer alan ve alt yapısı tamamlanmış olan Akkuyu Nükleer Santrali Projesi bir an önce ihale edilerek tamamlanması gerekir. Böylece hem yöre halkına ve hem de ülke ekonomisine önemli katkılar sağlanmış olacaktır.

13- Çalışma alanı, özellikle Anamur ve çevresi, il merkezine çok uzakta bulunmaktadır. Bu nedenle Anamur'un il merkezi olması düşünülmelidir. Böylece bir çok problem yerinde çözümlenmiş olacaktır.

6. BİBLİYOGRAFYA

- Akalın, İ., (1983). **Toprak Bilgisi**. Ank.Ün. Ziraat Fak. Yay. No: 878, Ankara.
- Akay, E. ve Uysal, Ş., (1988). **Orta Toroslar'ın Post-Eosen Tektoniği**. MTA Dergisi Sayı: 108, Sayfa 57-68. Ankara.
- Akkuş, A., (1980), **Devrez Çayı Vadisi'nin Jeomorfolojisi**. K.T.Ü. Yay. No: 109 Trabzon.
- Akkuş, A., (1986-87), **Salda Gölü'nün Jeomorfolojisi**. İst. Ün. Edb. Fak. Coğr.Böl. Coğr. Derg. Sayı: 2, sf.109-116, İstanbul.
- Akkuş, A., (1995), **Jeomorfolojiye Giriş**. Öz Eğitim Yay. No: 2, Konya.
- Anamur 1991**. Gökçe Ofset, Ankara.
- Anamur 2000**. Anamur Kaymakamlığı.
- Anamur İlçe Tarım Müdürlüğü, **2001 İstatistiki Verileri**. Anamur.
- Anamur İlçe Turizm Müdürlüğü (2000), **Tanıtım Broşürleri**. Anamur.
- Anamur Kaymakamlığı, **2001 Brifing Raporu**. Anamur.
- Anamur Ticaret ve Sanayi Odası, **Ekonomik Rapor 2000**. Anamur.
- Ardel, A., (1967-68), **Türkiye Kıyılarının Teşekkülü ve Tekamülüne Toplu Bakış**. Türk Coğrafya Dergisi No: 24-25, İstanbul.
- Ardos, M., (1969), **Orta Toroslar ve Akdeniz Sektörünün Jeomorfolojik Problemleri**. Ege Ün. Fen Fakültesi, İlmi Raporlar Serisi No: 63, İzmir.
- Ardos, M., (1985), **Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi-II**. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 3215, İstanbul.
- Ardos, M., (1992), **Türkiye Kuaterner Jeomorfolojisi**. İst. Ün. Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3737, İstanbul.
- Atalay, İ., (1973), **Toros Dağlarında Karstlaşma ve Toprak Teşekkülü Üzerine Bazı Araştırmalar**. Jeomorfoloji Dergisi Sayı: 5, sf. 135-152, Ankara.
- Atalay, İ., (1982), **Türkiye Jeomorfolojisine Giriş**. Ege Üniv. Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 9, İzmir.

- Atalay, İ., (1989), **Toprak Coğrafyası**. Ege Üniv. Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 8, İzmir.
- Atalay, İ., (1992), **Türkiye Coğrafyası**. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Aydıncık (Gilindire/Kelenderis) 2000**. Aydıncık Belediyesi, İçel.
- Aydıncık İlçe Tarım Müdürlüğü, **2001 İstatistiki Verileri**. Aydıncık.
- Aydıncık Kaymakamlığı, **2001 Brifing Raporu**. Aydıncık.
- Bal, Y., Demirkol, C., (1988), **Doğu Akdeniz'de Türkiye Kıyı Çizgisi Değişimleri**. Yer Bilimleri Dergisi No: 6, Sayı: 1-2, İstanbul.
- Bener, M., (1965), **Göksu Vadisi ve Taşeli Platolarında Karst. İst. Ün., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul.
- Bener, M., (1967). **Göksu Deltası**. İst. Ün. Coğr. Enst. Derg. Sayı: 16, İstanbul.
- Blumenthal, M. M., (1955), **Cenubi Anadolu Toroslarının Sahil Sıradağlarında Silifke-Anamur Arasındaki Jeolojik İncelemeler**. MTA Rapor No: 2823, (Yayınlanmamış), Ankara.
- Bozyazı İlçe Tarım Müdürlüğü, **2001 İstatistiki Verileri**. Bozyazı.
- Bozyazı Kaymakamlığı, **2001 Brifing Raporu**. Bozyazı.
- Çevre Bakanlığı, Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, (1998), **Göksu Deltası**. Ankara.
- Demirtaşlı, E., (1983), **Orta Toroslar'da Silifke-Anamur Arasındaki Bölgenin Stratigrafisi ve Tektoniği**. Toros Jeoloji Sempozyumu, Ankara.
- Demirtaşlı, E., (1984), **Stratigraph And Tektonic Of The Area Silifke And Anamur Central Taurus Mountains**. Geology Of The Taurus Belt, S. 101-119 Mta Special Publication. Ankara.
- Devlet İstatistik Enstitüsü'nün **1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılları Genel Nüfus Sayımı Sonuçları**. Ankara.
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün Anamur, Silifke, Aydıncık, Gülnar'a Ait 2000 Yılına Kadar Yapmış Olduğu; **Yıllık, Aylık ve Günlük Ortalama Rasat Bültenleri**. Ankara.
- Doğanay, H., (1994). **Türkiye Beşeri Coğrafyası**. Gazi Büro Kitabevi, Ankara.

- Doğanay, H., (2000), **Coğrafyaya Giriş. Çizgi Kitabevi**, Konya.
- DSİ, (1978), **Anamur Ovası Hidrojeolojik Etüt Raporu**. Coğrafi İstatistik No: A6-017, Ankara.
- DSİ, (1978), **İçel-Gilindire Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu**. Coğrafi İstatistik No: A6-018, Ankara.
- DSİ, (2000), **Anamur-Silifke Arasındaki Kaynaklar ve Yer altı Sularına ait Analiz Kayıtları**. Ankara
- Efe, R., (1998), **Ermemek Çayı Havzası (Doğal Ortam)**. Fatih Üniversitesi Yayınları No: 1, İstanbul.
- Erinç, S., (1962), **Klimatoloji ve Metotları**. İst. Ün. Coğr.Enst. Yay. No: 35, İstanbul.
- Erinç, S.-Bener, M., (1963), **Türkiye'de Toprakaltı Sühunetleri**. İst. Ün. Coğr. Enst. Derg. Sayı: 13, İstanbul.
- Erol, O., (1993), **Genel Klimatoloji**. Gazi Büro Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Gökten, E., (1976), **Silifke Yöresinin Temel Kaya Birimleri ve Miosen Stratigrafisi**. TJK Bülteni Sayı:2, Cilt 19, Ankara.
- Gülner İlçe Tarım Müdürlüğü, **2001 İstatistiki Verileri**. Gülner.
- Gülner Kaymakamlığı, **2001 Brifing Raporu**. Gülner.
- Gürbüz, O., (1994), **Göksu Deltası'nın Doğu Kıyısında Kıyı Çizgisinin Gerilemesi ve Sonuçları**. Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 29, İstanbul.
- Hamarat, S., Gencil, K., Ülkenli, H., Türe, G., Bayarı, S., (1998), **Türkiye Kıyıları Aydıncık-Taşucu Deniz Mağaralarının Araştırılması**. Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları 2. Ulusal Konferansı, Ankara.
- Işık, V., Tekli, O., (1995), **Alanya Metamorfitlerinin Doğu Kesiminde Yeni Petrografik Bulgular**. MTA Dergisi Sayı 117, Ankara.
- İçel İl Turizm Müdürlüğü, **2001 Turizm İstatistik Verileri**. İçel.
- İçel İli Arazi Varlığı, (1991), Köy Hizmetleri Gen. Müd.Yay., İl Rapor No: 33, Ankara.

- İpek, M., (1997), **Ovacık-Işıklı (Silifke-Mersin) Bölgesinin Tektonostratigrafisi.** Çukurova Ün. Fen Bil.Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Karakılçık, H., (1996), **Düşey Elektrik Sondaj Yöntemi İle Silifke-Ovacık Ovası Yeraltısuyu Araştırılması.** Çukurova Ün. Fen Bil. Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Koç, H., (1997), **Aydıncık (İçel) Yöresinin Stratigrafisi ve Jeoteknik Yorumu.** Mersin Ün. Fen Bil. Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İçel.
- Küçük, R., (1997), **Akkuyu'da Kurulması Planlanan Nükleer Santralin Olası Çevresel Etkileri.** Çukurova Ün. Fen Bil. Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Mersin Orman Bölge Müdürlüğü, **2000 Yılı Üretim Verileri.** İçel.
- Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, **2000 Ekonomik Rapor.** İçel, 2000.
- Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, **2001 Ekonomik Rapor.** İçel, 2001.
- Nazik, L., Törk, K., Güney, İ.N., Mengi, H., Özel, E., Aksoy, B., Acar, C., Hamarat, S., Kara, A., (2001), **Deniz Kenarında Bulunan Polijenik Bir Mağara: Gilindre Mağarası (Aydıncık, İçel).** Türkiye Jeoloji Kurultayı, Mayıs 2001. Bildiri No: 54-31, Ankara.
- Özalp, S., (1999), **Orta Toroslarda Büyükeceli (Gülнар)-Yeşilovacık (Silifke) Dolayının Tektono-Stratigrafi Birimleri ve Bölgenin Yapısal Evrimi.** Çukurova Ün., Fen Bil. Enst. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- Özgül, N., (1983), **Orta Torosların Stratigrafik ve Tektonik Evrimi.** Toros Jeoloji Sempozyumu, Ankara.
- Öztaş, H. T., (1989), **Mersin-Taşucu-Boğsak Kaynağı ve Dolayının Karst Hidrojeolojisi.** İ.T.Ü. Fen Bil. Enst. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Pınar, A., (1990), **Göksu Nehri Sol Mansabının (Silifke-Susanoğlu-Akarsuağı) Fiziki Coğrafyası.** S.Ü. Sos. Bil. Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Saracoğlu, H., (1989), **Akdeniz Bölgesi**. MEB Yayınları Öğretmen Kitapları Dizisi 175, Ankara.
- Sırakaya, N., (1995), **Silifke Ovası'nın Coğrafyası**. Ank. Ün. Sos. Bil. Enst. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Silifke İlçe Tarım Müdürlüğü, **2001 İstatistiki Verileri**. Silifke.
- Silifke İlçe Turizm Müdürlüğü, **2000 İlçe Tanıtım Broşürü**. Silifke.
- Silifke Kaymakamlığı, **2001 Brifing Raporu**. Silifke.
- Sür, A., (1977), **Alanya'nın İklimi**. Ank. Ün. DTCF Yayınları No: 270, Ankara.
- Şahin, C., - Sipahioğlu, Ş., (2002), **Doğal Afetler ve Türkiye**. Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, Ş., Koç, İ., Böke, N., Abasıkeleş, G., (1999), **İçel İlinin Arazi Kullanım Potansiyeli**. MTA Kitaplık No: 538, Ankara.
- Topraksu, (1974), **Doğu Akdeniz Havzası Toprakları**. Topraksu Gen. Md. Yay. No: 284, Ankara.
- Ulu, Ü., (1983), **Sugözü-Gazipaşa Alanının Jeoloji İncelemesi**. TMMOB Jeoloji Müh. Odası Yayını, No: 16, Ankara.
- Yalçınlar, İ., (1963), **Türkiye'nin Akdeniz Kıyısında Bulanan Silüriyen'e Ait Graptolitli Seri**. İst. Ün. Coğrafya Enst. Yay. No: 36, İstanbul.
- Yalçınlar, İ., (1976), **Türkiye Jeolojisine Giriş**. İst. Ün. Coğr. Enst. Yay. No: 87, İstanbul.
- Yılmaz, O., (1993), **Maki Bitkileri**. Ank. Üniv. Ziraat Fak. No:1326, Ankara.
- Yürüdür, E., (1998), **Şebinkarahisar ve Çevresinin Coğrafi Etüdü**. Atatürk Ün. Sos. Bil. Enst. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.

7.FOTOĞRAFLAR

Foto: 1- Yeşilovacık batısında altere olmuş Devonien yaşlı şistler

Foto: 2- Akdere doğusunda açılan su kuyusu kenarında yamaç molozu içendeki şistler

Foto: 3- Adadağ'ın batısında deforme olmuş Permokarbonifer yaşlı şist tabakaları

Foto: 4- Anamur batısında (Demirören) Kretase yaşlı tabakalı kalkerler ve üzerinde tafoni oluşumları (Güneyden kuzeye doğru)

Foto: 5- Kaledran ovasında Kuaterner alüvyal depolar

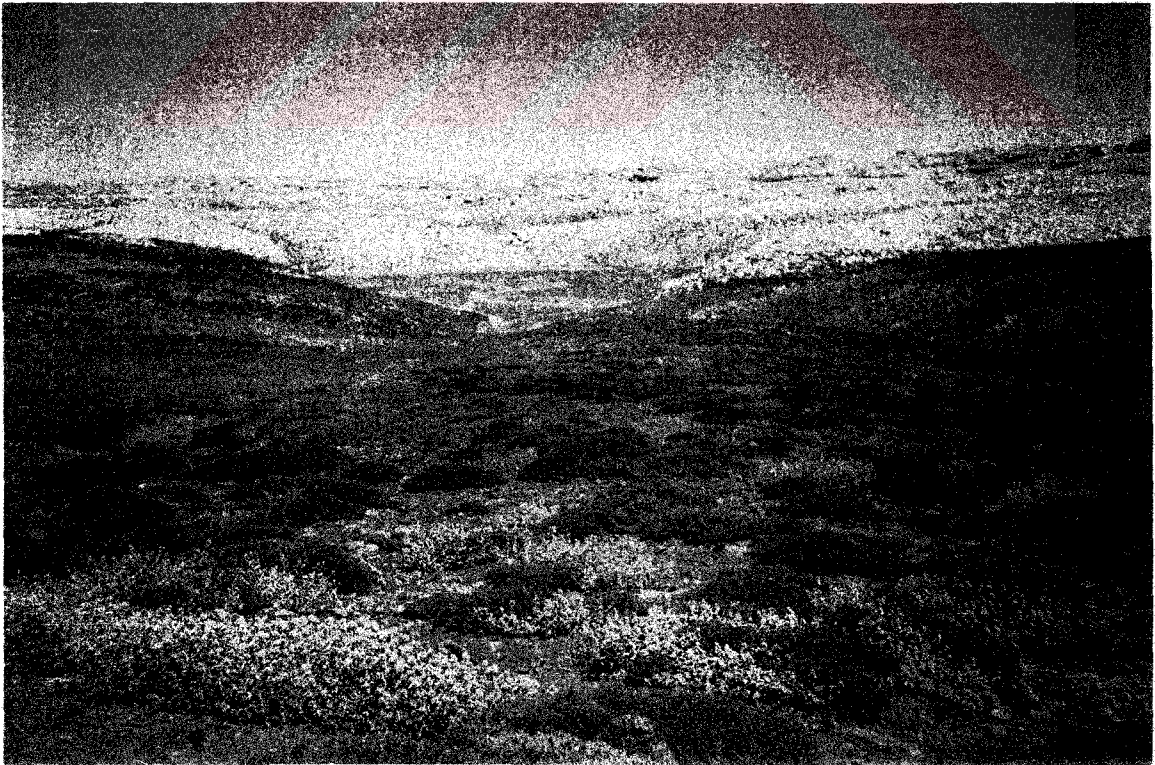

Foto: 6- Anamur (Güngören) kuzeyindeki yüksek plato sahasında teşekkül etmiş dolinler

Foto: 7- Hacısaklı Ovası'nın, kuzeyindeki birikim glasileri ve daha kuzeyde Hayvandağı

Foto: 8- Akdere doğusunda tektonik kökenli ovanın kuzeybatıdan görünüşü

Foto: 9- Koçaşlı köyü güneyinde traverten oluşukları üzerinde oluşmuş şelale

Foto: 10- Anamur Ovası'nın kuzeybatısında Post Pliosen aşınım yüzeyleri ve önlerinde teşekkül etmiş pasif falezler

Foto: 11- Anamur-Bozyazı arasında (Dikilitaş) kıyı çizgisinin gelişimi

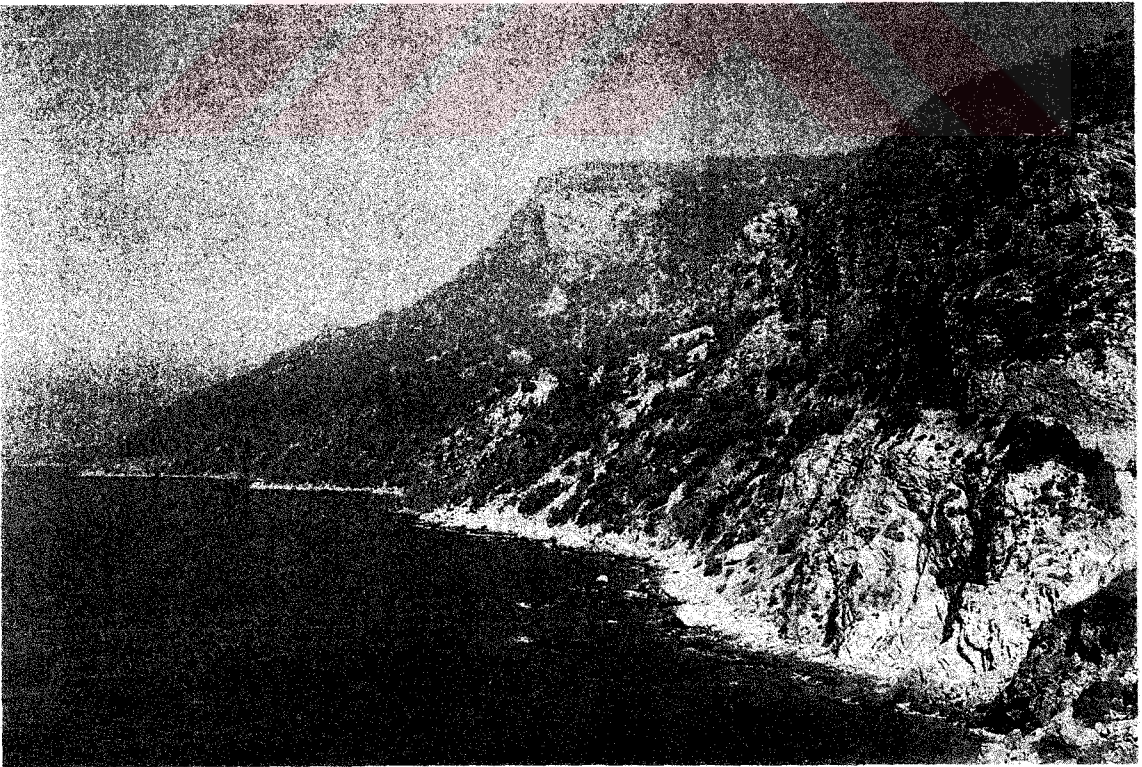

Foto: 12- Aydıncık batısındaki falezli yüksek kıyı

Foto: 13- Aydıncık Ovası kıyısındaki plaj taşı oluşumları

Foto: 14- Adadağ-Karakaklık tepe arasındaki tomboloyu oluşturan kıyı kumulları ve bu kumulların kuzeyinde yer alan turistik Tisan tatil köyü

Foto: 15- Kargıcak açıklarında yer alan ve doğu-batı doğrultuda uzanan Dana adası

Foto: 16- Boğsak kıyısı açıklarında tombolo (Boğsak adası ve Liman kalesi) tombolo

Foto: 17- Deniz seviyesine yakın bir sahadan boşalan Boğsak kaynağı (10 m³/sn)

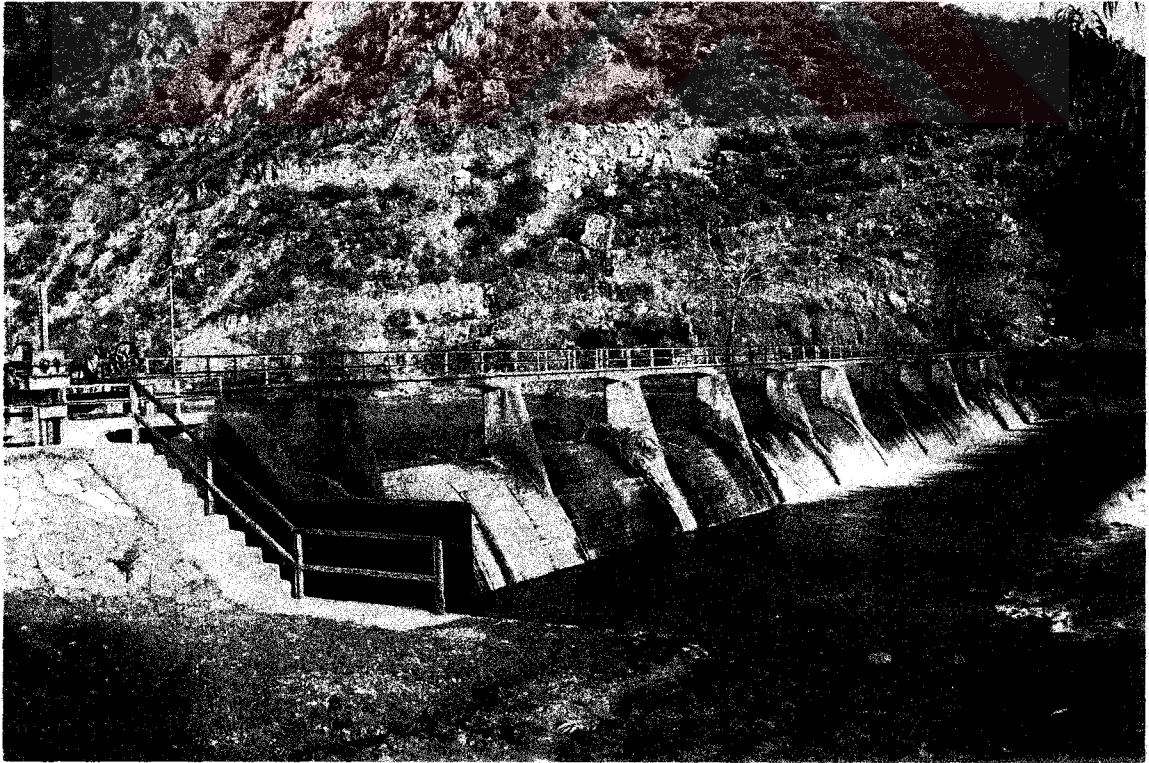

Foto: 18- Anamur Ovası sulamasında kullanılan regülatör (Anamur Çayı)

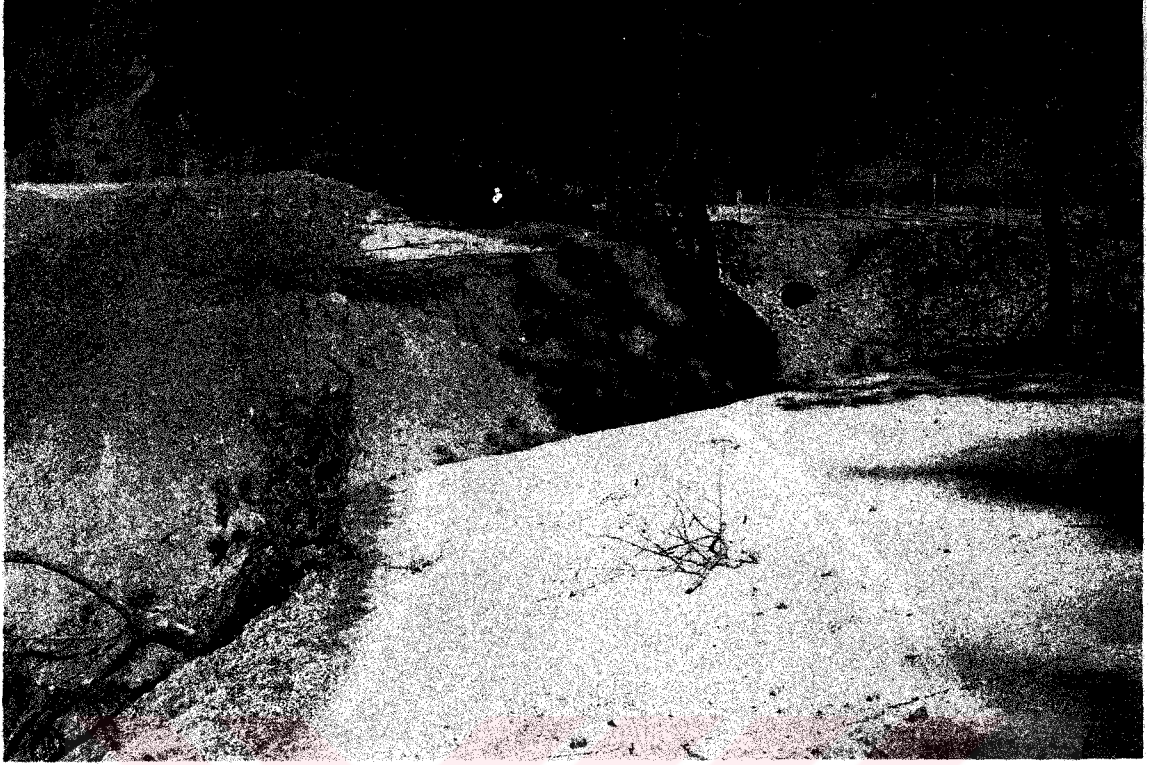

Foto: 19: 2001 Kasım-Aralık aylarında meydana gelen sel baskınının tahrip ettiği yollardan birisi (Anamur-Anıtlı Yolu)

Foto: 20- Sipahili Ovası'nda menderesler çizen Babadil Çayı

Foto: 21- Silifke-Anamur arasında yer alan tatil köylerinden Mia Resort Pinepark Holiday Clup

Foto: 22- Çalışma alanındaki gevşek dokulu köy yerleşmesine örnek: Gercebahşış köyü (Anamur Çayı vadisinin yamaçlarında kurulmuştur)

Foto: 23- Kıyı kesiminde yer alan Anıtlı köyünün batıdan görünüşü

Foto: 24- Küçükbaş hayvancılıkla uğraşanların barındıkları yayla evi (Anamur kuzeyinde)

Foto: 25- Kırsal yerleşmelerde yaygın olan taş meskenler (Sipahili köyü kuzeyinde)

Foto: 26- Anamur İlçe merkezinin batıdan görünüşü

Foto: 27- Taşucu Beldesi ve Limanının kuzeyden görünüşü

Foto: 28- Tarım ve yerleşme birimlerinin iç içe olduğu Aydıncık ilçe merkezinin kuzeyden görünüşü

Foto: 29- Sipahili Ovası'nda tarım alanları ile tatil sitelerinin görünüşü

Foto: 30- Sınırlı tarım alanlarının tahrip edildiği Karatepe mahallesi (E.Yüçük köyü)

Foto: 31- Aydincık'ta yer alan sebze serasının içten görüntüsü (salatalık serası)

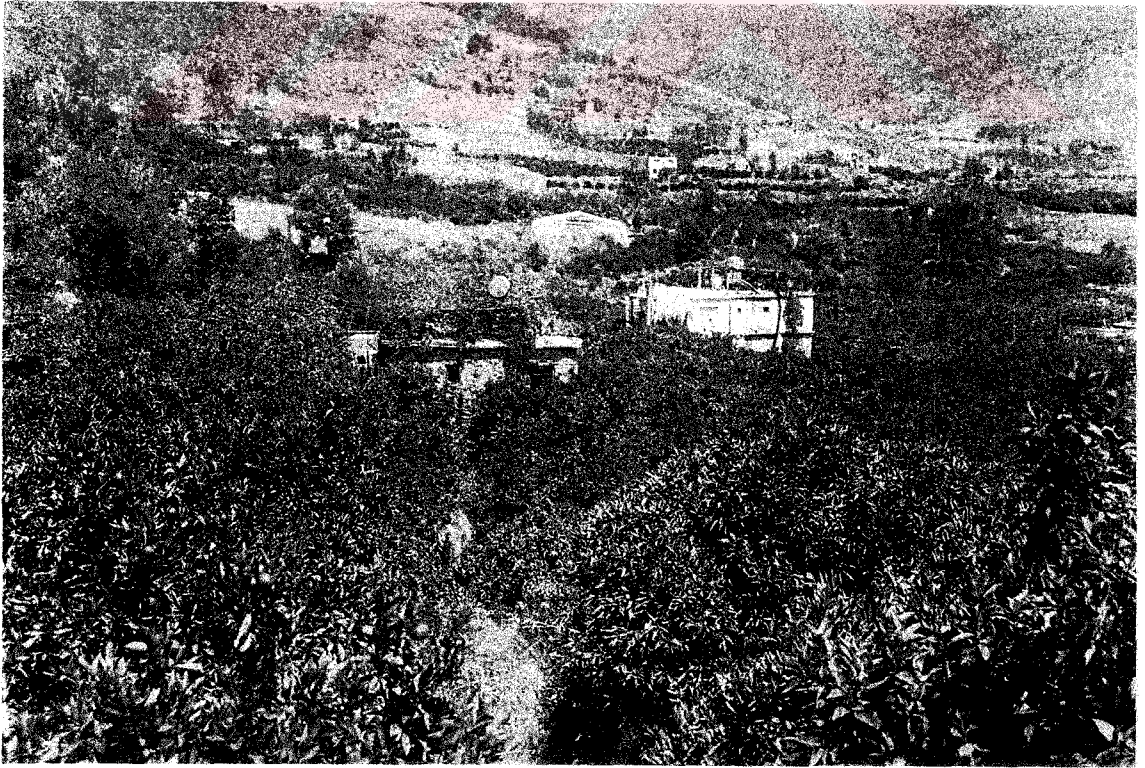

Foto: 32- Kıyı kesiminde yer alan turunçgil bahçelerinden birisi (Ovabaşı köyü-Anamur)

Foto: 33- Anamur ve Bozyazı ovalarında önemli ekonomik getirisi olan muz tarlası (İlkbaharda muz fidelerinin dikimi)

Foto: 34- Çalışma alanında yer alan ekonomik getirisi yüksek tarım ürünlerinin plantasyonlar şeklinde dağılışı (önde muz bahçesi, arkada portakal, limon bahçeleri ve daha geride de maki bitki örtüsü ile kızılçam ormanları)

Foto: 35- Anamur Ovası'nda çilek seralarında bir görünüş

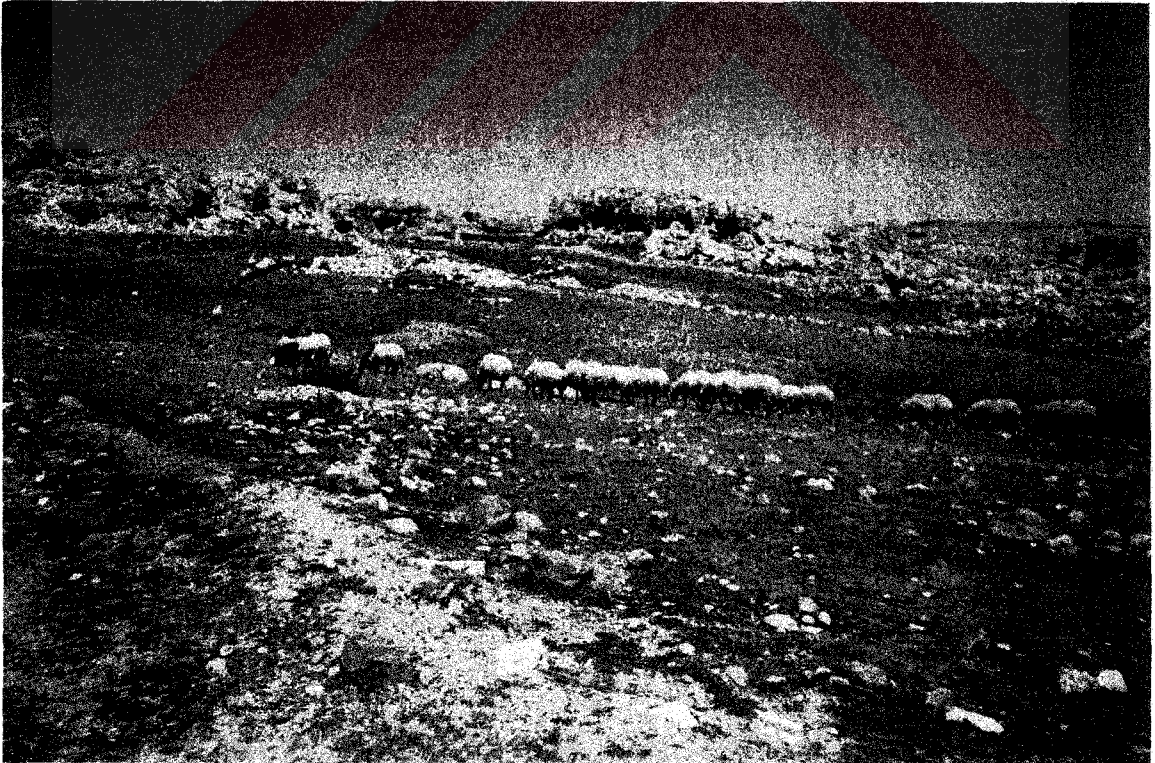

Foto: 36- Çalışma alanında özellikle iç kesimlerde insanların geçim kaynakları başında gelen küçük baş hayvanlar (Anamur-Sugözü köyü kuzeyinde Çukurpınar yaylası)

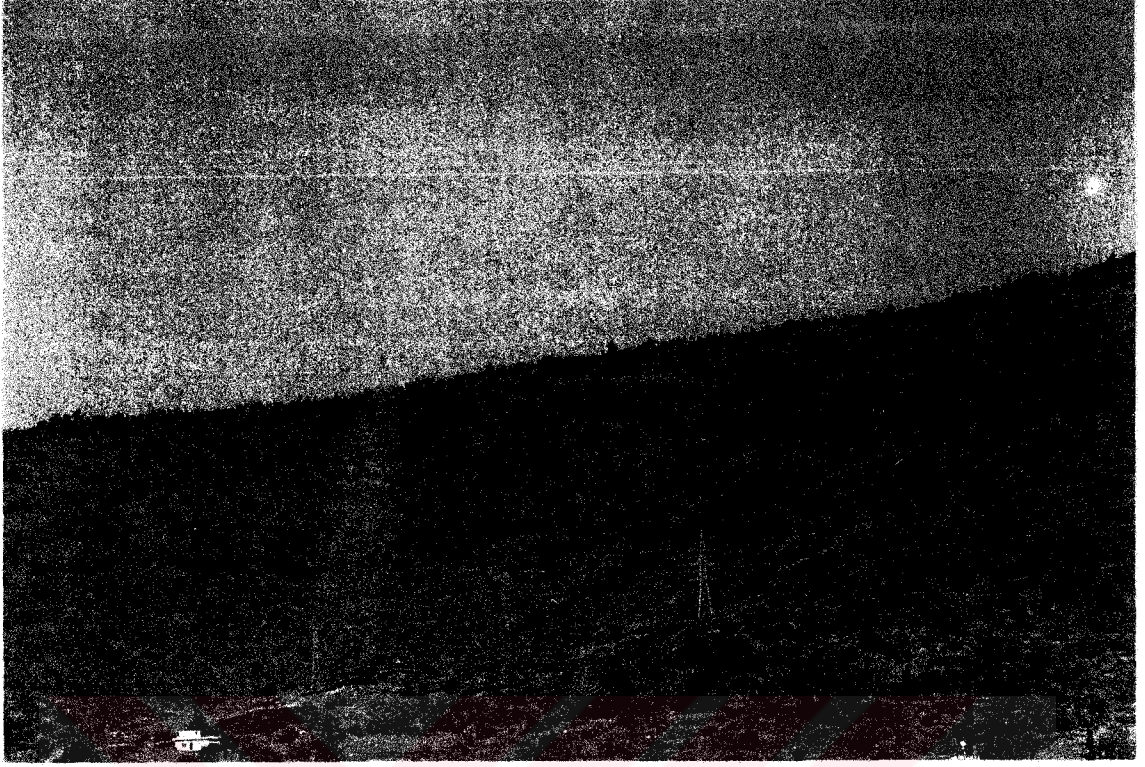

Foto: 37- Orman yangını sonucunda tahrip edilmiş ormanlık sahalar (Sipahili köyü 2000 yılı)

Foto: 38- Çalışma alanında yapılması düşünülen Akkuyu Nükleer Santral İnşaat Sahası

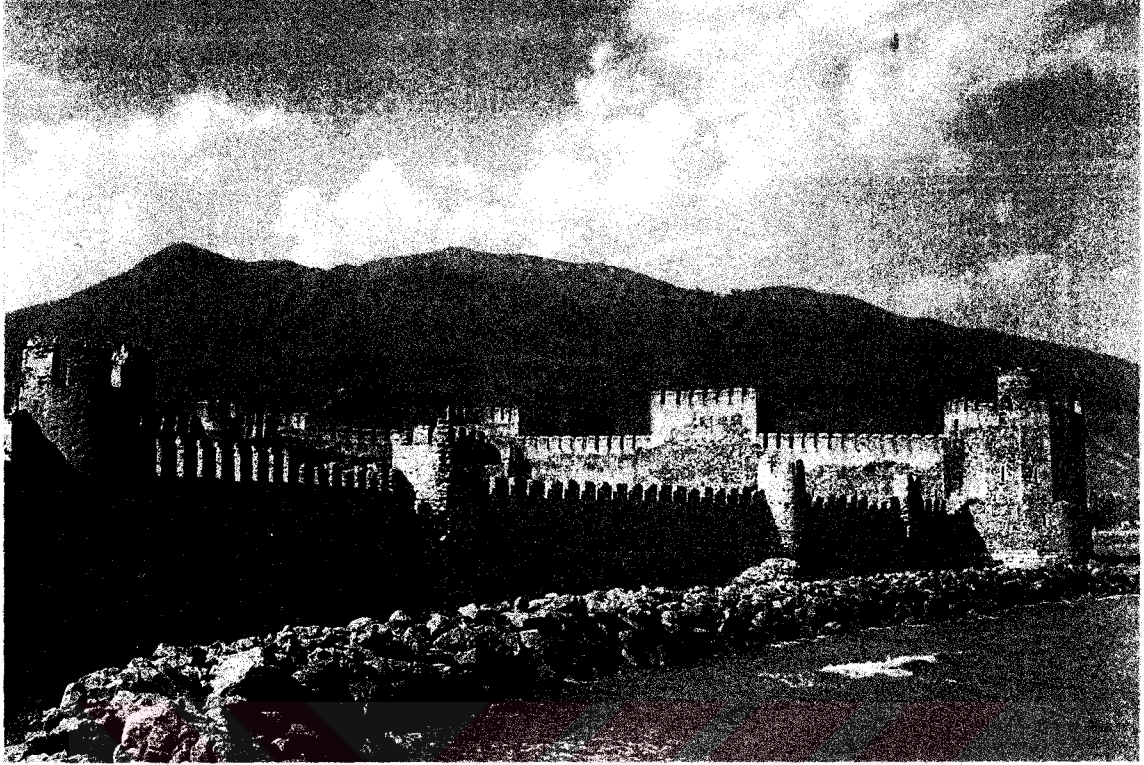

Foto: 39- Tarihi ve Turistik öneme sahip Mamure kalesi (kuzeyden görünüş)

Foto: 40- Sel baskınları sonucunda tahrip olmuş seralar (Antlı köyü)